00050001

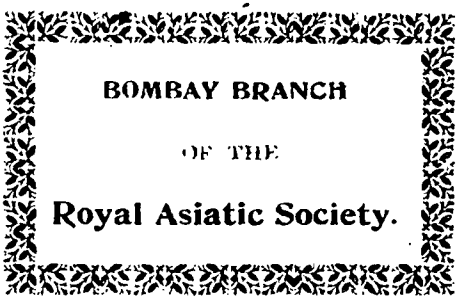

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 16 January, 2016

LEÇONS HOLLANDAISES

DE LITTÉRATURE

ET DE MORALE,

OU RECUEIL, EN PROSE ET EN VERS, DES PLUS BEAUX MORCEAUX DE LA LANGUE HOLLANDAISE DANS LA LITTÉRATURE DES TROIS DERNIERS SIÈCLES; OUVRAGE CLASSIQUE A L'USAGE DES ÉTABLISSEMENS D'INSTRUCTION PUBLICS ET PARTICULIERS;

PAR

J. F. X. Würth aîné,

AVOCAT, JUGE SUPPLÉANT PRÈS LE TRIBUNAL DE 1re. INSTANCE DE LIÉGE, DOCTEUR EN PHILOSOPHIE ET ÈS LETTRES.

Gevè de Hemel dat de lust en ijver voor de Nederlandsche Letterkunde en Welsprekendheid dagelijks mogen aangroeijen, èn ook de Zuid-Nederlander, die in vroeger dagen zoo veel schoons geleverd heeft, met ons in de beoefening der moedertaal moge wedijveren, op dat de Nederlandsche letteren gestadig in bloei toenemen, en ook de vreemdeling eindelijk eens aan dezelve die achting en hulde bewijze, welke hij, uit louter onkunde, aan haar tot dus verre maar al te weinig betoond heeft.

LULOFS.

TOME SECOND.

POÉSIE.

Vol 2

LUXEMBOURG,

De l'imprimerie de SCHMIT-BRUCK, rue du Curé, nº. 405.

1 8 2 5.

50001

Fr 839.31
wür/Ley
50001

10003

Aan Zijne Excellentie den Graaf

G. K. VAN HOGENDORP,

EN

M. J. KINKER,

Hoogleeraar in de Wijsbegeerte enz. aan de Hoogeschool te Luik, Lid van het Koninklijk Instituut.

Bataaf en Belg, zoo lang in 't barnen der gevaren
Van één gescheurd, zijn nu sinds weinig jaren,
Weêr één in voorspoed, hoop en leed:
Zij is voorbij die eeuw, die 't harte bloeden deed!
Laat vaderlandsche gloed dan aller hart verwarmen
En elk zijn' landgenoot met broederliefde omarmen;
O Laat de vaderlandsche taal,
Die taal waardoor de geest der aangebeden vaderen
Zoo krachtig stroomt, de harten zaam vergaderen;
Zij word' gehoord, gevoeld, herdacht in hut en zaal!
Wat schatten, welk een vloed van krachtige gedachten,
Blijft hier den geest des eedlen jonglings wachten,
Die in den tempel van haar letterkunde treedt!
Zie hem in 't plegtig uur, aan 't vaderland geheiligd, —
Daar hij in 't zoetst genot elke andre zorg vergeet,
En tegen dwaling door zijn waarheidsmin beveiligd,
Uw schriften, Hogendorp, met g[illegible]ige aandacht leest,
Of Kinkers helder brein en hoogv[illegible]lichten geest
Bewondert, door het vuur dat in [illegible]n blaakt gedreven,

Bereid, als zij, geheel voor 't vaderland te leven;
Niet slechts door pligt genoopt, maar in de ziel verheugd!
In zulk een plegtig uur voelde ik mijn borst ontsloten,
'k Schonk wat ik mogt mijn' jongen landgenooten.
Gij, beide, wier beleid en onbezweken deugd,
Wier onwrikbre trouw, die weinige evenaren
(Deze in Minerva's letterscharen
Gene aan het roer van staat,) mijn hart zijn hulde biedt,
Versmaadt dit offer, hoe gering van waarde, niet!

J. F. X. Würth.

LEÇONS HOLLANDAISES
DE LITTÉRATURE ET DE MORALE.

POÉSIE.

Conseils à un jeune Poète.

Ik las uw versje, lieve vrind!
En 'k vond het droevig leêg van zin,
Maar opgepropt van ijdlen wind;
En is er nog wat draaglijks in,
Dat hebt ge, weinig uitgezonderd,
Aan andren schaamtloos afgeplonderd.

Al weet gij, hoe men woord op woord
Door 't rijm doet op elkander slaan;
Al rollen zij geregeld voort,
Als ballen in de Kegelbaan;
Ook 't brein moet rijk zijn en geslepen,
De hand gevat op kloeke grepen.

Al brult de stormwind in uw dicht;
Al ratelt er de donder door,
Doorvlamd, doorkruist van bliksemlicht;
Dit zijn slechts klanken voor 't gehoor,
Weet gij hen niet aan kunst te paren,
En roert gij 't het hart niet door uw snaren.

Wanneer men goede dichters leest,
Zich met hun schoon gemeenzaam maakt,
Strekt dit tot voedsel van [illegible]n geest,
En rigt de vlam die in ons blaakt;

Maar in hun zog alleen te drijven,
Doet altijd ons hun apen blijven.

Bespied hunn' tred, en overleg
Hoe ge elken voetstap zetten moet;
Maar zoek en houd een' eigen weg,
En kies het schoeisel naar uw' voet:
Is die geen reuzelaars gewassen,
Dan moog 't Chineesche broosje passen.

Gij weet hoe 't Icarus verging,
Die, vliegend met een' kunstmaar meê,
Op al te zwakke vleuglen hing,
En nedertuimelde in de zee:
Zoo ge u voor zulk een' val wilt wachten,
Meet dan uw vlucht af naar uw schachten.

IMMERZEEL.

Les poètes ne doivent pas permettre que les philosophes leur prescrivent des règles.

Doch, wijsgeer, delf vrij op, en stel uw stelsels voor.
'k Vergun u, dat gij doolt op 't ons verbijstrend spoor.
't Geluste u, op dien weg uw krachten af te matten!
Gij mogt hem met uw zweet, uw hartebloed, bespatten.
Zijn dorens strekken u voor bloem en kruiderij!
Maar, laat ons 't lieflijk pad der fraaije kunsten vrij!
Doch neen: ook hier, ook hier vermat ge u, op te treden
Als meesters; werpt ge u op als staatsliên van de reden,
En zet u in 't gestoelt van d' ingebeden waan,
Waaruit ge uw wetten geeft. — O Pindus lauwerblaân,
Wat wordt ge! Een nieuwe Apol staat thans den zanggodinnen
Aan 't hoofd. Buig, zangberg, buig en slecht uw hooge tinnen,
Nog onbereikbaar voor den stervling, en zijn' voet
Verboden! Geef thans plaats, aan d'ongeschoren' stoet
Dier wijsheidkrameren, die staten, vorsten, kroonen,
Regeren, en geen kunst, geen wetenschap verschoonen!
Buk, Dichtkunst, voor 't gezag, dat al wat is, omvat!

Het schoone ontleent zijn schoon van hun orakelblad.
Gelooft gij 't dichters? gij tot hooger vlucht geboren,
Beheerschers onzer ziel! zult gij hun wartaal hooren?
Neemt gij hun ketens aan, of kent gij daar gij zweeft,
Een andren gids dan 't bloed, dat door uwe aders streeft!
Laat gij uw stoute wiek, die de ochtend bij 't ontgloeijen
In 't bloozende aanschijn vliegt, door 't vedermes besnoeijen.
En gij, o harten, die, gevoelig voor zijn lied,
In 't hemelambrozijn dat u de zanger biedt,
Die godenwellust smaakt, die zorgen af kan koelen,
Bereidt ge u, naar hun wet, of vreugde, of smart te voelen!
Gaat, vraagt uw Plato's eerst, eer ge u bewegen laat,
Of 't vrijsta, dat een traan uw' boezemschok verraadt?
Of 't lagchen aan uw mond zich onbeschroomd durf toonen?
En beeft, de hooge wet der regtbank ooit te honen!
Gevoel, en smaak, en schoon, 't hangt alles aan heur' mond,
En wee! die, 't geen zij wijst, niet onweêrstreefbaar vond!
Zoo zag ik menigwerf een aantal waanpoëten,
Op rijm en maat gespitst, ten regterstoel gezeten,
Als Rhadamanten, met gerimpeld aangezigt,
Hun hart verschansen voor den indruk van 't gedicht.
Gewapend met een wal van *Monsns, Zewels, Stijlen,*
De handen toegerust met liksteen, schaaf, en vijlen,
Het Hoofd met wind vervuld, ziedaar den kring vergaârd!
Hier voert geregtigheid het onmeêdoogend zwaard,
Den looden evenaar, den blinddoek voor haar oogen,
En grabbelt, of de schaal moet dalen of verhoogen.
Megera staat er bij en zwaait, voor de ongeltoorts,
Het schrapmes in de vuist, en gloeit van wrevelkoorts.
Geen deernis, geen genâ, voor 't minste rijmverbreken!
Het vonnis van de Styx zal ieder vrijheid wreken.
Wat zeg ik, vrijheid? neen! ja, ieder valsche wet,
Die 't kinderlijk begrip aan taal en rede zet;
En elke schoonheid wordt, hoe edel, hoe verheven,
Gevoel en smaak ter spijt, gedoemd te uitgewreven!
Ach, Orfeus! voor dien troon had nooit uw wonderkracht
De dierbre Euridice naar 't daglicht wedergebragt.

Hier zag ik *von de Waals*, hier *Bellamijs* bezwijken!
Hier verzen uitgewischt, meer waard dan koningrijken,
En, om een taalwet, of een klanktoon nooit verstaan,
Den doem des onverstands en 't moordtuig ondergaan.
Daar traadt Procrustes schim uit de onderaardsche holen,
In purpren laarzenpraal met zevendubble zolen;
En sloeg zijn bedsponde op, en bezigde akst of wind',
Op al wat aan zijn maat zich ongelijk bevindt.
Geen Theseus schoot tot hulp der schuldelooze woorden
De steelbijl hieuw in 't wild; meêdoogenlooze koorden
Verrekten vers, en stijl, en denkbeeld, en, ai mij!
Ter gunst dier regelmaat, verdween de poëzij!
Gelooft niet dat ik boert, mijn vrienden, of de kleuren
Wat aanzette, om het beeld te beter op te beuren.
Neen: 'k heb in vroeger jeugd, bij 't optreên van mijn baan,
Als arme zondaar meê die vierschaar uitgestaan:
Wat zeg ik? In die orde ook zelf mijn plaats genomen!
Nooit konsul was zoo fier in 't oppermagtig Romen;
Geen Manlius zoo doof voor de inspraak van het bloed.
'k Heb zelf met dezen bijl op eigen kroost gewoed,
En, (ô mijn eerste werk, ô droeve marteljaren,
In beuzelen verspild met zoo veel beuzelaren!)
Wat kapte ik, en verlamde, en wrong en rekte ik uit!
Wat dwong ik mij 't gehoor naar 't platte klepgeluid!
Mijn oor, verstand, gevoel weêrstonden. 'k Deed ze zwichten.
't Was eenmaal ingezet: die knutslarij is dichten!
't Moest prosa zijn in maat; en welk een maat, helaas!
Tuttik, tuttik, tuttak, was 't eeuwig slofgeraas.
En, bleek er, dat een plaats in stouter toonval vloeide:
Of was een beeld gekleurd van 't vuur waarvan men gloeide;
Of, kwam 't poëtisch waar met koel begrip in bots;
Of kraakte een fiere broos door 't daaglijksch klompgeklots;
O Jammer! 't moest er uit. 't Was moeijen, 't was verzachten,
Verandren overal, verbr[illegible]len, en verkrachten.
Doch zoo de hartstogt sprak, de Dichter waarlijk zong,
De kluisters afschudde, en den letterkooi ontsprong,
Waarin het domme zot v[illegible] koning Midas spruiten,

't Gezond verstand ten spijt, de reden op wil sluiten;
De laffe bindseltjes der koude taal versmeed;
Gevoel voor woorden gaf, naar stijve vorm gekneed;
En 't veers van uit het hart, en niet door 't hoofd liet vlieten;
Dan vloog de banvloek los der waanwijze Abderieten!
Dan was de vrije lucht der geestdrifdt, hoogverraad,
En ware poëzij, de afgrijslijkste euweldaad!
Ja om te zekerder bij 't droomwerk in te slapen,
Werd echte melodij tot wanklank omgeschapen;
En 't arme dichtstuk, eerst zoo rustig op de been,
Kroop, met een hangend hoofd, en schuw voor 't daglicht heen!
Die dagen zijn voorbij, die vijl is afgesleten!
De vrije dichtkunst wrong haar leden uit de keten,
En heerscht, gelijk 't haar voegt. Zij mint gekuischte spraak,
Maar zwoer die bentleus af van 't snaatrend eendgekwaak.
Dier ziftren, wien de taal geen sprank is van de reden,
Maar dwaze willekeur, die schoolpedanten smeedden.
Doch is dan 't menschdom steeds, is 't menschelijk verstand,
Ten speelpop aan den gril van 's aardrijks dwingeland,
Wil, onder 't woest geschreeuw van regt en vrijheidkrenken
Geen stervling vrij van ziel en zonder voorschrift denken?
Moet de eene of de andre dwaas, (of wil men 't?) Filosoof,
Steeds heerschen op den geest door neevlig bijgeloof?
Moet zede, godsdienst, smaak steeds valsche meesters eeren,
Om wat Natuur gebiedt spitsvindig af te leeren?
Slaat zelfs de poëzij haar wieken niet meer uit,
Of 't moet gewettigd zijn door 's wijsgeers raadsbesluit?
Dit, dit beklagen wij mijn vrienden! dit betreuren,
Wier ziel zich zelf gevoelt. Die banden los te scheuren
Is pligt! — Geen zanger ooit, die 't menschdom hooger voert,
Zoolang hem 't vreemd gezag aan valsche stelsels snoert!
Uw hart, u zelfsgevoel, o Dichters, is uw zegel
Dat prent in elken trek het echt, het godenzegel.
. . . . . .
Mijn vrienden, laat wien 't lust, hier andre gronden stichten:
Mij is 't *gevoel* de bron, bij mij gevoelen dichten!

BILDERDIJK.

Réunion de la philosophie et de la poèsie.

Hoe? zou de Wijsbegeerte in ons het vuur verdooven
Der Dichtkunst? haar van gloed en tooverkracht berooven?
Hoe? zou zij sterven waar de Wijsbegeerte leeft?
Neen, neen! zij is 't, die haar en ziel en veerkracht geeft.
De Wijsbegeerte ontsluit der Dichtkunst nieuwe wegen;
Zij voert haar hooger op, ja haar volmaking tegen.
Als in het lauwerbosch de hooge Apollo zingt,
Van 't heilig negental in blijde jeugd omringd,
Is de achtbre Urania niet uit den kring verstooten:
Haar wijsheid laaft en voedt en sterkt de feestgenooten;
't Gebloemt', door andren op den godendisch gespreid,
Ontleent van haren gloed meer geur en lieflijkheid.
De God der dichteren ziet haar met welgevallen,
En in der Muzendans mint hij haar boven allen.
Wel hem dan, wien Apol zijn' heilgen invloed schenkt,
En wien de Wijsbegeerte uit reinen bronwel drenkt!
Zijn taal verduurt den tijd: 't zijn niet slechts geurge bloemen,
Waarop in 't lentgetij de bloemgodes mag roemen,
Maar die ras welken door den heeten zonnengloed;
Neen, 't is ook voedzaam graan, tot sterking van 't gemoed.
Weg dan de lastertaal, die 's Dichters vlugt durft teugelen!
Hij snelt naar 't ware en schoone op ongeknotte vleugelen.
Welaan! de Wijsbegeerte ontsluit voor mij haar baan,
En gij, die wijsheid mint, neemt mijn gezangen aan!

HELMERS.

NARRATIONS, CONTES, ROMANCES.*

Claasens.

Wel hem, die 't Vaderland meer dan zich zelv' bemint,
In 't sneeuvlen voor haar eer een' zuivren wellust vindt,
Die niet met woest getier, onvruchtbre taal of loosheid,
Dien achtbren naam misbruikt tot dekking van zijn boosheid;
Maar die door daden toont, terwijl de noodstorm brult,
Dat hij zijn pligten kent, dat hij zijn pligt vervult!
Gelijk een diamant zijn stralen schiet in 't duister,
Schijnt ook altoos zijn roem met onverdoofbren luister.
Uw naam, o Claasens! wordt bij 't laatste nageslacht,
Met heilgen eerbied en bewondering herdacht!
Trotsch zijn wij op den glans, die van u af komt dalen!
Zoo schenkt het goud meer gloed, verlicht door Phebus stralen.

't Was Neêrland niet genoeg, dat, aan het Spaansche strand,
Philippus vloten zijn veroverd en verbrand,
Aan 's aardrijks ander einde ontving hij dieper wonden:
Naar 't westerdeel der aard' werd Claasens afgezonden.
Zijn zinspreuk is: « voor God! verwinnen of vergaan! »
Zijn naam heeft reeds den schrik verspreid langs d' Oceaan.
Wie durft dien dappren Zeeuw bestrijden? wie zal 't wagen?
't Is de overmagt alleen, die schriklijk op komt dagen.
Acht schepen, zwaar van bouw, omsinglen thans den held;
Hij staat alleen, maar vast, gelijk een rots 't geweld
Der eeuwen, 't woest gebrul des donders fier blijft trotsen;

* Les mots *Romance*, *Ballade*, *Legende*, chez les littérateurs hollandais, anglais et allemands, indiquent différens genres de compositions, dont la littérature française n'offre guère d'exemples, mais qui ont beaucoup d'analogie avec les contes en vers.

Schoon stormen aan zijn' voet in wilde golven klotsen,
Schoon schip bij schip, met kracht geslingerd op zijn borst,
Verbrijzeld henenstuift, staat hij, met kracht omschorst,
Belacht het woeden van de orkanen en van de eeuwen;
Zoo staat ook Claasens nu; de dolle Spanjards schreeuwen
En tieren, daar men hem in eenen kring besluit;
(Zoo brult het ongediert' der woestenij naar buit.)
Men tracht, schoon vruchtloos, hem tot de overgaaf te nopen;
Neen, duur wil hij de zege aan 's lands tyran verkoopen.
Tot d'ongelijken strijd maakt hij zich straks gereed,
Hij denkt aan God, aan Spanje, aan Neêrland, en zijn' eed.
Nu barst de dood eenslags uit duizend kopren monden;
Zijn masten, zeil en roer zijn ras in zee verslonden;
Het reddelooze schip geeft vreeslijk krak bij krak;
Twee dagen strijdt hij nog op 't halfgesloopte wrak.
Nu roept hij 't volk bijeen, en zegt, met vonklende oogen:
« Gij, die nooit hebt gebukt voor Spanjes dwangvermogen,
« Die hem de zege hebt in strijd bij strijd ontrooid,
« Spitsbroeders! zult gij nu, met nederhangend hoofd,
« Beschimpt, gesmaad, geboeid, u schandlijk overgeven?
« Uw beulen danken voor een afgebedeld leven?
« Of kiest gij, nevens mij, den dood voor 't Vaderland?
» Beslist: dan steekt dees lont ons luttel kruid in brand!
« Dan zal dit brandend wrak aan 's vijands vloot zich hechten,
« En stervend zult gij dus uw beulen noch bevechten. »
Hij zwijgt; — hij grijpt de lont; 't volk roept vol geestdrift uit:
« Ja! sterven wij met roem, steek, steek den brand in 't kruid! »
Nu wijdt zich elk ter dood; er wordt niet meer gestreden,
Maar knielend storten zij heur allerlaatste beden;
En Claasens, daar hij 't hart verheft tot zijnen God,
Smeekt voor zijn gade en kroost in heur ondraaglijk lot:
Hij ziet haar wanhoop, ziet haar tranen, hoort haar klagen,
Zijn' zoon de moeder naar de komst des vaders vragen!
Hij stoot dit denkbeeld weg, bidt vurig, rijst en zucht,
En werpt de lont in 't kruid, en 't schip barst in de lucht!
Rust, ongelukkigen! rust zacht in 't hart der baren!
Vol weemoed blijven we op uw heldengrootheid staren.

Schoon gij uw Vaderland, uw erf niet weêr mogt zien;
Geen teedre maagdenhand den lauwer u zal biên,
De zee uw lijken dekt, een spel der wilde golven,
Uw namen sterven niet: uw roem blijft onbedolven;
Ja vlamt, en schittert hel, en weêrkaatst in 't verschiet,
Der vlam van 't schip gelijk, waarop gij 't leven liet.
Wij blijven op uw moed met dankbre aanbidding staren!
Rust, ongelukkigen! rust zacht in 't hart der baren!

HELMERS, nation hollandaise.

Beijling.

Verhef u, zangster! voel al 't eedle van uw taak,
Dat Beijlings heldendood ook in uw zangen blaak'.
Dat Roomsche grootheid zwicht' voor Vaderlandsche zangen,
En Neêrland juiche in de eer, door Beijlings dood ontvangen.

Nog woedde de oude vete! en Kabbeljaauwsche twist
En Hoeksche weêrwraak had al 't volk ten strijd gehitst.
De haat gloeide in elks hart, en vonkelde in elks oogen!
(Zoo bijt een vlam in 't rond, door fellen wind bewogen!)
Slechts Beijling, aan de zij' van Hertog Jan geschaard,
Paarde aan zijn' leeuwenmoed een hart, der menschheid waard.
Niet ver van Vlissings wal, in Zeelands vruchtbre streken,
Was 't nedrig landverblijf, waar, 't stadsgewoel ontweken,
Thans Beijling met zijn gâ de rust van 't land genoot;
Een zoontje was de vrucht van d'echtelijken schoot.
Dáár, aan zijn egâ's zijde, in 't lommer, neêrgezeten,
Kan hij 't gewoel van 't hof, en 's Hertogs gunst vergeten.
Voor stil, voor huislijk heil geschapen, kent zijn hart
Geen vreugde of weedom, dan zijn egâ's vreugde of smart.
Zijn ziel is zacht en teêr, maar tevens fier, vol stoutheid!
Hij heeft zijn hart gevoed in de oefenschool der oudheid.
Nu grijpt hij voor zijn gâ de citer van den wand,
Of zweeft met zijnen geest naar 't vrije Griekenland:
In 't strijdperk sloeg zijn arm geheele drommen neder,
Maar na den strijd was hij de vriend zijns vijands weder:
Hij vloekt een burgertwist, die 't land ten puinhoop maakt,

's Volks deugden uitroeit, en 't gevoel van 't hart verzaakt.
Zijn gade en zoon zijn al zijn wellust, ziel, en leven!
Zij zijn hem eindloos meer dan ooit een vorst kan geven.
Hoe reikhalst hij naar 't uur, dat hij, op 't zalig veld,
Zij gade aan 't hart geperst, en van zijn zoon verzeld,
Zich aan de vorming van zijn jeugdig hart zal wijden,
En ras zijn gâ hem weêr zal met een telg verblijden!
Maar 't lot bestemt dit niet: ter heervaart opgedaagd,
Verlaat hij gade en kroost, daar elk wanhopig klaagt.
Aan de oevers van de Lek, omkronkeld van de baren,
Verheft zich een kasteel, en Beijling zal 't bewaren;
Maar ach! de bende is klein, die naast hem strijden zal.
Jacoba's heer daagt op, en sluit zich om den wal.
Zal dan die kleine hoop, in 't ranke slot besloten,
Alléén een heer weêrstaan van strijdbre keurgenoten?
Kan dan één zwakke dam, in haast bijeen gehoopt,
Een' springloed wederstaan, die veld en steden sloopt?
Maar Beijling kent zijn' pligt! ja, hij durft weêrstand bieden!
Zijn heldenmoed ontvlamt den moed der oorlogslieden! --
Hij geldt alleen een heer, de vijand vormt zijn schans;
En hagelt pijlen op den dun bezetten trans!
De stormram beukt den muur met onverpoosde slagen;
Men rigt de ladders op, en durft een' aanval wagen,
Daar steen en pijl en knods op helm en schilden stuit!
Vergeefs! de storm mislukt! nu valt held Beijling uit!
En plast en waadt in 't bloed; de wraak holt onbeteugeld;
Maar ach! de kleine hoop word eindlijk overvleugeld.
Schoon Beijling keeren moet, hij keert in zegepraal,
En 't vijandlijke bloed druipt van zijn glinstrend staal.
Nu tast de honger toe met zijn onvleeschte klaauwen,
En spookt door 't holle slot, en doet de kracht verflaauwen.
In 't eind', door zwakte en pest en honger overmand,
Ontzinkt aan 't volk de kracht tot verdren tegenstand:
De vijand barst in 't slot, en Beijling wordt gegrepen.
Ik zie die tijgers hem ter slagting henen slepen;
De wreedheid spitst het brein op de ongehoordste straf,
En levend moet 's lands held hier dalen in het graf.

Hij hoort zijn vonnis, treedt Jacoba's slaven nader;
« Vergun me een luttel tijds; 'k ben echtgenoot en vader;
« Dat ik mijn gade en kroost nog eens voor 't laatst aanschouw'!
« 'k Zal keeren in één maand, mijn woord borgt u mijn trouw. »
Dus spreekt hij, wacht zijn lot! de wreedheid stemt zijn bede:
Zijn ketens vallen neêr. Hij snelt naar Vlissings reede,
Daar hem zijn dierbre gâ vol hoop en angst verbeidt!
Hij komt! hij meldt haar niets van 't lot voor hem bereid!
Wat smart doorvlijmt zijn ziel, wat gier blijft hem doorknagen,
Als de argelooze gâ hem dweept van schoone dagen.
Hem vrede en welvaart in het blij verschiet doet zien!
Als ze, aan zijn borst geklemd, haar zoontje aan hare knièn,
In moederlijk gevoel verloren en verzonken,
Hem van den zegen spreekt, aan haren schoot geschonken,
Met wellust, angst en dank hem spreekt van 't naadrend uur,
Waarop zij slaken zal de banden der natuur,
En weêr haar egâ's beeld aan hare borst zal pralen!
Wat taal heeft woorden om zijn zielangst dan te malen?
Hij moet haar hooren, God! en juichen bij zijn smart!
Ja, lagchen aan haar zij', met een verbrijzeld hart,
Wanneer zijn lieveling, zoo jeugdig en onnoozel,
Hem de uren vlugten doet in kinderlijk gekozel,
Of streelend vergt van hem 't verhaal van d'ouden tijd,
En blij de vordring toont der kinderlijke vlijt.

Maar, heilge banden der natuur! zal hij u breken?
Is Beijling thans niet vrij! der Hoekschen magt ontweken?
Wie houdt aan roovers, aan verraders ooit zijn woord?
Weet hij niet dat zijn dood zijn gade en kroost vermoordt?
Hij weet dit: -- maar zijn woord blijft heilig, ongeschonden.
De maand krimt in, verkort tot dagen', smelt tot stonden.
De dag, het uur breekt aan waarop de wraak hem wacht,
Waarop hij sterven moet in d'opgedolven' nacht.
Maar hoe zich afgescheurd? zijn gâ berigt gegeven,
Eer zij verpletterd zinkt, en haar de schrik doet sneven?
Hij zet zich aan haar zij', daar zij' hem vurig kust,
Terwijl haar gloeijend hoofd op zijnen schouder rust,

En 't wichtje, beider beeld, aan hare borst blijft hangen,
En met zijn handjes koost des vaders bleeke wangen.
« Ach, lieve! » Zegt ze, daar een traan haar oog ontsnelt,
« Keer spoedig; 'k weet het niet, mijn hart is zoo bekneld!
« Gij kent mijn' staat! ach keer! keer dierbre! spoedig weder.»
En op haar' zwangren schoot slaat zij haar oogen neder.

God! hoe haar nu gemeld het vonnis van zijn' dood!
Hij stamelt: « zoo ens God, mijn dierbre echtgenoot! . . .
« Zoo God eens had begeerd.... dat ik in 's vijands banden.....
(Hij klemt, daar hij dit snikt, zijn sidderende handen
Om de aangebeden vrouw), een' eed gezworen had. . . . »
« Wat taal! gilt zij, mijn God! » en siddert als een blad. —
Hij barst in tranen los, verstomt, versmoort in snikken:
Hervat zijn' moed in die verscheurende oogenblikken.
Ach! siddrend meldt hij haar 't geen ze eenmaal weten moet:
Zij ziet, zij hoort hem, ach! verstaat hem niet! haar bloed,
Haar levenskracht verstijft! gewis, het zijn slechts droomen!
Zij lacht haar' Beijling aan! neen! zij heeft niets vernomen.
Hoe! hij zou gade en kind vrijwillig dus ontgaan,
En levend in een graf! . . . . o God! 't is droom! 't is waan!
In 't eind', verzekerd van haar noodlot, staart ze in 't ronde;
Omklemt haar' gâ, bezweert hem bij haar huwlijkssponde,
Bij zijne liefde en zoon, haar' zwangren schoot, bij God,
Dat hij zijn dierbaar hoofd onttrekke aan 't schriklijk lot!
Ach! 't is vergeefs! vergeefs, dat ze aan zijn borst blijft hangen
In sprakeloozen rouw, de doodverw op de wangen.
Vergeefs, dat zij haar' zoon van haren boezem rukt,
En, dol van wanhoop, aan het hart des vaders drukt.
Vergeefs, dat zij hem schetst de vreugd van vroeger dagen,
Hem smeekt, bij 't heilig pand, dat ze onder 't hart blijft dragen.
Vergeefs! 't is all' vergeefs! hij hoort alleen zijn' pligt.
« Erbarming! snikt ze, o God! « en stort op 't aangezigt;
« Erbarming! groote God! erbarming, mededoogen!
« 'k Verga! 'k verzink! »—Helaas! haar denkkracht is vervlogen.
Een marmerbeeld gelijk, verstijft de dierbre vrouw!
Haar Beijling rigt haar op in d'afgrond van de rouw:

Hij smeekt haar bij zijn liefde, om voor haar kroost te waken!
Zij hoort hem niet. — Hij kust haar witbestorven kaken!
Helaas! zij voelt het niet. — Hij dankt haar, daar hij schreit,
Voor al de blijken van haar liefde en teederheid!
Zij hoort hem niet. — Hij klemt zijne armen om haar henen!
Maar schepping, gade en zoon, 't is all' voor haar verdwenen.
Hij tilt zijn zoontje omhoog, dat haar zijn armpjes biedt,
En « moeder, moeder! » snikt! zij hoort, zij ziet hem niet. —
Ach! hij bezweert haar bij het kind, nog ongeboren,
Te leven voor haar kroost. — Helaas! zij kan niet hooren.
God! nu herkomt ze, en slaat haar oogen wild in 't rond!
Hij drukt zijn zoon aan 't hart, en kust haar' bleeken mond,
En vlugt, maar keert, om nog, op d'oever van het leven,
Den allerlaatsten kus aan gade en zoon te geven,
Ontscheurt zich aan haar oog, snelt naar zijn beulen heen;
Ziet kalm het open graf, ontsloten voor zijn schreên;
Ziet die opgedolven aard', die haast zijn hoofd zal dekken!
Aanschouwt voor 't laatst de zon, die nooit hem weêr zal wekken;
En biddend' voor zijn land, zijn zoon en echtgenoot',
Omsluijert hij zich 't hoofd, en stapt in 's aardrijks schoot.

HELMERS, nation hollandaise.

Adéka.

Lok, zangster! thans een' toon van weemoed op uw luit,
Wring zuchten uit ons hart, en tranen de oogen uit!
Zing droeve Adeka's lot, de bloem van Banda's velden;
Zing Afrons liefde en moed, 't sieraad van Timors helden;
Beschrei Egerons lot, en zilvren ouderdom,
Beroofd van 't licht des dags, van oudte en jammer krom;
Vervloek, met klem van taal, der Portugezen woede,
En meld hun tuchtiging door Neêrlands oorlogsroede.

Gelukkig was het volk van Banda, door 't bestuur
Van vorst Egeron, die het bruisend jonglingsvuur
Met d'ernst en wijsheid van den ouderdom steeds paarde;
't Volk hield hem, als 't geschenk der goden, hoog in waarde:
Drie zonen, in den bloei der schoonste levenskracht,

In deugden hem gelijk, zag hij naar 't graf gebragt.
Nu staat hij als een boom, beroofd van blad en loover,
Door bliksemgloed gezengd: één dochter blijft hem over.
Al 't vuur, waarmeê hij eens zijn zonen heeft bemind,
Stort hij verdubbeld uit op 't eenig dierbaar kind;
Zijn grijsheid bloeit in haar, en in haar zachte trekken
Blijft hij 't geliefde beeld van zijne gade ontdekken.
Schoon is de teedre Adeke in 's levens lentebloei,
Rank als de kokosboom in onbedwongen groei.
Zacht is haar teder hart, dat steeds het weldoen streelde,
En mild, gelijk de grond, in morgenlandsche weelde!
Betoovrend is Adeke, aanvallig is haar lach,
Beminlijk haar gelaat, gelijk een lentedag.
Haar ziel is zuiver als de reine zonnestralen,
Haar stem aandoenlijk, als het lied der nachtegalen;
Elk grijsaard, die haar zag, voelde in 't verstramd gemoed
't Verstorven vuur vernieuwd van d'eersten minnegloed:
En nooit zag Banda's jeugd de schoone Adeke naderen,
Of bruisend vloog het bloed door de opgezwollen aderen;
Als zij, de schoonste bloem, in 't bloemenveld verscheen,
Spreidde al 't gebloemt' meer gloed en geuren om zich heen!

Nu was het tijdstip daar, waarin het maagdlijk harte
Een ledigheid ontwaart, een ongekende smarte.
Thans zoekt zij de eenzaamheid in 't digt citroenenwoud,
Waar zij zich met zich zelve en mijmrend onderhoudt.
Als zij bij de ochtendzon haar bloemen zal begieten,
Gevoelt ze een zachte traan haar maagdlijk oog ontschieten;
En als de maan haar licht door 't lauwerbosch verspreidt,
Staart zij de starren aan, en hoopt, en vreest, en schreit,
En zucht, en, ach! weet niet wat thans haar borst doet zuchten:
Wanneer de nachtegaal zijn ziel, zijn mingenuchten
Doet stroomen in den zang, woelt meerder snel haar bloed,
En 't lieve meisje weet niet wat haar schreijen doet.
Nog heeft de liefde haar niet in haar' boei geslagen,
Slechts voor haar' vader leeft ze en kweekt zijn grijze dagen.

Eensslags verschijnt voor haar in 't woud een jeugdig held,
('t Is Afron, oppervorst van Timor,) onverzeld;
Zijn hulk was door een' storm gevoerd naar Banda's stranden.
Hij ziet haar, en gevoelt zijn hart in liefde ontbranden;
't Is 't eerste liefdevuur dat 's jonglings hart doorgloeit,
Terwijl een zelfde drift onmerkbaar 't meisje boeit.
Wat Bandanees durft hem Adeka's hart benijden,
Aan hem, beroemd als vorst, zeeghaftig in het strijden!

Adeka mint! — thans is voor haar ontvlamd gemoed
De schepping meerder schoon, der vooglen zang meer zoet:
Verdubbeld voelt zij nu den wellust van het leven;
In 't ochtendkoeltje, dat ze in het bloemenveld voelt zweven,
In 't lied des nachtegaals, die in het lommer speelt,
Hoort zij haars minnaars stem, ziet zij haars minnaars beeld;
En aan den rozenrand van 't beekje neêrgezegen,
Suist ieder golfje haar den naam haars minnaars tegen.
De dag toont hem aan haar in 't spieglen van den stroom,
En de avond in de lucht, de nacht in droom bij droom;
Ja! in het lauwerbosch 't gewoel van 't hof ontweken,
Schijnt zelfs de stilte haar van Afrons min te spreken.

Nu rijst de blijde dag, met schaatrend vreugdgeschal,
Waarop der priestren hand dit paar verbinden zal.
't Paleis is reeds alom met bloemfestoen omhangen;
De lucht weêrgalmt, en dreunt van 's volks vereende zangen,
En op 't altaar is reeds een witte stier geslagt,
En kruid en vrucht den goôn ten offer aangebragt.

Nu zien zij uit de zee vier schepen strandwaarts streven,
Van ongekenden bouw, het zeil in top geheven.
Men landt! en Banda ziet voor 't eerst de vreemde vlag:
De Portugees verschijnt op 't feest van dezen dag,
Hij deelt in Banda's vreugd, in 't heil der echtelingen;
Maar met de hel in 't hart, om 't volk in boei te dwingen.
Der speceriijen schat lokt ras zijn gouddorst uit,
Zijn hongrig oog beschouwt het eiland als zijn buit:

Een schans rijst op, waaruit hij met zijn krijgstuig dondert,
En 't Volk, als offervee, baldadig moordt en plondert.
Nu stroomt het woedend volk, van have en erf beroofd,
Naar de opgeworpen schans, met Afron aan het hoofd.
Hij is alleen een heer! des vijands donders kraken;
Vergeefs! hij vliegt, dringt door, vol drift 's volks boei te slaken.
Zijn knods is van het bloed des vuigen vreemdlings rood;
De schrik gaat voor hem uit, en met hem snelt de dood.
De Portugezen zien met schrik hun volk verdelgen;
Ras zal de zee, die hèn uitbraakte, hen verzwelgen;
Een toorts vlamt schriklijk reeds in Afrons sterke hand,
Hij werpt haar in de schans, de vesting staat in brand.
De vijand, door de wraak vervolgd, met duizend zweepen,
Zoekt, redloos, vlugtend, zwak, een schuilplaats op zijn schepen,
Neemt nu de list te baat, en biedt den kruidtak aan,
En zweert zijn roof en buit vrijwillig af te staan.
Een niet ergdenkend hart wordt ligt door schijn bedrogen,
En strekt ten offer aan der boozen list en logen:
Ook Afron wordt misleid; hij stemt den vrede, en keert
Tot schoone Adeka weêr, die in hem triomfeert,
Zijn kruin met bloemen kranst als Banda's wraakverschaffer,
Als vorst Egerons steun, der Portugezen straffer.

Nu rijst het uur, geschikt tot sluiting van 't verbond;
De priesters scharen 't volk op een' gewijden grond.
De Portugezen, die den vrede zullen staven,
Omringen 't outer, reeds bedekt met offergaven,
De grijze Egeron treedt voor 't outer met zijn' zoon,
Zijn dochter volgt zijn schreên; hij zweert voor 't oog der Goôn!
« Gij (zegt hij) Godheên! die we aanbidden, dienen, vreezen...»
Eensslags blinkt in elks oog het staal der Portugezen,
Hun schriklijk moordgeschreeuw, hun aaklig krijsgerucht,
Versteent elk Bandanees, en dondert door de lucht.
De schepen braken nu op 't onverwachst hun benden,
En storten dood en schrik d'inboorling op de lenden;
En daar hij biddend staat voor 't outer neêrgebukt,
Wordt Afron 's vijands staal in 't jeugdig hart gedrukt;

Hij valt; Adeka stort zich gillende op hem neder;
Hij sluit zijn stervend oog, ontsluit en sluit het weder,
Werpt op zijn zielsbeminde een' laatsten, teedren blik,
En drukt haar flaauw aan 't hart, en geeft den jongsten snik.
Het volk vlugt schreeuwend weg, bij 't zien dier helsche boosheid;
De Portugees gaat voort, en juicht in zijn trouwloosheid.
De grijze Koning wordt gekluisterd weggebragt,
Die om zijn telg slechts kermt, en eigen ramp veracht.

Een kleine en trouwe hoop weet haar 't gevaar te onttrekken,
En doet een wildernis aan haar tot schuilplaats strekken.
Daar klaagt ze aan de eenzaamheid haar duldelooze smart,
En gilt de wanhoop uit van 't toegeschroeide hart!
Nu snelt ze in 't diepst van 't bosch, om Afron op te sporen,
Dan waant ze in 't windgeruisch zijn dierbre stem te hooren,
Maar, ach! het is de stem van haar' geliefden niet,
't Is 't klaatren van de beek, die van de rotsen schiet.
Ach! de ochtend ziet haar oog in tranenvocht verdronken!
En de avond roerloos haar in wanhoop weggezonken,
En de eeuwige uren van den ondoorkoombren nacht
Getuigen van haar liefde en zielverscheurbre klagt.
Nu staart ze, in steen verkeerd, naar 't blaauw der hemelbogen!
Ach! heden, toekomst en voorheen zijn haar ontvlogen!
Ach! dan ziet zij zijn schim, die aan haar' arm ontvliedt!
Zij roept, en spreekt hem aan, en ach! hij antwoordt niet.
Waanzinnig zwerft zij om door 't dikst der wildernissen,
En vloekt een leven, dat haar echtgenoot moet missen.
Ja, reeds had zij zich zelf van 't levenslicht beroofd,
Ten waar' zij sidderde voor 't overdierbaar hoofd
Eens vaders, in den nacht eens kerkers wreed verstooten.

De Portugees heeft nu 's volks ondergang besloten.
Hij plundert, rooft en moordt, schoffeert, vernielt, verbrandt,
En de onvermeidbre dood holt door 't ontvolkte land.
Hij, die Adeka voerde in 't hart der woestenijen,
Wil uit der tijgren klaauw zijn grijzen vorst bevrijen,
Het goud ontsluit voor hem zijn kerker, blindt zijn wacht,

Daar, ongezien, Adeke op haren vader wacht.
Hij komt, op d'arm gesteund des trouwsten zijner vrinden!
Maar, ach! in welk een' staat moet zij hem wedervinden!
Haar' grijzen vader, hoe! van 't licht des dags beroofd!
Ja, 't goud heeft al 't gevoel der menschlijkheid verdoofd.
Hij tast, hij voelt zijn kind, maar mag haar nooit aanschouwen,
Nooit Banda's wal herzien of welige landouwen!
In d'onverdrijfbren nacht, waarin hij eeuwig dwaalt,
In 't wee, waarin geen straal van hoop zijn' geest bestraalt,
Is 't denkbeeld aan zijn telg, aan 't goed door haar bedreven,
Alleen de zwakke draad, die hem verbindt aan 't leven!
Zij drukt den grijsaard aan haar zwaar beklemde borst,
Benat met tranen 't hoofd van d'afgeleefden vorst,
De kruin, die vijftien jaar den zilvren haarlok sierde;
Zij zegent de achtbre hand, die eens haar jeugd bestierde,
En, zorgend voor het pand, dat haar zoo dierbaar is,
Voert zij hem onbemerkt in hare wildernis.
Haar teedre voet ontziet geen scherpgepunte rotsen;
Zij durft in 't diepst van 't bosch het wild gedierte trotsen;
Geen slang ontzet haar' moed in 't dor geblakerd woud,
Opdat zij 't leven van haar' vader onderhoud',
Zij waadt de stroomen door met de aanbraak van den morgen,
En 's vaders tranen zijn het loon dier kinderzorgen.
Zij zalft zijn hartewond, ontveinst haar boezemwee;
(Van dezen Edipus eene andere Antigone.)

Maar, ach! niet lang mag zij dien zieletroost genieten;
Zij zal geen' balsem meer in 's grijsaards wonden gieten,
Geen troost, geen hulp, geen oofst meer aan haar' vader bien:
Zij wordt door 't moordrenrot, dat Banda blaakt, gezien,
Gegrepen, weggescheurd, in strengen boei geklonken;
(Wat tijger beeft zijn prooi het leven ooit geschonken?)
Haar vonnis is de dood! — Zij sterft op d'eigen grond,
Waarop haar egâ door die beulen werd doorwond.
De naam haars vaders zweeft nog stervend op haar lippen,
En met haars Afrons beeld voelt ze ook haar' adem glippen.
Rust zacht, Adeka! rust in 's aardrijks koelen schoot,

Uw straf was 't leven, uw verlossing is de dood.

Wie schetst het wee, dat thans Egeron moet verduren,
Hij wacht zijn' telg vergeefs! -- hij telt de slepende uren.
Wie is het die hem thans, uit deernis, 't hart doorboor',
Eer hij het gruwelstuk der Portugezen hoor'?
Hij wacht haar! maar, helaas! Adeka zal niet komen!
Hij wacht haar! tast in 't rond, en, ach! heeft niets vernomen;
Hij kermt haar' naam door 't bosch, herhaalt dien keer op keer,
Maar, droeve vader, ach! nooit hoort ge uw dochter weêr:
Neen, nooit zal weêr haar arm uw grijsheid onderschragen;
Neen, nooit zalft weêr haar troost uw ondoorkoombre plagen;
Geen ooft, geen laafdrank wordt u weêr door haar gebragt!
Rampzalig vader! neen, zij rust in 's aardrijks nacht.

Hij, die den grijzen vorst den kerker wist te onttrekken,
Zal hem de tijding, die hem moorden moet, ontdekken;
Verpletterd, zinloos, stort de vorst op de aarde neêr!
Maar, ach! 't wangunstig lot hergeeft hem 't leven weêr;
Wie zal zich nu voortaan den achtbren grijsaard heiligen?
Wie zijn' onzeekren voet op strand of rots beveiligen?
Helaas! door zielesmart en jammer afgesloopt,
Is 't van den dood alleen, dat hij zijn redding hoopt;
Het luttel voedsel, dat zijn zwakheid nog moet schragen,
Wordt in zijn wildernis hem heimlijk toegedragen!--

Nu toont zich Neêrlands vlag voor 't eerst aan deze kust;
Men landt op de eigen plaats waar de achtbre grijsaard rust!
Zij naadren. Hij ontwaakt, en hoort de vreemdelingen;
« Gij (zegt hij) die mijn kind het staal in 't hart dorst wringen,
« Ontzielt ook mij, slaat toe, 'k bied mij vrijwillig aan:
« Ziet hier mijn grijze kruin, wat mart ge toe te slaan! »
Maar naauw heeft Neêrlands volk zijn dwaling hem ontnomen,
Of 't melden van zijn ramp doet aller tranen stroomen;
En ziedend gloeit de wraak in aller helden borst,
Vol geestdrift grijpt Van Neck de hand van d'ouden vorst:
« Wij kunnen nimmer u uw telg en 't licht hergeven,

« Maar wreken zullen we u' of op dees stranden sneven.
« Kom volg ons (zegt hij) waar het kwaad zijn straf verbeidt. »
Egeron stemt zijn bede, en wordt naar 't schip geleid.
Kort is de strijd met die gevlockte moordenaren!
Het staal maait ze allen, als de seis de korenaren.

Nu wordt de grijze vorst hersteld door Neêrlands staal,
Maar, ach! wat baat hem nu en kroon en zegepraal?
Heeft hij niet alles met Adeka's dood verloren?
Kan hem een kroon, die zij niet dragen zal, bekoren?
Schoon elk in Banda's hof hem vorstlijke eere biedt,
Hij hoort de lieve stem der liefste dochter niet;
Zij deelt zijn vreugde niet, hij mag met haar niet weenen!
Hij haakt naar 't graf, dat kind en vader zal vereenen!
Verbroken is de band, die hem aan 't leven hecht:
Maar zijne erkentnis heeft hem pligten opgelegd.
Hij wil zijn redders eerst zijn dankbaarheid betoonen!
Een edelmoedig hart vindt wellust in 't beloonen.
Hij staat aan Nederland zijn kroon en volken af,
En vriendlijk voert de dood hem in Adeka's graf.

Men zegt, dat aan de beek, die om hun graf blijft vloeijen,
De wind meer lieflijk ruischt, de bloemen zachter bloeijen,
En Afrons schim stort dáár zijn zielverscheurbre klagt
Op de effen grafterp uit, in 't uur van middernacht!
Adeka's dierbre naam klinkt treurig door de dalen,
En de echo blijft dien naam met droef gezucht herhalen.

HELMERS, nation hollandaise.

Apollon et Daphné.

Verbeelding, voer mijn' dichtgeest verder;
Voer mij naar Peneus boorden heen! —
Ik ben er, maar ik zie geen' herder
Velvrolijk aan zijne oevers treên;
De Peneus zelf, in rouwgewaden,
Beschreit thans Dafnes treurig lot,
Daar zij vermetel dorst versmaden
Het albezielend mingenot,

Geen blijde landjeugd mag meer aan hare oevers zingen,
Of melden haar geluk, o Peneus, aan uw' stroom;
Want ginds in 't droef verschiet, op een dier heuvelklingen,
Staat, treurig en omwolkt, een jonge lauwerboom.
Daar trekt de landjeugd dikwerf henen,
En heft een' treurzang aan bij zomeravondstond,
En brengt, door hartontlastend weenen,
Haar treurige offers aan dien grond.
Apol verschijnt er ook, maar zonder glans of luister,
Gelijk een flaauwe ster in 't nevelachtig duister,
En plaatst, vol weemoed, zich op dezen heuveltop,
En kust de paarlen van de lauwerblaadren op.
Hij denkt, bedrukt, terug aan die vervlogen dagen,
Toen hij zijn Dafne nog het rendier af zag jagen.
Hij kust den lauwerboom, en drukt de ruwe korst,
Die thans het overschot van zijn geliefde omschorst.

Schoon waart ge, o teedre Dafne! o bloem van Peneus dalen!
In haar vereende zich het schoon der idéalen;
De losse gouden vlecht, die langs haar schoudren speelt,
Wordt door een welig luchtje al dartlende gestreeld.
Een der bevalligheên besloot gewis die vlechten,
Naar Venus hoog bevel, op 't minzaam hoofd te hechten.
De blankste lelie, die in Tempes dalen tiert,
Is minder blank dan 't wit dat Dafnes voorhoofd siert.
Het bloemrijk Enna roeme op keur van malsche rozen;
Zij zijn min schoon dan die op hare kaken blozen;
De breede zwanenhals is als de sneeuw zoo wit,
Terwijl in 't drijvend oog de min ten zetel zit;
De schoonste wenkbraauw dekt die blaauwe drijvende oogen;
Wat Godheid zou haar kracht ooit weêrstand bieden mogen!
Zij stoken 't minnevuur, en dwingen tot onzag: —
Maar wie beschrijft het schoon, den wellust van haar' lach,
Meer aangenaam en zoet dan de uchtendzonnestralen,
Waarmede Apol in 't oost' de schepping komt bestralen?
Wie schetst den lieven mond, waarop de liefde woont,
En ons een dubble rij der schoonste paarlen toont?

Geen medeminnares zou in de fijnste trekken
Van houding, zwier en stand de kleinste feil ontdekken!
Wie schetst haar zilvren stem; haar' leest, die 't hart verrukt;
Die lipjes, waar nog nooit een kusje op werd gedrukt;
Dien boezem, blank als sneeuw, die rijst en daalt, en weder
Wellustig zich verheft? — Lig daar, lig daar, mijn veder!
Vergeefsche pogingen! Vergeefs schets ik al 't schoon,
Dat mijn verbeelding aan mijne oogen stelt den toon!
Dien leest, dien trotschen stand, dien onbeschrijflbren boezem,
Door Venus zelv' bedaauwd met d'eelsten lentebloesem,
Die armen van albast, die handen, klein en zacht,
Die groefjes in de wang, waaruit de liefde lacht,
Dien kleinen voet, wiens schoon geen broos ons kan ontrooven;
Dien tred, die Atalante in vlugheid streeft te boven;
Ja al 't verborgen schoon, dat mijn verbeelding tergt,
En een wangunstig kleed aan mijn gezigt verbergt.

Zoo schoon was Peneus telg; maar 't zoet der minnesmarte
Werd ongekend versmaad door dat onkwetsbaar harte;
De jonge herdrenrei bidt hare schoonheid aan!
Vergeefs! zij volgt alleen de wetten van Diaan':
De jagtboog is haar lust; zij zwerft door wildernissen,
Waar nooit haar peil het doel, waarop zij oogt, zal missen,
Zij volgt, en rent naar 't wild, ontwijkt den herdrenstoet,
En schijnt Diana zelve, als die ter jagt zich spoedt.

Eens afgemat, vermoeid door 't rustloos ommedwalen,
Ontweek ze in 't diepst van 't woud de kracht der zonnestralen,
En zocht een weinig rust aan d'oever van een beek,
Die murmlend ruischt en golft door dees verlaten streek.
De zonnestralen, die hier flikkren op het water,
Der vooglen tooverzang, het suizend stroomgeklater,
De zachtheid van den grond, 't lokt alles haar hier uit,
Dat ze op dees stille plek een poos hare oogen sluit:
Zij vleit zich neder in de schaâuw van lauwerboomen,
Op bloemen, die den rand der zilvren beek omzoomen;
Ontsnoert haar wit gewaad, sluit de oogen, en terstond

Geniet zij 't zoet der rust op dien bemosten grond.

De jonge God des dags moest thans dees schuilplaats naderen!
Hij zag haar, trad te rug, gevoelde in hart en aderen
Een onbeschrijfbaar vuur, een nooit gekende drift.
Haar beeld was voor altoos reeds in zijn ziel gegrift:
Hij treedt wat nader, trilt, terwijl het oog sterk vonkelt;
Hij plaatst zich aan de beek, die door dees bosschen kronkelt;
Hij ziet haar' lieven mond, die roos, die op 't gelaat
Bevallig afsteekt bij de blankheid van 't gewaad.
Een ongekende lust vervult zijn denkvermogen,
En kluistert aan haar schoon zijne onverzadigde oogen;
Verrukt, verbijsterd, slaakt zijn boezem zucht bij zucht;
Hij treedt te rug, keert weêr, ze ontwaakt op dat gerucht,
En, daar ze een jongeling ziet aan haar zijde treden,
Slaat zij een schichtig oog op hare ontgorde leden;
Springt op, gelijk een ree, door jagers aangetast,
Terwijl zij vreedzaam graasde, in 't lommer loos verrast,
Te viervoet, schuw, vol angst, den jager poogt te ontrennen,
En als een bliksem schiet langs heuvelkling en deunen,
De beken overzwemt, en zich niet eer vertrouwt,
Voor dat ze een schuilplaats vindt in 't ontoeganklijkst woud,
Zoo vlugt, zoo snelt ook Dafne om Febus oog te ontkomen.
Zij rust niet, voor dat zij weêr Peneus zilvren zoomen
Bereikt, thans ziet zij om, maar angstig en bevreesd;
Apollo, die haar volgt, treedt nader, meldt, bedeesd,
Haar stamelend zijn min, smeekt om haar wederliefde!
Maar vruchtloos is een taal, die nooit haar' boezem griefde!
Vergeefs is zijn gevlei, zijn tederheid: haar borst
Schijnt met het eeuwig ijs van 't beergestarnte omschorst.

Apol vergeet zijn kar, vergeet zijn vlugge rossen,
En zwerft om Dafnes min door Peneus wilde bosschen;
Gelijk een schaduw volgt hij 't meisjen op de jagt,
En schetst zijn' liefdegloed in teedre minneklagt;
Maar vruchtloos tracht hij haar zijn teêrheid af te malen;
Zij vlugt, hij volgt, en tracht het meisjen in te halen;

Zij snelt, gelijk de wind; de hinde is minder vlug;
Hare ongesnoerde vlecht zweeft golvend op den rug;
Hij volgt; een dartel windje, in Dafnes kleed gevlogen,
Stelt meerder schoonheid bloot aan 's minnaars vonklende oogen.
De liefde maakt hem stout; zijn boezem hijgt en blaakt;
Zij vlugt, terwijl haar voet naauw 't kruid der velden raakt.
Nu ziet zij schichtig om, en Febus komt haar nader.
Verschrikt en ademloos kermt zij dus tot haar' vader:
« o Peneus, Peneus, red me, en toon uw telg uw magt!
« Verlos, onttrek mij aan Apollo's minneklagt!
« o Aarde, ontsluit uw schoot, betoon me uw mededoogen!
« o Vader! red uw telg door uw geducht vermogen. »
Zoo smeekt ze: Peneus hoort haar uit zijn' zilvren stroom,
En straks verandert ze in een' jongen lauwerboom.

Apollo, aangesneld, tracht nog door 't vurig kussen
Van 't ongevoelig hout, zijn' heeten gloed te blusschen;
Hij mint, hij streelt haar nog, en, vol van minnesmart,
Drukt hij den lauwerboom aan 't hevig kloppend hart,
En roept vol weemoed uit: « o Boom, gij zult nadezen
» Mij altoos dierbaar zijn, aan mij geheiligd wezen;
« Ja, nimmer zij uw stam van welig groen beroofd,
« Uw blad omschaduwe gestaâg mijn boog en hoofd,
« En sier' des Dichters kruin, die, van mijn aandrift zwanger,
« De gouden snaren spant als ingeschapen zanger! »
Dus spreekt hij, daar een traan in 't godlijk oog reeds zwelt,
En hij vol weemoed straks uit dees gewesten snelt.

HELMERS, Apollon.

Derniers momens de Socrate.

Een dienaar van den raad treedt thans, met weenende oogen,
Den wijsgeer nader, spreekt geheel ontroerd, bewogen:
« Het doodlijk uur is daar, o Socrates! Sta toe,
« Dat ik, ondanks mijn hart, mijn' zwaren pligt voldoe.
« 't Vergift wordt reeds bereid. »—« Gij zult mij vaardig vinden, »
Zegt Socrates; « ga heen. Mijn waarde boezemvrinden!
« Gij allen zucht en schreit! waartoe dit klaaggeluid? »

Apollodorus roept in 't einde weenende uit:
« Mijn waarde Socrates! ja, in een beter leven,
« Zal God u zeker 't loon voor uwe deugden geven.
« Maar hij, wiens schuldig hart de boosheid steeds bemint,
« In euveldaân en moord zijn vreugd en wellust vindt,
« En daaglijks de onschuld hoont, terwijl haar tranen stroomen,
« Zal geenszins, ik beken 't, de straf van God ontkomen.
« Doch, straft God, eeuwig, hem, die hier, meer zwak dan snood,
« In de armen van de weelde, een strafbre vreugd genoot?
« Die, door verleiding, of door voorbeeld, snood bedrogen,
« De waarheid nimmer zag met onbenevelde oogen?
« Die, door zijn drift vervoerd, in 't bloeijen zijner jeugd,
« Misdadig was, schoon 't hart gevormd was door de deugd?
« Vindt God dan wellust in der stervelingen plagen?
« Moet elk den zwaren last van zijne gramschap dragen?
« Wordt zijn geduchte wraak, zijn strengheid, nooit verzacht?
« Zal dan één oogenblik, in dwaling doorgebragt,
« Eene eindelooze reeks van rampen na zich slepen?
« Baat geen opregt berouw voor die zich ééns misgrepen?
« Zal onophoudlijke angst, de felste zielepijn,
« Het deel van 's Hemels beeld, van zijne kindren, zijn? «

« Wie is het, die een leer', zoo schandelijk, verdedigd?
Roept Socrates: « Laat af, de Godheid wordt beleedigd
« Door uwe ontzinde taal. God is regtvaardig, ja;
« Maar is daarom niet min menschlievend, vol genâ.
« Hij is de godheid zelf; 't ontzaglijk Opperwezen
« Is geen ontmenschte beul, wien alles slaafsch moet vreezen.
« Wee 't onnatuurlijk hart, dat, door zijn' waan misleid,
« Het beeld van God ons schetst naar eigen zinlijkheid;
« Hem afmaalt als barbaar, die steeds de stervelingen,
« Door foltering en schrik, tot zijnen dienst wil dwingen;
« En, daar hij zich Gods vriend, Gods gunst- en lievling noemt,
« Elk, die niet denkt als hij, vervolgt, veracht, verdoemt!
« God wil ons niet door schrik, maar liefde en goedheid winnen.
« Zijn leer' bestaat alleen in teder Hem te minnen;
« En hem, die dit betracht, is 't wenschlijkst heil bereid.

« Ja! God is groot, maar 't grootst door zijn menschlievendheid.
« Wij zijn zijn kindren, hij is aller menschen Vader. »

Een dienaar van den raad treedt thans den wijsgeer nader,
Biedt hem den giftkelk aan. Hoe groot is niet de schrik
Van 's wijsgeers vrienden in dit aaklig oogenblik!
Dees zucht; die weent, en bidt; dees wil, maar kan niet spreken.
Alleen de wijsgeer blijft kloekmoedig, onbezweken.
Hij neemt den giftkelk aan, met een bedaard gelaat.
Het schijnt of thans natuur haar' laatsten polsslag slaat:
Het licht der zon verdwijnt, en zij gaat bloedrood onder:
Door 't donker luchtgewest rolt, ratelend, de donder,
Met rommelend gebrom; en 't flikkrend bliksemlicht
Schiet ijlings door de lucht, voor 's volks ontsteld gezigt.

Maar Socrates, nu hij den giftkelk heeft ontvangen,
Slaat de oogen naar omhoog, met uitgerekt verlangen:
« o Vader der natuur! vergeef het volk mijn' dood,
« Versterk mijn' zwakken geest, ontvang mij in uw schoot! »
Dus bidt hij, neemt het gift, terwijl zijn vrienden weenen,
En spreekt: « o Drank, die mij met God thans zult vereenen!
« Wees welkom! » En terstond, daar hem geen afschrik stuit,
Drinkt hij, altoos bedaard, den naren giftkelk uit.

In afgezonderde en in onbewoonde streken
Heeft de achtbre waarheid, aan des stervelings oog ontweken,
Haar' vasten troon gebouwd: zij, 't menschdom schaarsch bekend,
Ziet doorgaans zich vervolgd waar zij haar schreden wendt.
Het volk, verzonken in beklagenswaarde dwaling,
Sluit veeltijds de oogen voor haar heldre heilbestraling:
De trotsche Europeaan, een prooi van 't bijgeloof,
Houdt zich te dikwijls voor haar heilzame inspraak doof.
Die hemeltelg doet thans in Pallas wal zich hooren.
De deugd wordt voor en poos in 't hart des volks herboren.
't Afschuwlijk bijgeloof, geblikseind door de kracht
Van 't licht der waarheid, duikt in 's afgronds duistren nacht.

Thans dringt in 't kerkerhol dit woest geluid: « Hij sneve!»
« Neen! dat men Socrates de vrijheid wedergeve!
« Hij was onschuldig; straf der beulen overmoed!
« Kom, wreken wij zijn' dood in 's priesters schuldig bloed:
« Dat Melitus hier sneev', des wijsgeers rampbewerker! »
De gâ van Socrates dringt ijllings in den kerker,
Snelt naar haar' echtgenoot, omhelst hem, roept in 't end':
« Gij ziet, mijn dierbre gade! een einde aan onze ellend'.
« Wat vreugd dat gij nog leeft! 'k ben 't kerkerhol ontvlogen!
« Mijn smart, mijn taal, uw deugd, 't heeft all' het volk bewogen.
« 't Berouw spreekt in hun hart: zij keeren tot hunn' pligt.
« Ik maalde hen uw deugd, all' wat gij hadt verrigt.
« Een Godheid blies mij aan: 'k ontdekte 's priesters lagen;
« Ik schetste hen mijn' gade in ketenen geslagen;
« Ik toon mijn dierbaar kroost, dat droevig zucht en schreit.
« In 't eind' spreekt in hun hart de stem der menschlijkheid;
« Zij roepen: « Ja, zijn deugd is glansrijk ons gebleken!
» » Dat hij in vrijheid leev'! Laat ons den wijsgeer wreken!«
« De priester wordt vervolgd door 't wufte volk: hij vlugt,
« En uw geliefde naam klinkt ijllings door de lucht.
« Ik vlieg, om u, mijn gâ, dees blijde maar' te ontdekken,
« En u, eer 't is te spade, aan 't wis verderf te onttrekken.
« Maar alles schreit, en zucht! Afgrijslijk oogenblik!
« Ik kwam dan reeds de laat! mijn hart verstijft van schrik.»

« o Ja, zegt Socrates: mijn teêrgeliefde gade!
« Hoe streelt me uw huwlijksmin! gij komt, maar 't is te spade.
« Zie hier den giftkelk reeds: ik heb mijn' pligt voldaan.
« De poort der eeuwigheid zie ik reeds open staan.
« Het doodelijk vergift verspreidt zich door mijne aderen.
« Vaarwel, mijne echtgenoote! ik voel mijn sterfuur naderen.
« Mijn vrienden! hoe gerust sterft hij, die de ondeugd haat!
« Hij slaapt slechts, en ontwaakt in een' veel beter staat.
« Vaart wel, mijn vrienden! haast heeft mij de kracht begeven.
« Wij zien elkandren weêr in een veel beter leven.
« Mijn bloed verstijft; ik voel het naadren van den dood.
« Ontvang, weldadig God! ontvang mij in uw' schoot. »

Nu stort zich Socrates op 't rustbed stervend neder.
Zijn gade knielt bij hem, en zucht, en kust hem teder.
Hij ziet haar minlijk aan, en slaat zijne oogen neêr.
Zij drukt hem aan haar hart, en hij, ... hij leeft niet meer.

Dees tijding is nog naauw ten kerker uitgevlogen,
Of 't onstandvastig volk, door derenis bewogen,
Wreekt straks des wijsgeers dood, plengt tranen van berouw,
En sticht, zijn deugd ter eer, een prachtig praalgebouw.

Zoo is het wuft gemeen: door drift op drift bestreden,
Verwijst het lastrend nu wat straks werd aangebeden;
Of 't eert als goddelijk wat naauwlijks is gedoemd:
Het kruipt, verguist of dwingt; het schendt, vervloekt of roemt.

Wie maalt de droefheid thans van 's wijsgeers ware vrinden?
Wie schetst den staat, waarin die braven zich bevinden?
Des wijsgeers teedre gâ, van alle hulp ontbloot,
Roept, bij sijn sterfbedde, uit « Toef dierbare echtgenoot!
« Kom, voer mij ook van de aarde: ik kan u niet verlaten:
« Ontruk me een leven, 't geen ik voor altoos moet haten!
« Ik volg u tot in 't graf. » Zij zwijgt, zij kan niet meer,
En valt, beroofd van kracht, op 't doode ligchaam neêr.

Nu wordt des wijsgeers ziel door d'engel van het leven
Tot voor Gods troon gevoerd, en 't loon der deugd gegeven:
Zij juicht in 't geestenrijk, waar de aardsche tegenspoed,
Door onuitspreeklijk heil, oneindig wordt vergoed.

Zoo triomfeért de deugd, schoon ze op deze aard' met rampen,
Met ondeugd, met bedrog, en laag verraad moet kampen.
Zij wordt hier veeltijds, vervolgd, veracht, bespot,
Ze ontvangt eenmaal haar loon in 't bijzijn van haar' God.

HELMERS, Socrate.

Les Religions.

Eens klopte een Man, te *Meintz* gestorven,
Aan 's Hemels poort.
Hij had op de aarde een pas verworven,
Gelijk 't behoort.
Hij riep: *doe op.* Sint *Pieter* opent,
En vraagt: *wie daar?*
Toen de andre stout en half oploopend:
« Dat vind ik raar.
« 'k Ben *Roomsch*, (wat kunt gij beter wenschen?)
« Echt *Katholijk:*
« ô Dat geloof slechts, brengt de Menschen
« In 't hemelrijk. »
Nu dan, sprak *Petrus*, ga in vrede!
Daar is uw bank:
Neem uw patent en pas maar mede,
En zeg: God dank! —

Toen kwam er uit *Geneve* een ander,
In 't zwart gekleed,
Met beî zijn handen in elkander,
En heel bezweet.
Hij klopt, en roept: « 'k ben wel onwaardig
« Om in te gaan:
« Maar ik kom needrig en boetvaardig:
« Och neem mij aan!
« 'k Ben *Kalvinist*, van iever blakend,
« Maar zonder kracht:
« ô Dat geloof is zaligmakend,
« En geeft mij magt:
« 't Is 't eenigste, waardoor..... » Kom binnen, »
Sprak *Petrus* toen,
Zit daar! Gij hebt thans voor uw zinnen
Wat rust van doen.

Toen kwam 'er een uit *Hamburg* loopend
En driftig aan.
En riep: « voor mij de poort geopend!
« Een *Lutheraan!*
« Ik steun op *Luthers* intercessie:
« Doe open maar.
« 'k Ben met mijn leer en mijn confessie
« Van zessen klaar.
« Daar is in *onze* reformatie
« Slechts zaligheid:
« Zij is alleen de weg ter gratie,
« Die veilig leidt. » —
Kom, kom, zeî *Petrus*, kijk zoo zwart niet,
Met uw geloof!
Daar is uw bank, maar schreeuw zoo hard niet:
Ik ben niet doof.

Er kwamen zelfs ook *Remonstranten*,
Ja, *Joden* aan,
En *Heidenen*, van alle kanten:
Geen Mensch bleef staan.
Sint *Pieter* wees aan elk zijn nommer,
Dien hier, dien daar,
Dees' in het licht, dien in het lommer,
Meest paar aan paar.

Toen zagen zij den dans der spheren,
In cirkelgang;
Die zongen voor den Heer der Heeren
Hun maatgezang.
Verrukking straalde uit ieders oogen;
Elk stond verbaasd.
De stelselzucht was ras vervlogen,
En elk verplaatst:
Zij kwamen nader tot elkander,
In reiner lucht;
Omhelsden vrolijk d' een den ander,
In Englenvlugt.

Nu deed het scheppingslied zich hooren:
« *Eén hoofdgebod;* »
En straks herhaalden de Englenchoren:
« *Eén God, één God,*
« *Door liefde en deugd alleen te vinden!*
« *Vereénigt u.* » —

Wel nu, sprak *Petrus*, goede Vrinden!
Begrijpt gij 't nu?

KINKER.

Moyen efficace pour corriger une femme acariâtre.

Een wijf, niet lang getrouwd, die hares mans manieren
Of niet en had geleerd, of niet èn wilde vieren,
Sprak dikmaals, schots genoeg: voorwaar een slecht begin,
En voor een jonge vrouw, en voor een nieuw gezin.
En als haar dan de man het zwijgen wou gebieden,
Zoo wou ze met der daad tot hare moeder vlieden.
En hiertoe werd het wijf ten lesten zoo gewend,
Dat zij het vluchten hield als voor een dreigement.
Eens op een avondstond, als deze lieden keven,
Het wijf door gramme zucht ten hardsten aangedreven,
Liep naar het voorhuis toe, en riep daar overluid:
Ik wil van stonden aan, ik wil ten huizen uit!
De man die des te meer de schande wou beletten,
Ging met een sneller loop zich voor de deure zetten,
En hield de vrouwe daar, al was ze vinnig gram;
Hij trok het nachtslot af, en ging van daar hij kwam.
Zij, nog te meer gestoord, en veller uitgelaten,
Springt knap ten venster uit, en geeft haar op de straten,
En op den staanden voet, geen mensch en weet er hoe,
Loopt in haar's vaders huis, en naar haar moeder toe.
Daar vangt de pruilster aan haar handen om te wringen,
En met een groot geweld haar tranen uit te dringen;
Daar maakt ze wat er schuilt, haar moeder openbaar.
Die hoort het speeltjen aan, en houdt haar dochter daar.

Het was een gansche nacht na dit verschil geleden;
De man doet geen vervolg, maar houdt zich zoo te vreden!
De vader van de vrouw gemoet hem op den dag;
Die groet hem heusch genoeg, maar verder geen gewag.
Dat kwelt den ouden man en zeidt met goede reden:
« Hoort vrouwe, dit gepruil en diende niet geleden.
« Gij draagt u, (na mij dunkt), in dezen wat te mal,
« Ik vreeze dat ons volk van een vervreemden zal. »
De Moeder na de zaak te hebben overwogen,
Ten einde dit verschil niet hooger zij getogen,
Roept straks een snege meid, en spreekt uit volle last:
« Gaat tot mijn dochters man, en nood hem hier te gast. »
De meid gaat haren gang, de zwager wordt gebeden;
Die komt ter regter uur, vrijmoedig aangetreden.
Men wordt aan zijn gelaat geen korzel hoofd gewaar,
Hij eet en drinkt, en lacht gelijk als voor en naar.
De tijd van scheiden komt, de nacht begint te vallen;
Men staat van tafel op, en verder niet met allen,
Als; « vader grooten dank van uw beleefd onthaal ».
Hij slaat den mantel om, en maakt hem uit den zaal.
De vader staat verbaasd, maar zonder lange dralen:
« Gaat, (zegt hij tot de knecht), mijn zwager weder halen;
« Loop hem in haasten na, en roep hem van de straat,
« Ik hebbe nog een woord te zeggen, eer hij gaat. »
De man komt wederom; daar gaat de vader vragen
Waarom hij met het wijf niet eens en weet te dragen,
En of hij jaren lang wil leven in geschil?
En of hij daar in huis zijn vrouwe laten wil?
De man gaat zachtjes aan, en opent zijn belangen:
« Ik wil ook even nu mijn wijf in huis ontvangen,
« Behoudens, dat ze mij betoone met der daad,
« Dat zij in dit verzoek ter goeder trouwe gaat.
« Vooral haar korzel hoofd moet beter zeden leeren;
« Zij heeft mijn huis ontsticht, zij moet het weder eeren.
« Zij koos uit eigen raad, een onbekende baan,
« Zij moet op mijn bevel gelijke wegen gaan.
« Zij moet de reize doen, en komen ingedrongen

« Juist door het eigen gat daaruit zij is gesprongen;
« En zoo en gij, en zij, des niet en zijt gezind,
« Gij vader zijt gegroet, en moeder houdt uw kind. «
Hier schiet de moeder toe, en gaat haar zwager vleijen,
De dochter komt er bij, en zet het op een schreijen.
De vader neemt het woord, en doet een lang gesprek,
Hoe dat een jonge vrouw moet buigen haren nek.
Na onderling beklag, de vrede wordt gesloten,
En met een' frisschen dronk van nieuwen aan begoten.
Het wijf hoewel gestoord, moet buigen haren zin;
Zij klom ten venster uit, zij kwam ten venster in.
Daarmede was de lust van loopen weggedreven,
En sedert wist men nooit of deze lieden keven;
En schoon daar eenig woord bij wijlen rijzen mogt,
Het kwam na dit geval nooit in de ruime locht.

CATS.

La providence.

Daar reikt van den Hemel weldadig een hand,
Om 't lot van de menschen te meten!
En wie er zijn leed en zijn jammer betreur',
En wie er de handen ook morrende beur',
Geen enkle wordt immer vergeten.

En loopen voor 't kortziende menschelijk oog
Vaak middel en doel uit elkander;
Het doel wordt bereikt -- God bereikt het alleen;
Want soms strekt de droevige misdaad van d'een'
Tot heil en geluk van den ander'!

Margreta zat luid om haar levensgezel,
Haar kroost om hunn' vader te weenen!
Och, wisten zij nimmer van onheil of nood,
Nu kreten zij bitter om deksel en brood,
Gelijk zij het hadden voorhenen!

Margreta was deugdzaam, maar 't lot was haar wreed,
En deed in vertwijfling haar zinken!

Eens kweekte ze aan 't harte zorgvuldig haar kroost,
Nu had ze voor de armen noch vader noch troost,
Nu had ze noch eten noch drinken! ...

Zij boog zich, en bad om bewaring bij God —
Bewaring voor morrend bedillen;
En kuste de kleinen met weemoed en rouw,
Maar kon met de liefde van moeder en vrouw
De kreten des hongers niet stillen!

't Was winter: geen vonkje verlichtte den haard,
Geen spaandertje mogt er verwarmen;
Nu zonken ze dieper en dieper in 't leed:
Geen menschen — maar God in den Hemel slechts weet,
Het bittere lijden van de armen!

Nu zaten ze treurig verbleekt en verkleumd,
Van menschen op aarde vergeten!
Dan kraakte de hut op haar wankelen grond,
Dan vloog er de hagel en sneeuw in het rond,
Gejaagd door de naden en reten!

Hier kreet er een kleine met droevig geklag,
Om heul en om troost te verwerven;
Daar zeeg er een ander al zwakker ter neêr;
Ginds lag weêr een zuigling zoo tenger en teêr,
En lag er te weenen — te sterven!

Dat lot zonk Margreta te zwaar op het hoofd;
Neen, neen! dat verkropt ze niet langer!
Toen kreet zij al wrokkend en morrend tot God:
« Ontneem ons, ontscheur ons dat ijsselijk lot,
« Maar maak het niet wreeder en banger!

Daar keerde de deur op haar hengels zich om,
En storte te neêr voor haar voeten...
En bevend bedekte ze 't wrevel gezigt,

Als stond ze gedagvaard voor hooger gerigt,
Om 't wrokken en morren te boeten!

Daar stond nu een vreemde, gewikkeld in 't zwart,
Met jammer en smart in zijn oogen!
En beurde in den arm, al bevend en blô,
Een korfje, zoo kunstig gevlochten van stroo,
Met dekkleed en lint overtogen.

« Ontferm u », dus sprak hij « en neem het, o vrouw!
« Verstoot het niet wreed en misdadig!
« Houd zeker, die wel doet, vindt heul in zijn lot,
« Houd zeker; die mort is een vijand van God; —
« En God is zoo goed en genadig!

« O neem het, en 't biede u ten loon en ten dank,
« Der deugden weldadige blijken!
« O neem het, het krijt om ontferming zoo luid,
« En wisch er den schuldigen vadertrek uit,
« Zoo moog het hem nimmer gelijken! »

Toen zette hij siddrend het korfje te neêr,
Verstomd en verslagen van zinnen;
En vlood als gejaagde voor 't middernachtsuur:
Och, booswichten hebben geen rust of geen duur,
Maar dragen hunn' wreker van binnen!

Margreta had niets van dien ontzin verstaan;
Haar jammer was minder noch ligter,
Maar snikkende kwam ze, door weemoed verplet,
Gedurig met zwakken en wankelen tred,
Het korfjen al digter en digter.

Toen deed zij de strikken al bevende los,
Maar, Hemel! wat ijslijke slagen!
Daar lag er een zuigling zoo klein en zoo teêr,
Met oogjes vol engelen-onschuld in neêr,
Die schenen om liefde te vragen!

« Neen, neen! » riep Margreta « dat 's meerder dan wreed,
« Zoo wreed is geen regter op aarde!
« Ginds liggen mijn kindren te schreijen om brood!
« Och, arme, bereid u, ook gij u, ter dood!
« Wee, wee, die in oneer u baarde!

« Neen, smeek niet om liefde met engelenlach,
« Hier blijft u niets over te hopen;
« Hier wacht u geen vader, geen moeder, mijn kind!
« Maar 't graf dat de menschen wreedaardig verslindt,
« Dat sluit ons zijn kaken hier open! ... »

Dat sprak ze, nu starende op 't stervende kroost,
En dan naar den zuigeling weder!
En trok zich de haren zoo jammerlijk uit,
En waggelde op nieuw weêr een trede vooruit,
En boog naar de kleine zich neder!

Nog lachte zoo minnig het wichtje haar toe;
Zoo zorgloos in 't kommervol leven!
Toen ligtte zij 't bevend en snikkend omhoog,
En zag nu, o wonder! met schemerig oog,
Den bodem van 't korfjen beschreven!

Daar las zij: « Margreta, ontvang het met vreugd,
« 't Heeft niemand ten heul en ten hoeder!
« Zijn vader zoekt rust voor zijn misdaad in 't graf:
« Zijn moeder verstiet het onmenscht van zich af,
« Zijt gij het ten vader en moeder!

« Margreta! een hand stuurt onzigtbaar ons lot,
« Voert kommer en vreugde ons in 't leven!
« Hier vindt ge aan zijn voeten een' buidel vol goud,
« Die schat wordt u jaarlijks verdubbeld vertrouwd,
« En zij u ten zegen gegeven!

« O neem het, 't is meerder in de oogen van God,
« Dan kroonen, hoe prachtig bepereld!

« O neem het, en kweek het met vreugd in uw' schoot,
« En breng het in eere voor 't Hemelrijk groot,
« Niet voor een onzalige wereld! »

Toen sprak ze, geroerd door de weldaad zoo groot,
Die zalig haar lot kwam verligten!
« Zoo zijn er op aarde dan Englen gedaald:
« Dat zij in den Hemel Gods liefde betaald,
« Waar menschen geen' jammer meer stichten!

« Wees welkom dan, dierbare, o kom aan mijn borst!
« Gij bragt weêr de vreugd in ons midden!
« Ik zweer naast mijn kroost u te kweeken in eer,
« En 't geen ik het eerste aan u stamelen leer,
« Zal zijn voor uwe ouders te bidden! »

Daar reikt van den Hemel weldadig een hand,
Om 't lot van de menschen te meten!
En wie er zijn leed en zijn jammer betreur',
En wie er de handen ook morrende beur',
Geen enkle wordt immer vergeten!

En loopen voor 't kortziende menschelijk oog,
Vaak middel en doel uit elkander,
Het doel wordt bereikt — God bereikt het alleen!
Want soms strekt de droevige misdaad van d'een',
Tot heil en geluk van den ander'.

NIERSTRASZ, JR.

Rose, (Roosje.)

Daar was in *Zeeland* eens een man,
Hij had een aardig kind, —
Een meisje, dat van ieder een,
Om 't zeerste, werd bemind.

De man, gelijk men denken kan,
Was grootsch op zulk een schat;

Te meer, daar hij zijn lieve vrouw
Daarbij verloren had.

Wat nam hij Roosje menigmaal
Al zuchtende in zijn arm;
En kuschte, met een traanend oog,
Heur roode kaakjes warm.

Dan zei die teedre, goede man:
« Gij hebt geen moeder meer? »
« Ja wel, zei dan het zoete kind,
« Bij onze lieven Heer?

« Dit hebt gij immers zelf gezegd? —
« Maar, waarom ging zij heen?
« Zij had mij niet zoo lief als gij,
« Want, zij liet ons alleen. »

De vader sprak geen enkel woord,
Maar kuschte 't kleine wicht,
En onder 't kusschen dekte een stroom
Van tranen zijn gezigt.

Dit meisje werd wel schielijk groot;
Zij was de roem der stad;
Geen vader, die haar voor zijn zoon
Niet reeds gekozen had.

Wat was dat lieve meisje schoon!
Wat had ze een nette leest!
Wat was ze aardig en beleefd!
Zoo deugdzaam, zoo vol geest!

Zoo vriendlijk als de schoone maan,
Wen ze opkomt uit de zee,
En op de blanke duinen schijnt; —
Zoo vriendlijk was ze meê.

Haar lieflijke oogen waren bruin,
Niet vurig, — kwijnend, zacht,
Haar lachje was als 't morgenrood,
Dat aan de kimmen lacht.

Wanneer zij met de *Zeeuwsche* jeugd,
Een luchtje schepte aan 't strand,
Dan las ze, op elken tred, heur naam
Geschreven in het zand.

Geen jongeling, die niet voor haar
Met eerbied was bezield, —
Haar niet voor de allerschoonste bloem
Der *Zeeuwsche* meisjes hield.

Daar leeft, in *Zeeland*, in het strand
Een kleine, ronde visch,
Die voor der *Zeeuwen* kieschen smaak
Een lekker voedsel is.

Des zomers, als de zuidewind
Langs kleine golfjes speelt,
En vriendlijk 't gloeijende gelaat
Des nijvren landmans streelt:

Dan gaat de jeugd, met spade en ploeg,
Naar 't breede vlakke strand,
En ploegt dan vol, van vrolijkheid,
Het dorre, natte strand.

Dan grijpt, in de omgeploegde voor,
Een rappe hand den visch,
En dikwijls is de vlugste hand
Te traag bij dezen visch.

Intusschen speelt en stoeit de jeugd,
En fladdert door het nat,

Dat schuimend, met een groot gedruisch,
In mond en oogen spat.

De jongling grijpt een meisjen op,
En dragt haar mede in zee;
Het meisje roept en wringt: — vergeefs,
Hij draagt haar mede in zee.

't Was eens een schoone zomerdag,
En 't puikje van de jeugd
Ging naar het strand met spade en ploeg,
En voelde niets dan vreugd.

Het lieve Roosje was er bij,
En ieder jongeling
Vergat den ploeg, -- vergat den visch,
Als ze aan zijn zijde ging.

Een jongling, die haar 't meest beviel,
Bleef immer aan haar zij',
Hij zeide aan Roosje menigmaal
De zoeste kooźerij.

Nu drukt hij eens heur zachte hand,
Daar hij een kuschje steelt,
En met de lokjes om haar hals, --
De bruine lokjes speelt.

Het meisje wringt zich los, en zegt:
« Gij, stoutert, daar gij zijt!
« Plaag nu ook de andre meisjes wat,
« Gij plaagt ook mij altijd!

« Ei, ga naar de andre meisjes heen,
« En laat mij nu met vreê! » ....
« Zoo gij mij nu geen kuschje geeft,
« Dan draag ik u in zee! » —

Zoo spreekt de jongling, — en zij vlugt, —
Zij vlugt, al lagchend heen.
Hij volgt haar na, en slaat zijn arm,
Al lagchende om haar heen.

Nu roept en schatert al de jeugd:
« Draag Roosje nu in zee! »
Hij grijpt haar ijlings van den grond,
En loopt met haar naar zee.

De sterke jongling kuscht den last,
Dien hij zoo gretig torscht,
En klemt het allerliefste kind
Nog vaster aan zijn borst.

Het meisje roept en bidt vergeefs;
Hij gaat al fladdrend voort;
Het water spat en klotst en bruischt,
Dat hij haar naauwlijks hoort.

In 't eind was hij zoo ver gegaan,
Dat iedereen aan 't strand,
Vol vreeze en schrik, gedurig riep:
« Genoeg! keer weêr naar 't strand!

Op eens, daar hij terugge keert,
Staat hij vertwijfeld stil,
« Help, Roosje! » — roept hij — « groote God! »
En Roosje geeft een gil.

« Mijn vrienden! helpt mij! ach! ik zink
« Hier in een draaikolk neêr! »
Het meisje grijpt hem om den hals,
En zinkt met hem ter neêr!

Zij zinkt, en draait voor 't laatst haar hoofd,
Stilzwijgend naar het strand, —

Doch was, in 't eigen oogenblik,
Verzwolgen in het zand.

Daar stond de jeugd, gelijk versteend,
Geen mensch, die zuchtte of sprak, —
Tot eindlijk uit een ieders oog
Een stroom van tranen brak.

« Mijn God! is 't waar? is Roosje dood, —
« Ligt Roosje daar in zee? »
Zoo gilt 'en klaagt nu iedereen;
De duinen gillen meê.

Wel schiellijk werd dit droef geval
Verkondigd in de stad.
Geen mensch, hoe norsch, hoe hard hij waar',
Die niet verslagen was.

De jeugd ging, zwijgend, van het strand,
En zag gedurig om:
Een ieders hart was vol gevoel, —
Maar ieders tong was stom!

De maan klom stil en statig op,
En scheen op 't aaklig graf,
Waarin het lieve, jonge paar
Het laatste zuchtje gaf.

De wind stak hevig op uit zee,
De golven beukten 't strand;
En schielijk was de droeve maar
Verspreid door 't gansche Land.

BELLAMY.

La réponse philosophique.

'k Was met mijn' jonge vrienden,
Eens bij een' wijzen grijsaard;
Wij spraken, hoe een wijze
Den vijand van het leven,
Den dood kloekmoedig afwacht. —
« Zegt, » zeî de grijze Wijsgeer,
« Zegt brave jongelingen,
« Waar zoudt gij 't liefste sterven? »
« Ik, » zeî de jonge Cleon,
Terwijl zijne oogen gloeiden,
« Ik zou het liefste sterven
« Op 't bloedig veld des oorlogs.
« Ik ken geen grooter wellust
« Dan, voor den Vaderlande,
« Den jongsten snik te geven! » —

De goede grijsaard lachte
En hield het oog op Cato.

Toen sprak de jonge Cato:
« Ik zou het liefste sterven
« In stilte op mijne kamer,
« Omringd van echte Wijzen.
« Er is geen grooter voorregt
« Dan, dat de ziel eens Wijzen,
« In een geruste stilheid,
« Dees woelige aarde ontvluchte. »

Nu kwam de beurt aan mij ook;
Ik zag, dat aller oogen
Eenstemmiglijk mij vraagden:
« Waar zoudt gij 't liefste sterven! »
Toen vroeg mijn kloppend hart zich:
« Waar zoudt gij 't liefste sterven?
« Het aaklig veld des oorlogs....?

« De sombre cel der wijzen....?
« Neen! hier wil ik niet sterven!
In 't einde zeide ik schielijk:
« Ik zou het liefste sterven
« In Fillis scheutige armen,
« Op Fillis zachten boezem....
« Hoe kan men schooner sterven? ? —

De Wijsgeer sloeg zijne oogen
Op Cleon en op Cato,
En op zijn groote boeken,
En — zuchtte — ja! hij zuchtte!

BELLAMIJ.

L'essai infructueux.

Laatst was ik bij mijn Fillis,
Zij zat een wijl te peinzen,
Maar, in het einde vroeg zij:
« Weet gij wat of een kuschje is:
Ik zei: « mijn liefste meisje,
« Dit is te Philosophiesch;
« Een kuschje laat zich voelen,
« Doch laat zich niet beschrijven.
« Misschien, dat wij het wezen,
« Als ook den aard der kuschjes,
« Door dadelijke proeven,
« Wel mijn of meer ontdekken. »
Ik greep haar in mijne armen,
En drukte mijne lippen
Op heur bevallig mondje.
Nu kuschten wij elkander
Op allerhande wijzen.
Ik bleef schier onbeweeglijk
Op heure lipjes kleven.
Doch, na zoo veele proeven,
Was 't ons nog gansch onmooglijk,
Een kuschje te beschrijven.

Ik zei : « mijn lieve Fillis,
Wij zullen 't nooit ontdekken! » —
« Wel, zeide toen mijn meisje,
« Laat gij de hoop reeds varen?
« Wie weet, zoo wij de proeven
« Te meermaal weêr hervatten,
« Of wij het niet ontdekken! »

BELLAMIJ.

Mon jour de naissance.

Toen ik op mijn' geboortedag,
Nog naauwlijks in het wiegje lag,
Kwam 't dartel wicht, de looze Min,
Het kraamvertrek al lagchende in.
Het knaapje schaterde overluid :
« Veel heils met deze jonge spruit!
« Hij zal, zoo ik mij niet bedrieg,
Dit zeggend keek hij in de wieg,
« Hij zal nog aan mijn moeders kroon
« Een parel zijn van 't eerste schoon.
« Me dunkt dat op zijn kleen gelaat
« Alreeds een trek der Liefde staat! »
Men zegt, als of ik 't laatste woord
Reeds met bewustheid had gehoord,
Dat ik, met eenen lieven lach,
Naar 't vrolijk minnegoodje zag.
« Zie! sprak de dartle Jongen toen,
En gaf mijn kleene wang een zoen,
« Zie! heb ik nu wel mis geraên?
« Het kind ziet mij reeds lagchend aan!
« Gewis, mijn liefste kind, gij zijt
« Om mijne komst met regt verblijd:
« Ik zal u, in uw prille jeugd,
« Genieten doen de zoetste vreugd.
« Door mij zult gij de puik en de eer
« Der meisjes.... zie! ... daar lacht hij weêr! —
« Ja, Jongen! word maar schielijk groot!

« Dan schenk ik u een speelgenoot,
« Een meisje vol bevalligheên,
« Uitmuntend schoon en juist van leên!
« Nu lacht gij, maar gij weet nog niet
« Wat gunsten u de liefde biedt. —
« — Kom nog een kuschje, kleene knaap! ....
« En wieg den jongen nu in slaap! » —
Zoo sprak de Min, en snelde voort.
De Bengel hield aan mij zijn woord;
Mijn kindsheid was maar naauw voorbij,
Of hij was altoos aan mijn zij'.
Hij bragt mij vaak in 't lomrig bosch,
Daar zaten wij op 't groene mosch,
En hoorden, hoe de nachtegaal
De ziel vertedert door zijn taal.
« Ik wil u, sprak het gulle wicht,
« Ook leeren hoe men, in gedicht,
« De vreugden van het hart verheft,
« De ziel der jonge schoonen treft. »
Toen schonk hij mij een elpen lier,
En leerde mij met lossen zwier,
Op allerhande trant en maat,
Hoe hij de zilvren koorden slaat.
Doch—schoon mijn speeltuig helder klonk,
Toen hij mij schoone Fillis schonk,
Kreeg steeds mijn teedre poëzij
Een aangenamer melodij.
Nu zing, nu speel ik anders niet,
Dan 't zoet, 't geen mij de liefde biedt.
En zijn eens door den ouderdom,
Mijn vlugge vingers stram en krom,
Mijn lied, schoon kracht en jeugd verdwijn',
Zal immer van de Liefde zijn!

BELLAMIJ.

Le divorce.

Niet steeds is de liefde bestendig van duur,
Hoe snel zij den boezem deed jagen;
Zij bluscht wel somwijlen ontijdig haar vuur,
Hoe hel zij de vonk had geslagen;
En strikt zij haar bloemen weêr los van het paar,
Dan tilt het, o jammer! zijn keten zoo zwaar,
En kan die welras niet meer dragen.

Dat lot was het lot van Lorenzo weleer,
Het lot van Lenore voordezen:
Hen knelde de keten, o jammer! zoo zeer,
Waartoe zij zich voelden verwezen.
De rozen verbleekten, verdorden alreê,
De doren deed beiden den boezem zoo wee:
De wond wou niet langer genezen.

« Och, » zuchte Lorenzo, zijn zoon aan zijn hart,
Zoo diep met den vader bewogen:
« Och, lieve, vergeld eens, vergoed eens mijn smart;
« Geen ander zal ooit het vermogen!
« God geev' het en gunn' mij dien troost in mijn rouw!
« Gelijk' nooit uw harte naar 't harte der vrouw,
« Wier borsten u hebben gezogen. »

« Helaas, « kreet Lenore, van smart en van spijt
Geschokt en gefolterd van zinnen,
« Och, kind, dat zoo vroeg en zoo droef met mij krijt,
« Blijf altoos uw moeder beminnen:
« Al staan ook u de oogjes zoo zwart en zoo hel,
« Al lijkt gij uw vader van trekken zoo wel,
« Gelijk hem toch nimmer van binnen. »

Zoo sarden ze elkander, verhit op elkaâr,
En zaten zoo droevig te treuren;
Zoo tilden zij beiden hun keten zoo zwaar,

En lieten hun bloemen verkleuren;
Zoo reten zij beiden den boezem zich stuk,
En morden en wrokten en vloekten hun juk,
En wilden niet langer het beuren.

« Kom meê, » riep Lorenzo, « kom meê dan, o vrouw!
« Ginds is weêr de regter gezeten:
« Verscheur' hij nog heden die haatlijke trouw,
« Verbreek' hij voor eeuwig die keten! » —
« Kom meê dan! » hernam zij en ging waar hij toog,
En wischte nog eens eerst een traan uit haar oog,
Zoo rood en zoo bitter bekreten.

« Hier hebt gij, « dus sprak hij, « o regter, ons weêr,
« Na zeven rampzalige jaren;
« Nu doen ons, o jammer! de kluisters zoo zeer,
« Hoe zacht en verlokkend zij waren.
« Gij hebt hier, o regter, die banden gelegd,
« Verbreek nu ook weder dien haatlijken echt:
« Hij liet ons geen bloemen vergaren. »

« Hier leg ik, » zoo sprak zij, « den trouwring weêr af, »
En hield hem zoo plegtig geheven:
« O Regter, verkort ons, verligt ons de straf,
« Te lang en te zwaar voor ons leven!
« Verbreek hier de keten, zoo knellend gesmeed;
« Herneem hier, Lorenzo! uw ring en uw eed:
« Hier hebt gij mij beiden gegeven. »

« O Regter, » hernam hij, « gij ziet het en hoort,
« Zij stemt zoo van harte mij mede;
« Ontsla ons, verlos haar, hergeef mij mijn woord:
« Wij slaken, wij beiden, die bede.
« Ik deel hier met haar wat de hemel mij gaf,
« Zij sta maar mijn kind en niets anders mij af,
« En trekk' zij dan elders in vrede. »

« Bewaar ons, o hemel! zoo kreet zij ontzet,
En wierp op de knieën zich neder:
« Zoo wreed is geen schepsel, geen regter, geen wet,
« Of tijgers zijn zeker niet wreeder!
« Ik vraag om zijn goud, om zijn goed hem niet, neen!
« Ik wil maár mijn kind en mijn kind maar alleen,
« En zie hij dan nimmer mij weder! »

« o Regter, » hernam hij, « bij God, die ons ziet!
« Die gruwel zal nimmer gelukken:
« Ik bad om dat kind hem zoo vurig toch niet,
« Om 't laf mij te laten ontrukken.
« Ik drukte het eerst het een kus op den mond:
« Eens zal het, o regter, in treuriger stond,
« Het laatst op den mijnen dien drukken!

« o Regter, « zoo kreet zij, « aanschouw hoe ik lij',
« En laat mij uw deernis verwerven;
« Verwijs naar woestijnen en rotsen mij vrij,
« Maar laat met mijn kind er mij zwerven.
« Mijn regten, o regter! zijn teêrder van aard:
« Ik heb het met wee en met smarte gebaard:
« Och, laat in zijn armen mij sterven! »

« o Regter, » hernam hij, « ik zwoer in mijn vreugd,
« Zoo ras mij dat kind werd geboren:
« Ik breng het, o hemel, tot eer en tot deugd!
« Dat heb ik, o regter! gezworen.
« Die eed was zoo innig, zoo hartig, zoo dier!
« Ik staaf en hernieuw en herhaal u dien hier:
« Mijn kind zal geen ander behooren!

« o Regter! » zoo kreet zij, en kroop voor zijn stoel:
« God zou het op u eens verhalen.
« Versmoor niet de stem van uw menschlijk gevoel:
« Haar inspraak kan nimmer doen dwalen:
« Mijn kind is mijn hoop en mijn heil en mijn troost!

« Ontscheur aan geen moeder, o regter! haar kroost:
« Ik zou met den dood het betalen!

« o Regter, « hernam hij, » ontsluit gij haar oog,
« Verlicht haar, verstrek haar ten rader;
« Al drijft zij haar rouw en haar regten zoo hoog,
« Mijn kind blijft niet minder mij nader.
« Een dochter, voorzeker, behield zij met regt:
« Een zoon is de vrucht en de troost van mijn echt:
« De zonen behooren den vader. »

« o Regter, » zoo kreet zij, « mijn kind is mijn kind:
« Ik heb het gebaard en gezogen;
« Ik heb het getroeteld, gekoesterd, bemind,
« Bemind als het licht van mijn oogen.
« Mijn zoon is mijn kind en mijn kind is mijn bloed....
« Ik kruip u, o regter, wanhopig te voet:
« Och, wees met mijn jammer bewogen! »

Toen droogde de regter een traan van zijn wang,
Maar wist niet een woord te verzinnen;
Toen sloop er een knaapje, zoo bloô en zoo bang,
De regtzaal al bevende binnen;
Het knielde ter neder en snikte zoo luid,
En stak wel de lipjes tot spreken vooruit,
Maar dorst niet en kon niet beginnen.

« o Knaap, « sprak de regter en deed zich geweld:
« Gij moogt hier, gij moet hier beslissen;
« Verklaar hier, wien beider gij liever verzelt,
« Wien beider gij liever wilt missen.
« Uw vader, uw moeder bemint u zoo zeer:
« Spreek op nu! wien mint gij, wien minder, wien meer?
« Maar poog eerst uw traantjes te wisschen. »

« o Regter, » zoo nokte, zoo snikte het kind:
« U wil ik, u neem ik tot hoeder:

« Zijn beiden zoo gram en zoo boos en zoo blind,
« Wees gij mij onnoosle dan goeder.
« Och, hoor mij: ik smeek u, ik schrei van verdriet;
« Verhoor niet hun bede: zij meenen die niet.....
« Och, laat mij mijn vader en moeder. »

« Verkies! « riep de regter, met dringender stem:
« Van wien zijt gij willens te scheiden? »
« Van hem noch van haar, noch van haar noch van hem! »
Zoo kreet het en greep zich aan beiden.
« Van hem noch van haar! » voer het voort in zijn smart,
En knelde zijn vader en moeder aan 't hart,
Die stonden en zwegen en schreiden.

Toen greep het de moeder zoo vast bij haar hand
En troonde zoo lokkend haar mede;
Toen trok het den vader al voort bij zijn pand
En won al gedurig een schrede;
Het bragt hen al digter en digter tot een,
En sloeg reeds zijn armpjes om beiden hen heen
En dwong hen nog eens tot een trede.

Toen schoof het hun handen zoo zacht in elkaâr
En klemde die vast met zijn kussen;
Toen zag het zoo teeder naar hem en naar haar
En zocht maar hun wrevel te sussen;
Het hief naar den regter zoo smeekend een oog,
En tilde zijn handjes zoo roerend omhoog,
En bad zoo inwendig intusschen.

Toen stonden daar beiden, de handen in een,
En 't hoofd op den boezem gebogen;
Toen blikten zij beiden ter zijde zich heen,
En zagen elkander in de oogen.
Toen voelde Lorenzo zijn boezem zoo slaan,
En prangde zoo hartig Lenore daar aan,
Op eens in zijn armen gevlogen.

« Neen, neen! » borst hij los, in vervoering en vuur,
En liet zijn verrukking hem leiden:
« 'k Verstok mij niet wreed voor den kreet der natuur:
« Ons kind behoor' eeuwig ons beiden!
« o Vrouw, die dat kind mij gebaard hebt met smart!
« Herneem weêr uw regt en uw plaats in mijn hart:
« De dood zal alleenig ons scheiden. »

Toen gaf hij den trouwring, tot pand van zijn eed,
Op nieuw haar zoo plegtig en teeder;
Toen wierp zij, tot smeltens geroerd en gekneed,
Nog eens aan zijn boezem zich neder;
Toen greep hij zijn zoon bij zijn vrouw aan zijn borst,
En hield hem verrukt op den schouder getorscht,
En keerde met beiden toen weder.

TOLLENS.

L'imprécation; conte.

Treedt toe en leent aandachtige ooren
Aan dit mijn dicht,
En leert, wat onbedachte toren
Al jammer sticht!
Niet verr' van hier, in onze dagen,
Viel 't onheil vôor:
Men hoort het nog met schrik gewagen
Heel Brabant door.

O Moeders! ô verbiedt uw spruiten
Het minnen niet.
Gij wekt u zelve, om dit te stuiten
Onnut verdriet.
Hier baat noch bidden, noch vermanen,
Noch harde dwang:
De lieve hartjes storten tranen;
Maar gaan heur' gang.

Zegt alle boosheid van de mannen,
Zoo veel gij wilt;

Heń uit een meisjes hart te bannen,
Is vlijt verspild.
De liefjes weten 't in den stille;
En stil of luid,
Het gaat u allen als Sibille,
Men lacht u uit.

Sibille was de vrome tante
Van Margeret:
Een statige kollegiante
In 't weeuwenkleed.
Het mutsje stond haar zeer bescheiden;
Maar als zij keef,
Dan wisten drommel, nicht, en meiden,
Niet waar men bleef.

Margreta had pas zestien jaren,
Was schoon en teêr;
Haar gitbruin oog en zwarte haren
Beloofden meer.
Haar warme lonk, bij gloênde wangen,
Deed buiten dat,
De jonge Heertjes om haar hangen,
Waarheen zij trad.

Haar hart nogtans, hoe heet en woelig,
Was rein en schoon,
En slechts voor Hildebrand gevoelig
Haar buurmans zoon.
Vaak spraken zich de twee gelieven,
Bij lichte maan,
In 't uur der minnaars en der dieven,
Door 't venster aan.

De horst, schoon nieuw in minnehandel,
Wordt ras een held,

En brengt haar menig kraakamandel
Van vaders geld.
Hij koopt haar een katoenen jakje;
En week aan week,
Steekt hij zijn leege hand in 't zakje
Bij de avondpreek.

De tante listig en doorslepen
Bemerkt het haast,
En heeft het naauwlijks half begrepen,
Of vloekt en raast;
Het schaap doet nietwes naar behooren,
Maar wordt verbluft.
Zij heeft de zinnen gantsch verloren,
En peinst en suft.

Indien zij naait, de draden breken
Als enkel vlas:
In 't breien vallen al de steken,
Of 't kortswijl was.
De kervel wordt niet goed verlezen;
't Gebak is test;
De soep schijnt voor den gal te wezen;
En zoo de rest.

« Kind! zegt haar Tante, heel koelzinnig,
« 't Kan zoo niet gaan!
« Gij weet, mijn hart bemint u innig
« Wat schort er aan?
« Gij zijt verliefd! — Nu geen verbloemen!
« Hoe heet de kwant? »
« Och, tante! zoo ik hem moet noemen,
« 't Is Hildebrand. »

« Hoe! (riep zij aanstonds, vol van woede,)
« Is dat de zaak?

« En zonder dat ik iets vermoedde!
« Dat schreeuwt om wraak.
« Foei kleuter! dus mijn huis te onteeren,
« Gij vuile teef!
« Ik zal die stoutheid u verleeren,
« Zoo waar ik leef!

« Geen woord meer zult gij met hem spreken,
« Van dezen stond! »
En, (hier begon zij los te breken.
Met vollen mond,)
« En hebt ge verder zulke knepen
« Gij onverlaat!
« De Duivel zal u met zich slepen!
« Maak daarop staat! »

Het arme meisje beeft van schrikken,
En maakt een kruis;
En sluipt, maar zonder iets te kikken,
In 's buurmans huis.
Uit moedwil niet, of wederstreven
Vooral niet! Neen!
Maar om hem d' afscheidsgroet te geven,
Ging zij er heen.

Fluks ijlt ze om zich te bed te leggen
Ter juister tijd.
Men hoort haar de avondbede zeggen
Met dubble vlijt.
De tante komt heur' slaap ontrusten,
En snauwt ze aan 't oor:
« Verslaap u zedenlooze lusten,
« Gij duivelssloor! »

Maar, 't is geen' middernacht geslagen,
En alles stil;

Of huis, en bed, en kamer, wagen
Van hol gegil.
Een stem schreeuwt ijslijk: « Margarete!
« Nu moet ge meê. »
Bedenk, wie meest van doodsangst zweette
Van onze twee!

Met gloeijende oogen, lange tanden
En wijden mond,
Tast daar een nachtspook langs de wanden
De kamer rond:
Het stapt en klotst, tot elks ontzetting,
Gelijk een paard;
En rammelt met een lange ketting;
En schudt zijn staart.

Hij kwam met ijsselijk gestommel,
Waar tante sliep.
« Ik ben, ik ben het niet, Heer Drommel! »
Was 't geen zij riep.
« Ik bid u ga een weinig verder!
« Daar slaapt mijn nicht! »
De duivel gaat en klotst nog harder,
En grijpt het wicht.

Het meisje, siddrend als een rietje,
Schuilt vruchtloos weg.
Geen deken helpt het arme Grietje
Geen overleg.
De duivel vat haar in zijne klaauwen,
En sleept ze voort:
Men hoort op straat de katten maauwen
Van haar geen woord.

Fluks springt hij, met zijn' prooi in de armen,
Wie weet waar heen!

De tante jammert uit erbarmen,
Maar hij verdween.
In 't einde, hij had het huis verlaten,
En alles zweeg.
Nu roept zij, maar het kan niet baten:
Het bed is lêeg.

Wat blijft ter wereld ooit verborgen,
Hoe diep verhuld?
De gansche stad is 'd' eigen morgen
Daarvan vervuld.
De duivel, zegt men, is gekomen,
Bij vrouw Sibil,
En heeft de kwezel meêgenomen,
Met boek en bril.

Maar spoedig bleek de regte waarheid;
Het was Margreet.
Toen gaf het een bedroefde naarheid,
En ieder kreet.
Er waren echter jonge schoonen,
Die riepen ras:
« Men zag wel aan heur roode koonen,
« Wat soort ze was. »

Sibil blijft in gedachten steken,
Om 't geen zij deê;
De duivel voert op 't eerste spreken
Mijn nichtjen meê.
Zij is hem naauwlijks nog gegeven,
Of wordt zijn roof.
Maar toen mijn man nog was in 't leven,
Toen was hij doof!

Dus peinst en mijmert ze alle dagen
Heur haren graauw,

En is, in 't naar den duivel jagen,
Niet meer zoo gaauw.
Zij noemt den Satan boos en grillig
En vuil en wreed!
Voor die hem roepen, niet gewillig,
Dan tot hun leed!

Zoo brengt zij veertig lange weken
Al mijmrend om:
Verliest den smaak van kwaad te spreken,
En wordt schier stom.
Zij laat de gansche wereld drijven,
En elk in rust:
En, somtijds op de meid te kijven,
Blijft al haar lust.

Nu komt een heertjen haar begroeten,
Een vreemde haan!
Die buigt zich statig tot de voeten,
En spreekt haar aan.
« Mevrouw, 't is thans niet op uw vlocken,
« Dat gij mij ziet,
« Maar 'k wou u graag tot peet verzoeken:
« Ontzeg het niet! »

Hoe! — (zegt ze) — hoe! wat wil dat zeggen?
Wat vreemdigheên!
« Mevrouw! indien ik 't uit moet zeggen,
« Ik ben te vrêen.
« Maar 'k bid, bereid u eerst een beetje,
« Licht dat je ontroert!
« Ik ben de duivel, die — Margreetje
« Heeft weggevoerd.

« Zij heeft mij hart en hand geschonken,
« En thans een kind;

« Maar daar men paardepoot noch bonken,
» Noch staart aan vindt.
« Lang hebt gij om uw Nicht geleden,
« En zonder hoop:
« Thans wordt gij tot het feest gebeden,
« Van 's jongskens doop.

't Verrassend vreemde van de ontmoeting,
En 't blij berigt,
Geeft aan de schaking weêr verzoeting,
Daar 't toch zoo ligt.
Zij meesmuilt, legt de handen zamen,
En scheidt ze weêr:
« Daar is, (dus zegt zij), noch betamen
« Noch godvrucht meer!

« Maar echter, 't heeft zoo moeten wezen,
« Dat zie ik klaar.
« De hemel zij daar voor geprezen,
« Dat ik 't ervaar.
« Eerst hadt ge mij haast beet gekregen,
« In plaats van haar:
« O! had ik toen maar stil gezwegen!
« Ik, malle Saar! »

Nu wist men 't, dat er niets aan faalde,
Door 't gansche land:
« De Duivel, die Margreetje haalde,
« Was Hildebrand!
« Ja, morgen zal men 't kleintje doopen!
« Sibil is Peet! »
En alles kwam te zamen loopen
Van wijd en breed.

De sekse hoorde dit vertellen,
En lachte er om!

Maar sommigen met heimlijk kwellen,
En bleven stom.
Een enkle slechts riep zonder smalen,
Met gullen mond:
« Och! kwam mij ook zoo 'n Duivel halen!
« Ik ging terstond. »

BILDERDIJK.

Ce qui plaît aux Dames.

Terwijl de blonde god der dagen
Het land der Afrikanen zengt,
Ons daaglijks hier te land een simpel kaartje brengt,
En strenge wintermaand heur avonden verlengt,
Hier om den haard een' kring geslagen!
Zit neêr, toe, toe!. Straks komt het avondmaal;
Mama begint de tafel reeds te dekken:
De tijd valt lang, wat hoeft men hem te rekken?
Men kort hem best door eenig oud verhaal,
Dat niet verveelt, al hoort men 't twintig maal;
Daar is altijd toch leering uit te trekken.
Niet waar, Neef Hein? Wel nu, ik zal u dan
Van avond eens van Ridder Sox vertellen,
Een regt juweel, een parel van een' man,
Die zelfs geen kind ('k laat staan, een' mensch) zou kwellen.
En in dien tijd, toen, zoo als ieder weet,
De Reuzen nog het land met tooverijen plaagden,
Tot bijstand van verdrukte kristenmaagden,
Door heide en zand op avonturen reed.
Dees ridder trok, in 't harnas, op zijn paard,
Met schild en speer, en zoo' n ontzaglijk zwaard,
Als ze in dien tijd bij de oude Franken droegen,
Waarmeê ze in eens een' man door midden sloegen,
Naar Rome toe: ge weet waar Rome leit?
Oom Steven, daar neef Jan van plagt te spreken,
Was daar geweest, en heeft mij wel gezeid
Hoe verr' dat was: ik meen wel negen weken,
Of daar omtrent, van Utrecht; en de Paus

Is daar te zien; en laat zijn muilen kusschen.
Dat vindt ge vreemd? Zij zeggen 't ondertusschen,
En, liegt m' er bij, het liegen is de saus:
Nu kon men toen niet wel te Rome komen,
Dan door Parijs. Want zie, Parijs lag op den weg;
En — laat eens zien, dat ik niet kwalijk zeg!
Zoo ongeveer ter halfweg Romen;
Thans, hoor ik, loopt Parijs meer naar Marokko heen;
Maar Fransch of Roomsch, dat was voor dezen een.
Althans hij zou naar Rome trekken,
En naderde Parijs. Daar was een boerenmeid,
Een jeugdig ding, vol vuur en aardigheid,
En regt een stal om iemands lust te wekken.
Zij had een hoofd gelijk een vlasch, zoo blond,
Een tronie als een appeltje, zoo rond;
Een mondje, ô ge zoudt het met een stuiver
Bedekken; en twee oogjes als een git:
En op haar lijf was zij zoo schoon en zuiver
Gelijk een brand; en heel end' al in 't wit.
Een middeltje! ge kost het zoo omspannen:
En voetjes, wis niet grooter dan mijn duim.
In 't kort een meid, al vondt ge duizend mannen,
Ze bragt ze vast in een verliefden luim.

En voyant une si jolie paysanne le Chevalier s'oublie un instant. Mais il est bien puni de sa faute; un tribunal de femmes le condamne à mort. Cependant Madame la Présidente émue de compassion se rappelle une ancienne loi, qui affranchit de la peine capitale celui qui devinera le premier ce qui plaît aux Dames.

Dit middel is nog naauwlijks voorgesteld,
Of 't wint elks stem, en wordt aan Sox gemeld.
Vrouw Bertha, die hem tijds genoeg wil schenken,
Geeft hem terstond een week tot zijn bedenken.
Hij neemt dit aan; legt *cautie juratoire*
Voor Bertha af, dat hij na zeven dagen,
Zich wederom zal stellen in 't verhoor;
Bedankt den raad, vertrekt geheel verslagen,

En denkt wel duizendmaal, hoe red ik mij hier door?
« Hoe, (roept hij al), hoe laat het zich ontdekken
« Wat ieder vrouw altijd en boven al begeert?
« En zonder haar of schaamte of spijt te wekken?
« Dat mogt de droes! mij is het te geleerd.
« De Koningin met al haar raadsheeressen
« Had zekerlijk mij beter dienst gedaan,
« Met kort en goed mijn kop maar af te ketsen,
« Dan op dien hoop mij nog kwansuis te ontslaan.
Zoo mompelt hij en pruttelt in zich zelven;
Vermoeit zich met een rustloos overleg,
En om 't geheim, zoo mooglijk, op te delven,
Ontmoet hij vrouw nog vrijster bij den weg
Of houdt ze staan, en vraagt aan jong en ouden,
Waar of zij toch ter wereld meest van houden?
Maar ach! niet eene aan wie hij zich vervoegt,
Wier antwoord hem in 't minste vergenoegt.
De eene is voor dit, en de andre voor iets anders:
Geen twee gelijk. Niet eene kwam ter zaak!
Een menigte stond hem niet eens te spraak;
Sox wenschte zich voor duizend Salamanders.

Nu had de zon, met schittrend goud gehuld
Reeds zevenmaal de morgenkim verguld,
Als hij van verr' uit een der groene dalen,
Belommerd van abeel en beukenblaân,
Iets onverwachts zich in het oog zag stralen,
Waar op hij straks gereed stond af te gaan.
Het was een kring van dansende Najaden,
Elk schoon om 't zeerst, en vol aanloklijkheên.
Heur losse zwier, en luchtige gewaden
Verrieden hem al wat verborgen scheen.
Het koeltje, dat heur blanke schouders streelde,
Gaf nieuwen glans en leven aan dat schoon,
Heur voetstap scheen langs 't grazig veld te zwewen,
Maar zonder grond en in de lucht geheven;
En ieder pas bragt meer volmaakts ten toon.

Sox nadert haar; hij hoopt op die godinnen,
De ontknooping van zijn raadsel te verwinnen,
En vleit zich reeds; maar in een oogenblik
Is alles weg! en hij—verstijft van schrik.
De dag liep om. De nacht begon te dalen.
Hij zag niets meer dan slechts een stokoud wijf,
Zoo zwart als roet, zoo dor als eierschalen,
Verdroogd, gekromd, en als een hout zoo stijf.
Van ouderdom bijna tot één gekrompen,
En 't bovenlijf gebogen op een kruk,
Kroop ze erger dan een slak op doorgesleten klompen;
En scheen een regte boô van dreigend ongeluk.
Haar tandeloze mond was tot het oor gespleten;
Haar kromme, spitse neus stiet aan haar spitse kin;
Een grijswit haar drie vier scheen op heur hoofd vergeten;
En 't rood en tranend oog hield klompen gomstof in.
Een saaijenlap, die eens een vuurmanskleed moest heeten
Bedekte half en half heur schrompeligen huid,
En door dat muf verdek, wel half van een gereten,
Stak de arm nog, enkel pees, met scherpe knokkels uit.
Dit beeld, volmaakt een beeld om van te grijzen,
Deed ridder Sox het haar te berge rijzen.
Zij klampt hem straks op een gemeenen toon,
Aan boord, en zegt: « Wat scheelt er aan mijn zoon?
« Ik kan 't wel zien, gij steekt in groote kwelling.
« Waar hapert het? Ligt weet ik wel herstelling.
« Geen mensch op aard, of ieder heeft zijn kruis:
« Dat is ons lot, en komt een' ieder t' huis.
« Maar troost verligt, en 'k kan u mooglijk raden.
« 'k Heb niet voor niet zoo' n tachtig jaar beleefd.
« 'k Heb wat gezien, mijn kind, en meer dan look gebraden,
« En 'k heb er wel gekend die goeden raad versmaadden,
« Maar niemand, die daar bij zich wel bevonden heeft! »
De ridder zegt: « Helaas! mijn Bestemoeder!
« Ik ben ten einde raad en zoek er vruchtloos naar.
« 'k Vraag al wat leeft om raad, en vind mij nog niet vroeder,
« En morgen staat 't schavot onfeilbaar voor mij klaar,

« Zoo ik aan Bertha's hof niet kenbaar weet te maken,
« Waar vrouwen boven al naar haken. »
« Is 't anders niet, (sprak de oude totebel),
« Zoo heb geen zorg: dan staan uw zaken wel.
« Wijl 's Hemels hand u tot mij heeft gezonden,
« Zoo stel voor vast, dat dit uw redding is.
« Verligt uw hart vrij honderdduizend ponden;
« Zet al uw angst, met al uw droefenis,
« Maar bij u neêr; en trek gerust ten hove.
« 'k Wil mêe op reis, wij zullen zamen gaan,
« En 'k doe u onder weg dat groot geheim verstaan.
« Zie daar mijn hand, en 't geen ik u belove!
« Maar zweer gij mij, als ik uw leven red,
« Dat gij mij niet zult handlen als een slet,
« Maar dezen dienst regt magtig zult vergelden,
« En schenken mij, die weldaad ten gevall',
« Hetgeen ik dan van u begeeren zal,
« En op zijn tijd behoorlijk melden. »
« Ondankbaarheid is een onheblijk ding.
« Kniel hier in 't zand, doe op uw ridderkling
« Den eed vooraf, en druk op deze handen
« Een kuischen kus, tot vaster onderpanden. »
De goede Sox zweert aanstonds zoo 't behoort,
En pijnigt zich dat hij zijn' lach weêrhoude.
« Lach niet, de zaak is ernstig » sprak onze oude,
En op den stond gaan zij te zamen voort.
Haast kwamen ze, in gezelschap van elkander,
Aan 't raadspaleis, van Bertha's hofgezin,
Nieuwsgierig, zoo 't betaamt (daar steekt geen misdrijf in);
Waar Roededrager, Bode, en Ruiterwacht, en Pander,
Deurwaarder, Exploicteur, Sergeant, en Bôutefeu,
Concierge, Drost, Fiscaal, le Grand-Baillif du lieu,
En allerhande soort van klerken, daar gevonden,
Van brandend ongeduld, op heete kolen stonden,
Verlangend, hoe de man het voorstel zou verstaan,
En of hij vrij naar huis zou gaan?
Dit laatste dacht geen mensch. Wie zou dat ook verwachten,

En 't vrouwelijk geheim niet onuitvorschbaar achten?
Zij kwamen dan. De raad vegaart terstond.
De Koningin zit neder, en in 't rond
De Dames volgens rang. Men roept den Ridder binnen,
En elk schiet toe met ongeruste zinnen.
Hij buigt zich straks, treedt voor, en vangt dus aan:
« Mevrouwen, 'k stel mij weêr aan uw bevelen:
« 'k Weet uw geheim, in spijt van die 't verhelen,
« En zal u thans mijn antwoord doen verstaan. »
Hier boog hij weêr, en na een kort verpozen,
Hervatte hij, met een innemend blozen:
« Het geen u 't meest alom en t' allen tijd
« Ter harte gaat, zoo velen als gij zijt,
« Is altijd niet veel minnaars te behagen,
« Noch ook den prijs van schoonheid weg te dragen.
« Maar jong of oud, verhit of koel van bloed,
« Maar, zacht van aard, of hoog en fier van moed,
« Het zij dan maagd, of vrouw, of weeûw of vrijster,
« 't Zij bruin of blond, aanvallig of mismaakt,
« Het is één trek, die in u allen blaakt;
« En dat 's alleen, ben ik het spoor niet bijster,
« *Meestres te zijn, zoo in als buiten 's huis,*
« Dit 's mijn begrip! en mogt ik mij vergissen,
« Men spreke slechts en toon' mij mijn abuis!
« Zie daar mijn hoofd! il zal het willig missen. »
Zoo als hij zweeg, verstond de gansche kring,
Dat hij het wit volkomen had beschoten;
Men spreekt hem vrij, en geen vergadering
Die zoo vernoegd als deze scheen besloten.
Sox kuscht de hand der goede koningin,
Doch op dat punt kroop ons verschrompeld grootje,
Zoo vuil zij was, de volle Raadzal in,
En schreeuwende om regt, en drong door al dat zootje
Tot aan den voet des Throons, waar ze aâmloos neêrgeknield
Der Koningin dees redevoering hield:
« ô Koningin, ô schoonheid, van wier lippen
« Nooit uitspraak werd gehoord dan strenge billijkheid;

« Wier geest onvatbaar is voor valsche wanbegrippen,
« En in 't verwikkeldst pleit de waarheid onderscheidt,
« Gij, wier gevoelig hart steeds open staat voor 't klagen
« Van de ongelukkigen, die regt en bijstand vragen,
« Dees paladijn is aan mijn kundigheên
« 't Geheim verpligt dat hem behoudt in 't leven.
« Ik leerde 't hem; hij leeft door mij alleen,
« En heeft mij ook en woord en eed gegeven,
« Dat ik van hem dat geen verkrijgen zou
« Dat ik begeer. Ik heb zijn riddertrouw.
« Ik wacht dan nu geen ontvlugt of verschooning,
« Maar vraag mijn regt, men geev' mij mijn belooning. »

On sait quelle est la récompense que la vieille demande; elle veut absolument que le Chevalier l'épouse. Le pauvre Sox a bien de la peine à s'y résoudre, mais enfin il se met à son devoir: aussi-tôt tout change; le Chevalier qui n'a point dédaigné la laideur, mérite que la beauté l'aime, et apprend que la décrépite qui l'a sauvé, est la fée Urgelle. (*Urganda.*)

BILDERDIJK.

TABLEAUX.

Le Musée des statues à Paris.

Berst los, mijn hart, berst los in zangen!
Vloeit verzen, gaat elkaâr vervangen!
Gedachtenvloed, ruk aan, scheur dam en dijk, stroom vrij!
Klink, citer, klink, beziel de snaren;
Een Godheid is in mij gevaren,
Doorwoelt, doorgloeit mijn borst en âren: --
'k Voel de almagt van de Poëzij. --

'k Breek, nietig stof, uw hechte teugels!
Verbeelding, ik schiet aan uw vleugels,
'k Zwerf op uw vlammenschacht door 't ruim der schepping rond!
Ik trap op 't onheilbrengend heden:
'k Zie vreemde volken, andre zeden;
'k Mag, Attika, uw strand betreden;
'k Hervind me op Delfis heilgen grond.

Een huivring grijpt mij aan; 'k hoor 't ruischen
Der lauwren; 'k zie den Phlistus bruisen,
Daár Parnas dubblen top, hier Febus tempel staan,
Bepurperd door des Daggods glansen;
Ja! 'k zie in slingerende dansen,
Omgord met mirt- en roskransen,
Hier 't Negental ten reije gaan.

Wat wierookgeur stijgt tot de wolken?
Wat offers brengen hier de volken?
De erkentnis put zich uit, o Febus, maakt elk stom.
Durf ik, onheilige, mij mengen
Met uw gewijden? De offers brengen;

Het onbezoedeld nat hier plengen?
Ja! 'k durf: ik stap in 't heiligdom. —

Daar staat de God! kniel, kniel, o aarde!
Vernietig u, gevoel de waarde,
De scheppingskracht in 't oog des hoogen Dichtrengods:
Daar staat hij, in wiens brein 't verleden,
De duistre toekomst, 't vlugtig heden,
Vereenigd, één plaats bekleeden;
Daar staat hij — vol van eedlen trots!

Hij staat daar, vol van kracht en leven, —
De Python heeft zijn hol begeven,
De pijl is uit den boog gedreven;
Bij 't rif van 't monster stijgt de wierook op van 't volk.
De God geniet zijn zegepralen:
De blik, dien hij op de aard' laat dalen,
Is als een bundel zonnestralen,
Die losbarst uit een lentewolk.

't Besef van onuitroeibre krachten
Doet hem de stoffelijkheid verachten:
Hij snelt, hij zweeft daar heên; hij ziet, hij drukt naauw de aard'.
'k Verlies me, o God van licht en luister,
In uwe aanbidding! 'k zink in 't duister;
Verhef me! ontscheur mijn' geest zijn kluister,
En schenk me een' zang, uw Godheid waard'! —

Hier dalen van Parnassus tinnen
De lieve en blijde Zanggodinnen;
Zij schaaklen om den God zich heen, ten vluggen dans;
Apol staat in den kreits verhéven;
Hij schenkt zijn gouden citer leven,
Terwijl de Nimfen om hem zweven,
Gestrengeld als een bloemenkrans. —

Stapt hier, omsingeld van Najaden,

Die in het zilver nat zich baden,
Uit de opgezette golf, die aanzweeft uit de zee,
En op wier schuim de zonnestralen
Het vlugtig kleed van Iris malen,
Stapt hier, uit de open waterzalen,
In 't licht de schoone Cytheree?

Ja! ik zie ze, en vloeibre parels hangen,
Als versche daauw, aan lok en wangen,
De bolle hand bedekt het geen naauw dekbaar is;
Zij stapt in 't licht, zij is geboren!
De lust, de vreugd der hemelkoren;
De schepping doet haar' lofzang hooren,
En zij zweeft naar der Goden disch.

Bij 't zalig uur van haar geboorte
Straalt meerder glans uit de oosterpoorte
Der duiven zilvren hals doorzweeft een hooger gloed!
De zwanen doen de watren ruimen
Aan 't klein gevogelt', spelen, schuimen,
En slaan, en dartlen met heur pluimen,
En zingen Venus te gemoet.

Nu wordt, na 't dartlend minnekozen,
Op lelieën, jasmin en rozen,
De trits Bevalligheên ter wereld ingevoerd!
Die lieve zusteren, wier handen,
Vereend door zachte bloemenbanden,
Te Pafos 't offervuur doen branden,
Zijn steeds aan Venus zij' gesnoerd. —

'k Dring verder door de marmren bogen.
Wat bloemengeur! ik voel 't vermogen,
De kracht, het vuur der liefde; ik drink den wellust in.
Hoe zijt gij Amathontes paden,
Uw zwanenspan, en zilvren baden,
En rozengaard', en mirtenbladen
Ontsnelt, o Moeder van de min?

Wat houding, stand, wat leest, wat boezem,
Bedaauwd met versche rosenbloesem!
Hier staat ge als heerscheres, die Goôn en mensch gebiedt:
Het schoon van duizend idéalen
Zien we uit die godlijke oogen stralen;
Maar wie, wie kan ooit Venus malen?
Berst, citer, berst! — 'k gevoel, 'k geniet. —

Elk zenuwdraad spant hier zijn krachten;
'k Durf naauw het godlijk beeld betrachten,
't Vermeestert, het bedwelmt, beheerscht, doorgloeit mijn' zin!
Komt, Pafos dartelende reijen,
Verlaat uw lagchende valeijen!
Komt rooz- en mirteblaadren spreijen,
Knielt met mij voor de Mingodin.

Waar toeft ge, o trits Bevalligheden?
Komt Cytherea's zij' bekleeden!
De duiven kirren reeds, 't is all' ten dienst gereed;
De wellust stroomt hier allerwegen
Uit bron en bosch Cythéra tegen,
Haar' gordel heeft zij afgeregen:
Ze is door de schaamte alleen gekleed.

o Gordel der Bevalligheden,
Waarin en lachjes, lonkjes, beden,
En scherts, en minnekout, en zuchtjes zijn gegrifd!
Versier altoos mijn zielbeminde,
Dat ze in mijn hart haar' wellust vinde,
En ik alleen uw snoer ontbinde
In onverkoelde minnedrift!

Wat schouwspel! Aan de smart ter prooije,
Kermt hier de wigchelaar van Troje,
Daar de angst, 't gevoel des doods en spier en vezel spant;
Hij ziet de afgrijsbre monsterdieren,
Met vlammend oog, om 't voorhoofd zwieren,

Zij knagen heen door hart en nieren,
En wroeten door zijn ingewand.

Op 't voorhoofd zetelt zich de smarte;
Al de aadren spannen zich; het harte
Skaat flaauw, 't besmette bloed vloeit traag, staat stil, verstijft;
De monsters klemmen met heur wrongen,
En vlijmen met vergifte tongen
In nier, en pees, en hart en longen,
Daar 't zweet des doods op 't aanzigt drijft.

De zonen, o! gevoelt dit, vaders,
De zonen, met den dood in de aders,
Slaan 't oog, het brekend oog nog op den grijsaard neêr!
De smart versrijft de tong in 't klagen;
Nog schijnt het oog om hulp te vragen;
Vergeefs! de monsters blijven knagen,
En ach! zijn zonen zijn niet meer.

De grijsaard slaat zijn stervende oogen,
Voor 't laatst, om redding naar den hoogen;
Ach! door zijn smarten heen straalt nog zijn fiere geest.
Helaas, hij voelt het doodsuur naderen!
Hij wil voor 't laatst zijn kracht vergaderen;
Vergeefs! de dood woelt in zijne aderen;
En ach, de aartspriester is geweest. —

Hoe stralen mij hier allerwegen
En Goden en Godinnen tegen!
Is dit de wolkentroon des groeten Dondergods?
Hier rijst uit de opgekloofde slapen
Van Jupiter, volschoon, volschapen,
Met sterke speer en schittrend wapen,
Minerve, in oogverblindbren dos.

Haar oogen schieten vuur en vonken;
't Versteenend schild, aan d'arm geklonken,

Spuwt schrikbre vlammen door de slangengorgels uit.
Nu doet ze een' bloedstroom voor zich vloeijen;
Dan wetenschap en kunsten en bloeijen,
Aan Hellas strand de wijsheid boeijen;
En schenkt aan de aard' de olijvenspruit.

Wat kracht slaat hier in marmer 't leven?
Daar rijst Neptuun! — De waatren beven;
Zijn staf beroert of stilt de golven naar zijn' wil!
Berst gij o winden, uit uw klooven;
Om aan den God zijn' staf te ontrooven?
Hij heft zijn magtig hoofd naar boven,
Ziet rond, beveelt — de zee is stil.

Gij wenkt, o Zeegod; uit uw stroomen
Ziet de aard' het paard te vorschijn komen:
't Schiet voort, het snuift, het springt, vol vuur, vol kracht, vol gloed;
Het trapt en bruist van jeugd en leven;
Zijn hoefslag doet het aardrijk beven;
Zijn forsche kop omhoog geheven,
Gloeit, zwelt van liefde en oorlogsmoed.

Zijn ren schijnt de aarde te verslinden;
Zijn manen golven op de winden;
Zijn nek, met magt omgord, heft zich vol trots omhoog;
Met breede borst en forsche lenden
Woelt, trapt hij rond door 's vijands benden,
Dwingt de overwinning zich te wenden,
En draagt de zege in 't vonklend oog.

'k Hervind mij. Overstelpt van rouwe,
Staat hier de trotsche Koningsvrouwe;
Helaas! haar trots is weg, bedolven onder 't wee;
Zij slaat met schrik haar kermende oogen,
Om deernis, naar de starrenbogen;
Vergeefs! de pijl is afgevlogen,
o Kinderlooze Niobé!

Één telgje is overig gebleven
In d'uchtendstond van 't lieve leven;
Het dartelt naar haar toe en glimlacht bij haar smart.
Zij drukt het wicht in klemmende armen,
En wil het met haar kleed beschermen;
Vergeefs! Apol kent geen ontfermen,
De pijl snort in het kinderhart.

Weg is haar trots! weg is haar roemen!
Een kráns gelijk van witte bloemen,
Waarop een rozenblad zich schildert hier en daar,
Ziet ze in een' kring haar kroost verslagen;
Haar smart is stom: zij kan niet klagen;
De dood vernietigt hare plagen,
En 'k lij, voel, sterf, versteen met haar.

Wat bekkenklank! schalmei en trommen
Doen hier den vreugdekreet verstommen;
De thirs zwiert door de lucht, de wellust stroomt langs 't veld;
Het woeste Eveu der wijnpapinnen
Doorgloeit elk hart, beheerscht elks zinnen;
Daar stroomen zij den tempel binnen,
Van tuimlenden Sileen verzeld.

Ja, Grickenland, van Ganges zoomen,
Ziet gij den jongen Bacchus komen!
Hoe strekt hij 't hoofd omhoog in 't midden van zijn' stoet!
Hij komt, de God van vreugd en lusten!
Als buit, voert hij van Indus kusten
De wijnrank, die de zorg doet rusten
En leven stort in 's grijsaards bloed!

Hoe davert hier de grond van 't schateren!
'k Zwaai mede een thirs; de bekkens klateren;
'k Omkrans met dartel veil mijn hoofd bij 't feestgebaar;
'k Zweef mede rond met Bacchus reijen,
'k Wil ook hem wijngaardloovren spreijen,

Den lof des jongen Gods verbreijên,
En kransen vlechten voor zijn haar.

Van hier vermeetlen, die 't durft wagen
Den God geene offers op te dragen!
Beschouw dat jeugdig hoofd, zoo sterk, zoo minzaam, teêr;
Dat oog, dat harten weet te kneden;
Die Godlijkheid door al zijn leden;
Zoo waard' te worden aangebeden;
Gij ziet dit, voelt, knielt voor hem neêr. —

Verbeelding, ja! gij doet mij dwalen
Al verder rond door Delfis zalen.
Hier snelt Diane heen, den jagtspriet in de hand;
Haar voet schijnt de aarde niet te raken;
Zij smaadt, miskent de minvermaken:
De jagt doet slechts haar' boezem blaken
En rennen langs het wildrijk strand.

Zij volgt een hinde in 't bosch. . . . Niet verder
Godes! beschouw deez' jongen herder!
Hoe schoon hij ligt, en rust bij dezen mirteboom!
De lustjes zweven op zijn lippen;
Laat u dit uurtje niet ontglippen!
Zij staart! voelt zich een zuchtje ontslippen,
Gaat, aarselt, keert, ziet om, met schroom.

Neen! niemand zal u hier bespieden,
Godes! waarom de min te vlieden?
o Blijf, uw boezem klopt, ja, vlei u op den grond!
De herder? . . . o, Hij zal ontwaken!
En gij, gij zult de minvermaken . . . . .
Zwijg Zangster! zwijg van 't hevig blaken;
Van 't geen de liefde hier doet smaken:
Vermeld niets van dien zaalgen stond!

Wat boeit mij hier? Hoe stout; ontzettend,
Hoe hart- en geest- en zielverplettend

Staat, in oorspronklijk schoon, hier 't ideaal van kracht!
o Herkules, door tegenheden
Zijt gij ter starren ingetreden;
Hebt eindlijk Junoos wrok verbeden,
Haar' onverzoenbren toorn verzacht.

Wat kracht zien we in die aadren zwieren!
Hoe sterk gepeesd, hoe forsch van spieren,
Hoe breed van schoudren is Alkmenes groote zoon!
Wie kan den blik van 't oog verdragen?
Ja! hij alleen, hij dorst het wagen
Der hel haar' zielenbuit te ontdragen,
Te staan voor Pluto's zwarten troon.

Daar komt hij, die naar Juno's wetten
Den draak van Lerna 't hoofd dorst pletten!
In Erimanthus bosch het everzwijn versloeg,
En uit den tuin der Hesperiden
De gulden applen aan dorst bieden!
Het Amazonenheer deed vlieden,
Daar heur vorstin zijn ketens droeg.

De leeuw brult in Nimea's bosschen!
Wie zal van 't ondier de aard' verlossen?
Wat twijfling! hij genaakt, de zoon des Dondergods!
Het monster weet zijn' klaauw en tanden,
Schiet toe, om Herk'les aan te randen,
Maar hij klemt hem met forsche handen
En plet zijn' kop met de ijzren knods.

De vlugge hinde, op gouden voeten,
Moet ook de kracht zijns arms ontmoeten;
Hij overwint al 't wee, zijn schoudren opgeleid!
En thans, der sterflijkheid onttogen,
Des hemels heerbaan opgevlogen,
Smaakt hij de zuivre nectartogen,
Beschoren aan de onsterflijkheid.

'k Verlies me, o Delfis, in uw tinnen:
'k Zie niets dan Goden en Godinnen!
Ik sidder! Jupiter rijst daar in eeuwig licht!
Zijn regtervuist schiet bliksemstralen;
Zij flikkren, vlammen door de zalen.
Maar wie kan 't hoofd der Goden malen?
'k Gevoel mijn magtloosheid, en zwicht.

Wat Zanger kan zich zoo verheffen,
Om 't beeld des hoogen Gods te treffen?
'k Zink in mijn niet terug: mijn denkkracht is gestoord;
Een nevel dekt mijn starende oógen!
'k Zie Delfis niet, — 't is al vervlogen!
Verbeelding! 'k derf uw stout vermogen,
En ik hervind me aan Seines boord!.

HELMERS.

La femme.

't Is zeker, dat Natuur besloot, zich-zelf te malen,
Toen zij, ontvonkt door 't vuur der zuiverste etherstralen,
En aangeprikkeld door het reinste liefdevuur,
Het vrouwlijk wezen vormde in 't zaligst scheppingsuur.
Ja toen verloort gij u, in 't hoogste zelfsbezeffen,
Natuur! — Vol aandrift, om uw eigen beeld te treffen,
Geheel doordrongen van 't gevoel des lusts, ontsloot
Ge in teedre zwijmeling den moederlijken schoot,
En baarde 't meesterstuk der schepping op deze aarde,
Dat niets in vorm, in schoon- en waarheid evenaarde;
Uw sprekend evenbeeld in alles. — Wie uw' geest
Niet in dit zacht gelaat, niet in die oogen leest —
Die, wat ge inwendig zijt, niet in die teedre trekken,
Uw liefdedrift niet in dien boezem kan ontdekken,
En, in dien blos, het heilig vuur niet fonklen ziet,
Dat, in uw' gordel, diep verholen, voorwaards schiet,
Is blind voor 't schoone; — en, schoon uw waarheid hem mogt treffen,
Nooit wordt het hem vergund den sluijer op te heffen,
Waar achter ge u verbergt voor d'ongewijden stoet,

Die, ongevoelig voor d'alkoesterenden gloed,
Waar door gij wadend zweeft, de waarheid durft genaken,
Maar zonder voor uw schoon in wedermin te blaken.
Zij zien haar; maar gelijk Akteon Febe zag:
Hun stoffelijk gevoel ontrooft hun oog den dag.
Des Kunstnaars oog sta 't vrij in zoo veel schoons te baden,
En 't vrouwlijk beeld, ontbloot van siersels en gewaden,
Te aanschouwen in den bloei en volle kracht der jeugd,
Dit levend zinnebeeld der reinste Hemelvreugd
In al zijn duiding te onderkennen, te ondervragen,
En aan dit Godlijk schoon het sterflijk oog te wagen.

Dit grootsch geheel; waar langs ge uw blakende oogen weidt,
Schetst u de levensdrift in haar volstemmigheid.
Ge aanschouwt Natuur, gelijk, vol teeder welbehagen,
Haar de oogen van een' God in al haar waarheid zagen;
Gelijk haar de Almagt dacht, toen zij, in 't stoflijk kleed,
Aan 't hoofd des dierenrijks de menschheid worden deed.

De stoutste geestkracht, met het fijnst gevoel vereenigd,
Blinkt in haar vurig oog, gematigd en gelenigd
Door 't lijdelijk bezef der hoogste tederheid;
De ontzag-inboezemende blik der Majesteit,
Getemperd door de liefde, en 't smachtende verlangen,
Dat ijlings door den blos der schaamte wordt vervangen.
Het zaligst evenwigt der driften, pas ontwaakt,
Verbergt aan 't maulijk oog, wat drift in 't harte blaakt;
En kalmte heerscht in 't schoon verband der ledematen. —

Wie is hij, die van al wat edel is verlaten;
Zich-zelv' zoo diep miskent, dat hij, onaangedaan,
Op 't rijzig beeldtenis hoonlagchend 't oog durft slaan?
In wien toch is 't gevoel van eer zoo ver verbasterd,
Dat hij het edelste gewrocht der schepping lastert,
En spottend nederziet op 't geen zijn' moedwil tergt;
Daar 't zich in 't heiligdom der donkerheid verbergt?
Straf hem Dione, die, door spotlust aangedreven,

Uw zwakheid durft bespiên; hem, die de bron van 't leven
Met d'ongewijden blik eens heiligschenners hoont! —

Gij, Liefdegoden, die dit heiligdom bewoont,
En gij, die d'outerdienst beschermt, bevalligheden!
Doet ons de schoonheid in het zamenstel dier leden
Bewondren, en natuur in al haar schoonheid zien!
Laat u der kunsten rei, eerbiedig, offers biên
Die uwer waardig zijn! — Duldt dat zij, neêrgebogen
Voor d'eêlsten vorm, waar in gij hun verschijnt, 't vermogen
Der schoonheid, en haar onweêrstaanbre tooverkracht
Gevoelen; en houdt bij dit plegtig Feest de wacht!

KINKER.

Bonheur de la vie champêtre.

Hoe genoeglijk rolt het leven
Des gerusten landmans heen',
Die zijn zalig lot, hoe kleen,
Om geen koningskroon zou geven!
Lage rust braveert den lof
Van het hoogste koningshof.
Als een boer zijn hijgende ossen
't Glimpend kouter door de klont
Van zijn' erflijken grond,
In de luwt der hooge bosschen
Voort ziet trekken, of zijn graan
't Vet der klaai met goud belaên;
Of zijn gladde mollekoejen,
Even lustig, even blij,
Onder 't grazen, van ter zij',
In een bochtig dal hoort loeijen;
Toon mij dan, ô arme stad,
Zulk een wellust, zulk een schat.
Welige akkers, groene boomen,
Malsche weiden, dartel veê;
Nieuwe boter, zoete meê,
Klare bronnen, koele stroomen,

Frische luchten: overvloed
Maakt het buitenleven zoet.
Laat een koopman koopmanswaren,
Huis en hof en kas en goud,
Wagen op het schuimend zout
Daar de witte zeilen varen,
Varen, maar met groot gevaar,
Veêmans rijkdom blijft van daar.
Laat de drokke pleitzaal woelen,
Meenig vreezen dat de schaal
Van de vierschaar rijze of daal'
Voor de strenge regterstoelen;
Veemaan houdt zich bij zijn vee,
En daar blijft zijn zorreg' meê.
Zaaijen, planten en verzetten
Geeft hem werk. Hij vischt en jagt.
Dikwijls valt hem eer het daagt
Vliegend wild in looze netten:
Dikwijls voert hij met zijn' raden
Grazig zuivel steêwaarts aan.
Appels enten, peereplukken,
Maaijen, hooijen, schuur en tas
Stapelen vol veldgewas,
Schapescheeren, tijerdrukken;
Zeven kinders en een wijf,
Zijn zijn daaglijks tijdverdrijf.
Vork en riek en schup en spade
Zetten zijne lusten pal,
't Zij de welgemeste stal,
't Zij de boomgaart hem verzade;
't Zij de kruiden niet te loom
Op zijn lage tafel koom'.
Als de lente 't land beschildert,
Als de zomer zweet en gloeit,
Ploegt en spit hij onvermoeit.
Als de winter 't woud verwildert
Houdt hij den berookten haard

Met zijn vrienden, rond van aard.
't Herfstsaizoen, vooral te danken,
Snijdt hem druiven, perst hem most,
Most die slechts wat moeite kost:
Hemelwaarde wijngertranken
Vullen dan met wijn zijn ton,
Onlangs schutten ze ook de zon:
Want des zomers, na veel zwieren,
Neemt hij om zich goed te doen
Onder 't loof een slaapje in 't groen
Daar de vogels tierelieren,
Daar een levendige vliet
Van de stijle rotsen schiet.
Els zijn liefste door het trouwen,
Wiegt met zang hem daar hij slaapt,
Schoon ze vrij al wijder gaapt,
Dan de hoofsche stadjongvrouwen;
En hij kuscht er Elsje voor.
Dus brengt Melker 't leven door.
Zeg mij nu o 's Gravezande
Die behalve meer ook weet
Hoe en boer zijn tijd besteedt;
Toon me, o Regtslicht in den lande
(Zoo zij u mijn zang gewijd!)
Wie zijn leven zachter slijt?

POOT.

Une jeune Demoiselle à la mode *qui s'endort pendant que sa mère lui lit un passage de* CATS.

Eerwaardig Grijsaard! dat, bij een gezonken kroost,
Uw kindsche eenvoudigheid, uwe onschuld die niet bloost,
Een valsche kieschheid of een honend lagchen wekken;
Dat zelfs uw wijsheid u niet meer tot schild verstrekken!
Ach de eeuw; die u bespot, heeft luttel roems gebaard:
Verlicht, maar zonder deugd, is zij uwe eeuw niet waard.

Vergeefs zoudt ge in haar kring naar de oude grootheid zoeken;
Zij schittert op papier, en blinkt in doode boeken.
Misgun die woordenpraal, die trotsche taal haar niet.
't Is al de grootheid ligt, die haar nog overschiet.
Zij wreekt u aan zich zelf. -- Door ijdlen schijn ontstoken,
Mist zij uw stil geluk, -- hoe wreed wordt gij gewroken!
Hoe steekt onze echtkoets ach! te vaak en prachtig graf
Bij 't zalig huwlijksbed, dat gij ons schildert, af!
Uw maagd, uw bruid, uw vrouw zijn lang uit ons verdwenen,
Maar ach de reine liefde, en 't huislijk heil met eenen!
Ligt zal eerlang de Belg op Neerlands grond vergaan!
Nog enkel, dierbre Cats! in uwe schriften staan!
Dan leest de moeder, om haar dochter aan te vuren,
Ligt nog iets uit u voor winteravondurên.
Het meisje glimlacht om 't eenvoudig voorgeslacht,
Bespot de pligten, die uw hart zoo heilig acht,
Geeuwt bij 't vermaak, dat eens haar vroegre moeders streelde;
En juicht de leerschool toe die hare schande teelde.
Ras walgt ze van een boek, voor haar zoo zonder zin.
Haar oogleên worden zwaar, zij sluit ze en sluimert in.
De moeder zucht, maar zwijgt; zij wil, maar durft niet klagen;
Maar heimlijk wenscht haar hart het heil der vroegre dagen.
Een traan zwelgt in haar oog en rolt op 't boek ter neêr;
Zij slaat het treurig toe, en sluit zijn krempen weêr.

FEITH.

Les Navigateurs; Christophe COLOMB, Vasco de GAMA, COOK, etc.

Hoe, Zeevaart! 'k zing uw' lof, en ik zou niet vermelden
De stoute togten van uw kloekste waterhelden? --
Rijs, zangen! citer klink! blaak, dichtkunst! fonkel, straal,
Ontscheur den oorlogsheld zijn vlockbre zegepraal;
Ja! stort hem neder in den afgrond der verachting;
Zijn lauwren zijn een prijs van list, verraad en slagting:
Maar zamel al uw' gloed, vereenig al uw kracht;
Den waterhelden zij uw hulde toegebragt!

Omkrans hun kruinen met uw sterren, met uw stralen!
De onsterflijkheid ontsluit voor hen haar eeuwge zalen;
Voer, voer, door de almagt van uw toonen, ze in den kreits
Der volksweldoeners, in uw godlijk lichtpaleis.

Wie zweeft hier aan? 't is hij, die uit de westergolven
Een nieuwe wereld heeft voor 't menschdom opgedolven;
't Is hij, wiens scheppend brein, toen alles hem weêrstond,
Een nieuwe wereld dacht, bepaalde, zocht en vond.
Zie hem op 't eindloos nat der nooit doorploegde baren
De woesteneijen van den Oceaan doorvaren;
Zes maanden zwerft hij om op 't onafzienbaar nat,
Den hongerdood ter prooi, van werken afgemat:
Des scheeplings moed bezwijkt, elks oog staat langs hoe droever,
En smeekend reikhalst elk naar d'onbereidbren oever;
Geen vriendlijk luchtje spelt den vlootling troost of heil!
Geen nietig windje beeft in 't nederhangend zeil!
Geen golf verheft haar hoofd, geen vogel net zijn veren
In 't nat, waar stilte en dood en eenzaamheid regeren.
Vergeefs van uit den mast, met nimmer sluimrend oog,
Gehongerd naar het land, dat eeuwig hun ontvloog!
Niets stoort de stilte van den middernacht, dan 't ploffen
Der lijken in de zee, door zwakte of pest getroffen.
Maar, schoon en hoop en land des scheeplings oog ontvliedt,
Columbus geest ziet land! hij staat, en wanhoopt niet.
Nu slaat het siddrend volk aan 't muiten! 't wil den steven
Doen wenden, 't Hoofd der vloot doen als een booswicht sneven!
Columbus, die zijn' dood in 't oog dier woestaards leest,
Blijft bij het brullen van de tijgers onbevreesd! —
Maar ach! een wereld gaat met zijnen dood verloren;
Het scheppend denkbeeld, dat zijn geest wist op te sporen,
Stort met hem in het graf door 't woeden van het volk:
Zie daar wat hem verschrikt meer dan der muitren dolk.
« Spitsbroeders!" (zegt hij) ja, wij zullen rugwaarts trekken,
« Zoo we in drie dagen niet het wijkend land ontdekken. »
De muiterij verstomt, het volk sluipt zwijgend heen.
(Zoo heerscht een stoute geest op 't hart van 't woest gemeen.)

Maar ach! een dag vlugt heen! geen landstreek zien zij glimmen;
Een tweede dag verdwijnt! geen land rijst uit de kimmen:
Een derde dag zinkt in de waatren! ach! geen land
Ontdekt het zoekend oog, dat tuurt uit mast en wand.
Nu blaakt een helsche woede in 't oog der schepelingen;
Columbus geest blijft kalm, schoon ze allen hem bespringen;
En op de teekens stout, die lucht en stroom hem biedt,
Ziet hij profetisch 't land in 't schemerend verschiet!
De nacht heeft nu haar ronde, al zwijgende, aangevangen,
't Zwijgt all' in lucht en zee, ook zwijgen 's vlootlings zangen;
Als eensslags uit den mast dees kreet elks aandacht trekt:
Land! land! Columbus juicht! zijn wereld is ontdekt.

Zoo, Zeevaart! zoo verrijkt gij de aard' met nieuwe landen.
Ja, ginds snelt Gama heen naar gloeijende oosterstranden:
't Is vruchtloos, dat een God zich uit het diep verheft,
En bij der stormen kaap hem met zijn' geesel treft,
Met stormen in de vuist, omhuld met nevelwolken,
Hem nu ten hemel scheurt, dan smakt in 's afgronds kolken!
Vergeefs, dat op zijn kruin het hondgestarnte brandt!
De dood hem duizendwerf bestookt aan 's Negers strand!
Vergeefs, dat voor het volk een ongekende hemel
Zich opheft uit het nat, vol vreemde stargewemel!
Calisto is den wrok van Juno hier ontgaan,
En baadt zich thans voor 't eerst in nat van d'Oceaan.
't Schijnt, dat thans aarde en zee en hemel 't volk verraden;
Maar Gama stevent voort op nooit doorzochte paden!
De onsterflijkheid in 't oog, onvatbaar voor gevaar,
Plant hij zijn vlag het eerst op 't strand van Malabaar.
'k Zie hem het gulden ooft van 't hof der Hesperiden
Den zwakken vloteling in de amberbosschen bieden!
Daar keur van speecrij, in de oosterzon geteeld,
Elks denkenskracht verhoogt, en hart en zinnen streelt.

Ja, Wijsgeer! 'k hoor uw' kreet! Lascasas! 'k hoor uw klagten!
Gij zaagt de menschlijkheid in Oost en West verkrachten!
Maar wijt der Zeevart niet der Christnen gruweldaân!

Haar niet de moorden, die de vrekheid deed bestaan!

Droog! droog uw tranen! schrei, o menschdom! schrei niet langer!
Een nieuwe dag verrijst! van edele aandrift zwanger,
Snelt, Zeevaart! op uw' wenk, van Englands goudrijk strand,
De onsterfelijke Cook, door ijs en zonnebrand!
Hij, naast Columbus de eerste, o Zeevaart! in uw rijen,
Hij zal uw' zegen, hij uw' schat alom verspreijen!
Triptolemus van 't Zuid, voert hij naar 't eind' der aard'
Ontschatbre zaden meê, veel meer dan gouderts waard'!
Door hem loeit voor het eerst, in Sandwichs blijde streken,
't Onschatbaar runderdier! door hem plast in de beken,
In zilvren stroomen, die doorkronklen d'effen grond,
Naast Ceres borstlig dier, het wolrijk schaapje rond.
Zie hem door 't eeuwig ijs des donkren Zuidpools streven,
Ginds Tanna's gastvrij volk Europa's kunsten geven;
Hier voert hij ooft, en graan, en erts van 't Vaderland,
Met wetenschap en kunst, Nieuw-Holland! naar uw strand.

HELMERS, éloge de la navigation.

Souvenirs que rappelle le bois de Haarlem.

O zalige uren, in dit duister bosch gesleten!
O wellust voor mijn hart! neen, 'k zal u nooit vergeten!
Maar 'k zweefde uw' kreits niet dóór, als op een' feestendag,
Het IJ zijn burgren naar uw lommer spoeden zag,
Om dáár, in bonten dos, luidschatrend rond te zweven,
En weg te beuzelen den bonten droom van 't leven;
Neen! neen! gij zaagt mij dan, als 't zilverlicht der maan
In reine straalen speelde in schaâuw der beukenblaân;
Dáár, met mij zelv' alleen, geheel gevoel, verzonken
In stille aanbidding, daar de zonnevieren blonken,
En tweefden, glinsternd stof! door 't ijdel heen verspreid:
Voelde ik het vol genot van mijne aanwezigheid.

O avondstonden, nooit vergeetbaar! als ik dwaalde,
Bewustloos van den weg, denzelfden weg herhaalde,
Niet denkend aan het spoor, hetwelk mijn voet betrad,

Daar ik mijn vlammend oog om hoog geheven had.
Dan dorst mijn vrije ziel, op zelf gesmede pennen,
Verr' boven 's aadkaars vlugt, door 't ruim des Ethers rennen,
Van melk- tot melkweg zich verheffen, de eindloosheid
Doorzweven, op de vlerk der geestkracht uitgebreid!
De ziel is Dedalus, die, 't Labirint onttogen,
De ketens smaden durft van Minos dwangvermogen,
Op eigen vleugelen zich opgeeft boven de aard';
Zij is de zonnetelg, die weêr zich zelf herbaart,
En 't ambergraf ontzweeft! ja, eeuwig, onverganklijk,
Is ze als de Godheid zelf, van tijd noch lot afhanklijk.

Waar is hij, die zijn hart niet voelt van eerbied slaan,
Als hij den grond betreedt der breede Spanjaardslaan?
Komt, volgt me! ik treê er in, en voel, bij 't binnentreden,
Een heilge huivring, die mij boeit op al mijn schreden!
Dees boomen, waar de tijd zich vruchtloos op vermoeit,
Dees grond, waarop het bloed der Spaanjaards heeft gevloeid,
Dees stilte, de eenzaamheid, waardoor 'k mij zie omringen,
Dit somber daglicht, en die flaauwe schemeringen,
De forsche takken van dit hemelhoog geboomt',
Hier dor een saploos, ginds met graauwend mos omzoomd;
Het draagt hier alles, o Natuur! uw' grootschen stempel:
Ik ben hier in geen laan! o neen! 'k ben in Gods tempel.
Geen muur, geen hoog gewelf, door menschen opgerigt,
Plaatst hier zich tusschen mij en de eeuwge bron van 't licht.
'k Ben in Gods schepping! hier, hier durf ik bidden, danken!
Niet met een woordenpraal van koude en doodsche klanken,
Een formulier, dat hoofd en hart en geest verplet;
Neen! tranen, 't hart ontprest, zijn 't waardigste gebed.

Komt hier! herstelden, die, aan gade en kroost hergeven,
De Godheid danken wilt voor uw herboren leven!
Volgt mij, sluit u niet op in gindsche leemen kluis;
Dit is 't verblijf des doods, 't is geen gebedenhuis!
Neen! volgt mij onder 't wulft der levendige bladeren,
Dees tempel der Natuur! durft hier der Godheid naderen!

Hier sluit geen muur u af van d'oorsprong van uw lot!
Voelt hier uw' aanzijn! — stort uw' dank uit! — hier is God!

Ook ik zag reeds den dood mij naderen! 't denkvermogen
Was reeds beneveld, schier in dunnen damp vervlogen!
Mijn oog sloot zich voor 't licht, mijn oor reeds voor 't geween!
Galenus Bernard sprak, -- en ziekte en dood verdween.
Mijn tong! die reeds zijn klem en veerkracht had verloren,
Deed d'aangebeden naam van gade en kroost weêr hooren;
Ja, 'k mogt mijn vrienden toen weêr drukken aan mijn hart!
Van uit het graf gekeerd, vergat ik ziekte en smart;
Maar, 'k bragt mijn tranen, mijne erkentlijke offeranden,
Niet in een eng gewelf, gewrocht door menschenhanden!
Neen, uit de Spanjaardslaan steeg toen mijn dankbre zucht,
In 't ruim der schepping, tot de Godheid, door de lucht.

Ja, in de Spanjaardslaan gevoel ik mijn bestemming!
Geen nietig stadgedruisch, geen nare hartbeklemming
Boeit hier mijn' geest aan de aard', zet aan mijn vlugt hier grens!
Neen, 'k voel mijn waarde, doel en aanleg hier als mensch!
Ik stort me als regter hier in 't schemerend verleden;
'k Dwing Volken, vorsten, voor mijn regtbank hier te treden,
Door niets omsloten, hier, in de eeuwige natuur,
Staat voor verdelgde deugd mijn borst in gloed en vuur!
'k Draag Minos lotbus hier in onomkoopbre handen,
En spreek het vonnis uit van volken dwingelanden.
Schenkt, dichters! vrij August den rang en eere eens Gods;
Hier stort mijn vuist hem neêr van de Tarpeische rots!
Ik, Rhadamantus! doem hier elken gruwelsmeder,
En spuw op Attila's en vloek en helsmart neder.

Gij, die voor Hollands heil nog voelt uw' boezem slaan!
Spreekt op, wat voelt uw hart bij 't zien der Spanjaardslaan?
Rijst niet uw geestkracht? gloeit hier niet uw denkvermogen?
Het tachtigjarig pleit herrijst hier voor mijne oogen.
Dees boomen zagen in hun jeugd dien heilgen strijd!
Hun manbaarheid zag ons van 't Spaansche juk bevrijd!

En ach! hun ouderdom ziet ons nu eenzaam dwalen,
En hongren naar 't geluk, dat eens op hen mogt stralen.

Zoo zucht een grijsaard ook naar d'ouderlijken grond,
Waar zich zijn jeugd beschermd, zijn voet beveiligd vond!
Zijn geest dweept zich terug in de onherroepbre tijden,
Toen rinkelspel-en bal zijn' geest nog kon verblijden!
Nu, oud en zwak, teert hij op de onvergeetbre vreugd,
En toovert zich terug die zaligheid der jeugd,
Die hemelsche uren, in dat stil genot versleten;
Den wellust van zijn jeugd kan nooit zijn hart vergeten.

'k Dring verder in het bosch! mijn geest neemt hooger vaart!
En 'k geef mij over aan den God, die om mij waart.

Ja, Haarlems Hout zij lof! die lof stroome uit mijn snaren!
Gewis, een geest, een God bezielt, doorzweeft de blâren;
Ik voel zijn invloed, hij verzelt mij op dees paân;
't Is geen beguicheling, geen nevelbeeld van waan!
't Is waarheid! Hij grijpt me aan, bij 't maan- en stargeflonker,
Spreekt, ademt, tot mijn ziel in 't hartverheffend donker;
Hij doet mij beelden zien: die nimmer stervling zag,
Tafreelen van 't voorheen, verborgen aan den dag.
Geleigeest! ja, ik volg! ge omzweeft mij in dees dreven!
Schoon u mijn stoflijk oog niet om mij heen ziet zweven,
Voel ik uw aanzijn in het windje, dat me omsuist!
Mijn ziel aanschouwt u, daar ge in 't loof der dennen ruischt.
Gedachten, stouter dan ik immer uit kan spreken,
Die mij ontvlammen, zijn mij 't onmiskenbaar teeken
Van uw nabijheid; ja, Geleigeest! 'k voel uw kracht,
En 'k zwicht, als 't rijsje voor den luchtstroom, voor uw magt.

Waar voert gij mij? ik waag 't, uw Godheid na te treden;
Een ronde en breede kring ontsluit zich voor mijn schreden;
Een muur van levend blad omringt mij hier alom;
Het duister, 't aanzijn van de Godheid, maakt mij stom,
Een eik, nooit door de bijl bekeedigd, schiet zijn takken

Door 't zwerk, en laat een deel ter aarde nederzakken;
Hij ziet van uit zijn hoogte op beuk en linden neêr,
Die, slaven aan zijn' voet, hem als hunn' opperheer
Erkennen, en het hoofd eerbiedig onderhalen;
Nooit werd zijn stam doorgloeid van 't licht der zonnestralen;
Door eeuw bij eeuw omschorst met halfverzilverd mos,
Praalt hij daar, als monarch van Haarlems achtbaar bosch.

Gij, God! die om mij waart! ja! 'k zie 't, gij breekt den kluister,
Waarin 't verleden rust; gij roept het uit zijn duister
In 't licht; gij meldt aan mij, 'k geloof u: Haarlems Hout
Is 't overblijfsel van der Batavieren woud.
Bedrieg ik mij? o neen! ik zie hun schimmen naderen,
Zich nedervleijen op het dons der eikenbladeren,
Daar 't ondoorkloofbaar schild, den ever afgestroopt,
Daar de altoos trefbre knods, die 's vijands burgten sloopt,
En Roomsche schedels spalkt, is aan hunn' voet gelegen;
Het witte hengstgespan briescht oorlogsmoed en zegen,
En vrijheid, Vaderland en Godsdienst; om 't altaar
Treedt Wodans priesterschap met plegtig feestgebaar,
En spelt der Goden wil, hun goedheid, of vertoornen,
Terwijl de gerstewijn, in de uitgeboorde hoornen
Van 't heilig offerdier, schuimt in der helden hand,
En 't Barden strijdgezang elks boezem zet in brand.
Zij dorsten naar het bloed, zij hongeren naar 't strijden,
En elk wil de eerste zijn om 't landschap te bevrijden.
Strijdt Helden! strijdt! breekt door! Ja 'k zie 't, de Roomsche trots
Ligt neêrgebliksemd door der Batavieren knods;
De Roomsche Sultan hoort, bij 't schaatrend dischonthalen,
De hartverpletbre maar! 'k zie hem wanhopig dwalen
Door 't ledig hofgewelf; hier gilt hij keer op keer:
« Geef Varus, Varus! geef aan mij mijn benden weêr. »

Ja, Haarlems heilig Hout! hier in uw schemeringen,
Vergunt me een Godheid, aan het graf zijn buit te ontwringen.

Hier onder dezen eik, geplant door 't voorgeslacht,

Herrijzen voor mijn oog, in 't uur van middernacht,
De godenschimmen mijner vaadren! 'k hoor ze zweven,
En ritslen door het loof, ik voel de vrijheid leven,
En stroomen door mijn borst; ik meng me in d'achtbren kring,
En schop de schandeeuw weg, waarin ik 't licht ontving;
'k Zie Haarlems helden! 'k zie hier Ripperda mij naderen,
Ginds Kenau Hasselaar de vrouwenschaar vergaderen,
En nederschieten op den Spanjaard; 'k zie 't albast
Der maagdenboezems door het blank helmet belast!
En onversaagd en vrij durft elk op 't bolwerk sneven,
Om niet het leven van de ziel hier te overleven.

Ja, eeuwig dierbaar blijft gij mij, o Haarlems Hout!
Mijn zieloog heeft alhier mijn voorgeslacht aanschouwd!
Hier wierp ik af het slijk van 't hartverplettrend heden,
En nimmer zal mijn voet uw paden weêr betreden,
Of 't offer van mijn hart, een vaderlandsche zucht,
U, heldenschimmen! waard', stijg' tot u, door de lucht;
En daar een tranenstroom gudst langs mijn dorre wangen,
Stort zich mijn boezem uit in fiere heldenzangen.

HELMERS, le bois de Harlem.

Amsterdam, siége de la littérature, des sciences et des arts.

Aanschouw een moeder, die in 't afgesmeekte kind
Alleen haar zielevreugd, haar' hemelwellust vindt,
En dwars door vuur en ijs, en storm en watervloeden,
Zich stort om 't dierbaar hoofd van 't eenigst wicht te hoeden,
En voor geen' afgrond vreest, en voor geen noodlot beeft,
Zoo lang haar dierbre zoon nog aan haar' boezem leeft.
O zie, wanneer de roos verbleekt op 's wichtjes kaken,
Haar de eeuwige uren van den middernacht doorwaken,
En staren op het dons, waarop het zoontje rust,
Het honderdwerf verlegt, en duizendwerven kust,
En gaarn' der felste pijn ten offer wil verstrekken,
Om één, één lachje slechts in 't kinderoog te ontdekken!
O als zij dan 't gestreel van 't kinderhandje voelt,

Als 't lonkend en gezond weêr aan haar' boezem woelt;
Dan gaat een hemel voor haar open, en het heden
Vergoedt eene eeuwigheid, met smarten doorgestreden.

Met zoo veel zorg en vlijt hebt gij, o Amstelmaagd!
De Dichters opgekweekt, waarop gij uw' roem thans draagt.
Zal ik hun namen doen weêrgalmen in dees koren?
Is Neêrlands Tacitus, is Hooft niet hier geboren?
Hem, die den gouden scheut het eerst aan Holland bood,
Hebt gij, gij Amstelmaagd getroeteld op uw' schoot;
En hij, die Oppervorst der heilige Poëten,
Was Phebus Vondel niet aan d'Amstelzoom gezeten!
Klonk niet zijn godlijk lied alhier in Amstels wal?
Hier stortte hij zich uit in reinen hemelval,
Zoo onvergeetbaar, als de heldendaân der Vaderen,
Wier heilige asch wij niet dan met aanbidding naderen.
Ja, Neêrland dankt aan ons, aan ons den heldren gloed
Der kunst, die ons in 't oog des nabuurs schittren doet.

Moet ik meer Dichters hier doen voor uw' geest herleven,
Die als de wachters om de hoofdplaneten zweven?
Zong Koster, Rotgans, Pels, Lescailje, Willink, Brand,
De Dekker, Feitama, niet hier aan Flevo's strand?
Deed niet Van Merken hier haar tooverzangen hooren!
Zijn de Van Winters niet in Amsterdam geboren?
Heeft hier niet Wellekens de veldluit aangevat?
En zong de Marre niet in mijn geboortestad?
Ja, gij, gij Amstelmaagd! gij hebt hun jeugd gevoedsterd,
Ten zangberg opgevoerd, en op uw' schoot gekoesterd.

Hoe zuiver klonk de luit van Latium ook hier!
Hoe hangt elk Hollandsch hart, de Bosch! niet aan uw lier!
Gij, op wiens vriendschap ik steeds trotsch ben, mij durf roemen,
Ook de Amstelmaagd omkransde uw' rinkelstoel met bloemen,
Ook u heeft zij gekweekt, getroeteld op haar schoot;
O gij! door gulheid, deugd, en smaak en zangkracht groot!
Nog heeft uw schim haar hulde aan d'IJstroom niet ontvangen:

Versma dan 't offer niet, mijn zwakke lijkgezangen.
De Vries, Van Lennep, op! kom! zet ons hart in vlam;
Zing in den lof uws Vriends den lof van Amsterdam!
En griffel op zijn zerk, bij 't uiten van uw smarte:
« Groot was de Bosch in zang, en braaf zijn Hollandsch harte! »

En, Nederland! uw taal, die voor geen vreemde ooit zwicht,
Die, wat het hart gevoelt, kan zetten in het licht;
Die streelend overreedt, en overredend dondert,
En nooit haar' woordenschat bij andren heeft geplonderd,
Maar in zich zelve rijk, en teelt van eigen grond,
Voor ieder denkbeeld steeds een keur van woorden vond,
Zoo onbesmet en rein, als 't licht der zonnestralen;
Voor wie der Franken taal het hoofd moet onderhalen;
(Zij, trotsche beedlares! zij, die van de aalmoes leeft,
Die zij aan Rome ontnam, bij ons gebedeld heeft):
Ja, Nederland! uw taal heeft, aan des Amstels zoomen,
Haar schoonheid, dos en zwier en vasten stand bekomen,
Het waas aan d'IJstroom, dat Ten Cate schreef en dacht,
En Huydecoper is aan d'Amstel voortgebragt.

HELMERS, éloge d'Amsterdam.

Amsterdam siége de la peinture.

Waar ik mijne oogen sla, waar ik mijn schreden rigt,
Straalt mij uw Schilderkunst, o Amstel! in 't gezigt.
Itaäl je! 't is alleen niet in uw lauwerdalen,
In de onbesmette lucht, waarin gij aâm moogt halen,
Niet bij den bouwval van de meesteres de aard',
Door Antoninus deugd, door Cesars dood vermaard,
Dat ik den hoogen roem der Schilderkunst hoor schallen;
Neen! 't is bij 't ruischen niet der zilvren watervallen,
Die schuimend storten op uw rotsen, dat alleen
De Schilderkunst Europe in 't aangezigt dorst treên:
Neen, heilige Amstelmaagd! schoon ge in uw vlakke streken
Geen' Appennijn zijn kruin ziet door uw wolken steken,
Geen bouwval van 't voorheen de ziel hier schokt en roert,
Toch hebt ge uw Schildgrkunst ter starren ingevoerd;

Bij u is ook natuur, die hart en geest kan boeijen;
Uw weiland, waar gij 't rund hoort aan de kreken loeijen;
De bruiker, waar de boer aan ruimen winterhaard
Zijn tiental kindren met zijn rustig wijf vergaârt,
Waar hem geen stadvermaak, geen weelde kan gelusten,
Als 't afgevoederd vee herkaauwend ligt te rusten;
Het dik beklaverd veld, de volle rundrenstal,
Is min verheven dan Frascati's waterval;
Maar is en blijft Natuur, en zij Natuur Godesse,
Waarvoor elk kunstnaar knielt, als opperste meestresse.
En hij, die koel een veld, een stulp, een graanland ziet,
Was nimmer Kunstenaar, en wordt het eeuwig niet.
Wat scheppers in de kunst zijn op uw' grond geboren,
O Amstelmaagd! heel de aard' doet ons hun namen hooren;
Wij danken ze u alleen, door u zijn ze opgevoed:
Hier maalde en Bol en Flink, bij 't kabblen van uw' vloed;
't Was hier dat Moucheron zijn hooge kunst volmaakte,
Dat Van der Velden voor de kunst in vlammen blaakte;
Van Huijzum, op wiens naam met ons heel Neêrland roemt,
Ontving uit Flora's hand hier 't edelste gebloemt':
Door Van der Heijden zaagt ge op doek uw Stad herleven;
Door Luijkens etsnaald ze de aloudheid weêr gegeven;
Hier schonk Houbraken u 't verstorven voorgeslacht;
Hier maalde Weneks, en de Wit heeft hier gedacht;
Hier schonk Lairesse aan ons zijn stoute meesterstukken,
En Ruisch wist hier op 't doek en bloem en oost te plukken.

Gij hemelsche Adelaar! die 't licht in 't aanzigt vloog,
Gij, Rembrandt! voor mijn' klank, mijn staamren veel te hoog;
Was 't niet aan d'Amstelstroom, bij 't kabblend golfgewiegel,
Dat zich natuur door u deed kennen? als een spiegel
Het voorgehouden beeld getrouw terugge kaatst,
Hebt gij en leven, ziel op 't doode doek verplaatst;
De blozende uchtendroos zag u, bij 't starverduisteren,
Het leven door één' streek aan uw paneelen kluisteren;
Gij stort uw ziel op 't doek! Zij drong uw schepping dóór!
Gij spraakt: «Leef, doode verw!» en 't leven schoot hervoor.

Zoo staat gij, Amstelmaagd verheerlijkt in het midden
Der stedenkroonen, die uw mogendheid aanbidden,
Met eigen kunst gesierd, den lauwer op het hoofd.
Geen vreemde kunst en pracht, op andren grond geroofd,
Dost ge in uw pleeggewaad; gij straalt door eigen luister,
En schiet elk vreemde kunst door uwe kunst in 't duister.
Elk kunstnaar, op uw' grond gekweekt en opgevoed,
Verlaat uw zoomen niet, dan met een' tranenvloed;
En brengt hem 't lot u weêr in de ouderlijke daken,
O, dan herbloeit zijn jeugd op de uitgedorde kaken.
Gelijk de hinde bij het moeder damhert graast,
En argloos aan haar zijde op keur van kruiden aast;
Maar als der jaagren schreeuw de rust van 't woud komt storen,
Springt ze op, schiet schichtig voort, ontrent langs vreemde sporen
Het ouderlijke bosch, het nooit verlaten dal,
En 't beekje van haar jeugd, en lieven waterval;
Maar keert de stilte weêr in 't bosch, door haar ontweken,
O, dan snelt zij terug naar de eeuwig dierbre streken;
En vlijt, met dubblen lust, zich dan op 't veldgroen neêr,
Hervindt haar bosch, haar beek, en ouden lommer weêr,
Herziet het moederhert, wie jaagren ook verstoorden,
En neemt op nieuw bezit van de onvergeetlijke oorden.

HELMERS, éloge d'Amsterdam.

Le véritable esprit religieux et le fanatisme.

Het schittrend starrenheer was reeds elks oog ontweken;
De maan verdween allengs aan 's hemels stille streken;
De schimmen volgden 't spoor der bleeke nachtvorstin,
En 't aardrijk zwolg den daauw met groote teugen in:
't Werd morgen; en de zon scheen, met haar gouden stralen,
Op heuvels en geboomte een' purpurgloed te malen,
En rijzende uit de kim met luister, scheen natuur
Geheel herboren, in dit hartverrukkend uur.
Het zuidewindje speelde al dartlend door de bladen,
En 't veld scheen in een zee van vruchtbren daauw te baden;
Al 't vooglenheer ontwaakt, en heft uit digte blaân,
Ter eere van Apol, een dankend loflied aan;

Het vischje, luistrend naar der nachtegalen zangen,
Vergeet het zwemmen, om hunn' blijden toon te vangen;
Geen donker wolkje dreef aan 's hemels breeden boog,
En 't kwijnend roosje hief haar blozend knopje omhoog;
De zon beschijnt en gloeit en flikkert over 't water;
De blijde Zephyr speelt in 't murmlend golfgeklater;
De blanke zwaan spoedt voort, met stouten zwier en pracht,
En zingt Apolloos lof, bij 't wijken van den nacht;
Al 't herdersvolk ontwaakt, bevrijd van tegenheden;
De koe verlat den stal met waggelende treden;
Al 't veld herleeft en juicht, bij 't rijzen van de zon;
Ginds spoelt een lammenstoet zich in een zilvren bron;
Dáár ligt een herder bij zijn loeijend vee te zingen,
En weet uit zijne luit der goden lof te dwingen;
't Atheensche volk verlaat het donsig ledikant,
En draaft en woelt dooreen, naar ieders staat en stand.

De wijze Socrates, gewoon in 't doen der pligten
Het volk in 't openbaar des morgens te onderrigten,
Begeeft zich naar de markt: waar hij zich wendt, omringt
Alom hem 't luistrend volk, dat schier elkaâr verdringt,
Belust om uit zijn' mond een wijze spreuk te hooren,
Te letten hoe hij deez' tot braafheid aan zal sporen,
Dien 't pad der deugden wijst, verbetert, leert, verlicht,
En anderen bestraft, of aanmaant tot hunn' pligt.

Gelijk we een' bijenzwerm, bij de uchtendzonnenstralen,
Rondom een wassen korf, al snorrende, om zien dwalen,
Daar elk den honig, dien hij heeft bijeen vergaârd,
In dezé voorraadschuur met zorg en vlijt bewaart;
Zoo volgen van alom de Atheensche burgerscharen
Den grijzen wijsgeer na, om wetenschap te gâren;
En daar hij 't vuur der deugd in aller hart ontsteekt,
Waant elk dat Pallas zelf door zijnen mond hen spreekt.

Al leerend voortgetreên, en tot de markt genaderd,
Vindt hij daar eenen stoet van priesteren vergaderd.

Op dees gewijde plaats rees, sinds onheugbren tijd,
Een grootsche tempel, die aan Ceres was gewijd.
Al 't volk snelt hier naar toe, om, met gewijde klanken,
De graangodesse voor den milden oogst te danken;
En legt, eerbiedig, voor hare outers neêrgeknield,
Met een ootmoedig hart, door dankbaarheid bezield,
Een deel des overvloeds der rijke korenlanden
Op 't rijk versierd altaar, met sidderende handen.
Elk nadert met zijn gaaf. Dáár treedt een jonge maagd,
Die op haar teeder hoofd een korf met vruchten draagt:
De blonde haarlok golft langs hare schoudren neder,
De blanke boezem daalt, verheft zich, en daalt weder,
Door geen wangunstig doek voor 't scherp gezigt bedekt;
Hare oogen schieten vuur, 't welk áller harten trekt;
De blanke lelie en de roode roos versieren
Haar godlijk schoon gelaat, gevormd tot zegevieren;
Een knaapje volgt haar schreên, daar zij naar 't outer snelt,
En schijnt de liefdegod, van Venus zelf verzeld.
Ginds stapt een jongeling, met bloemen om de haren;
Een grijsaard volgt, gebukt door 't zwaar gewigt der jaren,
Wiens hagelwitte baard, en statelijk gezigt,
Wiens godsvrucht, ernst en deugd elk tot ontzag verpligt:
Zijn eerbied voor de goôn is op het achtbaar wezen,
Gepaard met dankbaarheid en liefde en deugd, te lezen:
Hij werpt zich op 't altaar, daar hij de goden smeekt,
Terwijl der priestren hand het offervuur ontsteekt.

Eensklaps dringt door het volk, voor de outers neêrgebogen,
Met drift een jongeling, met ingezonken oogen,
Vermagerd, uitgeteerd, de doodverf op 't gelaat,
Verwilderd, afgemat, in deerniswaarden staat:
Het wreed gebrek was uit zijn treurig oog te lezen;
Hij scheen van kleederen bijna beroofd te wezen,
En hield op zijnen arm een' teedren zuigeling,
Wiens kwijnend hoofdje droef op zijnen schouder hing:
Hij treedt naar 't hoog altaar, werpt zich al schreijend neder,
Smeekt met een zwakke stem, aandoenelijk en teeder,

Door snik op snik gestuit: « Gewijde priesterschaar!
« Gij, die hier Ceres dient voor 't hooge dankaltaar,
« En hare plaats bekleedt in deze heiligdommen!
« Heb deernis met mijn wee, ten hoogsten top geklommen!
« Ach schenk me een weinig graans uit uwen overvloed!
« 't Is niet om mij-alléén dat ik u smeeken moet:
« Een grijze vader, die van honger haast zal sterven,
« Indien uw goedheid mij geen voedsel doet verwerven;
« Een zoon, eene echtgenoot', de wellust van mijn hart,
« Ligt stervende op den grond; wat onverdraagbre smart!
« Zij schreit en smeekt om brood, vervloekt het uur haars levens!
« Ik, in die angsten, zoon en gade en vader tevens,
« Gevoel dan dubbel 't wee, dat hunne ziel bestrijdt.
« o Gij die zonen waart, gemaals, en vaders zijt!
« Gevoelt, beseft mijn smart, betoont mij mededoogen:
« Slaat op dit teeder kind, dat sterft, weldadige oogen;
« Redt ongelukkigen; betoont uw milden aard:
« Wie de armoê bijstand biedt, is 's hemels bijstand waard'! »

Zoo spreekt hij, drukt zijn' zoon al schreijende aan zijn harte.
Maar Melitus hervat: « 'k Heb deernis met uw smarte;
« Gij echter smeekt vergeefs: den goôn behoort dit graan,
« Geen ongewijde mag hier ooit de hand aan slaan;
« Stoor verder door geen klagt deze offerplegtigheden,
« Zoek elders bijstand, ga! » Dus eindigt hij zijn reden.

De wijze Socrates, door wien dit was gehoord,
Dringt door 't vergaderd volk, door ijver aangespoord.
Een traan ontrolt zijn oog; hij nadert, zonder vreezen:
De kalmte van de deugd is uit zijn oog te lezen.
Hij met het schriklijk lot des smeekelings begaan,
Treedt voor het hoog altaar, en spreekt de priestern aan:

« Gij, dienaars van de goôn, verblinde priesterscharen!
« Gij, die, tot heil des volks, u bukt voor deze altaren!
« Hoe eert gij dus de goôn, daar gij hun wet veracht,
« En met de tranen en 't geschrei der onschuld lacht?

« Weet gij niet dat de goôn, uit 's hemels opperzalen,
« Een oog slaan op den mensch? kan iets hun magt bepalen?
« Gij, die hunn' wil en wet moest leeren aan dit volk!
« Gij, die hun plaats bekleedt, als heilgezant en tolk!
« Weet gij niet dat de goôn aan alle stervelingen
« Bevelen, in de ramp elkander bij te springen?
« Elk ongelukkig mensch is heilig bij de goôn;
« De klagt der armoê stijgt niet vruchtloos tot hunn' troon.
« Beeft voor der goden wraak, die nimmer is te ontvlugten!
« Hoe! kunt gij de onschuld aan uw voeten hooren zuchten?
« Hebt ge, ongevoeligen! dan nooit de vreugd gesmaakt,
« De vreugd, die elk geniet als hij gelukkig maakt;
« Het onuitspreeklijk zoet, hoogst dierbaar aan elks harte,
« Van meê te weenen met eens anders bittre smarte?
« Maakt u met regt den naam van Ceres priestren waard':
« De ware godsdienst gaat met menschlijkheid gepaard.
« Dan smaakt gij 't streelendst heil, dat ooit een mensch kan smaken;
« Dan ziet ge een dankbaar volk voor u in liefde blaken,
« En 't heerlijkst loon zij u hierna daarvoor bereid.
« Gaat, volgt de goden na, ook in weldadigheid;
« En als de koude grond uwe assche zal bedekken,
« Zal nog uw deugd elks hart ter deugdbetrachting wekken. »

Thans wendt hij zich naar 't volk: « Atheensche burgerij!
« Gij, die de goden vreest! ach, hoor een poos naar mij:
« Weet dat gij 't godendom veel meerder zult behagen,
« Door de onderdrukte deugd blijmoedig te onderschragen,
« Door 't redden van een' mensch, die van gebrek verteert,
« Dan dat gij op 't altaar hen met uw gaven eert.
« Waant ge, om een weinig graans, Atheensche burgerscharen!
« Dat gij aan Ceres wijdt, verbrandt op hare altaren,
« Dat gij ontslagen zijt van 's hemels wet, uw' pligt?
« Neen, medeburgers! neen, gij hebt nog niets verrigt,
« Zoo uw gedrag niet toont door al uw levensdagen,
« Dat gij de gunst der goôn altoos tracht weg te dragen.
« Volgt hen in weldoen na; dit zij uwe eerste deugd.
« Een lijdend mensch gered, baart eindloos grooter vreugd,

« Dan aan den oorlogsman de krakende eerlauwrieren,
« Waarmeê hij, na den strijd, zich ziet de kruin versieren,
« Een zuigeling door u aan 't grootst gevaar ontrukt;
« Een ongelukkig mensch, die, onder 't wee gebukt,
« Voorzeker waar' vergaan, zoo gij hem had' begeven,
« Zal u in 't uur des doods meer vreugd, meer wellust geven,
« Dan al de vruchten, al de gaven, hier den goôn,
« Door u, op dit altaar, eerbiedig aangeboôn,
« Volgt god Apollo na; hij laat zijn gouden stralen
« Zoo wel op 't arm gemeen als op de vorsten dalen.
« De woeste Thraciër, tevreden met zijn lot,
« Smaakt óók de gunsten van den blonden zonnegod.
« Volgt de insprak van uw hart: gij kunt die nimmer smoren:
« Natuur doet u altijd dees stem al dondrend hooren:
« 't Is niet om u alléén dat gij het daglicht ziet,
« Of dat u 't wuft fortuin haar goudtrezoren biedt;
« Een ongelukkig' mensch, gedrukt door tegenspoeden,
« Moet gij, indien gij kunt, voor wreed gebrek behouden:
« Dit is uw pligt, als mensch; dit eischen onze goôn;
« Zoo gij dien pligt volbrengt, verwacht daarvoor uw loon.
« En kunt gij meerder heil, een' grooter' wellust, smaken,
« Dan door, gelijk de goôn, gelukkigen te maken?
« Wat onuitspreeklijk zoet, dat gij erkentlijkheid,
« Genoegen, vreugd en rust ziet op 't gelaat verspreid
« Van hen, die door uw gunst zijn aan 't gebrek ontheven!
« Dat gij u hoort den naam van vader, redder, geven!
« Dat gij de tranen ziet, die uw verheven deugd
« Verrukt uit de oogen perst van ouderdom en jeugd!
« Als Atropoos eenmaal uw' levensdraad zal korten,
« Zal ieder op uw graf een' vloed van tranen storten:
« De weeûw, door u gered, treedt tot uw tombe, als tot
« Een outer, daar zij knielt voor een' weldadig' god;
« De wees, dien gij altoos verstrekte tot een' vader,
« Roept snikkende uit: Helaas! 'k verloor een' vriend en rader!
« Dus leeft uw naam altijd, daar hij den laster tart;
« Dus sterft gij niet: o neen: gij leeft in ieders hart,
« Bemint weldadigheid, Atheensche burgerscharen!

« Hierdoor alleen kunt gij de goden evenaren;
« Hierdoor smaakt gij, op de aard', het zalig loon der deugd,
« En voor der goden troon wacht u de hemelvreugd.

« En gij, die door gebrek, uwe egâ ziet verslinden,
« Gij zult in mij geenszins het hart eens priesters vinden:
« Kom, volg, en deel met mij: gelukkig, zoo ik dan
« Uw magen nog in tijds van smart bevrijden kan! »

Hij zwijgt; de smeekeling omhelst hem, teêr bewogen.
Gelijk twee winden, de een het zoele zuid ontvlogen,
En de ander 't duister hol van 't barre noord ontgaan,
Elkander naadrende op den grooten oceaan,
Eensslags het woelend zout doen stijgen tot de wolken,
En dondrend storten in des aardrijks diepste kolken:
Zoo, en nog meer ontroerd dan 't schuimend pekelveld,
Zijn al de harten van 't Atheensche volk gesteld:
Dees waant in Socrates een' deugdzaam' man te ontdekken,
Die 't volk aan bijgeloof en dwaling poogt te onttrekken;
Die denkt dat hij de goôn en hunnen dienst bespot;
Een ander ziet hem aan als een' weldadig' god,
Tot leering van den mensch gedaald uit hooger kringen.
De snoode Melitus kan naauw zijn toorn bedwingen.

Maar 't haatlijk bijgeloof zweeft in een lichte wolk,
Door 't ruime tempelkoor, onzigtbaar voor het volk.
Hij wenkt zijn' snooden stoet, die met hun toortsen naderen:
« Ga, blaas 't Atheensche volk eene andere drift door de aderen;
« Dat ieder beve voor den godsdienst en 't altaar! »
Dus spreekt hij; en zijn stoet woelt door de burgerschaar:
Zij zwaaijen hunne toorts 't Atheensche volk in de oogen,
Waardoor hen eensklaps rede en oordeel zijn ontvlogen.
Een vuile stank vervult het ruime tempelkoor.
De grijze Socrates, eertijds door 't volk als voor
Een godheid aangezien, is nu, in 't oog dier scharen,
Een vijand van de goôn, hunn' dienst en wigchelaren.
't Afschuwlijk bijgeloof blaast Melitus straks in:

« Zie uwen vijand hier: beproef hem; overwin! »
Hij spreekt, stijgt op, en 't hoofd van Ceres templkoren
Doet voordeel met dien raad, en laat aldus zich hooren:

« o Wijze Socrates, gij, wiens verlicht verstand,
« Wiens deugd en wijsheid strekt tot eer van 't vaderland!
« Gelooft gij dat Jupijn, voor wien de wolken beven,
« Zijn' grijzen vader uit zijn staten heeft verdreven?
« Dat god Apol bij nacht in Thetis armen daalt,
« En rust, tot dat hij de aard' weêr met zijn' glans bestraalt?
« Dat Ceres gunst het graan doet uit de halmen spruiten?
« Dat god Neptuin de zee beroeren kan en stuiten?
« Dat Delos godspraak ons de toekomst klaar ontdekt,
« En des Olympus top den goôn ter woning strekt?
« Dat Pallas is in 't brein van Jupiter geboren?
« Uw wijsheid leere ons hier: laat uw gevoelen hooren! »

Hij zwijgt; maar Socrates ziet hem met deernis aan,
En zegt: « o Melitus! moet ik u doen verstaan,
« 't Geen gij, als tolk der goôn, aan andren moest ontdekken?
« Ik zie den strik gespreid om me in 't verderf te trekken;
« Doch ich veracht uw list: leer dat een deugdzaam man,
« Die voor de waarheid spreekt, voor haar ook sterven kan.

« Atheensche burgerij! mijn vrienden! hoort mij spreken.
« 'k Zocht steeds de zucht ter deugd in uw gemoed te ontsteken:
« Hoort naar een grijsaard, die reeds wagglend treedt naar 't graf;
« En, zoo ik u misleid, dat mij de Godheid straff'.
« Weet dat de kleinste plant, de honderdjarige eiken,
« De trotsche bergen, die het wolkgevaart' bereiken,
« Het kruipend wormpje, dat aan 't scherpziendste oog ontvlugt,
« De starren, tintlende in 't onmeetbaar ruim der lucht,
« Gewrochten zijn van God, die alles heeft doen worden,
« En alles houdt in stand, naar ieders staat en orden.
« Beschouwt de gouden zon, daar zij onze aard' verlicht;
« Den sterken stier, voor wien het alles siddrend zwicht;
« Wat stervling, hoe geducht, hoe ook door kunst verheven,

« Kan aan de stof die pracht, en orde, en leven geven?
« Beschouwt der dieren vorst, voor wien de stervling beeft;
« Den fieren adelaar, die tot de lichtbron streeft;
« Ziet hoe het Thraciesch ros, den muffen stal outvlogen,
« Het aardrijk schudden doet, en bliksemt met zijne oogen;
« Beschouwt u zelv' in 't eind', zoo juist gevormd, zoo schoon.
« Wat al verscheidenheid spreidt niet elk oord ten toon!
« Dit alles is het werk van één oneindig Wezen.
« Zou elk dat Wezen niet beminnen, eeren, vreezen?
« Hij leeft in alles, schoon hij alles ook omvat.
« Hij leeft in 't starrenheer, en in het ritslend blad;
« In d'adem van den wind, in alle stervelingen.
« Hij is het midden, 't einde, en de oorsprong aller dingen.
« Hij is aan afstand, tijd, noch during ooit bepaald,
« En onbegrijpelijk, waar ons verstand ook dwaalt.
« 't Is Hij, in wien de deugd altoos een' teedren vader,
« De weeûw een' redder vindt, de troosteloôze een' rader;
« Die eens, wanneer het lijf door de aarde wordt bedekt,
« De ziel, die hem bemint, tot zich ten hemel trekt;
« 't Is Hij, die 't veldgewas doet uit de halmen spruiten;
« Die 't bruisend zeegeweld beroeren kan en stuiten.
« Hij, Hij, bestaat alleen; er zijn geen andre goôn.
« Hij sticht in Delos, noch op den Olymp, zijn' troon;
« Geen tempel hield hem ooit voor ons gezigt verscholen;
« Hij woont in woestenij, noch akelige holen.
« Hij heeft al 't menschdom zijn bevelen g'openbaard,
« En geen bijzonder volk zijn' wil of wet verklaard:
« De God van 't groot heelal heeft niemand uitverkoren:
« Hij doet elk' stervling zijn wijze wetten hooren:
« De woeste Thraciër, die in de booschen leeft,
« De Griek, die, meer beschaafd, meer kunde en oordeel heeft,
« Zijn beiden door één' God aan ééne wet verbonden.
« De deugd blijft eeuwig deugd, waar, of bij wien gevonden.
« Al 't menschdom is gelijk; 't zijn schepsels van zijn hand.
« 't Zij ge in Thessalië, of aan 't Nabatheesche strand,
« Het daglicht eerst aanschouwde, of wel in Griekens staten,
« Zoo gij niet schuldloos leeft, zal 't alles niets u baten,

5001 5001

« Bemint uw vaderland, weest deugdzaam, en vreest God.
« Dit is voor ons genoeg; dit is het grootst gebod,
« Het eenigste misschien; en de Oorsprong van ons leven
« Heeft ons die wetten in den boezem ingeschreven.
« Bedenkt....» -- « Gij hoort genoeg, Atheensche burgerschaar,»
Roept snoode Melitus: « de godsdienst loopt gevaar,
« Indien hij verder gaat. Gij, dienaars onzer Goden!
« Scheurt, scheurt hem naar den raad; eerbiedigt mijn geboden:
« Dat hij beschuldigd zij als vijand van den staat,
« Die 't heilig godendom en hunnen dienst versmaadt. »
Het volk roept woedende uit, » Men doe den snoodaard sterven;
« Men voere hem naar den raad: daar zal hij straf verwerven. »
Elk grijpt den wijsgeer aan, hij door geen vrees ontroerd,
Wordt door 't misleide volk tot d'achtbren raad gevoerd.

HELMERS, Socrate.

Bonheur de l'homme vertueux; malheur du méchant.

'k Beken, het kortziend oog der dwaze stervelingen
Ziet vaak dat goud en magt de boosheid hier omringen,
Terwijl de stille deugd verlaten, eenzaam zwerft,
Hier van gebrek vergaat, daar op een steenklip sterft.
Maar kan de rijkdom staâg den nood van 't harte heelen?
Moet aanzien, moet gezag, altijd genoegen teelen?
Is 't vorstlijk dons gedekt voor slapeloos verdriet?
Boort zelfs de wroeging door de wacht eens konings niet?
'k Heb vaak het Misdrijf in den schoot der pracht gevonden,
Maar nimmer was 't geluk aan al dien praal verbonden.
Het vliegend oog verried de diep verhulde smart,
Ik zag haar knagen aan een heilloos ledig hart.
Te midden van den glans, die duizenden verrukte,
Was hem het aanzijn tot een last, die duldloos drukte;
Die lieve lente kwam, die lieve lente vlood,
Hij vloekte 't leven en hij beefde voor den dood.
'k Heb de onschuld menigwerf van rampen zien omgeven,
Maar immer bleef haar rust bij al die rampen leven;
'k Heb vaak de stille deugd in diepen druk aanschouwd,

Maar altijd was haar hart met haren god vertrouwd;
Ik zag haar weenen, maar geen traan ontviel hare oogen
Die niet haar zaligheid en adel moest verhoogen.
Zoo druipt een kostbre daauw van 't halfverschroeide kruid,
Dat, door dit vocht gesterkt, met nieuwe kracht ontspruit;
Zoo vlokt een dichte sneeuw op 't groenend koren neder,
Maar geeft het groener aan de vruchtbre lente weder.
De lieve lente kwam, de lieve lente vlood,
Zij smaakte 't leven, en zij juichte bij den dood.
Gods Almagt schonk de Deugd hier haar' verborgen zegen;
Zij werkt, met nacht omhuld, den wensch der boozen tegen;
Het misdrijf op den troon torscht een rampzalig hart;
De deugd aêmt vrij en kalm te midden van haar smart,
't Gevoel dat ze in den nood gerust tot God kan naken,
Zou op een houtmijt zelf haar zaligheid volmaken!

FFITH.

Le moment le plus heureux dans la vie de l'homme.

Teergevoelig man en vader
In 't bezit van vrouw en kind!
Die in de altijd wellende ader
Van 't gevoel uw' wellust vindt;
Die, wat ziel en zinnen streelde,
Al het zoet van de aardsche weelde,
Dankt aan liefde en aan natuur, —
Zeg mij, wat heeft in dit leven
U de reinste vreugd gegeven?
Noem mij 't zaligst levensuur.

Was het, als in 't argloos harte
Blaakte een onbekende gloed,
En een wonderzoete smarte
De onrust joeg door 't jeugdig bloed?
Toen ge, in veld en woud aan 't dwalen,
De Echo's van de stille dalen
Toevertrouwde uw liefde en leed?

En den naam van de uitverkoren
Bron en waterval deed hooren,
En in beuk en berken sneedt?

Was het, als u vriendlijk vleide
't Blindend licht der zoetste hoop?
Toen een blik van 't meisje u zeide
Dat de liefde in 't hartjen sloop?
Toen ze dartlend met u stoeide
't Keursje reeds en 't koontje gloeide,
Toen ze vlood, en gij haar zocht,
En haar vondt, in 't lof verscholen,
't Eerste kusjen, half gestolen
Half geschonken, smaken mogt?

Was 't, als bevende aan haar lippen,
't Woordje, dat zoo veel bevat,
't Zalig Jawoord mogt ontglippen,
En 't gevoel geen' wensch meer had?
Of, toen Hymen d'echtknoop snoerde,
Schaamrood in uwe armen voerde
Uw bekorelijke vrouw?
Of toen vreugd haar borst deed zwellen,
En ze u staam'lend kwam vertellen
Dat ze moeder worden zou?

« Ja! 'k erken — dus spreekt uw harte —
Al 't genot van liefde en jeugd:
Maar dat schriklijk uur van smarte,
En dat zalig uur van vreugd,
Toen het wee mijn gade griefde,
Toen ze de eerste vrucht der liefde,
En de liefste gift van God
Aan mijn vaderhart mogt geven....,
Ja! dat heiligst uur van 't leven
Schonk mij 't allerhoogst genot. »

Ik versta u man en vader!
Ook ik ken dat uur van schrik,
Angst, en vrees, en hoop, te gader;
Ook dat zaligst oogenblik:
Maar wie kan de togten schild'ren
Die de borst des mans verwild'ren?
Wie zijn vreugd, die blinkt en beeft,
Gloeijend smelt in heil'ge akkoorden,
Als de rijkste taal geen woorden,
't Hoogst gevoel geen tolken heeft?

God! barmhartig God! wat smarte
Bij de worst'ling der natuur!
Man, uw teederminnend harte
Breekt in dit verschrikk'lijk uur:
't *Klamme* zweet rolt neêr bij droppen;
Al uw polsen, jagen, kloppen,
En oproering bruist het bloed;
Al uw spieren zijn aan 't werken;
Niets kan troosten, niets kan sterken,
Daar het hart geen hoop meer voedt!

Zoekt ge een plekje, om 't wee te ontvlieden?
De aard', rampzaal'ge biedt er geen;
De angsten, die u 't bloed doen zieden,
Jagen naar uw gade u heen:
Weg is denken, weten, willen;
Hoofd en zenuw schokken, trillen;
Raad- en red'loos zinkt gij neêr.....
Nog, nog smeekt gij d'Albehoeder:
« God! — voor 't laatst..... behoud de moeder! ».....
Ach! gij bidt voor 't kind niet meer.

Hoe! gij schijnt nog hoop te voeden?
o! 't Gebed heeft veel gedaan:
Doch natuur slaat weêr aan 't woeden,
En vertwijf'ling grijpt u aan.....

Maar wat klaagtoon doet zich hooren?
God! daar wordt een mensch geboren;
Man! uw kind! —het schreit..... gij beeft!
Juich! die klagt is 't reddingsteeken,
Angst en weeën zijn geweken!
Juich! het kind, de moeder leeft!

Man! uw kind wordt u gegeven;
Voelt ge u zelven in dit uur?
O! zijn droeve groet aan 't leven
Is een lofzang der natuur:
Hoort gij niet haar heil'ge klanken?
Man en vader! kunt gij danken?
Wordt reeds Gode uw lof gewijd?
Neen! waar zoo veel togten woelen
Kan uw ziel alléén gevoelen
Dat ge man en vader zijt.

Rustende aan uwe ega's harte,
Waar een kalmer vreugd u vleit,
Voelt gij allengs, hoe 't uur van smarte
Vloeide in 't uur van zaligheid,
Nu aanbidt gij Gods genade
In de redding van de gade,
Die gij meer dan 't leven mint,
En, met stamelende klanken,
Moogt gij 's hemels goedheid danken
Voor de gift van 't dierbaar kind.

Ja! gij knielt eerbiedig neder,
Bij de wond'ren der natuur;
Moeders hart, geroerd en teeder,
Spreekt door tranen in dit uur,
Welk een naam'loos wee haar griefde,
Zalig thans door moederliefde;
Biedt ze u 't heiligst pand der min,
Waarin beider bloed zich mengelt,

Dat uw liefde, uw' echt verengelt,
En gij treedt een' hemel in!

Dichters! die ons idealen
In de schoonste beelden biedt,
Wat ge scheppen moogt of malen,
Neen! dit uur! gij maalt het niet:
Aanstonds nog een hel van lijden;
Nu een hemel van verblijden!
Straks een vrouw, in wee en smart,
Schier den dood ter prooi gegeven;
Nu het heerlijkst beeld van 't leven,
Met een zuigling aan het hart!

O! dat schreijen van het wichtje!
O! die lach in moeders oog!
't Laatste troontje op 't lief gezigtje,
Bij den eersten nektartoog!
O! dat rein gevoel van vader!
O! die rust in ziel en ader!
O! die werking der natuur!
Ja! dit uur van geestvervoering,
Na die schrikk'lijk bange ontroering
Is het zaligst levensuur.

SPANDAW.

DESCRIPTIONS.

Description du Pont-Neuf, séjour des nouvellistes.

Het hart is weêr gesterkt, nu rasscher voortgegaan,
Om aan de Nieuwebrug geruster stil te staan:
Hier woelt het ondereen, gelijk in zomerdagen;
Een biezwarm op de hei wordt heen en weêr gedragen;
Al 't honigleger zwerft in eenen drom van huis,
En mort en dommelt met een mommelend gedruisch.
Men ziet de zeevaart hier op haar' verheven toon.

Elk heeft een nieuwer maar, die andren doet verbazen,
Als had hem Triton met den horen toegeblazen.
Hier weet er een, en voert alom het hoogste woord,
Hoe ver 's lands Oorlogsvloot gekruist heeft om de Noord;
Wat kielen op de Zont, en 't Baltisch meir laveren:
Wat schuimers in Algier en Tunis zamenzweren,
Om weêr hun ooren op te steken als voorheen.

Een ander hangt het hoofd, en vlammende op gewin,
Vervloekt de baren, en blaast elk kwâ tijding in;
Een zeestorm op de Oostzee, neêrstortende met vlagen,
Had in een dwarrelwind de Graanvloot omgeslagen:
De lucht, van 't onweêr zwart gezwollen in 't gezigt,
Benam de elendige schipbreukelingen 't licht.
Een, naauwlijks op een plank het stormgevaar ontkomen,
Verspreidde dit gerucht, en vloekte zee en stroomen,
Maar mist hem deze streek, en kan hij op die wijs
Zijn trage Koopmanschap niet rijzen doen in prijs,
Hij zal, zoodra de vloot kan wezen afgesteken,

Van slechte handeling en schaarsche lading spreken,
En wenden 't hoofd, gelijk een weêrhaan, met den wind,
Op alle boegen, na hij schade of voordeel vindt.
Ginds is er een, dien, niet voorzien met smarte,
's Lands zeevaardij alléén, en welvaart gaat ter harte:
Hij onderzoekt, waarop de spil der Zeevaart draait,
Waar Hollands Admiraal den waterbliksem zwaait;
Die, vreeslijk donderende op alle waterstreken,
Tyrannen heeft verleerd naar 't hart der vrijheid steken;
En, zeevrijbuitenaars verdelgende in hunn' vlugt,
Heeft ons de zee zoo vrij gelaten als de lucht.
Een derde houdt de hand vol brieven, en verwonderd
Leest elk, hoe Panama, gebrandschat en geplonderd,
En Guatimala, meê verlegen voor geweld,
Nu ligtlijk de Indigo zal steigren doen in geld,
En werpen in den grond de hoop en magt van Spanje;
Maar toen men Nederland en 't havenrijk Britanje,
De bloetvlag even trotsch opsteken zag in zee,
Wist elk hier 't staatsgeheim, en sloot, en brak den vreê.

ANTONIDES.

Le maître d'école de village.

Daar is en tweede in 't Dorp, die kracht van invloed heeft:
De Schoolvoogd, voor wiens plak de boersche Landjeugd beeft.
Mijn zangster, zet uw' zang voor 't minst een toontje lager,
En schilder 't stijve beeld van dezen scepterdrager.
Straks melde ik, welk een zorg een ambt van dit gewigt,
Om 't Landvolk wel te doen, ten besten einde, rigt'.

Hier zit hij! In zijn' stap, zijn uitgestreken wezen,
Is 't geen hij op zijn' staat zich inbeeldt, klaar te lezen.
't Vertrouwen op zich zelv', en op de meerderheid,
Waar mede, 't geen hij weet, zijn' kleinen hoogmoed vleit.
Ook is hij redlijk verr' in 't lezen, schrijven, rekenen,
Hij kent in d'Almanach planeet- en heuteltceken:
Hij zingt de Kerkgemeent' met ernst en stichting voor;
En worstelt jaar aan jaar, den *Catechismus* door.

Hij *disputeert* met moed en zonder los te laten,
En, schoon hij 't ook verliest, hij weet er door te praten.
Let op, wanneer hij spreekt, op wat geleerden trant
Hij elke sylbe rekt, en ieder muskel spant!
Wat moeite hij zich geeft, om met het naauwst geweten
Ons elke letter juist in de uitspraak toe te meten!
Hij rijmt, indien 't hem lust, trots . . . . en Datheen,
En *declineert* getrouw door alle *casus* heen.
Ook weet hij 't noodigst zelfs van staats- en kerkhistorie,
En kent en Lodestein en Sluiter bij memorie.
't Heelal, het gansche dorp, staat van den man verstomd,
En weet niet hoe één hoofd aan zoo veel wijsheid komt.
Voor 't overig ziet hij scherp op 't nietigste overtreden,
En wordt door zucht of traan bewogen noch verbeden.
Verschijnt hij, in zijn' blik, (den aanblik van een' God!)
Leest heel het kindervolk hun onherroeplijk lot.
Hij wil 't; men gaat uit een: hij wenkt; men zet zich neder:
Hij glimlacht; alles juicht: hij fronst; men siddert weder.
Hij dreigt, beloont, kastijdt, met d'eigen' toon van stem,
En, in zijn afzijn zelfs, is ieder bang voor hem.
Hij ziet, hij hoort, hij weet, wat elders werd misdreven:
Hij vindt het de arme jeugd voor 't voorhoofd aangeschreven.
Hij raadt, wie lacht, wie snapt, wie luijert, en wie slaapt,
Wie andren partjens speelt, of onder 't bidden gaapt.
De berk ligt nevens hem: die roê, wier vreslijk knellen
Den moedwil, met een' wenk, den teugel weet te stellen,
Der traagheid sporen geeft, 't ontzag in werking houdt,
En de ijsselijke plak als naasten buur beschouwt.

De Dionijs van 't dorp is kenbaar aan dees trekken.
Neem u zijn zorgen aan, op dat gij ze op moogt wekken.
Den wijze is niets gering; de dwaas alleen veracht
Wat heilzame arbeid is voor 't menschelijk geslacht.
Den kleine is in zijn post een glans van aanzien noodig;
Dat Grooten needrig zijn, de rest is overbodig!
Bemoedig des den man! Bedenk, dat in zijn hand
't Toekomstig lot berust van uwen Boerenstand.

Maak hem en 't-meesterschap eerwaardig in zijn oogen,
Op dat zij 't in der daad der menschheid worden mogen.

BILDERDIJK, l'homme des champs.

On peut déjà voir dans les jeux des enfans, ce qu'ils seront un jour pour la patrie.

Maar 't school gaat uit: treed toe, en zie de knaapjes spelen.
De onwikkling van hunn' geest moet hier den wijze streelen,
In 't dartlen, in 't gejuich, in 't nietigste gesprek.
Wat treflijk onderscheid van aangeboren trek!
Dees, WAGENAAR van 't dorp, zit sprookjes op te halen:
Die, RAFAËL in 't klein, de muren vol te malen:
Die, voert zijn kindertroep in fieren krijgsmarsch aan,
En is een andre EUGEEN, of MAURITS, in zijn' waan.
ô Sla hun inborst gâ in 't kluchtige onderwinden.
Ligt zult ge er in der daad een' kleinen POOT bij vinden.
Ligt komt er met der tijd een tweede HUIJGENS uit,
Die nu zijn drijftol werpt, of op zijn rietjen fluit;
Ligt ziet ge een' stouten gast aan tak en boomstam hangen,
Die eens bij 't Vaderland zijn RUITERS zal vervangen.
Ligt dat ge een' NIEUWLAND vindt, die 't oogenblik verbeidt,
Dat hem een schrandre geest hervoor trekt en geleidt.
Zoo toeft de teedre ros in 't knopje nog verborgen,
Eén' warmen zoonestral, één' dauwdrop van den morgen.
Thans van zijn' laatren roem of grootheid niet bewust,
Verheugt zich 't kinderhart in kinderlijken lust,
Indien 't zijn steentjes slechts, na duizend oefeningen,
Het water schaven ziet, en dan weêr opwaart springen;
Of zoo 't zijn' vlieger ment, gedragen door den wind,
Die, voor 't verwonderd oog, den weg ten Hemel vindt.

Zoo dra 't gelukkig lot hem opdoet aan uwe oogen,
Grijp toe: dit kostbre zaad lijdt uitsel noch vertogen.
Uw bijstand kweek', bescherm', beveilige, en besproei',
En breng' de wilde telg ten hoogstvolkomen' groei!
Door uwe hulp verhaast, zal 't smaaklijk oost verrukken,
En gij, gij zult er zelf de zoetste vrucht van plukken.

BILDERDIJK, l'homme des champs.

L'herborisation.

't Is tijd, de morgenlucht, de frissche dageraad,
Wenkt Floraas krijgshoop toe, die hier ter veldtogt gaat.
Een Brugmans is aan 't hoofd, om ze over veld en heiden
D'ontzachtbren overvloed van 't plantrijk door te leiden.
Somwijlen wordt hemzelv' een kleene trek gespeeld,
En de een met de andre plant verbladerd of versteeld,
De bloem van 't eene kruid aan 't andre loof verbonden,
En 't mengsel hem vertoond als werklijk zoo gevonden.
De wijze lacht er om, zijn kunde blijft aan de eer,
En geeft aan elke plant heur eigen deelen weêr.
Een ieder tracht om strijd in 't zoeken uit te steken.
De krans, de kolk, het zaad, de stamper, wordt bekeken:
Op alles geeft men acht. Hier vindt ge een nieuwe plant,
Daar ziet ge er die gij kent, vereenigd in uw hand.
Op deze ziet gij neêr met oogen van herkenning,
Op de andre met een zucht van leering en gewenning:
Dees stelt den vremdling voor die zich ons aan komt biên,
En gene, d'ouden vriend, met blijdschap weêrgezien.
En wat, wanneer 't geval door vreemde kruiderijen,
Die landstreek, grond, en lucht slechts zeldzaam doen gedijen,
En kostbaar nog gemaakt door 's vinders ongeduld,
Op de onverwachtste wijs geheel zijn wensch vervult!
Hij ziet ze en geeft een' schreeuw, omvangt haar met zijne oogen,
En siddrend grijpt hij ze aan, van blijdschap opgetogen!
Neen, minder is de vreugd van de afgerigte kat,
Wanneer zij 't muisje grijpt, daar ze op te loeren zat.

Maar 't ligchaam eischt zijn regt. Men onderbreekt zijn schreden
Voor 't veldmaal, waar m'aan denkt bij 't sappen van de leden.
Men zet zich bij een beek, een' wel, een' waterval,
En koelt Lyeus gloed met levend bronkristal.
't Geboomte strekt voor zaal, het Landschap voor paneelen,
Het veldgroen voor een' disch, waarom de vogels kweelen.
De kers en de abrikoos, met wrongel, versch gedrukt,
En de aardbei, in het wild met eigen hand geplukt,

Zie daar hun boersche spijs, gepast voor grage magen,
Die, na zoo sterk een' rit, *ragoûts* noch wildbraad vragen.
Nu viert men Flora regt, met ware veldgenoegt',
En d'oude Cybele in eeuwigfrissche jeugd.
Het vriendlijk dischgesprek behelst geen nietigheden
Van loutren modeklap, uit mode schets geleden;
Maar de Almacht, maar heur kracht, heur goedheid zonder perk,
't Zichzelve zonder eind hertelend scheppingswerk.
't Gezelschap rijst op 't laatst, door nieuwe kracht gesteven,
En ijlt van 't bosch naar 't veld met versch herboren leven,
Doorklautert berg en hei, en zamelt wijd en zijd,
Zoo lang de dagtoorts licht, trofeën van zijn' vlijt;
En dé avond ziet den stoet, in blijde zinbetoovring,
Aan 't kruidboek hulde doen van elke plantverovring.

BILDERDIJK, l'homme des champs.

Le bois de Haarlem, un jour de fête.

Schets, Zangster! mij het Hout, als, op een' feestendag,
De steedling, vrij van zorg, uw' kreits betreden mag.

't Is lente, en alles leeft, gevoelt zich, is herboren;
Naauw streelt de leeuwrik door zijn' uchtendzang onze ooren,
Of Amstels burgerschaar, de drasse stad ontvlugt,
Zoekt nieuwe levenskracht in Haarlems frissche lucht;
'k Zie alle standen hier vereenigd, dwaze en wijze
Doorslingren hier 't gewoel, naast jongling, maagd en grijze.
De mijmring, stilte en rust ontvlugten 't statig bosch;
De stad hier herrijst in haar' luistervollen dos!
Een lievling van 't geluk stuurt hier, met eigen handen,
Zijn vierspan, en zijn kunst legt moed en kracht aan banden;
En daar zijn zweepslag door den luchtstroom klettrend zwiert,
Waant hij zich zelf een' Vorst, die Volk en Land bestiert.
Een jongling op wiens wang de lenterozen bloeijen,
Draaft ginds door 't lommer rond, om 't maagdlijk oog te boeijen!
Zijn moedig schuimend ros, op Holsteins grond geteeld,
Wien, als zijn' rijder, 't vuur der min in de oogen speelt,
Doorknabbelt zijn gebit, werpt schuim in vlokken henen,

Staat, briescht, doorwoelt den grond, schiet af en is verdwenen.
O wat verscheidenheid! ginds dartlen op den grond,
Door 't ouderoog bewaakt, drie lieve kinderen rond,
Die, frisch, als 't uchtendrood, en vlug, gelijk de winden,
Alhier hunn' hemel in hun kinderspelen vinden.
Aanschouw dit jeudig paar, dat zich in 't loof verliest,
En, arm in arm geklemd, thans de eenzaamheid verkiest!
De minnaar toont zijn meisje, in zoet gepeins verloren,
Het plekje, waar hij 't eerst zijn liefde haar deed hooren,
Waar zij verwonnen door zijn teedre minnesmart,
Hem blozend, sprakeloos, dorst drukken aan haar hart.
Twee grijsaards naadren daar met waggelende schreden,
Verheffen 't blij voorheen, beklagen 't schriklijk heden;
Terwijl een vader ginds, naast zijne hartvriendin,
De lieve pandjes kust van de echtelijke min,
En 't jongste, in wiens gelaat hij 's moeders trek ziet zweven,
Met dartelend gestreel op de armen houdt geheven.
Hier zwiert een loshoofd door de bonte reijen rond,
En werpt en stof, en groet, en woorden langs den grond.
Ginds onder 't lommer, vóór de toefplaats aangezeten,
Heeft reeds een vriendenkring, Natuur! uw schoon vergeten,
En bij Virginjes plant, in dampen opgehaald,
Wordt onherroepelijk des werelds lot bepaald,
En Snoek met Talma, Pit met Mirabeau gewogen,
En 't nimmer feilbaar woord vindt zich altoos bedrogen.
Hier rijzen, dalen zelfs de fondsen uur op uur,
En elk verplaatst de stad in d'omkreits der natuur.
Het zwiert hier all' dooreen! men zoekt, ontwijkt elkander,
En de een verheft, verlaagt, roemt, smaadt, mint, vloekt den ander.

HELMERS, le bois de Haarlem.

L'homme-Dieu se prépare dans la solitude; il prêche aux peuples la doctrine la plus pure et la plus belle.

Maar eer thans Jezus in het worstelperk zal treên,
Wil hij in de eenzaamheid, dáár, met zich zelv' alleen,
Zijn goddelijk ontwerp bepeinzen, dáár vergaderen

Die kalmte, kracht en moed, waarmeê hij 't volk zal naderen;
Dáár beelden scheppen, die aandoenlijk, zacht en teêr,
Het menschdom boeijen aan zijn hartverhefbre leer!
Dáár hooger wereld zich ontsluiten, idealen
Zich vormen, om de deugd verzinlijkt af te malen.

In 't oord, waar 't hoogdgestarnt' de alvoedende natuur
Verschroeit, verstikt, versteent, door zijn verdelgend vuur;
Waar 't gloeijend zand, met kracht tot golven opgedreven,
De karavanen in één oogenblik doet sneven,
Of worstlend giert en stuift, als wolken, door de lucht;
Waar de adem van den wind met vuurstof is bevrucht;
Waar nooit een reiziger een palmboom zal ontdekken,
Om 't uitgeblakerd lijf in koele schaâuw te dekken;
Vergeefs naar laafnis smacht voor de opgezwollen tong,
En stervend stort in 't zand, met uitgezette long;
Waar 't dorstend oog vergeefs een bron tracht op te sporen,
Vergeefs naar 't beekje smacht, in kloof en rots verloren;
Waar de opgespleten aard', nooit door den wind verkoeld,
Geen' zachten regen drinkt, geen' malschen dauw gevoelt;
In dat verzengd gewest, waar, sinds onheugbre dagen,
Geen zwervende Arabier zijn tent heeft opgeslagen,
Geen telg van Ismaël, van kemels vergezeld,
Langs 't onafzienbaar vlak van 't dorgeroosterd veld,
Den reiziger bespringt, of, gastvrij, hem den bêker
Met gulle handen biedt, voor moord- en rooflust zeker:
Dáár in dat oord, verheft zich Jezus tot zijn God!
Bedenkt, bepeinst, besluit, — kent en verwacht zijn lot.

Hij komt! — ja, Jezus komt den heilgen kamp te strijden!
Hij martelaar der deugd, zal zich der menschheid wijden.
Spreidt, Sarons rozen! spreidt uw geuren in het rond;
Juich, Karmel! Libanon! ontspringt aan uwen grond,
O cedren! palmen, ruischt! Laat de outervlammen blaken,
O Tempel! ja, een God, een Godheid zal genaken.
Stort, bergen! dalen, rijst! kleedt u in lentedos,
Geheiligde eiken, die het Idumeesche bosch

Omlommert; praal, o zon! vlugt, onweêrswolken! henen:
Een wijze, een lievling Gods is op deze aard' verschenen!
Slecht, wegen! slecht u voor den Leeraar! Maagdenschaar
Van Salem! offer hem met dankbaar feestgebaar
Het reukwerk! Gij, Jordaan! verkond met lieflijk suizen
Zijne aankomst! Heilge stad! laat, laat den lofzang ruischen,
En davren door het bosch, dat om uw wallen sluit;
Ontscheur u, Salem! aan uw vesten; snelt, snelt uit,
O Burgers! Priesterschaar! verlaat uw tempelbogen:
Hij komt! ja Jezus komt, als Godheid uit den hoogen,

Ja, Jezus nadert tot Jeruzalem! hij zal
Den strijd beginnen, in het aanzien van 't heelal
Het menschdom redden! ja, de bijl ligt aan den wortel
Des booms! hij velt hem neêr, verplettert hem tot mortel;
Hij zal zijn sterke zeis in 't groeijend onkruid slaan!
Hij heft zijn wan omhoog! hij scheidt het kaf van 't graan!
Doorzuivert, reiniget ras zijn' dorschvloer, rukt den heester
Van uit zijn' akker, spreekt, beveelt, beslist als meester. —
Vergeefs dat hem de hel van alle zij' begrimt,
Het Pharizeeuwsch gebroed hem lastert, hem beschimpt,
De dood hem aanbast! hem, met bliksemschietende oogen,
Hier Golgotha doet zien, met donders overtogen;
Hij staat, hij wankelt niet; het oog op God gerigt,
Ziet hij, hij Godsgezant! zijn roeping, kent zijn' pligt.

O zoo er geesten zijn, die door den luchtstroom zweven,
Uit zonnevonken, uit eene etherstof geweven,
Die deelen in het lot van 't menschdom, aan het volk
Nooit zigtbaar, weemlen op een dunne purperwolk,
Doch wier nabijheid, wier bezieling, wier vermogen
De wijze in 't hart gevoelt, bij 't worstlen met den logen;
Gewis, dan zagen zij, van uit hun reine sfeer,
Nooit met meer wellust op het lijdend menschdom neêr,
Dan nu, daar Jezus spreekt, dan nu, daar duizendtallen
Door de almagt van zijn taal voor hem op 't aanzigt vallen,

Ook ik, ik dring mij in dien zaamgevlociden kring!
Ja 'k ben in Davids stad! ik volg Gods lieveling!
'k Wil hem aanschouwen, 'k wil zijn taal, zijn lessen hooren,
Die taal, zoo zuiver, als 't muzijk der hemelkoren,
Die leer, vol eenvoud, zoo beminlijk, teêr en zacht,
Als 't wichtje, dat aan 't hart der blijde moeder lacht,
Daar de armpjes uitstrekt naar den voedingrijken boezem,
Die leer, zoo zuiver, als de jonge lentebloesem,
Doch voor den booswicht zoo verplettrend, als de knal
Des donders, brullende door 't siddrend Heelal.

Ja, 'dáár staat Jezus! ja, ik zie Hem! 'k hoor Hem spreken!
Een zondares ligt aan zijn' voet in 't stof bezweken:
Zij waagt het niet, het oog tot Jezus op te slaan;
Dat oog waarin 't berouw zich spiegelt in een' traan.
Der Pharizeeuwen schaar bespot haar boezemsmarten!
De hooge Godsheld spreekt (zijn blik doorziet de harten):
« Wie zonder zonden is, werpe op haar d'eersten steen! »
En tot de vrouwe spreekt de Godsgezant: « Ga heen,
« 't Berouw delgt uit uw schuld, ga, zondig slechts niet weder; »
En sprakeloos van dank stort ze aan zijn voeten neder.

O gij, die vader zijt, die d'onvernielbren gloed
Der heilge kindermin voelt vlammen in 't gemoed;
Die roem en rang en schat, wat zeg ik? bloed en leven
En heil en zaligheid met wellust op zoudt geven
Voor 't afgematte kroost! die in de martelvlam
Zoudt juichen, zoo uw zoon slechts aan den moord ontkwam!
Komt vaders! moeders volgt! laat hier uw tranen stroomen
Van dank! o ziet uw kroost aan Jezus voeten komen!
Want in de kindren, die hier dartlen aan zijn knien,
Kunt gij, kan ik, kan elk zijne eigen kindren zien;
Hoort Jezus woorden, « Breng die kindren tot mij nader,
« Want hunner is het rijk, het erfdeel van mijn' Vader. »
Dus spreekt hij: o wat hart is zoo verstokt, versteend,
Dat hier niet, nevens mij, in dankbre aanbidding weent?

O Jezus! had ik 't licht in Salems muur ontvangen,
Hoe zou 'k u volgen, aan uw' mond, uw knieën hangen!
U als een schaduw vergezellen, dag en nacht,
Uw leer herdenken, zoo vol goddelijke kracht;
Ik ware uw jonger, ja! maar 'k zou niet schandlijk vlugten!
U niet verloochenen! geen' vloek eens Priesters duchten!
'k Had met Maria naar de strafplaats U verzeld;
O neen! ik had mij fier aan uwe zij' gesteld;
'k Had openlijk uw deugd doen dondren in elks ooren,
En sneuvelde ik, wat nood? mijn dood was niet verloren.

Ik zie, ik hoor U, daar ge, aan de oevers der Jordaan
Gezeten, 't luistrend volk uw lessen doet verstaan:
Wat wolk van zielen zie ik aan uw' voet vergaderen!
Geen zucht, geen windje zweeft hier door de palmenbladeren:
De heilige Jordaan bedwingt zijn golfgeklots;
Geen vogel lispelt door het loof van 't lauwerbosch;
't Is alles eerbied, stilte en aandacht; zie de scharen,
Met mij, o Jezus! op uw godlijk aanzigt staren:
O hoe verheldert, hoe verhemelt uw gezigt!
Ge ontvoert mijn' geest aan 't slijk der aarde, voert me in 't licht
Der Godheid; lessen, nooit gedacht, hoor ik uw' lippen,
Met d'ernst en klem eens God's, tot heil der aarde ontglippen.
Welzalig hij, die U mag hooren, an uw' voet
Gezeten, dáár zijn' geest met hemelspijzen voedt!
Die aan uw' boezem, tot uw' lievling uitverkoren,
Dáár, met Joannes, naar uw hemeltaal mag hooren!
Waar sprak ooit wijsgeer zoo verheven, met die kracht?
De sleutels van de ziel, ons hart, hebt ge in uw magt;
Nu leidt gij 't, als een beek, langs stille en zachte boorden,
Dan scheurt gij 't golvend voort door de almagt van uw woorden:
De Wijsbegeerte, van den hemel afgedaald,
Hebt gij verzinlijkt, ons in beeld bij beeld gemaald.
Waar zal ik, Eenling! waar zal ik uw weêrga vinden?
Ik stort me in 't grijs voorheen; op vleugelen der winden
Zweef ik om d'aardbol! ja, ik baad me in Ganges vliet,
'k Snel China, Thêbeth door, ik vind uw weêrga niet.

Heeft immer Zerdus bij den Pers dat licht ontstoken?
Ooit Plato in Atheen' met zulk een klem gesproken?
Ja, zoo de zeedlijkheid in 't menschelijke hart,
Het rein besef van pligt miskend, vernietigd werd,
En slechts uw les, aan 't volk op Horebs berg gegeven;
Aan 't menschdom in die ramp alléén waar' bijgebleven,
Dan was nog alles niet onredbaar, en voor de aard'
Bleef in die les en pligt en zeedlijkheid bewaard.

Wie doet ooit Jezus regt? hoe zwak zijn alle zangen!
Schiet, Eeuwen! die nog niet het aanzijn hebt onvangen,
Nog in den moederschoot der duistre toekomst rust:
Schiet, Volkeren! nog van uw wording onbewust!
Schiet, schiet in aanzijn! — Wordt: — Vervangt mijn kruipend [zingen.

HELMERS, hymne à Jésus.

Le séjour des hommes vertueux.

Waar ben ik? in wat oord? mag ik mijn oog betrouwen?
Ben ik gewaardigd om het zielenveld te aanschouwen?
Schenk gij, Verbeelding! aan mijn zinnen hooger kracht!
En voer gij me in den rei van 't heilig voorgeslacht!
O ja! ik zie van verr' reeds de achtbre rei dier helden.

Een zuivre lucht kleedt hier met purpurglans de velden,
Een zachte rozengeur golft over 't jeugdig land,
Met lauwerbosschen en gewijde mirth beplant.
Hier groeit onsterflijk ooft aan dikgezwollen trossen,
Het zilverbeekje golft, door eeuwig groene bosschen,
Omzoomd met bloemen, die zich spieglen in 't kristal:
Een andre zon beschijnt dit zalig zielendal,
Wier zachte stralen door de olijvenbladren zweven,
En, ongevergd, aan de aard' haar schatten op doen geven!
Der jaargetijden loop is nimmer hier bekend,
Elk drinkt hier in de vreugd der altijd schoone lent';
Ja, de aard van alles is hier eeuwig, onverderflijk!
't Is alles hier genot, en dat genot onsterflijk.

't Is in het lommer van dit zalig zielenwoud,
Dat zich de heldenrei van 't voorgeslacht onthoudt!
't Is hier dat elk, de mist der sterflijkheid ontlogen,
Meer redekracht verkrijgt, en hooger denkvermogen!
Wat staatsleer elk omhelsde, in dit gelukkig oord
Wordt schaars zijn wellust door een aardsch begrip gestoord!
Hier zijn zij allen, die, door eerelijke wonden,
In 't strijden voor hun land een roemrijk sterven vonden,
En zij, wier helder brein en hoogverlichte geest,
Tot wijze orakels in 's lands raadzaal zijn geweest.
Van wijsgeers, dichters en van kunstnaars steeds omgeven,
Ziet hier mijn oóg in schaâuw der hooge bosschen zweven.

Wat rustige orlogsheld, in zilvren wapendos,
Treedt, aan een grijsaards zij', naar 't gindsche lauwerbosch?
't Is Maurits, die zijn haat, aan Spanje toegezworen,
Zijn diergestaafden eed aan Hannibal doet hooren!
De Witten naderen met Oldenbarneveld,
Van Beverning, van Hooft, van Fagel vergezeld!
U zoek ik niet vergeefs, verbreker van 's volks kluister,
O Willem! Spanjes schrik! onze eer, en roem, en luister!
Ik zie u, 't godlijk hoofd omkranst met lauwerblaân,
Met Fredrik Hendrik aan Camillus zijde staan.
Gij, die den god der zee zijn drietand dorst ontwringen,
De Ruiter! roem der aard', sieraad der stervelingen!
'k Herken u, nevens Tromp en Evertse aan uw zij'!
Die helden, allen groot, maar minder groot dan gij,
Zijn met u in het loof der bosschen neêrgezeten.
Hier is 't geliefd verblijf der heilige poëten;
Bij gindschen heuvel zingt het achtbaar dichtrenkoor,
Van daar klinkt hun gezang de lauwerdreven door.

Maar ach! een wolk van rouw, een mist omhult het wezen
Dier heldenschimmen! 't lot van Neêrland doet hen vreezen:
De reine vreugd, de rust van dit gezaligd oord,
Wordt door het droef besef van 's aardrijks ramp gestoord.
Een stille weemoed hersch in d'achtbren kring der Vaderen.

Nu zien ze een' dichter uit de latwerbosschen naderen!
't Is Vondel! 't is alleen den dichter toegestaan,
Het boek van 't noodlot voor de toekomst op te slaan.
Hij leest er in, en spreekt, van heilgen aandrift zwanger:
« Verheft u, helden! rijst! omwolkt uw hoofd niet langer!
« De lach herleve in 't oog, de rust keere in uw ziel.
« Ja, Neêrlands grootheid zonk; uw werk, uw schepping viel;
« Maar 'k zie, een nieuwe zon rijst uit de onstuimé wateren!
« Zij schiet haar stralen af op Neêrland! donders klateren,
« En bliksems schieten neêr! de welvaart wordt hersteld;
« De gouden korenaar golft op het jeugdig veld!
« 't Land wordt gezuiverd van het ongedierte! de stralen
« Der nieuw geboren zon bezielen veld en dalen!
« Ja, de afgemartelde aard' schept adem, en 't heelal
« Herkend weêr Nederland, gelouterd door zijn val.
« De handel komt! de vreê ontsluit weêr Hollands stranden!
« Zijn vlag snelt onverlet naar Oost- en Westerlanden!
« Elk durft weêr denken! durft weêr spreken, en 's lands leeuw
« Herneemt zijn oude kracht, als in der Vadren eeuw. »
Hij zwijgt! vol van den god, die hem heeft aangedreven,
En 't heilig voorgeslacht ziet weêr zijn vreugd herleven. —
Verbeelding, gij verlaat me! ik stort op de aarde neêr!
En 'k vind me, o Nederland! in uwen omtrek weêr.

HELMERS, nation hollandaise.

Les vallées de la Suisse.

. . . . . U groet ik, stille streken,
U, Alpvaleijen! u, o dalen! zalig veld!
Waar 't rein genietend hart in zachten wellust smelt:
'k Hervind hier de eenvoud der aartsvaderlijke dagen. —
De leemen hutten, hier bevallig opgeslagen,
Niet al te digt bij een, niet al te ver verspreid,
Vertoonen overal het merk der zindlijkheid!
't Wordt avond, en de zon onttrekt zich aan dees dalen!
Der Alpen kruin is slechts bepurperd door haar stralen;
De stilte wordt eensslags door 't zoetst muzijk gestoord,
Dat nooit op vreemden grond de trouwe Zwitser hoort,

Of daadlijk zwemt zijn oog in zilte tranenbeken,
En zucht naar 't Vaderland, helaas! te vroeg ontweken.
't Geluid vervult de stilte, en rolt langs rots en dal:
De rundren hooren 't lied, en keeren naar den stal!
Het Zwitsersch jongske springt en huppelt, vol verlangen
Om 't rijk gehoornd rund, zijn lieveling te ontvangen!
Het meisje speelt hem na, daar zij het ooilam kust,
Dat uit haar handen drinkt en aan haar voeten rust,
Terwijl de vader reeds de staldeur heeft ontsloten,
En 't vrouwtje d'avonddisch spruidt voor de huisgenooten.
De matte reiziger, die door dees streken dwaalt,
Wordt, als een huisgenoot, met brood en room onthaald:
De gulle gastvrijheid, Europa's pracht ontweken,
Kweekt haar Philemons hier in dees verborgen streken.

o Alpvaleijen, door geen weelde nog verpest,
Wél hem, die op uw' grond zijn stille woning vest!
o Mogt ik, nu de krijg op 't stervend menschdom dondert,
Vergeten van 't heelal, door Alpen afgezonderd,
Aartsvaderlijk en vrij, in dat gezegend veld
Mijn dagen eindigen, van gade en kroost verzeld!
o 'k Zou me een woning in een lagchend oord doen bouwen,
Van waar ik de Alpen in haar grootschheid kon aanschouwen;
Een kleine waterval moest ruischen op mijn' grond;
Een beekje kronkelen mijn hoeve en oofttuin rond;
In d'omtrek moest me een bosch zijn donkre schaduw schenken,
Als ik in de eenzaamheid, of dichten wilde, of denken:
Dus van mijn kroost omringd, verborgen voor 't heelal,
Wenschte ik te leven in het Zwitsersch Alpendal.

Wél hem, die dus de vreugd, de rust van 't land mag smaken!
Versterkend is zijn slaap, volvrolijk zijn ontwaken:
Zijn dagen vloeijen heen zoo helder als een bron!
Kalm als een zomerdag! zoo rein als 't licht der zon!
Zijn kroost in d'arm, wacht hij zijn sterfuur onbezweken. —

HELMERS.

DÉFINITIONS.

La vie humaine.

Het menschelijk geslacht valt toch als bladren af;
Wij worden en vergaan: — de wieg grenst aan het graf: —
Daar tusschen speelt een droom een treurspel met het harte;
De smart wijkt voor de vreugd, de vreugd weêr voor de smarte;
De koning klimt ten troon, de slaaf buigt voor hem nêer,
De dood blaast op het spel, — en beiden zijn niet meer!

FEITH.

La volupté.

Zaagt ge ooit de ratelslang aan de Afrikaansche stranden,
Op wier gevlekte huid de zonnestralen branden,
Die door haar schittrend schoon d'onnoozlen vogel lokt,
Maar 't argloos starrend dier ras in haar' gorgel slokt?
Zaagt ge ooit den wreeden boom, op Java's grond ontsproten,
Wiens hartaanlokkend blad en breedgespreide loten,
Een koele schaduw werpt op 't doorgeblakerd strand?
Maar wee den reiziger, die, magtloos, op het zand,
In 't lommer van den boom, bij 't ruischen van zijn bladren,
De matte knieën buigt! de dood schiet hem in de adren;
Hij rilt; de ellendige! hij duizelt; stort ter neêr!
Rijst op! denkt aan zijn kroost; stort weêr, en leeft niet meer!

Zoo zaagt gij ook de weelde in haar' bedriegbren luister;
Wee, wee het volk dat ze eens geklemd heeft in haar' kluister;
't Stort magt- en reddingsloos in d'afgrond van het niet,
Daar geestkracht, eer en deugd dien wuften grond ontvliedt.

HELMERS, nation hollandaise.

La calomnie.

Er is een vloekgedrocht, uit loos verraad geboren,
Dat eeuwig aan de deugd zijn' haat heeft toegezworen;
Dat, schriklijk in zijn woede, al streelend, doodlijk treft,
Verdienste alom vervolgt, en ondeugd trotsch verheft:
Dat, door Tisiphoné in gruwlen onderwezen,
Zelfs door zijn' adem, hoogstbesmetlijk, elk doet vreezen;
Dat ongeneesbaar wondt, en 't regt als onregt doemt:
Dat snoode monsterdier, 't welk Laster wordt genoemd,
Tracht, met de priesterschaar', de menigte op te zetten:
De wijsgeer wordt betigt, van vuile gruwelsmetten.
De lage Melitus, die valsche logentolk,
Vloekt Socrates, verheft zijn goôn, en roemt het volk.
't Gemeen, dat ligt gelooft, waant een' der goôn te hooren.
Hij roept, daar hij elk een' tot moorden aan durft sporen:
« Elk, die niet denkt als wij, verdient het leven niet.
« De wil der goden is dat niemand straffe ontvlied'! »

HELMERS, Socrates.

La superstition.

Maar ondertusschen barst, met dondrend naar geluid,
Het snoode bijgeloof zijn' zwarten kerker uit.
Heel de afgrond beeft en scheurt. Uit zijn afschuwlijk wezen
Is wanhoop, razernij, en woede en dood te lezen.
Zijn ruige en vuile baard bedekt de breede borst;
Zijn eeuwig bleek gelaat is met het bloed bemorst
Der ongelukkigen, wie vuur en staal ontzielden,
Daar zij niet, siddrend, voor zijne ouders nederknielden.
Hij zwaait een helsche toorts; zijne oogen staan verwoed;
Hij dorst aanhoudend naar der stervelingen bloed;
Gewapend met een' dolk, doet hij steeds de onschuld vreezen.
De reden, 't grootst geschenk van 't weldoend Opperwezen,
Staat eeuwig aan zijn woede en razernij ten doel.
Dit haatlijk vloekgedrocht stijgt uit den afgrondspoel,
Verzeld van eenen stoet afschuwelijke spoken.
Hij, die, alle eeuwen door, meer gruwlen wist te stoken

Dan krijg, die geesel van het sterfelijk geslacht,
En hongersnood en pest ooit hebben voortgebragt;
Die Agamemnons telg aan Aulis barre stranden
Deed sneuvlen op 't altaar door Calchas wreede handen;
Door wien aan Arnons boord, voor 't outer van de goôn,
De moeders zelve, ontzind, haar zonen dorsten doôn;
Door wien 't Germaansche volk, wanneer 't voor Wodan knielde,
Met plegtig feestgebaar een' zuigeling ontzielde;
Die vijand van al 't geen zich voor de deugd verklaart,
Naauw' uit des afgronds nacht gestegen op deze aard',
Heeft, om thans beter 't volk in zijnen strik te vangen,
't Gewaad van 't vuig belang om zijne leên gehangen.
Hij nadert Pallas wal. Gelijk we een' wreeden leeuw,
Door hongersnood geperst, met ijsselijk geschreeuw,
Het oog vol vuur en gloed, ter bergspitse af zien snellen,
Om in 't naastliggend dal een' sterken stier te vellen;
De zwakke lamrenstoet stuift bevende op de vlugt,
Voor de ijzren klaauwen van der dieren vorst beducht;
Hij schudt zijn manen los; slaat vresselijk aan 't brullen,
Dat de echoos berg en dal met zijnen kreet vervullen;
Der jaagren scherpe pijl, 't geschreeuw der herdrenschaar',
Verbaast, weêrhoudt hem niet; onvatbaar voor 't gevaar,
Moet hij zijn' dorst naar bloed in 't bloed voldoening geven,
Zijn prooi vernielen, of door 's jagers pijlen sneven:
Zoo snelt ook 't monster naar Athene: aan 't woest gelaat
Ontdekt men klaar de drift, waar 't hart van zwanger gaat.
Een doodelijke stank, uit d'afgrond opgerezen,
Verzelt alom zijn schreên, doet vee en menschen vreezen:
De vrucht sterft in het zaad, 't gebloemt verdort, en kwijnt,
En sterft, waar 't vloekgedrocht met zijn gevolg verschijnt.

HELMERS, Socrate.

L'avocat.

Hem noem ik groot, die, in Minerva's heiligdommen,
Voor regt, voor vaderland, voor lijdende onschuld spreekt,
De boosheid en bedrog doet siddren en verstommen,
Verdrukte deugd beschermt en wreekt.

De held op Mavors veld gelijk een god verheven,
Is haatlijk in mijn oog, zoo hij geen deugd bemint:
'k Waardeer den man, wiens arm me in veiligheid doet leven,
Maar ik aanbid den menschenvrind.

't Is hij, die, onvermoeid, der burgren regten, wetten,
Diepdenkend gadeslaat, verdedigt en beschermt!
In Themis heilig koor 't geweld durft palen zetten,
Zich der ellendigen ontfermt.

De deugd, in 't stof geknield, is heilig in zijne oogen!
De droeven zien hem aan als een' weldadig' God;
Zij schreijen; hij verschijnt! 'k zie hem hun tranen droogen:
Thans juichen ze in hun zalig lot.

Gelijk een vreemdling, op der Alpen top verheven,
Den forschen storm belacht, die loeit aan zijnen voet,
Bedaard blijft, schoon de orkaan de siddrende aard' doet beven,
En 't onweêr buldrend om hem woedt, —

Zoo blijft de brave man in 's aardrijks wisselingen!
Hij, die Apollo's en Minerva's gunst geniet,
Die Themis regt beschermt, wat rampen hem bespringen,
Zwicht voor 't besef dier rampen niet.

Zijn ziel, voor de eer gevormd, kan nooit de list gedogen;
De boosheid en 't bedrog rukt hij het masker af:
Hij vest op zijn godes, de wijsheid, steeds zijne oogen,
En volgt hare inspraak tot aan 't graf.

o Gij, die 't eerst mijn hart de vriendschap kennen leerde!
Als ik dien reednaar schets, schets ik uw beeld, mijn vrind!
Vereul, wiens hart en deugd ik even zeer waardeerde,
Als ik uw dichtkunst heb bemind!

Haast zult ge in d'achtbren rei dier grootsche mannen blinken,
Die Themis heiligdom beschermen door hun taal;

Hoe zal de vriendschap dan het speeltuig niet doen klinken,
En juichen in uw zegepraal!

Apollo drukte reeds den lauwer op uw' schedel,
En Neêrland hoort, verrukt, naar uw' verheven toon;
Maar Themis lauwerkrans is niet min schoon, min edel,
Door weêuw of weezen aangeboôn.

Wie als een Vondel zingt, moet als een Noordkerk spreken.
Vlied gij dan de eigenbaat, die 't vuur der deugd verdooft:
Spreek de onschuld moedig voor....Terwijl ik haar hoor smeeken,
Siert Themis reeds uw jeugdig hoofd.

'k Waardeer een kroon veel min, dan zulk een' krans van bloemen.
Verbeelding schetst me u reeds, waar 't regt de vierschaar spant;
'k Zie daar uw zegepraal; 'k hoor daar door elk u noemen
Den Cato van uw vaderland.

HELMERS, à son ami VEREUL.

Le poste de grand pensionnaire.

Een ambt van dezen aard is vol gestâge zorgen,
Vol aanspraak, vol gewoel, ook in den vroegen morgen;
Dit vond ik allermeest, wanneer men aan den staat
Al wat tot vrede dient moest brengen in beraad.
Wat vond ik daar een zwier van ongebaande wegen,
Waardoor mij stond te gaan, al was het ongelegen!
Hier was een driftig zand, en daar een harde klip,
En dikmaal rees er storm te midden in het schip.

CATS.

Le vrai roi d'après les principes des Stoïciens.

Gij weet het niet, misleide vorsten!
Indien ge naar paleizen haakt,
Wie regt den naam verdient van koning.
't Is niet de schat, die koning maakt,

Noch 't rijk verguldsel van uw' woning;
Noch Tyrisch kleed, met purpren gloed,
Noch kroon, die van juweelen schittert.
Hij, hij is koning, wiens gemoed
Geen' vrees ontstelt, geen haat verbittert:
Wien geene volksgunst, los van aard,
En wuft als ligtbewogen golven,
Noch schepterzucht ontroering baart,
Noch wat uit mijnen wordt gedolven;
Noch 't goud dat Tagus langs zijn' boord,
Glashelder, meêvoert uit zijn' bronnen;
Noch al het graan, in 't vruchtbaar oord
Van 't gloeijend Afrika gewonnen;
'tIs hij, die, boven vreugd en leed
En alle driften ver verheven,
Zijn lot grootmoedig tegentreedt,
En vrolijk scheiden kan van 't leven.

NIEUWLAND, traduction de Sénéque.

Dieu.

Ver boven 't Firmament verheven
Geeft de Allerhoogste zijne wet:
De troon, die deze wet ziet geven,
Is boven lof, en zonder smet.
Aldaar is alles rein en heilig
Voor 't aardsche en voor 't bevlekte veilig;
De deugden spelen om dien troon:
Zij offren zuivere gebeden
Terwijl de zwakke menschlijkheden
Van verre bidden om verschoon.

Bij alle Volkren aangebeden,
Schoon geen van haar zijn Wezen kent,
Werd hij gezocht in plegtigheden,
Geleerd bij Koran, Vedam, Zend!
De wilde eert hem in lucht en winden.
Elk tracht om zijne wet te vinden,

Elk zoekt een Tempel in de smart!
ô Sterveling! in uw Geweten,
Is zijne vaste wet gezeten;
Zijn Tempel is het deugdzaam hart!

VAN HAREN.

Même sujet.

Verr' boven de aard', de zon, de lucht en hemelbogen;
In 't ruim der vlotte stof, onkenbaar voor onze oogen,
Heeft de eeuwige Almagt, in een' gloed van stroomend licht,
Vóór d'aanvang van den tijd, haar' sterken troon gesticht.
Eer nog haar dondrend woord het heer der dingen schaarde,
De baijert op haar' wenk de wereldbollen baarde,
Eer iets in 't groot heelal behalve God bestond,
Heeft hij in 't ijdel zijn' onwrikbren troon gegrond:
Dat eeuwig Wezen, door geen' Seraf af te malen,
Laat van omhoog een oog-door-heel de schepping dalen,
Omstuwd van geesten, die, sinds Hij de wereld schiep,
En uit den mengelklomp en orde en leven riep,
Voor zijnen troon geknield, met nooitgehoorde klanken,
Op gouden harpen, Hem hun eeuwig aanzijn danken.
Het eeuwig Wezen spreekt....de gansche schepping beeft;
Elk zonnestelsel trilt, daar 't siddrend blijken geeft
Van eerbied en ontzag; de schorre donders zwijgen,
Terwijl de Serafs tot den gouden zetel stijgen;
Het driemaal heilig rolt door 't ruim der vlotte stof,
En ieder zon herhaalt in haren loop Gods lof.

HELMERS.

FABLES ET ALLÉGORIES.

Le lierre.

Wanneer het klim den boom omvangt,
En om zijn gulle takken hangt,
Of aan zijn groene schorse kleeft,
Het schijnt als waar het vrij beleefd;
Het schijnt, (na dat men buiten ziet,)
Dat 't kruid den boom zijn liefde biedt;
Maar daar het ooge niet en gaat,
Daar schuilt, o vriend! daar ligt het kwaad.
Daar is het dat het dieper grijpt,
Daar is het dat het harder nijpt;
Invoegen dat het jeugdig hout
Wordt dor en voor zijn jaren oud.
Daar staat het dan, gelijk een stok,
Gelijk een levenlooze blok,
Bedrogen van een loozen vriend
Die nooit zoo ver gelooft en dient.

Gij, die u in dit groote woud,
Dat is, hier in de wereld houdt,
Weet dat het niet al vrienden zijn
Die op u lagchen naar den schijn;
Maar houdt, dat onder zoet gelaat
Schuilt dikmaals niet dan eigenbaat,
Of dat ook onder zoete jok
Wel somtijds steekt een oude wrok.
Gij, daarom, geeft u liefde niet
Aan ieder die u liefde biedt,
Maar eerst op alle zaken let
Eer dat gij zucht of gunste zet;
Want die te ligt een' vriend verkiest
Wel ligt zijn' vriend en al verliest.

CATS.

Grand pouvoir de l'amour.

Gij zult een leeuwe zelfs haast maken uw gevangen,
Verwint hem maar het oog. Zoo eens de zoete wangen
Van eenig aardig dier verblinden uw gezigt,
Ach! van een dapper man en blijft gij maar een wicht:
Al treedt ze u op den nek, gij zult haar trotschheid lijden;
Al spouwt ze u in den baart; gij zult de gramschap mijden.
Wat dient er veel gezeid? al waar ooit minne kwam,
Daar wordt de felste leeuw zoo mak gelijk een lam.

CATS.

Fit spolians, spolium!

Ik vond eens op een tijd de liefste zitten slapen,
Ik zag haar rooden mond, ik bleef er op staan gapen;
Dies kreeg ik stelens lust. Maar wat een dieverij!
Ik stal een kus van haar, maar zij een hart van mij.
De muis omtrent het spek die eet met groot verlangen,
Zij vat en wordt gevat; zij vangt en wordt gevangen:
Ziet wat een vreemde streek! wat kunstjes weet gij lief!
Gij zit gerust en slaapt, en steelt nog uwen dief.

CATS.

La poésie.

Gij, Dichtkunst! die 't gevoel, dat u de borst doet gloeijen,
In beelden uitgiet, gij, die 't hart klemt in uw boeijen;
Uw taal is beeldspraak! — Ligt de deugd in 't stof verdrukt,
En voor een monster, die haar offert, neêrgebukt,
En wringt zich uit haar hart en klagt, en zucht, en beden,
Gij weet die klagten in een zinlijk beeld te kleeden;
't Zijn heilge dochters, die, met neêrgebogen hoofd,
En waggelenden gang, van hulp en steun beroofd,
In tranen, ongegord, de zwakke en siddrende armen
Verheffen, en 't Heelal aanschreijen om erbarmen,
En volgen bevend, zwak, het dreigende geweld,
Dat godloos, trotsch, en woest, heel de aarde in ketens knelt;
Zij kermen om genade, in 't bloedig stof gebogen:
Maar wordt haar beê versmaad, dan stijgen naar den hoogen

Die heilge dochters op; dáár, voor den troon van God,
Verdagvaarden zij hem, die met haar tranen spot;
Zij kermen: « straf, straf hem, die nooit wist van vergeven,
« En vloek, en eeuwge vloek blijve op het monster kleven! »
En Jupiter verhoort zijn dochters, en 't Heelal
Juicht bij 't geblikseind rif, in 's onderdrukkers val.
Dit, Dichtkunst! is uw taal. . . . . .

HELMERS.

La vérité et Ésope.

't Was eenmaal Kermis op het Land:
De blijde Boerenjeugd
Sprong vrolijk dartlend hand aan hand,
In onbepaalde vreugd.

Men zag er menig kraam en tent,
Daar alles was te koop:
Daar wierd en magt van Koek gevent,
En Brandewijn met stroop.

Ook was er een Tooneel gewrocht,
Daar stond een oud Doktoor,
Die pillen voor de dood verkocht,
En brillen voor 't gehoor.

Hij riep de Boeren bij elkaâr,
En bood zijn prullen rond,
En maakte van zijn valsche waar
Zijn kranke beurs gezond.

Men zag er nog een Afrikaan,
Besmeerd met schoorsteenroet,
Die toonde daar een Weêrwolf aan,
Getemd aan Zembla's voet.

En, nevens hem, een Samojeed,
Die, onder veel geschreeuw,

Op een der grootste honden reed,
Betijteld als een Leeuw.

Men vond er een geschoren Beer,
Die opsprong door een ring,
Of klauterde op een steile leêr,
En voor een Boschmensch ging.

Jan Klaasen stond er als een Vorst;
Jack Pudding stond er bij;
En Jean Potage met Hansworst,
Gemonsterd op een rij.

Ook kwam er Joris met zijn Trijn,
Gekropen uit den zak;
En de Italjaansche Harlekijn,
In 't bonte lappenpak. —

De Boeren keken als verstomd
Op al dien vreemden tooi;
En blinde Krelis zei: « Verd...!
« Dat is geweldig mooi. » —

De Waarheid reisde door 't gehucht,
En kwam bij dat geraas,
Zij wilde eens meê doen voor de klucht,
En vroeg er ook een plaats.

Zij kreeg ze van den Ambachtsschout;
Maar 't kost haar een Dukaat.
En fluks wordt daar een loots gebouwd,
Waar voor: DE WAARHEID, staat. —

« De Waarheid? — Dat 's een drommels woord! »
Roept een der kinkels uit,
« Wie heeft hier ooit zoo'n naam gehoord!
« En wat of dat beduidt? » —

« Dat 's vast een zoon van Maziton,
Herneemt een grijze paai.
« Het heugt me, dat die pas begon.
« Dat was uitnemend fraai. » —

« Dan danst m' er zeker op de koord;
« Of goochelt uit de tas,
« En brengt een hoen uit bekers voort,
« Met hokus-pokus pas. » —

Intusschen neemt ze een schreeuwer aan,
Gekleed in rood en geel;
Om voor de schouwplaatsdeur te staan;
Die oefent zich die keel:

« Treedt binnen, vrienden, treedt maar in!
« Hier is wat schoons te zien;
« Zoo aanstonds maken wij begin.
« Treedt binnen, goede liên!

« Hier ziet ge, voor een stuiver maar,
« Uw inborst in een glas.
« Nooit zag men hier een glas zoo klaar,
« Of dat zoo zuiver was!

« Al wie u-zelven kennen wilt,
« En wat gemoed gij draagt,
« Acht hier uw stuiver niet verspild.
« Hier werd nooit geld beklaagd.

« Treedt binnen, mannen, treedt maar in!
« Hier is wat echts te zien,
« Zoo aanstonds maken wij begin.
« Treedt binnen, goede liên. »

« Zijn inborst kijken in een glas!
« Wel dat moet aardig zijn,

« Dat kwam ons somtijds wel te pas :
« Zei Jaap aan Jakomijn,

« Dat moet ik kijken met mijn wijf,
« En met mijn oudste meid.
« 't Is nu een tijd van tijdverdrijf,
« En 't kost een kleinigheid. »

« Ik ook (zegt Goossen), 't moet dat zien,
« Zij zeggen, 't is al raar!
« Mijn wijf en jongens alle tien,
« Die gaan er met malkaâr. »

« Ik ook (zegt Huibert), voegt me er bij',
« Ik ook, « zegt de Ambachtsklerk,
Met nog een Kermisfeestpartij,
Wel veertig vijftig sterk. —

Men stapt er in met ongeduld,
En eer het iemand dacht,
Is reeds de gantsche tent vervuld,
En 't schouwspel wordt verwacht.

De Waarheid treedt bedeesd in 't licht,
Van achter heur gordijn,
En houdt heur spiegel voor 't gezicht
Van allen die er zijn.

Zij kijken. Maar met d' eersten blik
Deinst ieder achter uit.
« Zou ik dat wezen kunnen? Ik? »
Is 't algemeen geluid.

« Wel foei! heb ik zoo'n trouwloos hart?
« Zoo'n doorbedorven aart? » —
« Wel foei! Is mijn gemoed zoo zwart?
« Mijn inborst zoo onwaard? »

« Wel foei! dat is een wolventrek!
« Een Ezels onverstand! » —
« Vervloekt! men houdt ons hier voor gek!
« Dat vrouwmensch moest verbrand! » —

Vergeefs is 't, of de Waarheid zeit:
« Sus, vrienden! zijt bedaard,
« De spiegel heeft u niet misleid,
« Gij ziet uw regten aart.

« Verbetert u, zoo als 't betaamt,
« Nu gij u-zelve kent;
« Zoo maakt het glas u niet beschaamd,
« Wanneer ge er 't oog op wendt. » —

« Ik ben zoo niet! Dat 's enkel Nijd
« Van deze Tooverkol! »
Dus roept, dus schreeuwt het wijd en zijd',
En alles raast als dol.

« Zij liegt met heur betooverd glas!
« Zij liegt en steelt ons geld,
« Geen Duivel ooit, hoe zwart hij was,
« Is zoo ten toon gesteld. »

« Fluks, mannen, steenen opgeraapt!
« Weg moet zij met heur tent!
« En die den bek haar openjaapt,
« Dat is een brave vent! »

Straks haalt men daar de loots om veer,
En alles vliegt in roer.
Doch eindlijk geeft men 't kijkgeld weêr,
En stilt het woest rumoer.

De Waarheid redde met de vlucht
Heur lijf en spiegel nog:

« Ach! (sprak zij, met een diepen zucht)
« Men wil hier slechts bedrog. » —

Dit hoorde Ezopus met de bult,
Die op de Kermis was.
« 't Is, (zij hij), Waarheids eigen schuld,
« En niet de fout van 't glas.

« Zij sta het mij een tijd lang af,
« En zoo ik voor heur schâ,
« Haar geen driedubble winst verschaff',
Wijs mij met vingers na. » --

De Waarheid wordt dit ras gewaar,
En geeft zich naar den man.
« Ik maak u, (zegt zij), eigenaar!
« Neem gij de proef er van! » —

Hij rigt een nieuwe schouwplaats op,
Maar in een wijdscher trant;
En zet een spiegel op den top,
Met uitgesneden rand.

De muur, met schilderwerk bedekt,
Toont velerlei gedier',
't Geen de aandacht van 't gepeupel trekt,
Dat in den omtrek zwiert.

Nu roept men aan de ontsloten deur:
« Treedt binnen, goede lièn!
« Hier hebt gij allerhande keur
« Van vreemdigheên te zien.

« Hier ziet ge en Leeuw- en Wolvenaart,
« De woede van een Beer;
« De listen van een Vossenstaart;
« En honderd zaken meêr.

« Die ziet gij in een spiegelglas,
« Voor eenen stuiver maar!
« Een ding, waar van geen weêrgâ was
« In meer dan duizend jaar..

« Treedt binnen, mannen, treedt maar in!
« Hier is wat echts te zien!
« Zoo aanstonds maken wij begin.
« Treedt binnen, goede liên! »

Straks trekt men met nieuwsgierigheid
Naar 't vreemde wonder zaam,
En wordt het schouwspel ingeleid;
Maar 't heeft een nieuwen naam.

Ezopus hield hun 't zelfde glas,
Het glas der Waarheid, voor;
Maar, daar men FABEL boven las;
En vroeg hun toen gehoor.

« Mijn vrienden (riep hij)! 'k toon u niet
« Dan beesten uit het veld:
« Maar velen die men menschen hiet,
« Zijn even zoo gesteld.

« Ligt, dat gij in een Ezelsbrein
« Uws nabuurs geest ontwaart:
« In Wolf of Meerkat, groot of klein,
« Des Schouts of Ambtmans aart.

« Ligt vindt gij in 't onnoozel Lam
« Uw eigen goede trouw;
« In 't torteltje op den beukenstam,
« De kuischheid van uw vrouw.

« Dat ieder kijker van verstand
« Zijn voordeel daarmeê doe.

« Neemt zelf den spiegel in de hand;
« En ziet oplettend toe! » —

« Ha! (riep men) dat 's eerst wonder fraai! »
« Ai kijk, die krolsche Kat!
« Die ziet er uit als kleine Maai!
« Die Ezel, als Jan Gat! » —

« Die Hommel lijkt den Jonker wel,
« En Flip die Honigbij. » —
« Die Bandhond met zijn gladde vel,
« Is Sijmen in 't Lievrij. »

« Die Vorsch, die zich te barsten blaast,
« Is net de rijke Louw. »
« En 't Vosjen dat op torren aast,
« Lijkt sprekend op Mevrouw. » —

« Dat 's heerlijk mooi, dat 's wonderbaar! »
« Dat is de moeite waard! » —
Zoo juicht en joelt men door elkaâr:
« Dat heeft zijn regten aart! » —

Dus vangt het reis op reis weêr aan,
De gantsche Kermisweek;
En ieder is op 't hoogst voldaan,
Die in den spiegel keek. —

Maar waarom wordt men nu gestreeld
Door alles wat men ziet?
Een ieder ziet zijns buurmans beeld,
En kent het zijne niet.

Een Grijzaart, boven de andren kloek,
Had slechts zich-zelv' herkend.
Maar zwijgend kroop hij uit zijn hoek,
En gaf zich uit de tent.

« Zie daar, (riep toen de Bultenaar)!
« Men wil de Waarheid wel.
« Doch nergens loopt zij min gevaar,
« Dan in het Fabelspel. »

BILDERDIJK.

Le ver-luisant.

Reeds zat de dofgevlerkte Nacht
Heur wieken uit te breiden,
En 't bruin en vochtig overkleed
Op 't halve rond te spreiden.

In stille en onberoerde lucht,
Met donkerheid omgeven,
Verbleidde zich de Glintwormvlieg,
Met heen en weêr te zweven.

Zij rijst, zij daalt, zij drijft, en blijft
Op de open vlerkjes hangen,
Die in den doorgang van heur glans
Het aaklig zwart vervangen.

Het licht, dat ze in heur vliegend spoor
Rondom zich uit doet vlieten,
Vertoont zich 't oog nu hier dan daar,
Met beurtelings verschieten.

Een stoet onnoozle vogels ziet
En volgt haar spoor met de oogen,
Door 't schijnsel van heur gouden glans
Bewondrend opgetogen.

Zij zweeren, met vereenden mond,
Dat wat zich moog' beroemen
Op luisterrijke vederpraal,
Bij haar niet is te noemen.

Nu voelt het vliegend ongediert'
Zich 't nietig harte zwellen,
En uit deze opgeblazen taal
Aan die heur vlugt verzellen:

Schrijft mij geen sterflijke afkomst toe;
Ik daal uit 's hemels streken,
En 't licht, dat om mij henen straalt,
Is aan de zon ontsteken.

Ziet gij die heldre stippen wel
Aan 't hooge luchtzwerk prijken?
Die starren flikkren slechts zoo schoon
Omdat ze mij gelijken.

En wat om Koningshoofden blinkt
Van gloeijende robijnen,
Heeft niet, dan van mijn glans ontleend,
Met zoo veel glans te schijnen. —

Dus beuzelt zij: en 't dwaas gebroed,
Steeds gapende op heur luister,
Vervolgt haar vlugt den ganschen nacht,
Door 't ondoorzigtbre duister.

Maar nu — verbleekt de Morgenkim;
Nu vangt zij aan te gloren;
Nu vlugt de vochte schaduw voort;
En wordt de dag geboren.

Wat wordt er thans van 't trotsch gediert'?
Heur nachtschoon is verdwenen;
Zij toont het geen zij waarlijk is,
Heur glans heeft uitgeschenen.

Nu ziet men 't lelijk, kleen gedrocht
In elks verachting vallen,

Dat duisternis van nooden had,
Om in het oog te brallen!

Zoo zijt gij, die, verdiensteloos,
Met ijdel schijnvertoonen
D'eenvoudigen in de oogen blinkt,
En lof weet af te tronen!

Gij, die alleen op 't onverstand
Uw glorie weet te stichten!
Vrees altijd, dat de helle dag
Eens over u zal lichten!

BILDERDIJK.

L'âne.

Ik weet een kleene Fabel
Die ik u zeggen zal:
Ik heb haar eens gelezen;
Gelezen bij geval.

Eens ging door een der beemden
Van 't zangrig Leeuwendal
Een Ezel zich vermeiden;
Vermeiden bij geval.

De langoor vond een pijpzak,
Dien, bij een schapenstal,
Een Herder had vergeten,
Vergeten bij geval.

Daar trapt hij op den doedel,
En 't geeft een groot geschal,
Een *largo* op zijn Ezelsch:
Een *largo* bij geval.

« Ai hoor eens, (zei de lompert),
« *Ceci ne va pas mal!*

« Wat praat men dan van Ezels?
« 't Is overloop van gal. »

« Ja, kunst verwekt benijders:
« Dat ziet men overal.
« Een Ezel weet van spelen! »
Ja zeker; bij geval!

BILDERDIJK.

L'âne et son premier maître.

Een zacht en needrig dier, geduldig onder 't jok,
Gezeglijk en gedwee, zoo veel men 't maar kan wezen,
Dat, hoe geteisterd ook, nooit klaagt, nooit in den stok
Weêrbarstig bijt, en door Buffon met regt geprezen;
In 't kort, een ezel — werd verkocht
Aan buurman, hovenier, een' meester,
Bij wien hij planten, groente, of heester
Ter markt moest brengen. Slecht één' togt,
Één' togtje, daaglijks, moest hij draven.
Voorts kwam hij langzaam weder t'huis, en zonder las:
Ging dan in weide of tuin te gast,
En dacht daar slechts om zich te spijzen en te laven.
Van alles had hij overvloed;
Zijn legerstroo was versch en goed;
Geen ezel kon, gewis, zoo lui en lekker leven.
Maar ieder klaagt, en denkt dat hij 't met reden doet.
Eens van de markt, geheel alleen teruggekomen,
Ziet hij zijn ouden baas, en heeft hem naauw vernome
Of aanstonds heft hij zijn geliefkoosd hi! ha! aan
En blijft al balkend voor hem staan.
« 'k Herkende u naauwelijks (dus spreekt hij 't ezeltje
Gij hebt, waarachtig ,,daar een' goeden dienst gekre
Daar sla geluk toe! — » Maar het graauwtje daarentege
Roept, daar hij de ooren schudt: « Och goede meester, neen!
Veel liever wilde ik u nog dienen als voorheen.
Want, schoon ik hier op feest- en heil'ge dagen
Niet, als bij u, moet loopen, trekken, dragen;

Zal 'k in mijn nieuwen dienst als sneeuw voor 't vuur vergaan.
Gij kunt niet weten, wat ik hier al uit moet staan.
Maar dit 's mindste nog; 't beroep staat mij niet aan,
Om dat ik allerhande kuren
Van kwade jongens op de groenmarkt moet verduren. »
— « Uit weelde klaagt gij, en dingt tegen den goedkoop,
Hernam de boer, maar dit is 't wereldsche beloop:
't Verwondert mij dus niet u zoo te hooren kallen.
'k Heb thans geen tijd; vaarwel! — Een andren keer,
Dan zeg ik u daarover wel iets meer. »
Maar Graauwtje moest weldra in slechter handen vallen.
Een oude knorrepot zocht voor zijne ezelin
Een' makker; vond dartoe het lastdier naar zijn zin,
En kocht het. — Maar hier moest de langoor, alle dagen,
Twee zwaar geladen manden dragen,
En reeds voor dag en dauw gewekt, met zijn vriendin
Op weg. — Gelukkig nog, wanneer zij d'ouden norschen
Veedrijver op hunn' rug niet moesten torschen!
Het voêr was dun en schraal, maar bijster zwaar de vracht;
En 't ezelenpaar kwam t'huis bij 't vallen van den nacht,
Zeer uitgehongerd, moede en zwaar met mest beladen;
Maar zelden kon er zich het zwoegend dier verzaden.
't Werd mager, spits van schonken. De eerste Heer
Herkende 't eertijds zoo doorvoede beest niet meer.
Eens toen hij met gewone schreden,
't Bevrachte paar voorbij ging treden,
Liep 't ezelinnetje wat spoediger vooraan,
Als wilde zij des drijvers zweep ontgaan.
« Dag beste meester! — Goede reis wat loopt gij vaardig,
Nu dan, vaarwel, vaarwel! » — Maar de andere denkt, dat 's aardig:
Ik loop toch evenwel zoo bijster schielijk niet.
Mij dunkt ik ken die stem. — Straks houdt hij op, en ziet
Zijn' ouden knecht. — « Rampzaal'ge pakkendrager,
Wat ziet ge er leelijk uit, vervallen, grijs en mager.
Vast zijt ge ziek geweest. Waarachtig, 'k zou je haast
Niet kennen. Op mijn eer! ik sta geheel verbaasd. »
Toen de Ezel, wat geraakt: — « Ziek kan ik juist niet zeggen;

Doch, mogt men mij den rug wat minder zwaar beleggen!....
Mijn leven is en blijft een kruis;
't Is loopen, draven, dan naar stad, dan weêr naar huis.
Ons wegje loopt meestal door doorneheggen,
Maar waar toch slooft, en werkt men niet?
Hebb' dank de jeugd, die mij nog overschiet,
Ik ben gezond en tamelijk tevreden. »
Maar de ezeldrijver viel hem daadlijk in de rede
Met twee zweepslagen, die hem drongen door de huid.
Wacht, riep de slaander; wacht! ik zal u beenen maken.
Gij slaapt, als naar gewoonte, ik zal u doen ontwaken:
Gij slentert achteraan, loop op uw beurt vooruit. —
Dit hielp den landman aan het mijmeren en droomen:
« Wat of die taal van d'ezel toch beduidt?
Wat heeft hem voor dien dienst toch ingenomen? » —
Een schoon aanvallig wicht en magtig God, de Min,
Die liefde koestert voor wat ademt hier beneden,
Maar beurtlings ook door al wat leeft wordt aangebeden —
Deed graauwtje ontvlammen voor zijn goêlijke ezelin.
Zij leden veel; maar 't was te zamen; wat hen griefde,
Zij deelden 't beide, met een teeder minnend hart,
En smaakten 't hoogst genot in 't midden van de smart.
Och! — is men niet altijd gelukkig door de liefde?

Imitée de ROUVEROY par KINKER.

La vie humaine.

DE WERELD IS EEN SPEELTOONEEL,
Sprak Vondel, de oude Vader:
ELK SPEELT ZIJN ROL, EN KRIJGT ZIJN DEEL,
Dit weten we al te gader.
Maar zoo men 't leven regt betracht,
En naarstig op zijn afloop acht,
Bevestigt zich die waarheid nader.

De Jonglingschap is 't eerst Bedrijf
Van 't menschelijke Leven.
Men weet, die Akten gaan tot VIJF:

Zij enden met ons sneven.
Dit eerste toont den schrandren man,
Wat van het Drama worden kan,
Zoo 't naar de kunst wordt afgeweven.

Het tweede zien we in 't naaste perk,
Der mannelijke krachten.
Nu eerst begint het ware werk,
Waarvan wij iets verwachten.
Hier vangt het stuk zijn handling aan,
En brengt de Hoofddaad op de baan;
Dit mag men 't meest belangrijk achten.

Een meergeklommen ouderdom
Is 't derde der Bedrijven.
Nu wendt zich 't gansch Tooneelstuk om,
Om 't groot ontwerp te stijven.
Daar koomt verwarring in den draad,
Maar, zoo het naar den regel gaat,
Het plan zal onverwrikbaar blijven.

De Grijsheid nadert op heur kruk,
En maakt de volgende Akte.
Nu schijnt het, of het gansche stuk
Geheel in duigen zakte.
Men ziet eene uitkomst in 't verschiet,
Maar echter 't is de ware niet,
En siddert voor des Dichters zwakte.

Maar 't vijfde is daar, en 't eind nabij,
Dat alles zal ontknoopen.
Verlangend zit men rij aan rij,
Te vreezen en te hopen.
En zie! een enkel oogenblik
Ontbindt den zaamgetrokken strik,
En 't stuk is ijlings afgeloopen.

Doch gij, die zoo'n Tooneelstuk speelt,
En u het hart voelt zwellen,
Naar mate uw spel de schouwplaats streelt,
Ik moet u iets vertellen!
« Hoe hooger gij 't verwarren voert,
« Hoe meer gij bij de ontknooping roert: »
Dit moogt gij tot een grondles stellen.

« En daarom, speelt gij voor 't gemeen,
« Vlecht Epizoden zamen:
« Brengt alles, wat gij kunt, bij een,
« Om wondren uit te kramen.
« Laat ieder roepen, dag aan dag:
« Wat of daar toch van worden mag? »
« Al zoudt ge u voor u-zelven schamen.

« Maar speelt ge voor uw eigen hart,
« Zoo zoek een klein Theater.
« (Daar zijn de Drama's min verward)
« Al heeft het min geklater.
« Het zelfgenoegen in uw rol
« Is beter dan een waschmandvol
« Van altijd zinloos Volksgeschater.

« Ten minste zie u-zelven aan!
« Verwarring moet er wezen;
« (Dat's op geen Schouwburg ooit te ontgaan)
« Maar, niet te hoog gerezen!
« Denk altijd aan de laatste stond. —
« Het geen ge niet ontwikklen kondt,
« Wierd vruchtloos van een dwaas geprezen.

« Ja heb, door uw geheele stuk,
« Het laatst Bedrijf voor oogen;
« Dat alle heil en ongeluk
« Het eind bevordren mogen.
« Laat in uw Drame niets geschiên,

« Dat op dat einde niet zou ziën:
« Dit zal uw kracht van ziel betogen.

« Doch schoot u kunst en kracht te kort,
« Om eens een knoop te ontbinden,
« Die ligt te zeer verwikkeld wordt,
« Wat toevlugt zoudt gij vinden?
« Ach! schriklijk ging het menig een,
« Indien er niet een God verscheen,
« Om 't warrig kluwen los te winden! »

BILDERDIJK.

La gloire.

De Deugd heeft in haar staatsiestoet
Verscheiden Hofjonkvrouwen,
Van frissche jeugd, en edel bloed,
En vorstlijk onderhouen.

Toont iemand in heur dienst zich trouw,
Zoo loont hem haar Genade
Somwijlen met zoo'n Edelvrouw,
En schenkt ze hem tot Gade.

Men onderscheidt Gewetensrust
Bij de andre Kamenieren;
Als Zielsgenoegen, Levenslust;
Die haar *Toilet* versieren:

Bedaardheid, van een stillen aard;
En Minlijkheid van zeden;
Met Effenheid van ziel gepaard;
Die steeds haar zij' bekleeden.

Maar zij die haar het hoofd *frizeert*,
Doet meest van zich gewagen,
En wordt bij vreemden hoogst geëerd,
Doorslepenst in 't behagen.

Heur naam is Glorie. Ze is de spruit
Van Schijnverdienste en Achting.
Haar glans maakt vele harten buit,
En brengt ze tot versmachting.

Zij heeft dat juiste schoon wel niet,
Dat ieders keus moet winnen;
Maar echter, wie haar even ziet,
Betoovert zij de zinnen.

Ook is ze een regte Babblares,
Jaloersch en onstandvastig,
En maakt het somtijds haar Prinses
Door grilligheden lastig.

Doch ieder (en wat wil men meer!)
Is van haar opgetogen,
En roemt, en lieft haar even zeer.
Zoo flikkert zij in de oogen!

Ja, ieder bedelt om heur min,
En hoopt ze weg te dragen:
En niemand, of hij beeldt zich in,
Hij zal ze vast bejagen.

De stijve, grijze Filosoof,
Wien schoon noch jeugd verzoeten,
Hoe koud voor alles, blind, en doof,
Valt neder voor heur voeten.

De Krijgsman vliegt om haar in 't vuur,
En offert bloed en schonken:
Geleerdheid blokt zich 't leven zuur,
Om een van hare lonken.

De Schilder, als hij door 't penseel
Het linnen gaat bezielen,

Denkt: « Glorie is mijn zeker deel:
« Zij treedt mij op de hielen. »

De Dichter ijvert allermeest
Om in heur gunst te dringen:
Dampt wolken uit van enkel geest,
En dreigt zich dood te zingen:

Zweet enkel Treur- en Heldendicht,
Ligt in *Kadans* te droomen:
En zegt, met opgeruimd gezigt:
« Mij kan zij niet ontkomen. » —

« Voor mij, (zegt menig zwak verstand),
« Ik heb haar trouw gezworen;
« En geeft zij iemand ooit de hand,
« Het is aan mij beschoren. »

Zelfs Vorsten op den Koningstroon
Zien 't meisje wel naar de oogen,
Verachten scepterstaf en kroon,
En eeren heur vermogen.

Ja, ziet de deugd zich aangeheên
Van enkle honderdtallen;
De Glorie heeft er tien voor een,
Die aan heur voeten vallen.

De Juffer spot met ieders vlijt;
Weet ieders hoop te stijven;
En lacht, als ijverzucht en nijd
Hen soms in 't harnas drijven.

Zij moedigt zelfs de minsten aan:
Maar die haar wil verbinden,
Bedriegt zich gruwzaam in zijn waan,
En ziet zijn hoop verzwinden.

Om kort te gaan, zij is *coquet;*
En, met haar na te loopen,
Verliest men al die gunsten net,
Die ze eerst heeft laten hopen.

Doch, die aan 't Hof der Deugd verkeert,
En met de Staatjonkvrouwen,
Terwijl hij heur Prinses vereert,
Niet toont zich op te houën;

De Glorie koel aanschouwen kan,
En al heur gunst verachten;
Dat is een regt verheven man,
Die alles mag verwachten.

Dien volgt zij (schoon onmerkbaar) na,
En wandelt in zijn stappen:
En waar hij zich verschuilen ga,
Zij laat hem niet ontsnappen.

Zij haalt hem vroeg of later in,
Door 't vlieden steeds verhitter;
En, is 't de wil van heur Vorstin,
Zij maakt hem haar bezitter.

BILDERDIJK.

L'arbre du génie et du goût transplanté de l'Italie à Amsterdam.

Verr' van den aardbol, in een fijner lucht verheven,
Zien we om de bron des lichts een kleiner wereld zweven;
De aard' noemt haar Venus! zij, zich badende in den gloed
Der zon, wordt door haar licht gekoesterd en gevoed;
Geene aardsche lucht omgolft haar heuvelen en dalen;
Een vloeistof, louter, rein, uit licht en zonnestralen
Gemengeld, suist en stroomt haar oppervlakte rond!
De wezens, door natuur gevormd voor dezen grond,
Zijn hemelsch, niet als wij aan 't logge stof gekluisterd,

Wier lâge zinlijkheid den hoogren geest ontluistert;
Geen worstling van het goede en kwaad' scheurt hun gemoed;
All' wat zij willen is verheven, rein en goed;
Het ligchaam, uit den gloed van 't reinste licht geweven,
Verheft op vleuglen zich, om d'Ether door te zweven;
Onzigtbaar aan het oog der menschen, in dat licht,
Heeft zich de Genius der kunst zijn' troon gesticht.
Die Geest, die 't menschdom hoedt, hij, Genius der kunsten!
Ziet van daar neêr op 't volk, gewaardigd tot zijn gunsten;
Dáár bloeit een wonderboom met zijn onsterflijk ooft,
Door zuivere Etherstof gevoedsterd en gestoofd.

Naauw had het menschdom zich in Pallas wal verbonden,
Of hij, de Genius, zendt naar de blijde gronden
Een' vluggen lichtbode af, die in zijn elpen hand
Den gouden lauwer draagt, en in Athene plant.
Wat wonder! de eedle scheut, gekweekt door amberluchten,
Siert ras zijn' bladrendos met goddelijke vruchten;
Doch boom, en blad en ooft zijn, door een nevelwolk,
Voor eeuwig ongezien aan de oogen van het volk;
Slechts hij, wiens reine ziel in 't rijk der idealen
De vleuglen uitslaat, door 't onmeetlijk ruim durft dwalen;
Die meer dan stervling is, die troeteltelg der Goôn,
Wiens borst in vlam staat voor het ware, en goede, en schoon',
Dringt door de nevelwolk; ja, hem, hem mag 't gelukken,
Den wonderboom te zien, zijn gouden vrucht te plukken,
En eenslags neemt zijn geest een hooger, stouter vlugt,
En hij voelt d'invloed van de godelijke vrucht.
Dan barst hij los in zang, en heerscht op 't menschlijk harte;
Zijn beitelslag bezielt het marmer, vreugd en smarte
Verdwijnen, rijzen op door de almagt van zijn hand,
En 't doodenrijk herleeft, en handelt aan den wand.
Hij doet zijn Vaderland op zachter zeden roemen,
En 't harde juk der wet omvlecht zijn hand met bloemen.
Doch als 't geweld, de moord, bij 't volk zijn' zetel sticht,
Verdwijnt de wonderboom voor 't sterfelijk gezigt;
Een luchtgeest voert hem af naar meer gezaligde oorden.

Zoo bloeidet gij, o scheut! eens aan Pamisus boorden;
In schaduw van uw loof zong daar Euripides,
Gaf Solon 't volk zijn wet, en stierf daar Socrates.
Zoo, Rome! laafdet gij u aan zijn' gouden appel,
Doch door der Gothen woên, het Hunsch genetgetrappel,
Verdweent gij, en 't Heelal treurde om het wreed gemis,
Tot dat een luchtbode u hergaf aan Medicis.
Daar hield de kunst toen feest in de Itaaljaansche dalen;
Toen drongt gij, Rafaël! in 't rijk der idealen,
Toen wrocht gij, Angelo! gevoedsterd door den boom,
Klonk, Tasso! toen uw zang aan d'Eridaanschen zoom.
Maar ach! kort was die glans; een nacht zonk eensslags neder,
En gaf Itaalje aan 't rijk der woeste dweepzucht weder.
Ach! zal die wonderboom verdwijnen van deze aard'?
En is geen volk thans meer zijn gouden applen waard'?
Wien zal de Genius thans zegenen met zijn gunsten?
Waar zal 't outer zijn, hêt heiligdom der kunsten?

Nu spreekt de Genius, die voor het menschdom waakt:
« Itaalje heeft mijn gunst zich diep onwaard' gemaakt!
« Eene andere stad zij thans 't gebied der kunst beschoren:
« Dáár stijg' mijne outervlam, dáár zijn mijn tempelkoren;
« Mijn geesten! hoort mijn wil: ginds aan dien zilvren vliet,
« Die stil zijne urn in 't nat van Flevo's golven giet,
« Verheft een' stad zich; ze is me dierbaar, mij geheiligd;
« Ze is door de vrijheid meer dan dam of schans beveiligd;
« De handel voert haar vlag van 't oost- naar westerstrand;
« Haar' burgren is 't gevoel voor 't schoone in 't hart geplant:
« Dáár bloeit een jongling, 't is mijn zoon! hem zal 't gelukken,
« Den gouden wonderscheut Itaaljes grond te ontrukken;
« Hij plant' hem in zijn' wal, hij smaak' het godlijk ooft;
« Die stad is Amsterdam! die jongling is Hooft! »
Hij zwijgt, de Genius! en duizend zonnestralen
Doen 't bosch, waarin hij sprak, met hooger luister' pralen.

Nog had de Kunst zich niet gevest in Amsterdam;
Een flaauwe schemring was 't, een vonk slechts, nog geen vlam,

Toen Hooft het schoon Florence, en, Arno! uw laudouwen
(Onzigtbaar vergezeld van geesten) mogt aanschouwen.
Hij komt, zijn borst ontvlamt, hij voelt een' hooger' zin;
Een geestkracht, nooit gekend, dringt zijnen boezem in.

't Werd avond, en een stroom van stralen deed de kimmen
En Arno's zilvren nat met purpren weêrglans glimmen,
En strooide op 't donzig sneeuw der zwanen, die den vloed
Rondgolfden, fier van hals, een' Amathisten gloed.
De nachtvorstin scheen flaauw reeds d'aardbol toe te lonken,
En zaaide aan 't blaauw gewelf de diamanten vonken
Des hemels om zich heen met ordelooze pracht,
En de avond week, schoon traag, voor de aankomst van den nacht,
Toen Hooft in 't lauwerbosch, dat aan Florence paalde,
Vol van de godlijkheid der kunsten, peinsde en dwaalde:
Doch de avond vlucht van de aard'; nu neemt de nachtvorstin,
Met onbetwist gezag, 't gebied des hemels in;
Het draaijend beergestaarnt' gloeit in het diep der hemelen,
Daar mindere starren om Diana's luchtkoets wemelen,
Of in den melkweg zich verliezen; Jupiter,
Op 't viertal wachters fier, gaat uit voor de avondster;
En zij, de nachtvorstin, zwaait, op haar luchtkalesse,
Den schepter van den nacht als opperste Godesse,
Daar haar de Orion volgt met de opgeheven knods: —
't Zwijgt alles op den stroom, op 't veld, in 't lauwerbosch;
Slechts Hooft, verloren in onsterflijke gedachten,
Stort zich in klanken uit, en schijnt iets groots te wachten;
Hij voelde iets godlijks, toen hij dit bosch betrad;
Eensslags verheldert zich 't hem overschaâuwend blad;
Een rei van geesten, uit een zuivre stof geweven,
Ziet hij met zilvren vlerk op purpren wolkjes zweven;
En reijen om hem heen in hooge en lager vlugt;
Hij ziet den wonderboom, de goddelijke vrucht,
En in een stroom van licht den Genius hem naderen,
En ze allen om den boom zich in een' Krans vergaderen.
Hij nadert! — ziet den scheut! — voelt; plukt, en smaakt het ooft-
En eensslags galmt door 't bosch de groote naam van Hooft.

Nu spreekt de Genius: « voer, voer naar Amstels wallen,
« O Jongeling! den boom; laat daar uw citer schallen! »
Met sidderende hand grijpt Hooft een' lauwertak,
Die van den gouden stam bij ligten handdruk brak;
Hij plukt, de boom verdwijnt! de gloed heeft uitgeschenen; —
De nacht hervat zijn' post, en alles is verdwenen.

Nu voert de jongling het overdierbaar pand,
Den goudeu wonderscheut, naar 't wachtend vaderland,
Daar om hem heen een rei van vlugge geesten wappert,
En dartlende om zijn kruin op purperwolkjes klappert.

Nu plant de jongling den gouden wonderboom,
Het hart door kunst ontvlamd, o IJgod! aan uw zoom.
Nog staat hij dáár, en bloeit, doch aan de stikziende oogen
Van 't ongeheiligd volk door dikken mist onttogen;
En gij, o Amstelmaagd! beschermt hem door uw magt,
En wee den onverlaat, die hem te ontwortlen tracht!

Gij, die in 't blij voorheen, door 't klinken van uw snaren,
De golven ruischen deedt des Amstels, kunstenaren
En schilders! die het hart der Vadren hebt verrukt,
Gij zaagt den wonderboom, gij hebt zijn ooft geplukt.

En gij, op wien ik staar; mijn meester! aan wiens zangen
(Thans door geen' vreemdling overtroffen) wij steeds hangen,
Als gij door de almagt van uw citer 't hart ontroert;
En gij? wier zegepraal ons in deez' tempel voert;
Gij allen zaagt den boom, gij mögt zijn vruchten smaken,
Van daar de godlijkheid, die u de borst doet blaken.

HELMERS, éloge d'Amsterdam.

La morale.

Vast, diep geworteld, onverganglijk staat de Ceder
Op uwe kruin, o Libanon!
Ziet uit zijn' hoogen kreits op 's aardrijks woeling neder,
Belacht het boschontluistrend weder,
En 't blaakrend schroeijen van de zon.

Hij staat! hij spreidt alom zijn schaduwrijke bladeren,
En voedt zich-zelv' uit eigen wel,
Dauwt laafnis neêr op hen, die zijnen omtrek naderen,
Schiet nieuwe levenskracht in de aderen
Van 't zwervend kroost van Ismaêl,

Daar 't afgeronnen, van vermoeidheid neêrgezegen,
Van 't schip der woestenij verzeld,
Met hengst en kind en gade, aan zijnen voet gelegen,
Ter neêr ziet op de rulle wegen,
Waar langs het volk naar Mekka snelt.

Het kroost der wildernis heeft dorre onvruchtbre loten,
o Ceder, op uw stam' geënt;
Zij zuigen 't voedsel, in uw vezelen besloten;
En door uw krachten opgeschoten,
Wordt gij, o eedle stam, niskend.

De ondankbren! gij gaaft hun en groei en bloei en leven,
En, daar ge uw sappen mildlijk biedt,
Verkonden ze, dat gij zijt door haar kracht gesteven,
Door haar uw kruin hebt opgeheven;
Gij stoort u aan de ondankbren niet.

Zij smaden! 't is vergeefs, niets kan uw kruin verschroeijen,
Gij blijft de luister van 't bosch!
Gij staat! — zult altoos staan, en laat niet af van groeijen,
En blijft — sterk door u zelf — steeds bloeijen
In onvergangbren blaadrendos.

Zoo, eeuwge zedeleer, ook zoo staat ge onbezweken,
En vastgeworteld in 't gemoed!
Wat immer wanklen moog', uw grondslag zal nooit breken,
Gij kunt alléén oraaklen spreken,
Onfeilbaar, eeuwig, wijs, en goed.

Gij, met de rede te eener dragt geboren,
Kunt, even min als zij, vergaan:

Gij spreekt; geen magt, geen God kan ooit uw roepstem smoren;
Alle eerdienst doet slechts weêrklank hooren
Van 't geen gij eeuwig deedt verstaan.

Alle eerdienst ent op u, o eedle stam, zijn loten,
Gij schenkt ze alleen en bloei en kracht;
Wat waren ze, als gij niet uw bron hun hadt ontsloten?
Onvruchtbre scheuten, door de grooten
En wijzen bij elk volk veracht.

Nu, door uw kracht gegroeid, door u den dood ontlogen,
Wordt ge, eedle boom, door hen benijd!
Zij hebben uit uw' stam de moedermelk gezogen,
Nu lastren zij, dat ge uw vermogen
Aan haar (wat schennis!) schuldig zijt.

Wat zijn ze zonder u? Onvruchtbre last der aarde,
En breidels voor 't gezond verstand:
Rijst, Godsdienststichters, rijst, vertoont u in uw waarde,
Met al de gruwlen die gij baarde,
Met al uw dolken in de hand.

Hier, Zerdust, doet gij 't volk het vuur als Godheid eeren,
Aan 's Tigris eeuwig vruchtbren boord:
Hij die uw leer weêrstaat, zijn' geest niet kan verneêren,
Als mensch zijn' adel durft verweren,
Wordt als godslasteraar vermoord.

Dáár wordt de Godheid zelf verzinlijkt! In de trekken
Van dit tweejarig schreijend kind,
Moet gij den eeuwgen God, die de aard' omvaâmt, ontdekken;
Gij twijfelt! wacht u, 't volk te wekken,
Eer Lamaas wraak uw kruin verslindt!

Slechts één, o Zedeleer, in uwe gunst geboren,
Beminlijk, zacht, verheven, groot,
Deed uwe orakeltaal aan de Idumeërs hooren,

En 't loon, den menschenvriend beschoren,
Was een verachtelijke dood.

't Was nacht! hij bragt het licht: Vereert, o stervelingen,
In hem het ideaal der deugd!
Hij dorst de huichlarij haar' maskertooi ontwringen,
De dweepzucht in haar' hol bespringen,
En offerde zich op met vreugd.

Der volken eerdienst zal verandren of verzinken!
Maar gij hoort, hoe de golfslag barnt,
o Eeuwge zedeleer, alom uw' lofzang klinken,
Blijft ongeschokt en eeuwig blinken,
Onwrikbaar als het vast gestarnt'.

HELMERS.

Histoire du Chapeau.

Hij, wiens vernuft der mannen pracht,
Den Hoed, het eerst te voorschijn bragt,
Droeg dien op 't hoofd onopgeslagen;
De slappe rand hing rondom af,
En echter wist hij dien te dragen
Dat hem de Hoed nog aanzien gaf.
Hij stierf, en liet, bij zijn versterven,
Den ronden Hoed zijn naasten erven.

Zijn Erfgenaam weet met den Hoed
Niet al te wel te regt te komen:
Hij peinst, en waagt het, kort en goed,
Twee zijden daarvan op te toomen.
Hij stelt zich dus aan 't volk ten toon:
't Vindt dees vertooning ongewoon;
Elk roept: « Nu staat de Hoed eerst schoon! »
Hij stierf, en liet bij zijn versterven
Den opgeslagen Hoed zijn' Erven.

Zijn Nazaat neemt den Hoed, en spreekt:

« Ik zie wel wat hem nog ontbreekt:
« Het voegt ons, als we 'er wel op letten,
« De derde zijde ook op te zetten. »
« O (Riep het volk:) wat groot verstand!
« Het strekt tot eer van 't Vaderland. »
Hij stierf, en liet bij zijn versterven,
Den opgetoomden Hoed zijn Erven.

De Hoed was vuil. 't Heeft vrij wat schijn,
Want zeg, hoe kon het anders zijn?
De vierde had hem reeds gedragen.
Men verwt hem zwart. Dit kon behagen.
« Gelukkige inval! (riep de stad:)
« Wie heeft dit ooit voorheen bevat?
« Beschouw de kunst der stervelingen!
« Dees groote geest vindt wondre dingen:
« De witte Hoed moet aan een' kant;
« Zwart, Broertje, zwart, dat is de trant. »
Hij stierf, en liet bij zijn versterven,
Den zwarten Hoed zijn' naasten Erven.

Zijn Nazaat kreeg met vreugd dien buit;
Maar ziet, hij was wel half versleten.
Hierop vond hij de kunstgreep uit,
Die geen van de andren had geweten:
Hij wascht, hij parst, hij maakt hem schoon,
Op dat hij zijn bekwaamheid toon'.
Nu gaat hij uit, en opgetogen
Staart ieder met nieuwsgierige oogen;
Men roept: « Een nieuwe Hoed! driewerf gelukkig
« Daar waan en domheid word verdreven; [land,
« Wie kon den Hoed zoo schoon een' luister geven
« Als hij verkreeg door dees bedreven hand! »
Hij stierf, en liet bij zijn versterven,
Den schoongemaakten Hoed zijn' Erven.

Ervaarnis maakt den kunstnaar groot;

Doet bij den Nazaat lof behalen:
Hij, die den Hoed van 't oude snoer ontbloot,
Met eenen gouden kant doen pralen,
Voegt ook een' gouden knoop daarbij,
En zet op 't hoofd den Hoed op zij:
't Gevalt het volk, men juicht des allerwegen:
« Nu is de kunst ten hoogsten tog gestegen!
« Al 't geen voorheen te voorschijn werd gebragt
« Is niets, bij 't geen hij heeft bedacht. »
Hij stierf, en liet bij zijn versterven,
Den omgeboorden Hoed zijn' Erven.

* *
*

Een tweede Zang zal u te kennen geven
Wat met den Hoed al verder is geschied.
Geen erfgenaam die hem in zijn gedaante liet:
Het buitenwerk werd nieuw, de Hoed is oud gebleven.
En, om u 't all' te doen verstaan:
't Is met de wijsbegeerte als met den Hoed gegaan.

Imitée de GELLERT par P. V. W. Nz.

Le pays des boiteux.

't Was in een zeker land voorheen
't Gewoon gebruik bij groot en kleen
Dat ieder stamelde in zijn reden,
En niemand ooit dan hinkend ging:
Men hield dit voor de fraaiste zeden.
Dien misstand zag een vreemdeling:
Hier zal mij, om mijn' gang, elk met verwondring groeten.
Dus dacht hij en stapt voort met vastgezette voeten.
Hij ging, en ieder zag hem aan.
Elk lagchte die hem zag, ja bleef al lagchend staan,
En riep: Leer toch dien vreemdling gaan.
Om dit verwijt van zich te weeren,
Vond zich de vreemdeling tot tegenspraak verpligt.
Gij, sprak hij, gij, die mij betigt,

Gij hinkt, ik niet. Ei, tracht dien gang toch af te leeren!
't Geroep vermeerdert op dat woord,
Nu elk de spraak des vreemdlings hoort:
Hij stamelt niet! ô schande! ô welk een mislijk spreken!
Straks vangt men aan alom den spot met hem te steken.

* *
*

Zoo we aan een fout van jong af zijn gewoon,
Word ze eindlijk in onze oogen schoon:
Een Wijze zal het vruchtloos wagen
Ons onze dwaasheid vóór te dragen.
Men houdt hem vol van zotternij,
Alleen omdat hij wijzer is dan wij.

Imitée de GELLERT par J. P. B.

Le Chien.

Phylax, die zoo menig' nacht
Hield voor huis en tuin de wacht,
En geheele dievenbenden
Door zijn blaffen af kon wenden;
Phylax, die den stoutsten gast,
Tulliaan, wien elk moest duchten,
Zelfs tot tweemal dwong tot vlugten,
Werd door koortsen aangetast.

Al de buren gaven raad:
Kruidendrank en mithridaat
Moest hij walgend binnen slikken,
Om zich naar hunn' zin te schikken.
Zelfs een Hospes, die voorheen
Uit een vreemd gewest gekomen,
't Doctorschap had aangenomen,
Moest aan hem zijn kunst besteên.

Naauwlijks wierd de maar' verspreid
Van des Honds onpaslijkheid,

Of zijn broeders en zijn vrinden.
Lieten straks zich bij hem vinden.
Pantalon, zijn beste maat,
Likt zijn heeten mond en leden;
Zucht, en roept, met teedre reden:
"Ach! wie dacht zulks? Ach! wat raad?

Phylax sprak, 't is al te waar,
Pantalon, 'k ben in gevaar.
Had ik slechts niet ingenomen,
'k Waar wel weder opgekomen.
Denk vrij, zoo ik heden sterf,
Dat ik, na mijn droevig kwijnen,
Door 't gebruik der medecijnen,
Door niets anders 't leven derf.

Ach! ik stierf nog wel te vreên,
Zoo ik slechts zoo menig been,
't Welk ik spaarde en nu moet derven,
Af mogt kluiven vóór mijn sterven.
Dit bekommert mij vooral,
Dat ik die vóór 't eind mijns levens
Niet gebruiken kan, en tevens
Ook niet met mij nemen zal.

Zoo gij trouw zijt en mij mint,
Haal mij een daarvan, mijn vrind!
't Geen gij bij de hooge linden
Voor den bogaartdeur zult vinden.
Liefste Pantalon! ga heen,
Breng mij 't geen ik gistren morgen
Daar heb achter 't rijs verborgen. . . .
Maar kluif toch niet af van 't been!

Pantalon, die trouwe Hond,
Liep, en bragt hem 't geen hij vond.
Phylax die niet kon gebruiken,

Tracht nog eens daaraan te ruiken.
Eindlijk, reeds half dood en blind',
Sprak hij: raak niet aan die bonken!
Sterf ik, dan zijn ze u geschonken;
Maar niet eer: verstaat gij 't Vriend?

Ach! genoot ik nu 't geluk
Dat ik nog dat hammenstuk,
't Welk ik. . . doch ik zal wel zorgen. . .
'k Zeg niet waar ik 't heb verborgen.
Word ik wederom gezond,
Dan zal ik u bij mijn leven,
Daar de beste helft van geven!
Ja, gij zult. . . . Hier stierf de Hond.

* *
*

Een Gierigaard wijkt nooit van zijne vrekheid af.
Hij slaat, bij 't sterven, slechts twee oogen op het graf,
En ziet, ontsteld, met duizend oogen,
Zijn schatten aan, zijn' lust, het doel van al zijn poogen.
ô Zware band, die hem zoo vast aan 't aardsche hecht!
Om schraal te leven en met angst en leed te sterven,
Vergaêrt hij schatten voor zijn erven:
Benijdt men hem zijn schijngeluk met regt?

Imitée de GELLERT par H. J. R.

L'aveugle et le boiteux.

Een Blinde, op zijnen weg verlegen,
Kwam bij geval een Lammen tegen,
En dacht dat hij ter goeder stond,
In dezen zijnen leidsman vond.

Zou ik, sprak de andre, u hulp verleenen?
Ik zelf ben lam aan bei mijn beenen.
Doch 't schijnt uw schouders zijn gepast
En sterk, tot torsching van een last.

Als 't u bevalt mij voort te dragen,
Behoeft gij naar geen' weg te vragen.
Gij zult als uit mijne oogen zien;
Daar 'k van uw voeten mij bedien.

Men zag den Lammen en zijn krukken
Terstond des Blinden schouders drukken,
't Verééнigt Paar verrigtte toen,
Dat één van beiden niet kon doen.

* *
*

Gij mist wat andren ruim verkregen,
En andren derven uwen zegen:
Die onvolmaaktheid is 't, waaruit
Voor ons 't gezellig leven spruit.

Indien niet dees de gave ontbeerde,
Waarmeê Natuur mij mild vereerde,
Wat waar' 't gevolg? dan zorgde hij
Alleen voor zich, en niet voor mij.

Laat nooit uw kracht de Goden storen
Is u het vorregt niet beschoren
Dat ze andren schonken, 't wordt gemeen,
Door vriendschap en gezelligheên.

Imitée de GELLERT, par J. P. B.

L'ours.

Een beer, die lang zijn kost had dansend moeten winnen,
Ontkwam, en vond welhaast zijne eerste woonplaats weêr:
Hij zag, gelijk voorheen, zich van zijn broeders minnen;
Men juicht alom, en kuscht zijn allerwaardsten beer.
Hans is weêrom! was 't eerste woord na groeten,
Als de eene beer den anderen kwam te ontmoeten,
Op zeekren tijd, dat Hans zijn broeders deed verstaan
Wat hem al overkwam, wat hij bij vreemden leerde,

Wat hij gezien, gehoord had en gedaan,
Ving Hans fluks op zijn poolsch met dansen aan,
Als of zijn baas hem nog regeerde,
En aan de ketens voort deed gaan.
De broeders, die zijn sprongen zagen,
Verkregen in zijn kunst hoe langs hoe meer behagen,
't Gezwinde wenden van zijn leên
Voldeed zoo wel, dat elk der vrinden
Het dansen zich wilde onderwinden:
Maar de een kan niet omhoog, en de andere valt daar heen,
't Verdroot hen in het eind': zij rolden neêr bij hoopen.
Doch broeder Hans danst met te meerder vlijt.
Voort, voort van hier! riep ieder toen om strijd:
Gij zijt een gek en meent dat gij de wijsste zijt,
En Hans, wat zou hij doen? zocht zijn behoud in 't loopen.

* *
*

Zoo gij geen kunst verstaat, zult ge ook geen' nijd ontvonken,
Dewijl ge in 't algemeen, met ieder staat gelijk;
Maar geeft gij van uw kunst, van uw bekwaamheid blijk,
Hoed u dan wel van ooit verwand daarmeê te pronken.
't Is waar, men zal een' korten tijd
Met roem aan uwe gaven denken,
't Verblinde u niet; haast vindt de nijd,
Zelfs in uw kunst, uw deugd en vlijt,
Het middel om uw' roem te krenken.

Imitée de GELLERT par P. V. W. Nz.

Le Coucou.

De Koekkoek zag onlangs een Spreeuw
De stad ontvliên naar 't veld, om ruimer lucht te erlangen.
Vriend! riep hij met een groot geschreeuw,
Wat zegt het steêvolk toch van onze woudgezangen?
Ik bid u geef mij een verhaal:
Wat zegt men van den Nachtegaal?
« Elk roemt zijn onnavolgbaar zingen. »

En van den Leeuwrik? voer hij voort.
« Zijn zang heeft duizend lievelingen. »
Wat hebt gij van den Vink gehoord?
« Meer van het vinkenet dan 't vinkelied gewagen. »
Voor 't laatst moet ik u nog iets vragen:
Wat, riep hij, zegt men toch van mij?
Toen zei de Spreeuw: « Ik moet uw zotten waan beklagen:
« Geen schepsel rept van u, mijn vriend geloof mij vrij. »
Dan zal ik, voer hij voort, mij van dien ondank wreken,
En eeuwig van mij zelven spreken.

Imitée de GELLERT par J. L. D. J.

PHILOSOPHIE MORALE ET PRATIQUE.

Ce n'est pas dans la nature extérieure, mais en nous même que nous devons chercher la Divinité, si nous voulons nous en former une juste idée.

Wanneeer we aan 't hoogst, het grootst, 't volmaakste wezen denken,
Dat, eindloos in zich-zelf, het eindige bepaalt,
Dat alles schept, en vormt, en met zijn' glans omstraalt,
En alles doet vergaan en worden, op zijn wenken;
Dan duizelt ons verstand — het stuit;
En boezemt, staamlend, « ALMAGT! » uit!
Een woord — verplettrend voor 't beseffen,
Welks zin een wolk van donkerheid
Rondom ons wezen heen verspreidt,
Waaruit ons soms een straal van helder licht komt treffen. —
Dan opent zich een grootsch verschiet;
Maar dat aan 't oog geen rustpunt biedt.

Wanneer gij 't groot verband, de keten aller dingen,
Zoo ver ons zoekend oog den zamenhang ontdekt,
Tot daar zich 't grootste en kleinste aan ons gezigt onttrekt,
Eerbiedig gadeslaat in uw bespiegelingen;
Ô Hoe aanbiddelijk, hoe schoon
Spreidt zich dan de orde niet ten toon,
Zoo vaak gij haar slechts op kunt sporen!
Waar heen ge uw vorschende oogen slaat,
En waar ge uw aandacht weiden laat;
Gij zoekt en vindt er staâg, maar schooner dan te voren,
Het hoogst verstand, het wijst beleid,
Wil, doel en regelmatigheid.

Nu knielt gij, sterveling! eerbiedig voor hem neder;
Hem, d'oorsprong van 't geheel, welks deelen gij bespiedt;
Hem zoekt ge, maar vergeefs: gij vindt zijn wezen niet;
Voor wat uw oog ontvlood, vindt gij het schepsel weder,
Dan zijgt gij moedloos op den grond;
Gevoel van onmagt sluit uw' mond;
Ontroering doet u 't harte woelen;
't Zegt flaauw, beklemd, met huivering: —
« Hij woont niet in der zinnen kring! » —
Thans sluit ge uwe oogen, maar om sterker te gevoelen. —
Volg, sterveling, volg die hartestem;
Keer in u-zelv', en nader hem!

Hem zoekend naadren in het vlugtig zelfsbeseffen? . . . .
Is 't geestdrift? — Of zinkt hier ons hart bezwijmend neêr?
Wat inspraak roept ons toe: « Keer tot u-zelven weêr!? » —
Daar, in 't gevoelig hart, is 't denkbeeld aan te treffen,
Dat in, en om, en voor u zweeft,
Waar naar gij rustloos zwoegt en streeft! —
Dat denkbeeld uwer menschheid waardig,
Te vaak in 't schijnbaar stof gezocht,
Is aan het diepst gevoel verknocht.
Misken die inspraak niet, ontvlugt haar niet ligtvaardig!
Zoek, daar gij diep vernederd smeekt,
Hem, daar zijn bijzijn tot u spreekt!

Niet in 't onmeetlijk ruim, waarin ontelbre bollen,
Vol Majesteit en glans, getooid in schittrend licht,
Waarvoor verbeeldingskracht vermoeid en magtloos zwicht,
Aan 't prachtigste gewelf in eeuwge wentling rollen —
Daar is, daar woont de Godheid niet;
't Is slechts haar sluijer, dien gij ziet,
Een zweem, een schijnsel van haar wezen.
Natuur in al haar kracht en praal,
Doet ons door beelden, in haar taal,
Een' God, naar ons begrip gevormd, in woorden lezen;
Maar Hem, die 't zedenrijk gebiedt,
Ontdekken we in haar letters niet.

Het boek der schepping, vol gevoel en kracht geschreven,
Wijst ons op ieder blad en doel, en middel aan;
Maar 't opperste oogmerk, in dit onbegrensd bestaan,
Het Godlijk doel, waar naar de hoogste wil moet streven,
Verwijdert zich bij elken stap.
Nooit toont het ons den hoogsten trap
Dier ladder, die het ons doet gissen.
Die ladder klimt van sfeer tot sfeer
Omhoog, en daalt in d'afgrond neêr;
Doch wederzijds omwolkt met grondgeheimenissen,
Vergroot zij slechts de onzekerheid
Hoe verder zij onze oogen leidt.

Wat poogt gij sterveling, nog dieper in te dringen!
Wat staart ge op 't onbegrensd verschiet uwe oogen blind!
Gij reikhalst naar een' God, terwijl ge een noodlot vindt,
Dat blindlings voorzit in der dingen wisselingen.
Gij staart op 't rad, dat eeuwig draait,
Waar 't lot zijn' ijzren schepter zwaait,
En in de keten der gewrochten
Zijne onverbreekbre wetten geeft;
Waar naar gij-zelf werktuiglijk leeft,
Aan 't eindeloos verband der dingen vastgevlochten.
Herhaal uw poging, keer op keer!
In 't rijk des noodlots vindt ge u weêr.

Ja, in dat rijk, zijt gij als een slaaf geboeid, geketend
Aan de onbegonnen reeks, die elke daad bestemt,
Aan al wat u omringt geschakeld en geklemd,
Der dingen vasten loop steeds volgend, schoon onwetend;
En, wanend vrij te zijn, een deel
Van dat noodlottige geheel,
Dat is, en voortduurt naar die wetten,
Waar aan wij, schoon in vrijheidsschijn,
Met al wat is gekluisterd zijn,
Bij iedren voetstap, dien we op zijnen bodem zetten! —
Waar deugd en ondeugd, hand aan hand,
Gerangschikt staan in 't hoogst verband.

Dring, dring nog verder door in uw bespiegelingen;
Voltooi het stelsel, dat verstand en zin u biedt!
Wees wijsgeer in den kring, waar gij u voeren liet,
Laat u niets op het spoor, dat gij betreedt, bedwingen!
Dan vindt gij 't wezen, dat gij eert,
Door de eigen wetten overheerd,
Aan d'eigen' nooddwang vastgeklonken;
En met de wereld, die hij schiep,
En door zijn woord te verschijn riep,
In de eeuwge draaikolk der noodwendigheid verzonken.
Dan vindt gij 't wezen, dat gij zocht,
Van rondom aan 't Heelal verknocht.

Waan niet, dat ge in dien kring van dikke duisternissen,
Een God der vrijheid, die 't vrijwerkend wezen mint,
En 't noodlot zelf regeert, in 't eeuwig nachtrijk vindt,
Waartoe geen wetenschap ons grond geeft te beslissen;
Waar alles magteloos verdrinkt,
En wederstaanloos nederzinkt
In eindelooze wisselkringen;
Waar 't al, gedwongen eens te ontstaan,
Het zaad ontwikkelt van 't vergaan,
Gestadig voortgezweept in 't wentlend spoor der dingen!
Noem, telg der aarde, in dit gebied,
Het heilig woord der VRIJHEID niet! . . .

Neen! — 't onbegrensde ruim, waar in ontelbre bollen,
Met majesteit en glans, getooid in 't schittrend licht,
Waar voor verbeeldingskracht, vermoeid en duizlend zwicht,
In 't blaauwende verschiet, langs 't spoor der eeuwen rollen —
Daar is, daar woont de Godheid niet.
Het is haar schaduw, die gij ziet,
Een flonkrend schijnsel van haar wezen.
Natuur, in al haar beeldenpraal,
Doet ons in haar verheven taal,
Een' God, naar ons begrip gevormd, in woorden lezen;
Maar hem, die 't zedenrijk gebiedt,
Ontdekken we in haar letters niet.

Ja, vlieg de Schepping door om beelden op te sporen!
Bekleed ze in 't glansrijkst licht, verheven, stout en schoon!
Stel ze aan 't verrukt gezigt in al hun kracht ten toon!
Schets ons Natuur, als uit een Godlijk brein geboren!
Zing de almagt, zing de majesteit,
Door 't ruim der Heemlen uitgebreid!
Gods oog doordring' de oneindigheden,
Den duur, en d'omvang van 't heelal!
Doe hem op starren zonder tal,
Door Hemelstelsels, die zijn goedheid voortbragt, treden;
Omhul hem met 't oorspronklijk licht,
Waar voor der zonnen schijnsel zwicht! —

Verbeelding schets hem ons in 't pronkstuk zijner werken,
Dicht hem die krachten toe, waarmeê de menscheid praalt,
In elke drift, die, als uit hooger sfeer gedaald,
De ziel verheft, en in haar poging komt versterken! —
Maar dring niet verder op dit spoor;
In 's noodlots aaklig doolhof door!
Gij zoudt slechts naar een schaduw jagen.
Daar vindt ge alleen het zinnebeeld,
In wederkaatsing voortgeteeld. —
Doch, doet een zedelijk belang uw rede vragen,
Naar hem, tot wien ze oorspronklijk leidt,
Noem dan zijn wezen HEILIGHEID.

Ja, hoogste vrijheid, maar aan heiligheid verbonden,
Dat vlekloos ideaal, der ziel als ingeplant,
Toont in haar strekking, den verheven menschenstand;
Schijnt in de toekomst ons een Godsrijk te verkonden.
Het wijst ons die bestemming aan,
Wil, dat het eenmal zal bestaan.
't Gebiedt ons naar dien staat te streven. —
Gehoorzaam aan dit pligtsgebod,
(Het is de roepstem van uw' God)
U niet door dwang, maar door de vrijheid voorgeschreven,
Die, door wat drift ge u voelt geboeid,
Bestendig in uw aanzijn gloeit.

Geen twijfelzucht komt hier 't geloof der menscheid storen;
Geen gissing draagt hier aan 't verstand de fakkel voor;
Geen schijn geleidt ons hier op een bedrieglijk spoor;
Geen zelfsbedrog kan hier dit hoogst bewustzijn smoren.
Het is in ons bestaan gegrond.
Ga, loochen het vrij met den mond,
En poog uw rede te overtuigen: —
« Daar is geen reedlijk pligtsgebod!
« Daar is geen vrijheid, deugd, noch God! »
't Gemoed zal, ondanks u, zich voor zijn outer buigen. —
Ja, sluit uwe oogen vrij voor 't licht!
Vergeefs! — het dringt u in 't gezigt.

Het valsch vernuft, hoe ook gekunsteld en verbasterd,
Verbijstert 't hoogst gevoel nooit door zijn' zwijmelwijn. —
Houd op, wanneer ge een' God wilt loochnen, mensch te zijn!
Ontken uw aanzijn, eer gij God— en menschheid lastert.
Volg zelfs den twijfel op het spoor!
Dring tot den eersten oorsprong door,
Het punt, waar ge uitgingt, om te dwalen!
Was 't niet uit zedelijk gevoel?
Oogde uwe vrijheid niet op 't doel,
Dat wegvliegt, nu gij 't buiten u wilt achterhalen? —
Herneem dan 't oord, dat gij ontweekt,
En zoek Hem, waar hij tot u spreekt.

KINKER.

Si la terre est une vallée de larmes, c'est par notre propre faute; nous pourrions en faire un paradis.

Wat ziet gij, Herakliet! naar de eeuwen, die vervlogen,
Angstvallig om — en wendt uwe altijd schreijende oogen,
Vol bittren wrevel naar een vroegre menschheid heen?
Wat treurt, wat jammert ge om een Eden, dat verdween,
En staart op 't nevelig gordijn van 't dood verleden?
Wat doemt ge U, om met smart op distelen te treden,

En 't leven als een straf te ontvlugten in den dood? —
ô Ja! — De aarde is een dal van jammeren. — Haar schoot
Een vruchtbre moeder van onlijdelijke plagen! —
Zij is 't, helaas! — Maar wij — die d' onspoed morrend dragen —
Wij, met het Ideaal van 't eenig Vaderland
Der menschheid toegerust — wij, met den Adelstand
Van ons geslacht doorgloeid — wij, Burgers van het Eden
Der toekomst, dat wij traag of moedloos tegentreden,
Wij zijn er de oorzaak van! — Voor de eer bestemd, en vrij,
Verloochnen we onze waarde in schande en slavernij;
Verbeuzlen 's levens doel in 't schandlijkst zelfsverzaken,
En dorsten naast de bron des Heils, waar naar wij haken! —

Wat schetsen we ons de deugd, verwant aan ramp en druk?
De schoonste kracht der ziel als bron van 't ongeluk?
Dit leven, als een' vloek, een langzaam, kwijnend sterven?
Den mensch, gedoemd, op de aarde als balling om te zwerven? —
Schud af die dwaling, die de Rede en God onteert,
En 't Vorstlijk wezen tot den slavenstand verneêrt! —

Het vorstlijk wezen? — Ja, maar in zijn jonglingsjaren,
Hier, laf vertroeteld — daar aan de ijslijkste gevaren
Ten prooi; hier worstlend met geweld en bijgeloof,
Ginds al te ontijdig aan zich zelf gelaten; doof
Voor rede, wet en pligt; van drift en waanzin dronken,
En ver beneden 't peil der dierlijkheid verzonken.

ô Vorstelijke spruit, wien de aard geen rampwoestijn,
Geen poel van gruwlen, maar een Paradijs moest zijn,
Eens koom' het zalig rijk der menschheid, dat wij ontvlieden!
Eens zegepraal' de wet, eens zal haar wil geschieden! —
Eens word' het voor elk oor verstaanbaar heilig woord
In al zijn zuiverheid en kracht op de aard gehoord! —

KINKER.

Lutte de la faiblesse contre la force.

Ga! poog met zaamgepreste en gloênde zwaveldampen.
Den zuivren ethergloed des Hemels te bekampen;
Hij tintelt er door heen, en wordt een donderwolk,
Herstel de grenzen weêr, en zonder' volk van volk
En staat van staat, om d'een' door d' ander' te bedwingen!
Voer alles weêr terug in de oude wentelkringen!
Regeer door tweespalt, stook, door fijngesponnen list,
Hier 't driest vooroordeel aan, en daar den broedertwist;
Grijp al de teugels, die den geest bedwingen, zamen,
En vorm er kluisters van met oude of nieuwe namen;
Zweer spookgestalten uit des afgronds boezem op;
Verniel, waar 't veilig kan geschieden, elken knop
En de overal geworpen zaden der verlichting;
Herbouw ter sluik, en met beleid, elke oude stichting,
Waar 't ligchaam of de ziel gevormd word' voor 't gespan;
En vier dus de uitvaart van d' ontzeteld' Aartstiran!
Doe, wat hij niet vermogt, hernieuw de heil'ge krijgen,
En doe de duizendtong der vrije drukpers zwijgen,
Wanneer zij de aandacht naar der Vorsten dwaling trekt,
Of 't geen er wordt beraamd al te onbedacht ontdekt!
Poog 't menschdom als voorheen in weiden te verdeelen,
Zijn' heil'gen lendenband en gordel hem te ontstelen;
Verwijder rang en stand vijandlijk van elkaâr!
Verdelg den Isisdienst, en haar gewijd altaar,
Waarom de volkeren vereenigd nederknielen!
Schep Loyola's, om 't rif dat wegrot te bezielen,
Eer 't niets aan 't oog vertoon' dan 't afgeknaagd geraamt'
Van 't donkerst' bijgeloof! -- Doe meer; dring ze onbeschaamd
Uw' Vorst ten Biechtvaâr op! — Laat hen de schikgodinnen
Vergifde hemden voor Alcides kroost doen spinnen!
Verhef hen in den Staat en Kerk tot d' eersten stand;
Waag Vorst en Volken aan een' tweeden gruwelbrand;
Verdring wat moed gevoelt zich tot u op te heffen! --
Gelei den bliksem, die 't onbuigzaam hoofd moet treffen;
Ontneem hem naam, en lof, en invloed, en gezag,
En stel zijn fierheid in den hatelijksten dag! --

Zijn 't Vorsten, die, geljjk de Cyrus van het Noorden,
Door eigen waarde ontgloeid, zich aan uw tooverkoorden
Ontrukken?— Werp uw web dan om den jongling heen,
Die straks, na 's Wijsgeers dood, zijn' zetel zal bekleên?
Zijn 't Sully's, die gij van hun Vorsten niet kunt scheiden,
En door geen hofkabaal verbijstren of misleiden;
Die van het snoodst' geboefte omringd, onwrikbaar staan,
En 't kronklend slangenbroed scherpzigtig gadeslaan? —
Neem dan uw toevlugt, in dien nood, tot lager kringen!
Daar zijn er ook, vollcerd in 't schuiflend wervelwringen,
Wien alle middelen door alle standen heen,
Naar alle rigtingen gestuwd ten dienst staan, geen
Die ze ooit versmaadden, hoe verneedrende en gruwelijk!
Geen wandaad, in het oog van 't misdrijf zelfs afschuwelijk,
Die ze in den naam huns Gods niet heiligden, wanneer
't Hunn' aanhang steun verschafte; of aanzien, magt en eer
Aan 't helsche weefzel gaf, dat ze over de aarde spanden! —

Zijn 't volkverlichters, die uw' Baal geen' wierook branden,
Die onverzettelijk uw' invloed wederstaan;
Maak ze overal verdacht, en klaag ze als muiters aan!
Verstrooi ze, op dat eerlang in naam van wet en orde
't Log middeneeuwsch gevaarte op nieuw gevestigd worde!
Verbrijzel overal en met vereende magt
Die wonderladder van het menschelijk geslacht,
Die steeds van eeuw tot eeuw opstijgend door de wolken
En nevelen des tijds, de voetsteun was der tolken
Van 't staâg meer glorend onverdoofbaar redelicht;
En bind wat opwaards ziet den blinddoek voor 't gezigt!
Doe elke poging waar ze voortkiemt streng bewaken! —

En kunt ge, op eens, natuur haar werking niet doen staken,
Niet openlijk den geest verplettren in zijn vaart,
Moet veel van 't geen gij wilt verdelgen, zijn gespaard,
Ja moet gij 't, ondanks u, in schijn nog hulp verleenen;
Is 't gunstig oogenblik, misschien, nog niet verschenen,
Waarop gij 't listig mom durft werpen van 't gelaat,

En voelt gij nog te veel wat arm uw magt weêrstaat? —
Geef toe dan, vlei, verlam en ondermijn de krachten,
Die nog niet omgezwenkt uw pogingen verachten!
Leid ze af, gelijk een' stroom in beddingen verdeeld;
En hoop van 't wordende geslacht een zwakker teelt!
Verpest de moederbron van kunst en wetenschappen;
Maar tracht vooral den drang der denkkracht te verslappen,
Die, waar zij naar den grond van Wet en Godsdienst vraagt,
Zich stout in 't heiligdom der hoogre menschheid waagt;
En, daar, 't verjaard gebouw van waan en dwaling sloopend,
Een al te hel verschiet voor 't oog der Volkren opent! —
Beproef dit wonderwerk, beproef het tot uw straf,
Verhaast het, zoo gij kunt, en delf uw eigen graf! —

En gij, beheerschers van het wentlend rond der aarde,
Kent 't bont gewemel, dat zich om uw troonen schaarde!
Verheft U tot den stand, waartoe U 't noodlot riep;
Wendt af uwe oogen van den tijdkring, die verliep;
Maar volgt het voetspoor, dat een vroegere eeuw baande! —
Hij viel in 't stof, die d' eisch der menschheid wederstaande,
De moeder, die hem baarde, in 't krimpend harte stiet.
Hij viel, die 't geen hij zwoer te vestigen, verried.
't Hing van hem af, een schooner orde op aard te stichten,
En de eeuw de rede voor het menschdom te doen lichten.
Nooit had een Vorst, als hij, in zulk een' vasten stand,
Het noodlot en het heil der wereld in zijn hand!
Thans wacht het de aard van U, na de uitgestane ellenden,
Wat hij te snood verried te redden, te volenden!
Almagtig, zoo ge op 't spoor der eeuwen voorwaards gaat,
Diep onvermogend, zoo gij d' eisch der eeuw versmaadt.

Laat 's Grooten Fredriks geest, en Josefs edel pogen,
Uw' moed bij elken tred bestralen uit den hoogen! —
Voert al de Volkren van Europe in 't heilig bond;
Verbreek de keten, die ze vastsloot aan den grond! —
Geen krijg behoeft ge om hen dit heil te doen genieten;
Vertraagt, vertraagt het niet door nutloos bloedvergieten!

Vergeefs is 't legers tegen legers aangekant,
Ter staving van 't geweld. — Een onverbreekbre band
Wringt als een gordel zich om 't wereldrond te zamen;
Klemt Vorsten, Volkeren, geslachten, talen, namen,
Hoe meer men 't keeren wil, te hechter aan elkaâr.
Een Godsstem roept door 't zwerk: « 't Beslissingsuur is daar! »
Het hoog gestemd gevoel van duizende belangen,
Maar in één punt vereend, doortintelt alle rangen.
De scherpste volkshaat zwijgt! daar de algemeene wil
Als in één' ademtogt zich uit — eerbiedig stil.

U voegt het, dezen wil te regelen, te leiden,
Naar alle rigtingen hem doortogt te bereiden,
Te zorgen, dat zijn stroom langs' vruchtbare oevers spoed',
En in zijn kronkeling geen tegenstand ontmoet'.
't Voegt U, als Vaders van verwante huisgezinnen,
Haar' zusterlijken Staat op aard te doen beginnen.
Dit wilt ge in 't VORSTELIJK VERDRAG, dat in den geest
Van Palestina's Wijze ontworpen is geweest.
En moet het oorlogsvuur nog over 't aardrijk woeden,
Dempt dan in d' eigen geest de bron der tegenspoeden;
Vernietigt 't overschot der zielenslavernij,
Getrouw aan uw gelofte, en maakt het menschdom vrij!

Gelukkig Nederland, ter goeder uur herboren!
Juicht in den heilstaat, u door 't gunstig lot beschoren!
Geen geestelijke magt hecht zijlings aan den troon.
Uw Volk en Vorst is vrij. De schaduw zijner kroon
Kan nooit den zielendwang ten veil'ge schuilplaats strekken;
De purpre mantelsliep geen heerschend outer dekken.
Geen listig kerkvoogd of gewaande Hemeltolk,
Geen Heerenerfregt, dat zich tusschen Vorst en Volk
Ten middlaar opdringt, kan hier ooit een scheidsmuur stichten.
Vrij kunt ge uwe oogen naar een beetre toekomst rigten;
En 't jeugdig Vorstlijk kroost, waaraan ge uw hulde biedt,
Rukt voort met de eeuw, en kent het oud vooroordeel niet.

KINKER.

La grandeur des conquérans est effacée par celle des hommes utiles qui étendent le règne de la philosophie et de la vertu.

Gij, die de godlijkheid van 's menschen geest bewondert,
Zoek, zoek de grootheid niet bij hem, die de aarde plondert,
Die rijken uitroeit en vernietigt! die, als kaf,
De volkeren verstrooit, door de almagt van zijn' staf!
Dit *is* geen grootheid, neen! 't *is* laagheid, 't *is* vernieling,
't Is 't beeld des doods! niet dat van leven en bezieling;
Maar wilt gij 's menschen geest bewonderen! welaan,
Zweef met mij over 't vlak van d'eeuwgen Oceaan!
Aanschouw dit Zeekastel, daar 't, als een watervogel,
Langs 't vlak der baren zweeft met uitgespreiden vlogel!
't Voert donders in zijn' schoot, bedwingt des bliksems kracht,
Boort heen door berg en ijs tot in der polen nacht:
Gij waant, het strekt ten spel der losgebarsten golven,
Daar 't naar den hemel stijgt of wordt door 't schuim bedolven;
Neen! 't lacht met stormen, en beheerscht het bandloos nat,
Baant op de oneindigheid der watren zich een pad!
Heeft zonnen, aan 't gewelf des hemels afgeteekend,
Tot baken; afstand, snelte en loop op de aard' berekend;
En bruist, en vliegt daarheen, gelijk een watergod,
Die, van zijn kracht bewust, met storm en golven spot.

U, Newton! breng ik hulde! U, Eûler! Maskelijne!
Dat Mavors zengend vuur voor uwen gloed verdwijne!
Cassini, Wargenten! gij, Huigens! bovenal,
Verlichters van den geest, weldoeners van 't heelal!
Gij wist de neevlen van 't vooroordeel op te klaren:
De aard' galme uw' roem in 't rond! de zee ruisch' op haar baren
Dien voort, van 't vuurgebergt' tot Onolaska's strand!
U pleng' men d'offerwijn, waar 't heilig outer brandt!
Des dichters hart krimpt in, het sluit zich, heeft geen zangen
Voor volkverdelgers, laat de luit vergeten hangen!
Maar 't harte zet zich uit, de boezem brandt en blaakt,

Wanneer een wijze, een held der wetenschap, genaakt!
Dan klinkt de citersnaar, gloeit in bezielde vingeren,
En weet het eikenblad om 't godenhoofd te slingeren!
De aard' valt op 's dichter zang den godenzoon te voet,
En smaakt den wellust ook van 't eedle en schoone en goed'!
HELMERS, éloge de la navigation.

La navigation est une des sources de la civilisation.

Maar 't is de schat niet slechts, dien de aarde ons geeft ten besten,
Dien gij, o Zeevaart! voert naar andere gewesten.
Neen! andre gaven, maar oneindig meerder waard',
De schatten van den geest verspreidt gij over de aard'.
Hier, Zeevaart! hier verheft gij U in al uw' luister!
Gewis de helft der aard' lag nog in 't dompig duister,
Nog in den chaos van verwarring, hadt ge uw licht
Den woesten volken niet doen flikkren in 't gezigt!
Gij deedt de wetenschap, van Nijl en Indus zoomen,
Naar d'onbeschaafden Grick, naar Hellas steden stroomen,
Gaaft godsdienst, zeedlijkheid, en orde en tucht aan 't volk!
De wet verdrong het regt van d'opgeheven dolk;
Dáár, waar de boschmensch zwierf, in beestlijkheid verzonken,
En toeschoot op zijn prooi, uit zwarte moordspelonken,
Reest gij, Corinthe! gij, Minerva's stad! omhoog!
Dáár, waar bij Sunium eertijds de Zeemeeuw vloog,
Gaf later Plato 't volk zijne onvergeetbre lessen,
Gekoesterd in den schoot der blijde Zanggodessen.

Zelfs dáár, o Zeevaart! waar U 't vorstelijk belang
In Mavors ketens zweept tot 's aardrijks ondergang,
En de Oceaan het bloed ziet stroomen allerwegen,
Verspreidt gij bij dien vloek, o Zeevaart! nog uw' zegen.

'k Aanschouw Europa, in de schrikbre middeleeuw,
Gedagvaard tot den moord door 't priesterlijk geschreeuw.
Zaagt ge ooit een' nacht, waarin de orkanen, losgebroken

Op vleuglen van 't verderf, door veld en steden spoken!
En hoe verwoesting met haar' staf de dijken scheurt,
De zee naar binnen zweept en alles met zich sleurt:
Zaagt gij dan 't bliksemlicht uit zwarte wolken schieten,
En op 't verzwolgen Land een zee van water vlieten?
En hoordet gij dan ook bij 't ratelend geknal
Des donders, 't noodgeschrei, dat steeg van overal?
Zaagt gij den Landman dan nog worstlen met de golven;
Een moeder, tot aan 't hoofd in 't zwelgend nat bedolven,
Half dood, haar eenigst kind, haar eigen vleesch en bloed,
Met een' verstijften arm, nog beuren uit den vloed,
Daar ze uitgilt, dat zijn gaarn wil met haar' egâ sneven,
Zoo slechts haar zuigeling behouden wordt in 't leven;
Maar 't onverbidbaar nat, dat naar geen smeeken hoort,
Scheurt moeder, gade en kind in zijnen afgrond voort.

Zaagt gij dit? zoo zaagt ge ook het beeld der middeleeuwen,
Een teelt van wolven om onnoozle lammren schreeuwen,
Toen deed een monnik zich als Gods gezant verstaan,
En 't Christelijk geboeft' zocht de oevers der Jordaan.
De steden sprongen van haar vesten; alle landen
Ontvolkten zich; elk trok naar de Idumeesche stranden,
Om Davids oude stad, om Jezus wieg en graf
Met kracht te ontwringen aan der Muzelmannen staf.
Gij, Zeevaart! moest u aan dien gruwel dienstbaar toonen!
Venedig zag door u met schatten zich beloonen;
Maar toen gij 't roofgespuis loste aan den Hellespont,
Bragt gij van daar de kunst op d'Europeeschen grond:
Der Arabieren smaak, beschaving, kundigheden,
En Bagdads weelde en pracht, en geest en zachte zeden,
Hebt gij de wilden van Europa aangebragt,
En de eerste lichtstraal trof door u dien jammernacht.
Gij, Zeevaart! dorst het eerst de toorts van 't licht ontsteken,
De Grieksche wetenschap, den Bosporus ontweken,
Zwierf als een banneling, van have en dak beroofd,
In 't armlijk slaafsch gewaad met nederhangend hoofd,
Verstooten, eenzaam rond! gij, Zeevaart! zaagt haar dwalen,

En gaaft een vrijplaats haar in de Italjaansche dalen,
In Romes achtbren wal, en 't kroost van Medicis
Verdreef door u alleen het floers der duisternis.
Gij zijt de zon der aard', die, rijzende uit de baren,
De nevels van den nacht verdunt en op doet klaren;
Den bouwman met den dag terug roept op zijn veld,
En hem voor 't eerlijk zweet een' vruchtbren oogst voorspelt.

HELMERS, éloge de la navigation.

Même sujet.

Ziet gij dat eiland dáár, op onafmeetbre plassen,
Nieuw-Zeeland! zijnen voet in de Oosterbaren wasschen?
Natuur heeft al haar' schat geschonken aan dit land:
De Horen zweven hier eenstemmig hand aan hand:
De grond is vruchtbaar, rijk, en van de heuvlen schieten
De zilvren beken neêr, die naar de bosschen vlieten.
« Gewis! (roept gij) natuur verkwistte alhier haar gunst;
Hier is de zetel van beschaving, smaak en kunst.
Gewis! een edel ras van menschen drukt hier de aarde,
Fier op zijn' adel, zijn bestemming, kracht en waarde. »
Wat zegt ge? nadert! ziet: dringt door den chaos heen
Dier woestheid! ach! 't verderf, de dood waart om uw schreên!
Wat ziet ge? een pestwalm rijst uit giftige moerassen:
De aarde is geen aard', maar moer, waar 't ongedierte uit plassen,
Uit zwarte krekon loert, en schreeuwt, en blaast, en snort;
Het duizendjarig bosch, door de eeuwen neêrgestort,
Ligt daar vermolmd, verteerd, op 't vroeger bosch te rotten,
En gunt slechts giftig kruid hier welig uit te botten!
Ziet nu 't afschuwlijk ras, dat langs deez' vloekpoel zwiert,
(Geen menschen zijn 't, o neen! maar menschlijk ongediert'!)
Aanschouwt hen naakt en woest en wreed en hongrig dolen,
Op rotsen nestelen, in kloof en hol verscholen!
Van daar, met brandend oog en tijgerlijken aard,
Rondstaren naar een prooi, den hollen buik bewaard;
En duldt het noodlot niet, dat zijn hun voedsel vinden,
Elkaâr als 't roofgediert' verscheuren en verslinden!

Geen zeedlijkheid bestaat; de moord zwaait hier zijn' staf,
En 't lijf van d'eenen strekt den anderen ten graf.

Welaan, laat ons het oog op eedler voorwerp vesten:
Ziet gij dat eiland niet in 't neevlig, mistig Westen,
Ter prooi der woestheid en der stormen ongenâ,
Met krijtgebergte omheind? het is Brittannia.
Gehuld, verborgen in het graauwe dampgewemel,
Aanschouwt de inboorling nooit een' onbezwalkten hemel:
Gelijk een stiefmoêr 't kroost van haren echtgenoot,
Dat hongert om den disch, met vrekke hand naauw 't brood,
Naauw 't dorre voedsel biedt, en 't smaadlijk meet met de oogen;
Zoo heeft Natuur haar gunst aan dit gewest onttogen!
Gewis heeft bastardij, en woestheid en geweld,
Hier op d'onvruchtbren grond haar' ijzren troon gesteld.
Welaan! treedt met mij toe! durft dit gewest aanschouwen;
Wat Eden rijst omhoog! wat godlijke landouwen!
Hier ruischt een korenzee haar gouden baren voort;
Dáár stort de landrivier aan wederzijdschen boord
Den schat van 't morgenland en 't goud van Peru's stranden
In volle staven neêr in altoos nijvre handen;
Het Oost, het West, het Zuid, het Noord, de God der Zee,
't Is alles op uw' wenk, Britannia! gedwee!
Des menschen geest schiet hier zich wieken aan! durft denken!
Brengt Baco's, Newtons voort, en blijft haar Nelsons schenken.

Vanwaar dit onderscheid? 'k zie op Nieuw-Zeeland af!
'k Aanschouw een wildernis, een giftverspreidend graf;
Ziet op Brittannia, nooit door natuur gekoesterd!
Door welvaart wordt het land gekweekt, versterkt, gevoedsterd.
Vanwaar die tastbre nacht, die op Nieuw-Zeeland daalt?
Vanwaar die heldre glans, die Englands grond bestraalt?
De Zeevaart is't 't alleen: 't is zij! haar heldre luister
Ontwringt de volken aan den afgrond van het duister!
Zij adelt 's menschen geest; maakt volken groot en vrij,
En scheurt de windslen af der dorste bastaardij.

HELMERS, éloge de la navigation.

La Tolérance.

O gij, Verdraagzaamheid! alom vervolgd, verdreven,
Die overal niets zaagt, dan een geopend graf,
't Was Neêrlands volk dat u het eerst een wijkplaats gaf.
Gij, droeve balling! vloodt, gedrukt door duizend zorgen,
(Door duivlen, in het kleed van priesteren verborgen,
Ter houtmijt heen gesleurd,) met sidderenden tred;
Maar Neêrland wenkte u toe; gij kwaamt en waart gered.

Het kroost van Abram vlugt van Taag en Iberboorden. —
Ontmenschte Christnen! durft gij dus uw Vadren moorden?
Hoe! is uw godsdienst niet ontloken op hunn' grond?
Heeft de achtbre Leeraar van de volken niet den mond
Gekust, de borst gezoogd, niet aan de kniên gedartold
Van een Jodinne? en gij, gij knevelt, vloekt en martelt
Het schuldloos overschot van 't eerst verkoren volk,
En geeft het over als een prooi aan vuur en dolk!
Waarheen o Jakobs kroost! waarheen zult gij thans vlugten?
Heel de aarde spuwt u uit! Neen, Neêrlands vrije luchten
Omvangen u met vreugd: hier dreigt u geen schavot.
Volg hier der oudren wet, dien hier der Vadren God;
En de aard' leer', daar 't u ziet op Hollands grond gezeten,
Het onuitroeibaar regt der vrijheid van geweten.

HELMERS, nation hollandaise.

Les sciences, les arts et la morale, qui s'étaient enfuis de la terre pendant les ténèbres du moyen âge, y sont ramenées par l'inventeur de l'imprimerie.

Als een onreine hand vermetel 't outer naakt,
Waarop tot heil van 't volk het vuur van Vesta blaakt,
Stort eensslags nacht en wee in d'achtbren tempel neder,
En 't schuldig hart ontsteekt vergeefs die vlammen weder:
Zoo werd de fakkel der verlichting uitgebluscht!
Het Noord' begrimt het Zuid'; vergeefs kermt de aarde om rust
Als stormen storten nu de volken op elkander!

't Noord' braakt zijn hoorden uit, en de een verzwelgt den ander!
Van China's westergrens tot aan 't Baltisch meer,
Stort eeuw bij eeuw zijn' vloek op 't puin van Rome neêr:
Door d'ijzren voet van Got, Wandaal en Hun en Geten
Wordt wetenschap vernield, haar tempel omgesmeten.
Het menschdom sterft in 't juk der zieledwinglandij:
De chaos is het beeld dier woeste maatschappij.

Hoe? bloeit dan wetenschap en kunst zoo schaars op aarde?
Vertoont ze aan 't hijgend oog zich in haar glans en waarde
Alleen, op dat als elk haar wierookt, hulde biedt,
Zij snel, als 't bliksemlicht, aan zijn gezigt ontvliedt,
Gelijk een staartster, die we een oogenblik zien blinken,
Om in de diepten van het luchtruim weg te zinken,
Daar, eeuwen lang voor de aard' verloren, zich verbergt,
Eer zij met snelle vaart, den gloed der Zon weêr tergt?

Neen, neen! een helder licht zal eindlijk zich verspreiden!
De Geest, die 't menschdom tot een hooger doel zal leiden,
Zag nu de kunst ten top, dan weêr ten val gebragt;
Nu orde, dan geweld, nu zonnenglans, dan nacht;
« Het menschdom (sprak hij,) zij een vaster' stand beschoren!
« Hetgeen zijn brein eens vond, ga nimmer weêr verloren!
« Dat elk de kunsten kenn', door 's menschen brein geteeld!
« En al wat de oudheid sprak, zij allen meêgedeeld!
« Geen ebbe of vloed zal nu, met wisselvallig horten,
« Den geest verheffen, om hem weêr in 't niet te storten!
« De stroom der kunst vloeij' voort met een gelijke vaart;
« Juich, menschdom, aarde juich! de Drukkunst daalt op aard'. »

Wat volk, wat land is 't eerst' dat groot geluk beschoren?
Waar is de sterveling — dat licht voor de aard' geboren?
Wat volk wordt door één' man verheven tot die faam,
Daar hij de onsterflijkheid geboeid heeft aan zijn' naam?
Waar rijst die godentelg, die 't dekkleed zal verscheuren,
Waar onder 't menschdom in een' ijzren nacht moest treuren?
Die in dien nacht het eerst zijn daglicht schieten zal?
Die glorie der natuur — weldoener van 't heelal? —

't Is Neêrland, Neêrland is 't, dat in den rei der volken
't Gelauwerd hoofd verheft door 't dundoek van de wolken,
En tot Europa roept: « Het licht dat u bestraalt,
« De kunstrei die u volgt, is van mij afgedaald!
« De lieveling der Natuur zag op mijn' grond het leven!
« Ik kweekte uw' Koster op! 'k heb hem aan de aard' gegeven. »

Ja gij, mijn Vaderland, gij gaaft dien schat aan de aard'!
Die parel, eindloos meer dan krijgslaurieren waard!
Kom, Dichtkunst, sterk mijn' geest! laat mijn gedachten vloeijen!
Doe 't vuur, dat mij bezielt, ook in mijn verzen gloeijen!
Wat Nederlander is op Kosters naam niet fier?
Wat dichter grijpt voor hem met wellust niet de lier?

Juich, Haarlem, die hem 't eerst' mogt in uw' arm ontvangen!
Hem als een zuigeling zaagt aan uw' boezem hangen! —
Men zegt, en 't wordt geloofd, dat toen hij 't daglicht zag,
Natuur u zegende en hem groette met een' lach!
Het Spaarne stak de kruin van uit zijn watervlieten,
En deed, meer trotsch, zijn nat door uwe wallen schieten;
Zijn blanke zwanendrift zwom, in dien blijden stond,
Met opgesteken hals, driewerf uw vesten rond,
En plaste en speelde in 't nat, en sloeg met vlerk en pluimen,
En schaterde van vreugd, en deed de watren schuimen.
Men hoorde in 't statig bosch, dat aan uw wallen stuit,
Een toovermelodij, een zangrig maatgeluid;
Van wellust scheen elk blad te fluiten en te gorgelen,
En 't gansche bosch was vol van zamenstemmende orgelen;
De Lente dartelde door 't loofrijk heiligdom;
Een nieuwe levenskracht vloog door elks aadren om.
Nooit steeg de Zonnegod met zulk een gloed ten wagen,
En de uren, om zijn kar in 't bloemgareel geslagen,
Verspreidden als een' vloed van rozen in den wind,
En bloemen regenden op 't wiegjen van het kind. —

Nu schoot de Drukkunst licht door 't aaklig duister henen;
Des menschen geest herrees; de nevelen verdwenen;

't Werd dageraad! De Kunst, den Bosphorus ontvlugt,
Vond in Itaaljen nu eene aangename lucht.
De geest der Oudheid, lang door schoolschen twist verduisterd,
Door 't graauw van Monniken besmet, onteerd, ontluisterd,
Herrees. — De Wetenschap verhief haar eedle kruin,
En scheurde de oudheid op uit Romes schande en puin;
Het marmer werd bezield door Angeloos vermogen;
Bramantes tempel steeg voor 's volks aanbiddende oogen;
Natuur schonk Rafaël haar tooverende hand,
En Tasso greep de luit van Maro van den wand.
Een nieuwe wereld hief Columbus uit de baren,
En Gama deed het Oost' op zijne wimplen staren.

Wanneer na wintertijd, in zachten morgendos,
De lieve lente daalt, en zweeft door dal en bosch,
Ontsluit, verheugt zich de aard'. Natuur bekranst haar' boezem
Met keur van kruid en plant, en mirt en rozenbloesem;
Elks kracht ontwikkelt zich. De bij zuigt op den knop
Der bloemen, honig uit den reinen dauwdrop op;
Het jeugdig ros snelt, rond met dartelende sprongen,
Van leven, mingevoel en lentevuur doordrongen;
De mensch geniet, gevoelt zich zelv', zijn boezem zwelt;
Na dat hem de ijzren vuist des winters hield bekneld:
Zoo was het menschdom ook, toen Kosters geestvermogen
Het aan zijn' wintertijd, de domheid had onttogen.

Maar zijn 't de kunsten slechts, die uit heur' donkren nacht
Door u, o Drukkunst! weêr in 't leven zijn gebragt?
Neen, neen! een eedler doel zaagt gij voor u beschoren:
Het rijk der zeden moest vooral uw wetten hooren.

Hoe diep verbasterd was niet alle maatschappij!
Verpletterd onder 't juk der zielendwinglandij,
Lag, kermde in d'angst des doods, die 't zwoegend hart benaauwde,
Het menschdom, daar het zweet op 't stervend voorhoofd dauwde.
De helsche dweepzucht holde op d'ijzren wagen voort,
Stak martelvuren aan, en zwelgde in roof en moord;

Het kneusde elks bekkeneel met zijn gevloekte raderen,
En dronk met wellust 't bloed uit 's volks doorkorvene aderen;
Zoo lag het menschdom, zwak, onadeld, schier verplet,
Toen 't uit dien afgrond door de Drukkunst werd gered.
Zij komt! --Zij rukt het staal uit 's dweepers woeste handen,
Doet zuivren wierook op 't altaar der Godheid branden;
Het denkvermogen wordt ontwikkeld; 's menschen geest
Is voor geen' banvloek, voor geen magtspreuk meer bevreesd;
Wil onderzoeken; durft zelf twijflen; en de waarheid
Rijst uit de barning op met onweêrstaanbre klaarheid. —

o Wijzen, die het juk van Rome breken dorst!
Zelfdenkers, die aan de aard', met eigen kracht omschorst,
Uw stem deedt hooren, 't is der Drukkunst dank te weten,
Dat gij uw lessen niet versmaad zaagt en vergeten.
Gij hadt in 't worstelperk geenszins gezegepraald,
Was niet de Drukkunst eerst bij 't menschdom neêrgedaald:
Gij spraakt! Europa wilde u hooren, denken, lezen;
In vroeger eeuw waart gij met Hus den dood verwezen.

Wie, wie o Koster, wie o Drukkunst, zingt uw' lof?
En wie verliest zich niet in die onpeilbre stof?
Der menschen aard hebt gij meer zachtheid ingedreven,
De volken meer aan 't juk der dienstbaarheid ontheven;
De wijsheid uitgebreid tot aan des aardrijks end'.
Dáár volken opgespoord, bij de oudheid onbekend.
De vorsten eeren u, verwonnen door uw' luister;
De mijnslaaf voelt uw' gloed, en gij verligt zijn kluister.
Een overweldiger schiet' vrij het purper aan,
Uw stem, o Drukkunst! doet zijn gruwelen verstaan.
Dat vleijers, in hun niet, hem als een Godheid roemen;
Gij spreekt! de stem der aard' durft hem een' dwingland noemen.

En wie, wie is zoo dol, zoo snood of woest, dat hij
U vloekt als vreeslijk voor de rust der maatschappij?
Wie is zoo diep verlaagd, ontadeld en verbasterd,
Dat hij uw regten schendt, uw' heilgen invloed lastert?

Zijn ziel, voor 't juk gevormd, verlamd, aan de aard' gebocid,
Voelt nooit het heilig vuur, dat 's wijsgeers hart doorgloeit.

Van hier, ontaarde, vlugt! met weêrzin draagt u de aarde!
Vlugt naar 't verachtlijk hol der domheid, die u baarde!
Dat zich uw schand' met u in 's aardrijks nacht begraav';
Vernietig u — stort in een mijngroef neêr — word slaaf!

Maar gij, die meer verlicht, het schoon der Drukkunst huldigt;
De zegening erkent, aan haar alleen verschuldigd:
Maar, huiverend van angst, haar in haar steile vlugt
Bepalen wilt, in 't hart voor toomloosheid beducht,
Haar als een ros beschouwt, dat nooit zal zegevieren
In 't renperk, als geen hand zijn' breidel blijft bestieren;
Wien Frankrijks gruwlental de borst nog openrijt,
En 't aan verlichting, aan de Drukkunst wreed verwijt;
Verban uw dwaling. Hoor: 'k zag ook de hel daar woeden;
'k Zag Kannibalen met het bloed der deugd zich voeden,
De zeedlijkheid en orde en godsdienst stout vertreên,
Ja, niets daar veilig dan het wanbedrijf alleen:
Ja, eeuwig zal mijn hart met u die gruwlen doemen,
Maar nooit de Wijsgeerte als de bron dier gruwlen noemen.
't Was geen verlichting, door de Drukkunst voortgebragt,
Die 't menschdom heeft gestort in dien afgrijsbren nacht.
Neen, neen! een basterdspruit, met valsch gewaad omhangen,
Deed als de vrijheid zich door 't woest gemeen ontvangen;
De wijze kende haar, maar 't volk, in dollen waan,
Bad die ontzalige als Verlichting, dweepend, aan.
'k Zweer bij de wetenschap, bij 't licht, dat zij doet stralen,
De vrije Drukkunst deed dien vloek op de aard' niet dalen!

Als de uitgeblakerde aard' door zomervuur verdort,
Als de onbeweegbre lucht geen wolken nederstort,
De pest, de hongersnood spookt door de ontvolkte steden,
Kermt mensch en beest om vocht, elk worstelt in gebeden;
Nu trekken wolken t' zaam; 't ontstoken zwerk wordt zwart;
De stilte spelt den storm; de hoop bezielt elks hart:

Nu barst de donder, bonst en ratelt heen en weder,
Een Oceaan van vocht stort uit den dampkring neder;
De bliksem gloeit aan 't zwerk, en schiet de pest van de aard';
Het land herleeft; Natuur verjongt; de orkaan bedaart.
Het landvolk ademt kracht in zijn verfrischte longen,
En dankbaar wordt den storm een loflied toegezongen,
Schoon de opgezette vloed de dijken siddren deed,
En 't rosse bliksemlicht een zuil ter neder smeet.

Zóó, vrije Drukkunst, stort ge op aarde vreugd en leven;
De dorheid van den geest wordt door uw' gloed verdreven;
Door wetenschap hecht gij de volkeren aan een!
De wijzen van elk land schaart ge om uw outers heen!
Schoon Mavors de aard' ontvolkt, en plast in bloed en tranen,
Als wereldburger knielt elk wijsgeer voor uw vanen.

HELMERS, éloge de l'imprimerie.

L'amour propre *était le sentiment dominant de l'homme dans l'état sauvage; lors de la formation des premières sociétés naquit* l'amour de la patrie, *dont l'exagération a rendu les Romains inhumains et cruels; la raison conseille* le cosmopolitisme *que l'on peut très-bien concilier avec les deux premiers sentimens.*

In 's aardrijks uchtendstond zwierf, schuilende in spelonken,
Het woeste menschdom rond, in beestlijkheid verzonken;
Zich voedende als het dier, tot Ceres dienst gereed,
Met de eikels van het bosch, in beestenvacht gekleed;
De zinlijkheid alleen beheerschte 's menschen zinnen:
Hij had geen vaderland, kon gâ noch kroost beminnen.
Aan 't wild gedierte gelijk, dat met hem 't woud doorrent,
Stierf hij een leven door, zichzelven onbekend.
De mensch is 't goud gelijk, uit Peruus nacht getogen:
Afzigtlijk ligt het daar, onkenbaar aan onze oogen;

Maar als voor 't zuivrend vuur en slijk en ertskorst zwicht,
Straalt ons de glans van 't goud in 't schemrend aangezigt.
Ja, zoo is de eerste mensch: onnutte last voor de aarde,
Zwerft hij langs klip of rots, nog vreemdling met zijn waarde;
De rede is 't loutrend vuur, dat hem zijn waarde geeft,
De schepping dwingt, en de aard' hem onderworpen heeft.

Toen eens de nood den mensch zijn' toestand kenbaar maakte,
De sluimerende rede in zijn gemoed ontwaakte,
Toen angst, behoefte of vrees, die woestaards zamenriep,
De diermensch zijnen kreet tot eene taal herschiep,
Zag de aardbol overal zich maatschappijen stichten;
De nood bragt wetten voort en eigen regt moest zwichten.
Ja, toen ontwikkelde zich aan het kindsch verstand,
Uit zucht tot zelfbehoud, de zucht vooor 't Vaderland.
Wie is zoo dwaas dat hij naar elders heen zal streven?
Wie zal de maatschappij, die hem beschermt, begeven?
Een andre volksstam ziet hem als een' vijand aan,
En onvermeidbre dood is 't loon van zijn bestaan.
De nood zelf klemt hem vast, met onverbreekbre banden,
Aan 't oord van zijn geboorte en aan zijn waardste panden.
Moerassen, nooit betreên, waar langs de honger huilt,
Bosschaadjen, waar 't gedierte in zwarte klooven schuilt,
Rivieren, nooit doorwaad, verzengde woestenijen,
Omsluiten 't enge perk dier eerste maatschappijen.
Hoe waard' wordt nu voor elk het oord, dat hij bewoont!
De vaderlijke grond, met eigen hand verschoond!
Hoe zoet is hem de rust na 't heete middaggloeijen,
In schaduw van 't geboomt', dat hij zelf op deed groeijen!
o! Wat herdenking, biedt hem nu elk voorwerp aan!
Dit veld zag in zijn jeugd hem 't eerst ten jagtstrijd gaan;
Hier ziet hij 't renperk daar hij 't eerst ter zege snelde;
't Was bij dees rots dat hij het schuchtre rendier velde;
Hoe waard' is hem die hut, schoon zwak en rank gebouwd!
Heeft hij hier niet het eerst zijn lieve gade aanschouwd?
Met wat verrukking ziet zijn oog den landstroom vlieten!
Hier mogt hij 't eerste zoet der teêrste min genieten.

Dees stulp is heilig, is hem boven alles waard:
Hier heeft zijn teedre gâ haar' eersten zoon gebaard.
Is dit de grond niet, die der vaadren asch blijft dekken?
Zal gindsche heuvel niet aan hem ter grafplaats strekken?

Zoo wordt door zinlijkheid, behoefte en angst of nood,
De zucht voor 't Vaderland vermeerderd of vergroot.
De wijze aan 't hoofd van 't volk weet meer die drift te ontsteken;
Een strijder volgt hem op; het land moet helden kweeken;
Zij snorren in 't gevaar en sneuvlen voor hunn' stam;
De kleine vonk wordt ras eene onuitbluschbre vlam.
De hoogste en eerste deugd is 't Vaderland te minnen:
Die deugd staat boven, moet alle andere deugd verwinnen;
't Volk, dat eerst, lammerzacht, een stillen vreê genoot,
Stort nu met tijgerwoede in een' gewissen dood.

'k Erken, 't is godlijk schoon voor 't Vaderland te sterven,
En Codrus schim zal nooit mijn dankbre hulde derven;
Ja, Cekrops nageslacht, 'k aanbid uw' heldenmoed,
Toen gij uw stad ontweekt en heul zocht op den vloed;
Der vaadren graven en uw tempels dorst ontvlugten,
Om niet in 't ijzren juk der Perseren te zuchten;
Maar ik zie ook hoe de zucht voor de eer van 't Vaderland,
Alom verwoesting voert, de volken zet in brand. --
De zucht voor 't Vaderland, uw harten ingedreven,
Doet u, Romeinen, voor Hamilkars zoon niet beven;
Schoon gij zijn standaarts reeds ziet schittren bij uw' wal:
Uw zucht voor Rome is 't schild, dat hem verwinnen zal:
Maar schoon die drift u doet Kartagoos krijgsgod trotsen,
En 't siddrende Afrika reeds van zijn scherpe rotsen
Uwe aadlaars schittren ziet, wat wee wordt niet bereid,
Door uwe ondoofbre drift, aan regt en menschlijkheid?
Laat af, o Donau, door Germanje heen te zwalpen;
Dring, achtbre Rijn, uw' stroom terug naar de eeuwige Alpen;
Vlugt, Seine, duik in 't riet; verberg, o Teems, uw hoofd;
Vergeefs, o Tigris, dat de zon uw' schedel stooft;
De Eufraat vlugt vruchteloos naar de Araratsche bergen:

De Romers naderen! wee! wie hunn' trots durft tergen!
De zucht voor 't Vaderland, de drift voor Romes eer
Stort hen op uwen grond, slaat magtloos u ter neêr!
En daar ge aamechtig hijgt met toegeschroeide longen,
Wordt op het kapitool der Roomren lof gezongen.

Duldt dit de Rede? Neen, zij wraakt een woeste drift,
Die, buiten 't spoor gehold, geen regt van onregt schift. —
Onschatbaar is de vonk, die ons in barre streken
't Weldadig middel schenkt een stovend vuur te ontsteken,
Waardoor 't verstervend lijf zijn veêrkracht weêr bekoomt,
En nieuwe levensgeest door hart en aadren stroomt;
Maar als geen wijze hand met zorg dit vuur kan sparen,
Spat, vliegt het uit, wint aan, verteert de korenaren,
En 't landvolk, dat vergeefs die zee van vlammen stuit,
Gilt stervend van gebrek, zijn wanhoop vloekende uit.

Hoe looft men dan een zucht, die zulke gruwlen baarde?
Die d'oorlogsgeesel voert tot aan het eind' der aarde?
o Ja, ik wraak haar niet, zij heeft in vroeger' tijd
Het menschdom van de schors der bastaardij bevrijd:
Veel schoone daden deed ze aan volk bij volk betrachten.
Wie zal om 't nietig kaf het voedend graan verachten?

't Kind, dat met weinig kracht zich luttel voorwaarts spoedt,
Heeft steunsels noodig tot versterking van zijn voet;
De man, steunt op zijn kracht, het oog omhoog geslagen,
Verwerpt de windsels van zijn kinderlijke dagen;
Maar dankbaar ziet zijn oog de zwakke banden aan,
Die eens zijn' kindschen voet beveiligden in 't gaan;
Hij streeft het renperk in; zijn krachten zijn ontwikkeld;
Hij komt, hij triomfeert, door de eer ten pligt geprikkeld.

Zoo schudt ook 't menschdom, in zijn mannenkracht, verheugd
De zwakke windsels af, zoo dierbaar aan zijn jeugd.
Vrij, als de lucht, verheft de mensch zich boven de aarde;
De stem der achtbre Rede ontwikkelt zijne waarde;

De spinneweefsels van vooroúderlijken waan
Beteuglen niet zijn vlugt: hij snelt steeds hooger aan.
Het onverjaarbaar regt der Rede doet zich hooren,
En spreekt met reuzenkracht: niets kan haar stem meer smoren;
Ze omgordt de ziel met moed; zij voert ons op haar baan,
En 't Wereldburgerschap biedt zij het menschdom aan.
Maar dat geen woeste hand ooit' klemm' haar' achtbren stander
Haar heilzame artzenij in wreed vergif verander'!

Stijg moedig thans, mijn geest! verhef u, klim, mijn zang!
De Wereldburger rijst daar uit der neevlen drang;
Ik zie hem, kalm van ziel, wat schokken de aard' misvormen,
Wat woeste driften ook in 's menschen boezem stormen,
Altijd zich zelf gelijk, met onverwrikten geest,
Niet voor des dwinglands dolk, noch 't staal van 't graauw bevreesd;
Zijn oog ziet door de schors van 't woest vooroordeel henen.
Waard' is hem 't land, daar eerst hem 't zonlicht heeft beschenen;
Maar dat gewest beperkt geenzins zijn menschenmin:
Heel 't aardsch geslacht is slechts voor hem één huisgezin:
't Zijn burgers van één stad, en 't zou zijn geest verlagen,
Zijn zorg slechts aan één deel uitsluitend op te dragen:
Zijn hart omvangt het all': 't Zijn kindren van één' God.
Te hoopen, vreezen, en te dulden is elks lot.
Der volken eerdienst is steeds heilig in zijne oogen;
Maar priesterlijken dwang verfoeit zijn denkvermogen.
Zijn eerbied voor de wet wordt door zijn daân gestaafd,
Maar nooit zijn vrije ziel door willekeur verslaafd.
Door 't lot werd hem het licht op Neêrlands grond beschoren;
Wel nu, nooit zal zijn stem 's lands wet, 's volks eerdienst storen.
Wordt hij, ver' van Europe, in Mecca voortgebragt,
Hij eert den Koran daar en 's Cadis oppermagt:
Doch doet hij ijvrig hulde aan vastgestelde wetten,
Zijn ziel blijft eeuwig vrij, is nimmer om te zetten:
Zij zweeft in hooger kreits; hoe 't driftenheer ook woed',
En 't menschdom jaag' en zweep', het sterft aan zijnen voet.
Hij kent het goochelspel der oude en grijze kinderen:
Met deernis ziet hij 't aan, hij wil hun wee verminderen.

Hij ziet door Mavors staf de volken opgeprest,
Daar elk zijn dorst naar bloed in 't bloed zijns vijands lescht.
Schoon Seine en Teems schier de aard' doen uit haar aspuntspatten,
Den strijd van Romen en Karthago weêr hervatten,
En 't bloed bij stroomen vloeit, de haat en wraak ten zoen,
Zijn hart deelt in hun ramp, zijn hand niet in hun woên.
Elk, die 't geheiligd regt der menschheid durft ontwijden,
Zal hij door klem van taal, niet door het staal, bestrijden.
Parijs en London zijn verbroederd in zijn oog:
't Zijn scholen voor de kunst, de wijsheid zit daar hoog;—
Hij zal, schoon 't Vaderland door 't staal zich moet verweren,
De deugd eens vijands als een' heilgen schat waarderen:
Ja, Lavoisier is in zijn oog zijn landgenoot;
Zijn tranen stroomen bij een Mallesherbes dood:
In Washington heeft de aard' met hem een' schat verloren;
Op Jenner is hij trotsch, schoon aan de Teems geboren;
Ja, hij durft schreijen daar de Britsche Zeegod sneeft,
Daar de Iber vlugt, de Gauler zinkt, Trafalgar beeft,
Des Wereldburgers oog ziet na het zegepralen
In 't blijde Elisium held Nelson binnenhalen;
De Ruiter, met een' drom van helden vergezeld,
Is de eerste die hem groet in 't zalig zielenveld,
Daar ze allen aan de zij' des grooten helds gezeten,
Terwijl de Nectar vloeit, dees nietige aard' vergeten.

Wat stoute Staatsman treedt nu in dien achtbren kring?
De grijze Chattam rijst, herkent zijn' lieveling,
Het is de schim van Pitt, te vroeg Brittanje ontvloden!
Door Sully wordt de zoon den vader aangeboden,
En juichend door den rei der geesten heengeleid:
o Wraak de tranen niet, die 's dichters boezem schreit!
Strooit bloemen op zijn graf, erkent met mij zijn waarde,
De dood eens grooten mans is een verlies voor de aarde.

Gelijk eens de Engel zweefde in 't ruim der vlotte lucht,
Toen Salem was voor 't heer des Assyriers beducht,
Zoo, Wereldburger, zweeft uw geest in hooger kringen,

Niet met een vlammend zwaard tot straf der stervelingen,
Neen, zeegnend, troostend, slaat ge uw oog op 't menschdom neêr:
Zoo troost na wintervorst de jonge lente ons weêr.

Gij, die in dit verblijf, der Wetenschap geheiligd,
U voor de stormen van het onverstand beveiligt,
Gij, Wereldburger, blijft onwrikbaar in uw' stand:
De Rede stelt aan u haar prisma hier ter hand;
Gij weet door haar, en schijn, en wezen te onderscheiden;
'k Zie door die waarheid u tot uw bestemming leiden.
De tooverwolk, waarin 't geweld zijn listen smeedt,
De maskertooi, waarmeê de heerschzucht zich ontkleedt,
Verdwijnen voor uw blik: gij doet ze in 't niet verzinken;
Gij ziet de waarheid in haar volle schoonheid blinken;
Haar schild bedekt uw borst; de huichelende stem
Van woesten ijver derft op uwen geest zijn' klem.
Het volk, door waan verblind, zal 't goede als strafbaar doemen,
En uit zijn nacht het lage als groot en edel roemen,
Maar gij wordt niet misleid door 't beuzelend geschreeuw:
Gij volgt de stem der Rede, en niet de stem der eeuw.
Gij ziet het volk een zuil met bloemfestoen omvlechten;
Gij weet dat ras de tijd die zwakke zuil zal slechten.
Als Wereldburger ziet ge, uit uw verheven baan,
Die volksberoeringen met medelijden aan.
Uw' onverwrikten blik op later' tijd geslagen,
Ziet gij voor 't nakroost orde uit dezen chaos dagen;
Het zaad van wetenschap dat ge in dees gronden zaait,
Wordt eens door 't nageslacht met dankbaarheid gemaaid.

HELMERS, le Cosmopolite.

Occupations dont le mari ne doit point se mêler et qu'il doit laisser à la femme.

Men gaf in ouden tijd, omtrent den eersten morgen
Een sluitel aan de bruid, tot ingang van de zorgen;
Een sluitel van het huis en al het huisbedrijf,

En dan was eerst de bruid een gansch volkomen wijf.
Het dient hier naar gevolgd. Daar zijn verscheiden zaken,
Die maar het wijf alleen, of haren bodem raken:
De keuken is vooral haar eigen heerschappij,
Het lijnwaad, met den wasch, en marktgang dient er bij.
Nog staat tot haar bezorg de maagden aan te leiden,
En na de reden eischt, haar diensten af te scheiden.
Ook is de kinderkweek der vrouwe toegepast,
Ten minsten eer de jeugd tot zeven jaren wast.
Een dochter, nog bepaald in hare kindsche dagen,
Staat bij een wijzen man, de moeder op te dragen;
Maar als ze rijper wordt, en op haar trouwen staat,
Dan komt voor alle ding de vader in de raad.
Doch hier mag ook het wijf zijn reden ondermengen,
Om tweederlei gepeins tot een besluit te brengen.
Maar als het oordeel steekt, door onderling verschil,
Zoo moet het einde zijn gelijk de vader wil.
Leert hieruit, deftig man, uw pligten onderscheiden,
En rigt u palen op, en stel ze tusschen beiden.
Die wijf, of onderzaat van hare magt berooft,
En is noch billijk man, noch wettig opperhoofd.
Daar zijn er eyenwel die aan hare echtevrouwen,
Geen ding en laten doen, geen zaken toebetrouwen,
Het schijnt dat hun de vrouw tot niet en is bekwaam,
Als voor het bed alleen, of tot een bloote naam.
De man woont overal, de man wil alle zaken
Met eigen leden doen, met eigen handen raken.
De man is aan den heerd en overal verdeeld,
En daar men kassen boent, en daar men vloeren dweelt,
Fij! moeijal, roerdepot, zoutklijver, vrouwekwelder;
Fij! taaijaard, zeuteraar, gruissifter, gortetelder;
Fij! potlijs, keukenvoogd, moeswrijwer, kinnevaar;
Fij! pluischer, albeschik; fij! regte duimelaar!
Het wijf is niet alleen om uwen lust te stelpen,
Maar bovenal gemaakt om u te mogen helpen.
Ik bidde, nu de bruid uw vrouwe wordt genaamd,
Zoo gun haar ook de plaats die haar en u betaamt,

Ik bidde weest de man, maar laat de jonge vrouwen,
Haar keukenleuren doen, haar kindren leeren vouwen.
Een man die deftig is en van een hoog gemoed,
En moeit hem nimmermeer met vrouwenpappegoed.

CATS.

L'amour conjugal.

Ja, de englen zien het aan, van wellust opgetogen,
Het knoopen van dien band, zoo heilig in hunne oogen,
Als 't nederknielend paar zijn leven en zijn lot,
Zijn zielen zamensmelt voor 't vaderoog van God;
Als de aangebeden man den handdruk zijner trouwe,
In de aders gloeijen doet van de uitverkoorne vrouwe,
En haar ontroerde borst, tot smeltens toe gekneed,
Alleen met tranen zweert en antwoordt op zijn eed:
Als ze alles zich ontzegt, en neiging en verlangen,
Wat ooit haar lief was, dooft, om hém slechts aan te hangen,
Die ieder andre zucht en uitzigt en gevoel
Alleen verzaakt voor háár, zijn onverdeelbaar doel;
Als ze aan elkaâr geprangd, verzaligd van genieten,
In d'eersten kus der trouw hun aanzijn overgieten,
En in hun stroomend hart, van wellust overkropt,
Geen leven, geen gevoel dan voor elkander klopt;
Als ze, in hun blijden droom, hun pad met rozen hullen,
De wijde wereld met elkander zich vervullen,
Geen doornen vreezen noch vooruitzien op hun baan...
Dat schouwspel, hemel, ja! lacht gij genadig aan!
Treê voort, begunstigd paar, waar heen u 't lot moog leiden;
Gods vaderliefde waakt en overspreidt u beiden:
Wie ooit die toevlugt kiez', den droeven nooit ontzegd,
De huwlijkstrouw alleen heeft op Gods zegen regt.
Uw blijgetooide droom zal u niet wreed bedriegen:
De voorspoed moge uw hulk op effen baren wiegen,
De orkaan, van rampen zwart, barste open op uw kiel:
't Gelnk begeeft hem nooit, die 't omdraagt in zijn ziel.
Neen, de uitkomst en de hoop zal niet voor u verschillen;
't Geluk, dat ge u voorspelt, genieten zij die 't willen;

Het zegenrijk verschiet, dat opgaat langs uw spoor,
Drijft elken nevel weg of breekt de buijen door;
Elke ochtend, die ontwaakt, verwezenlijkt uw droomen:
Een nooitgedacht genot zal u door de aadren stroomen,
En uw verrukte ziel, doortinteld van geneugt',
Den voorsmaak drinken van des hemels volste vreugd!

Wat spitst gij 't laffe brein, opdat het de echtkoets smade,
Dwaas, die het graf der liefde aan 't hart vind van een gade?
De losgelaten drift van uw verhitten zin
Had schaamtloos zich vermomd in 't masker van de min.
Begeerte dreef u voort met prikkelende tanden;
De ontvlamde lust alleen heeft u de borst doen branden;
Gij dronkt de weelde leêg, waarin zij gulzig zwom,
En uw verzade drift ontsloeg zich van haar mom.
De liefde bleef u vreemd. o Wien zij 't hart deed zwellen,
Dien blijft haar invloed bij, waarheen zijn pad moog hellen,
Haar vlekkelooze vlam verteert niet met den lust:
Zij is de levensvonk, die eerst in 't graf zich bluscht.
Ja, duurzaam is haar regt, beklijvende is haar zegen!
Zij strooit met elk getij ons andre bloemen tegen;
Zij spelt haar gunsten niet noch maalt zoo schoon haar vrucht,
Opdat zij 't hart verlokk', bedrieglijk treffe en vlugt'.
Weldadig is haar trouw, wat wanklen moge of vallen;
Wat drift ontwake of zwijg', zij overleeft aan allen.
Als iedere schim verdween en elke zwijmel vlood,
Vindt de afgetobde ziel een rustplaats in haar schoot.
Zij stilt het heftig bloed en stort haar heul er binnen;
Zij brengt het hart terug van bruisen tot beminnen,
Zij wischt den ondank uit, die ons vergeldt met hoon,
En is, in elken smaad, voor elke deugd het loon.

Tuigt! 'k roep uw uitspraak in, gezegende echtelingen!
Geeft waarheid aan mijn toon, bekrachtigt wat wij zingen;
Uw diepgeroerde borst, in voller dank ontgloeid,
Verheff' zich met den zang, die van mijn snaren vloeit.
Tuigt! dubbel is uw deel aan elke vreugd van 't leven;

Elkaârs vereend geluk is u gemeen gegeven,
De zwaargeladen ramp, die oprijst aan uw voet,
Val u ten halven af, als gij haar tillen moet.
In 't stormen op uw dak, als licht en luister dooven,
Klim uit elkanders ziel 't gebed voor u naar boven,
En uw vereende kreet, die tot den hemel boort,
Smeekt nimmer hem vergeefs, die 't eerst de liefde hoort.
Bemoedigd door elkaâr, en hart aan hart gezonken,
Wordt nog de beker zoet, te bitter ingeschonken;
Met elken aderklop, in voorspoed en in druk,
Gevoelt gij dat Gods wil u voortriep tot geluk.
Gewettigd is die hoop, gebillijkt dat vertrouwen;
Gij moogt Gods vaderhand gelooven en aanschouwen,
Haar doel aanbidden in het zaligst dat zij geeft,
Bevoorregt boven hem, die niets te danken heeft.

TOLLENS, le mariage.

La religion.

Verheven Godsdienst, zuil der menschheid in het stof!
Wie denkt uw eindloos doel, en meldt naar eisch uw' lof?
Hier mist de Seraf zelf — maar blijft gij onvolprezen,
Ons hart gevoelt toch diep wat gij den mensch wilt wezen.
Hij zonk ontadeld in het stof des doods ter neêr,
Gij geeft hem aan zijn' God en aan zijn' adel weêr,
Verzacht voor hem de ramp, waarop zijn deugden groeijen,
Doet duizend bronnen voor zijn smachtend harte vloeijen;
Voert, onder strijd en smart, zijn zege en vreugd ten top,
Verheft zijn menschheid en kweekt haar ten engel op.
In ieder levensperk blijft gij zijn beste zegen,
Waar niets meer troosten kan, lacht nog uw troost hem tegen;
Gij dekt met eigen hand zijne onschuld in de jeugd,
Gij vormt zijn jonglingschap en voedt haar op tot deugd;
Gij weert de zorgen, die zijn rijper jaren drukken,
Gij leert zijn' ouderdom de vrucht des levens plukken.
Vergeefs grijnst in 't verschiet een graf voor zijn gezigt,
Gij zwaait uw fakkel, en zijn donkre nacht wordt licht,
Hij blikt er vrolijk in — een straal van eeuwig leven

Heeft reeds zijn' gindschen boord met morgenrood omweven.
Daar lacht zijn dons hem aan, en, wagglende op zijn' rand,
Schouwt hij in 't hel verschiet, ontdekt zijn vaderland,
Juicht, reikhalst, zwijmt van vreugd, weet naauw wat hem verover',
Denkt flaauw nog, denkt niet meer, zinkt heên, en sluimert over.
Wat waar' hier de Ouderdom, aan uwen troost ontrukt?
Gezonken menschheid, die naar 't niet, haar eindpaal, bukt!
Ook in de loopbaan, door de deugd ons voorgeschreven,
Ontzinkt van lieverleê ons ligchaam aan dit leven.
De zinnen worden stomp en missen aan hun taak.
Met elken dag ontboeit de lust een nieuw vermaak.
Een aantal kwalen doen zich telkens meer gevoelen,
Het werktuig zwicht, de ziel durft schaars iets groots bedoelen.
Het brein droogt op en suft; vermoeidheid stiert den gang;
De dag krimpt voor ons in, de nacht wordt duldloos lang.
Natuur blijft stom, zij schijnt min tot ons hart te spreken,
Zij kan geen nieuw gevoel meer in de borst ontsteken,
Zij zwijmen magtloos heên, ook bij haar zoetst genot.
Waar 't eindige verzinkt, behoeft het hart een' God! --

Genoeglijk uitzigt bij het klimmen onzer jaren:
Wij kunnen in den dood op liefdrijke Almagt staren!
Steeds veilig in de hand, die ons aan 't niet onttoog,
Zien wij gelaten 't stof ontzinken aan ons oog.
o Ouderdom! zou 't hart op uwe naadring beven?
Gij grenst niet aan den dood, gij grenst aan 't eeuwig leven!

Ja, de Ouderdom, wat ramp hem in het einde omring',
Is voor het edel hart des Christens zegening.
Zijn zaaitijd spoedt ten eind'; reeds ziet hij aan de kimmen
Den blijden dag des oogsts bij poozen zachtkens glimmen.
Hij schouwt met vreugd terug: zijn taak is afgedaan.
Hij werpt een' blik vooruit: de toekomst lacht hem aan.
Geen heil, zijn grootheid waard', is voor zijn hart verslonden.
Lang was voor hem de tijd aan de eeuwigheid verbonden,
Door Jezus Godsdienst met een leven zonder end',
Met zijn bestemming, met de ware deugd bekend,

Door zijnen invloed tot het reinste doel gedreven,
Gevoelt hij zich op stof en zinlijkheid verheven;
Hij weet, dat hij den dood hem eedler wereld beidt,
En voelt zich juichend tot haar' werkking voorbereid.

Verheven Redder van verloren stervelingen!
Nog staamren wij uw' lof, waar wij U eeuwig zingen!
Wat ziet onze eindigheid in dezen donkren nacht
Van 't onafzigtbaar heil, door U ons aangebragt?
Een enkle schakel van eene eindelooze keten,
De schaauw eens uitzigts, door geen eeuwigheid gemeten!
Al had Uw leer o aard' geen ander licht verspreid,
Dan dat de rede op nieuw door haar de menschheid leidt,
Haar taal onze aandacht treft, haar lessen ons bezielen,
Nog moest het menschdom voor uw grootheid nederknielen;
Maar durer is aan U de sterveling verpligt--
Uw lippen aâmen troost, en 't bang geweten zwicht;
De reinste liefde doet een zalig hart ontgloeijen;
Het kent een' Vader' en zijn dankbre tranen vloeijen!

Nog vindt de Grijsaard, bij het klimmen zijner deugd,
In 't stil bepeinzen van die leer zijn zoetste vreugd.
Hij denkt hem, die getrouw naar haren eisch zou leven,
En ziet de menschheid in haar' adel voor hem zweven.
Ach! diep gezonken, zonk haar luister telkens meer;
Door Jezus leer verlicht, vindt zij harr' oorsprong wêer.
Zijn liefde ontsloot voor haar gestaâg een hooger orden.
Dit was de menschheid, dit kan zij door Jezus worden!
Daar rijst bij 't grootsch verschiet haar waarde voor zijn hart.
Ach! elke ontaadling van haar hoogheid baart hem smart;
En voelt hij zich te vaak nog aan het stof gekluisterd,
Is haar verheven prijs soms voor zijn oog verduisterd,
Dan schouwt hij haar volmaakt, ten hoogsten top van eer,
In Jezus Christus, in zijn' Broeder, Hoofd, en Heer,
Ziet nieuwe zonnen aan een' nieuwen hemel blinken,
En englengrootheid voor zijn grootheid nederzinken!
Hij staart bedwelmd haar aan, ziet aanwas zonder peil,

Hij denkt haar' prijs niet door, maar voorgevoelt haar heil.
Zijn stoutste wensch ontvlamt, maar kan geen grens ontmoeten;
En 't vast gesternte drijft als stof aan zijne voeten.
Niets laags ontgloeit hem meer; al 't aardsch' heeft afgevleid.
Hij ziet zijn menschheid op den troon der heerlijkheid,
Verheft zich, voelt zijn hart aan de eindigheid onttogen,
En eeuwigheden zijn het uitzigt van zijn pogen!
Hoe vrolijk staart hij op het eindperk van zijn' strijd;
Hoe juichend ziet zijn oog den grenspaal ven den tijd!
Zoo ziet de landman, als zijn laatste krachten zinken,
De wenkende avondster in 't vale westen blinken.
Vol rust op 't zalig veld, dat steeds zijn hart verheft,
Oogt hij het lijden na, dat hier den stervling treft.

FEITH, la vieillesse.

MORCEAUX LYRIQUES.

Le chœur des anges chante la grandeur de l'Éternel.

STROPHE.

Wie is hęt, die zoo hoog gezeten,
Zoo diep in 't grondelooze licht,
Van tijd, noch eeuwigheid gemeten,
Noch ronden, zonder tegenwigt,
Bij zich bestaat; geen stuin van buiten
Ontleent, maar op zich zelven rust,
En in zijn wezen kan besluiten
Wat om en in hem, onbewust
Van wanken, draait, en wordt gedreven,
Om 't een en eenig middelpunt;
Der zonnen zon, de geest, het leven;
De ziel van alles wat gij kunt
Bevroên, of nimmermeer bevroeden;
Het hart, de bronaêr, de Ocean
En oorspong van zoo vele goeden,
Als uit hem vloeijen, en bestaan
Bij zijn Genade, en Alvermogen,
En Wijsheid, die hun 't Wezen schonk
Uit niet, eer dit in top voltogen
Paleis, der heemlen hemel, blonk;
Daar wij met vleuglen de oogen dekken
Voor aller glanssen Majesteit;
Terwijl we 's hemels lofgalm wekken,
En vallen uit eerbiedigheid,
Uit vreeze, in zwijm op 't aanzicht neder?
Wie is het? Noemt, beschrijft ons hem,

Met eene Seraphijne veder.
Of schort het aan begrip en stem?

ANTISTROPHE.

Dat 's God. Oneindig eeuwig Wezen
Van alle ding, dat wezen heeft.
Vergeef het ons, ô nooit volprezen
Van al wat leeft, of niet en leeft,
Nooit uitgesproken, noch te spreken,
Vergeef het ons, en schelt ons kwijt,
Dat geen verbeelding, tong noch teeken
U melden kan: gij waart, gij zijt
Gij blijft dezelve. Alle Englenkennis
En uitspraak, zwak en onbekwaam,
Is maar ontheiliging en schennis:
Want ieder draagt zijn eigen naam
Behalve gij. Wie kan u noemen
Bij uven naam? Wie wordt gewijd
Tot uw Orakel? Wie durft roemen?
Gij zijt alleen dan die gij zijt,
Uw zelf bekend en niemand nader.
U zulks te kennen, als gij waart
Der eeuwigheden glans en ader;
Wien is dat licht geopenbaard?
Wien is der glanssen glans verschenen?
Dat zien is nog een hooger heil,
Dan wij van uw genade ontleenen;
Dat overschrijdt het perk en peil
Van ons vermogen. Wij verouden
In onzen duur; gij nimmermeer.
Uw Wezen moet ons onderhouden.
Verheft de Godheid: zingt haar eer.

EPODE.

Heilig, heilig, nog eens heilig,
Driemal heilig: eer zij God.
Buiten God is 't nergens veilig;
Heilig is het hoog gebod.

Le bonheur conjugal.

Waar werd opregter trouw,
Dan tusschen man en vrouw
Ter wereld ooit gevonden?
Twee zielen, gloênde aan een gesmeed,
Of vast gesehakeld en verbonden
In lief en leed.

De band, die 't harte bindt
Der moeder aan het kind.
Gebaard met wee en smarte,
Aan hare borst met melk gevoed,
Zóo lang gedragen onder 't harte,
Verbindt het bloed.

Nog sterker bindt de band
Van 't paar, door hand aan hand
Verknocht, om niet te scheiden
Na dat ze jaren lang gepaard
Een kuisch en vreedzam leven leiden,
Gelijk van aard.

Daar zoo de liefde viel,
Smolt liefde ziel met ziel,
En hart met hart te gader;
Die liefde is sterker dan de dood.
Geen liefde komt Gods liefde nader,
Noch is zoo groot.

Geen water blusscht dit vuur,
Het edelst, dat natuur
Ter wereld heeft ontsteken;
Dit is het krachtigste ciment,
Dat harten bindt, als muren breken
Tot puin in 't end.

Door deze liefde treurt
De tortelduif, gescheurd
Van haar' beminden tortel.
Zij jammert op de dorre rank
Van eenen boom, verdroogt van wortel,
Haar leven lang.

Zoo treurt nu Amstels vrouw,
En smelt als sneeuw, van rouw,
Tot water en tot tranen.
Zij rekent Gijsbrecht nu al dood,
Die om zijn stad en onderdanen
Zich geeft te bloot.

O God, verligt haar kruis
Dat zij den held op 't huis!
Met blijdschap mag ontvangen,
Die tusschen hoop en vreeze drijft
En zucht, en uitziet met verlangen,
Waar Amstel blijft.

VONDEL, Gijsbrecht van Amstel.

Fragment de Granida.

(*Pastorale* de HOOFT.)

DORILEA.

Het vinnig stralen van de zon
Ontschuil ik in 't boschaadje;
Indien dit boschje klappen kon,
Wat melde 't al vrijaadje?

Vrijaadje? neen. Vrijaadje? ja.
Vrijaadje zonder meenen.
Van honderd herders (is 't niet schâ?)
Vindt m'er getrouw niet eenen.

Een wullepsch knaapjen altijd stuurt

Na nieuwe lust zijn zinnen.
Niet langer dan het weigren duurt,
Niet langer duurt het minnen.

Mijn hartje trekt mij wel zoo zeer,
Zoo zeer, dard' ik het wagen;
Maar neen, ik waag het nimmermeer
Hun minnen zijn maar vlagen.

Maar vlagen, die thans overgaan,
En op een ander vallen;
Nogtans ik zie mijn vrijer aan,
Voor trouwsten van hun allen.

Maar of 't u miste, domme maagd,
Gij ziet hem niet van binnen,
Dan 't schijnt wel die geen rust en waagt,
Kan kwalijk lust gewinnen.

Of ik hem ook ligtvaardig von,
En 't bleef in dit boschaadje?
Indien dit boschje klappen kon,
Wat melde 't al boelaadje?

HOOFT.

Le Duc d'Albe arrive dans les Pays-Bas, entouré de tout ce que la tyrannie a de plus affreux. De qui la patrie doit-elle attendre sa délivrance? Du Prince d'Orange et des Gueux!

O gij die schuwende alle banden,
Het Kapitool verliet met smart,
En buiten, magt van Cæsars handen
Uw glans vertoonde in Kato's hart;
Die als de woede van Tyrannen
Uw naam van de aarde wil verbannen,

Noch moordend staal noch pijn ontziet;
Kom vrijheid! mijne lier gaat zingen
Die u hier bragten, of ontvingen,
Kom! weiger uwen bijstand niet!....

Reeds nadert, met geduchte benden,
Die niemand zonder schrikken ziet,
Al wat de dwinglandij kan zenden,
Tot staving van een moordgebied!
Zie Bijgeloof met heete twisten,
Scheinheiligheid met donkre listen,
En armoê, temster van den moed!
De wreedheid volgt, met bloedige armen
De valschheid, die zich schijnt te erbarmen,
En dekt in grimlach bittre gloed!

Maar waar zal eerst het onweêr vallen,
Op ieder niet bedacht te vlièn;
Of welke stad in hare wallen,
Het moordtooneel geopend zien?
Geen bloed gering, geen bloed verheven,
Waaraan genade werd gegeven;
Het gansche land is een schavot!
En hij die beelden heeft gebroken,
En hij die beelden heeft gewroken,
Alle ondergaan hetzelfde lot!

Die voor uw vorsten hebt gestreden,
Die voor uw bloed verwacht haar lof,
Komt hier bij Egmonds romp getreden,
En ziet de dankbaarheid van 't hof!
Noch vrouw, noch vaderlooze wezen,
Noch alle dienst gedaan voordezen,
Niets, Egmont, heeft uw hoofd bespaard;
Noch St. Quintin, noch Grevelingen,
Noch prijs van vreemde en inboorlingen,
Noch tweemaal 't rijk door u bewaard!

Wie zal nu hulp of bijstand leenen,
O droevig land, bijna woestijn?
Daar God en Vrijheid is verdwenen,
Daar Hel en Dwang bewoonders zijn!
De dag, als allés schijnt verloren,
Als vorsten weigren u te hooren,
En ieder volk uw klagten schroomt;
Als wanhoop is ten top gerezen,
Die dag zal uw verlossing wezen;
O Nederland! Oranje komt,

Oranje komt! zie mede komen,
Den godsdienst in zijn regter hand,
En godvrucht, in het bloed der vromen,
Vergeefs vervolgd in Nederland!
Zijn andre hand, draagt andre panden,
Zij toont de regten van de landen
Zij biedt de gulden vrijheid aan!
De vrijheid die aan u gaat zweren,
Dat zij, door niemand te overheeren,
Zal eeuwig bij Oranje staan.

De vrijheid komt! de zeeuwsche steden,
Doen buldren 't schut, en vrijheids naam!
Die naam altoos daar aangebeden,
Voegt schielijk alle harten zaam!
Wanneer vreest ooit de Zeeuw gevaren,
Als hij voor Godsdienst en altaren
Voor vrijheid en Oranje strijdt?
De Oranje vlag van Vlissings muren,
Siert ook ter Veêr in weinig uren,
Ter Veêr is voor Oranje altijd!

Oranje en vrijheid doen herschijnen
De Geuzen, welke dwinglandij
Van de aarde zocht te doen verdwijnen,
En 't wit van hare razernij!

Zij rijzen weder uit de baren,
Daar hen de vrijheid deê bewaren
Toen alles vlugte, boog of viel!
Een kleine vloot is haâr vermogen,
Maar de onverzaadheid is in de oogen!
En 't vaderland in ieders ziel!

Dus van Collatiën vertrokken,
De dolk, en bloedig in de hand,
Kwam Brutus fier en onverschrokken,
Zich toonen aan des Tybers rand.
Romeinen, riep hij, neigt uw ooren,
De blijde vrijheid laat zich hooren;
Zij zegt, kiest mij of slavernij!
Voor wetten of voor heer te beven,
Verkiest, of slaaf of vrij te leven!
En 't Kapitool weergalmde vrij!

Van HAREN,

Tyrannie de NAPOLÉON; *Moscou tombe, comme une victime pure, pour la cause de l'humanité; la vengeance se prépare; la patrie est délivrée!* (Fragment de l'ode intitulée: *Délivrance et restauration de la patrie.*)

Vliedt, sombre spoken, die 't geheugen
Met wrok en wrevel martelt, vliedt!
Zacht kabblend Lethe, biedt me uw teugen;
Onthoudt me uw' zoeten slaapdrank niet!
Voer me, onder stil cipressenloover,
De kronkling van den tijdstroom over,
En 't twistziek eeuwenpaar voorbij! —
Ik zie haar luister en vermogen,
Mij zweeft der vadren deugd en heldenmoed voor de oogen,
In 't eerst doorworsteld eeuwgetij.

Ja, 'k zie die grootheid wel; maar achter
Haar schittrende eerzuil gaapt het graf.
Een listig roerend monster wacht er
Zijn wisse prooi al kronkelend af.
Die lauwerkrans, zoo vaak bevochten,
Met doodlijke akonijt doorvlochten,
Verflenschte; en 't giftig kruid, alléén,
Bloeide in de laatste marteljaren,
Op 't hoofd van Flevo's maagd, in 't barnen der gevaren,
Als 't dorrend loof op eens verdween.

Een snooder Flips dan die te voren,
Op 't zuchtend Neêrland had gewoed,
Uit list, verraad en wrok geboren,
In heiligschennis opgevoed --
Besteeg den zetel, dien hij stichtte.
Europa, dat zijn vuist ontwrichtte,
Gedreigd en beurtelings gestreeld,
Alom geteisterd door zijn hoorden,
Of loos ontwapend, scheen eerlang zijn prooi te worden,
Bleef door zijn helsche list verdeeld.

't Veelklaauwig monster hield de volken
Met de oogen van elkaâr gekeerd;
In vrede of krijg, met zwaard of dolken
Van één gescheurd of overheerd;
Hun hoop gekoesterd en bedrogen,
Door kunstig zaamgesmede logen;
Aan 't slaafsch gareel, door list en dwang
Van alle zijden vastgeklonken;
Of, in verachting en ellende neêrgezonken,
Slechts hopend op hunn' ondergang.

't Bukte alles. — Rijn en Donau treurden;
De Britsche drietand scheen gestuit;
De onoverwonnen Tritons beurden
't Versaagde hoofd ten zeeplas uit.

't Gedrocht riep: « Vrede! » — en eensklaps rukt het
Het staal ter schede uit, velt en drukt het
In 't hart van Holland, snood beticht.
Geen doodsgil kon de borst ontglippen,
Dezelfde tijgersklaauw bedwong de ontroerde lippen,
En wrong dien matten gorgel digt.

Nog van zijn naadrend lot onwetend,
Was Bato's erf reeds overmand;
De haat verstomd, de wraak geketend,
De moed der wanhoop aan den band;
Wat wil of veerkracht had, beteugeld;
De magt en rijkdom overvleugeld:
't Verraad had alles voorbereid. —
Meduza's hoofd, omhoog gestegen,
Zag 't volk ontroerd, versteend, omsingeld allerwegen,
En 't monster heerschte in veiligheid.

Dat land eens aan natuur ontwrongen,
Ontscheurd aan 't woedend golfgeklots,
Vergeefs door d'oceaan besprongen,
En op zijn eigen schepping trots —
Welcer de wereldmarkt der volken,
Gelegerd in de omheinde kolken
Der zee, door 't vrije volk getemd;
Stout op zijn eigen kracht en waarde,
Lag thans beschimpt, gehoond — als 't laagste volk der aarde,
Aan 's dwinglands zegekar geklemd.

Geen Alva woedde; — maar een bende
Bespieders, op verraad gespitst,
Gezweept door roofzucht of ellende,
En door het misdrijf aangehitst —
Zwermde in geregelde omloopskringen,
En wrocht de ontworpen plunderingen,
Gewettigd door hun opperheer;
Een heer baldadige onverlaten,

Bestemd ten gesselroê der onderdrukte staten,
Zonk op 't verschalkte Holland neêr.

Geen landvoogd hield er 't roer in handen
Van 't schip geteisterd door den vloed;
Maar wreeder onderdwingelanden
Verdelgden vrijheid, hoop en moed.
't Was alles weerloos en verlaten;
De wanhoop gilde langs de straten,
Om hulp en redding in den nood.
Een dof gemor klom, bij 't gewemel
Der zwervende armoede en getergde wraak, ten Hemel;
En 't troostrijkst' denkbeeld was de dood.

Zie ginds de keur der jongelingen,
De hoop van 't wordend nageslacht,
Aan 't ouderlijke hart ontwringen
En kluistern aan des dwinglands magt!
Op 't dondrend dwanghevel verstommen,
Versmolten in zijne oorlogsdrommen;
Vaak in hunn' teêrsten lentetijd
Ten dienst der heerschzucht opgeschreven,
Als lamm'ren naar de bijl des slachters voortgedreven,
Aan 's Molochs outerdienst gewijd! —

Van toen af was zijn val besloten. —
Zijn heerschzucht stuwt hem voort ter straf;
Om haar ten afgrond neêr te stooten,
Wacht hem het kille Noorden af.
't Geroofde goud uit alle Staten,
En 't goud en bloed der onderzaten
Van 't uitgemergeld Nederland —
Schiep 't magtigst leger, dat ooit die aarde
Getorscht had. — 't Vreeslijkst heer dat immer de afgrond baarde,
Trotseert gevaar en tegenstand. —

't Rukt aan. — De duizend duizendtallen,

(Slechts één veelarmig ligchaam) breidt
Zich schrikbaar uit om aan te vallen,
Met gadelooze vaardigheid.
't Ontvouwt zich over beemd- en vloeden,
En tart gevaar en tegenspoeden. —
Één onverzetbre wil bezielt
Het snelbewogen vloekgevaarte,
Dat vooglenligtheid paart met een onwrikbre zwaarte.
Zijn donderstem roept: — « Volkren knielt! » —

Bedrog, verleiding, vleitaal, logen,
Met kunst gekneed en uitgedacht,
Naar elke neiging afgewogen,
In 't gunstig tijdstip aangebragt,
Met koele list bestierd — bespringen
Het volksvertrouwen, en omringen
Der Vorsten zetels met verraad;
Verspreiden zich in duizend spranklen,
Waar onverschrokkenheid en vaste geestkracht wanklen,
Waar 't *heimlijk* heer zich nederslaat.

Maar 't *zigtbaar* leger voert zijn benden
Naar 't heilig Moskow dringend voort;
Boort heen door jamm'ren en ellenden,
Schendt, plondert, blakert, rooft en moordt,
't Onzigtbre zwermt rondsom zijn kolken,
Temt of misleidt de wraak der volken,
De schrikbazuin vermeldt alom,
De duurgekochte zegepralen.
Mosaïks moordslacht zal 't afgrijslijkst lot bepalen
Van Ruslands oudste heiligdom.

Hier viel het offer, willig, spoedig,
Met zelfverloochning, maar vol kracht.
Het werd der menschheid, gruwzaam, bloedig —
Maar stil, gelaten — toegebragt.
Ô Moskow! Rostopschin! — Uw namen,

Doorkronklen, menglen zich te zamen,
Tot eens de jongste dageraad
Voor 't wentlend aardrijk aan zal lichten!
De heilige eerzuil, die u 't nageslacht zal stichten,
Vereeuwige uwe liefde en haat!

Geen rasse schrik beroert de hersenen;
Geen vlugt ontvolkt de wereldstad;
Geen wanhoop zweept of spoort de verzenen;
Geen noodlot zwenkt 'er 't plettrend rad. —
Neen! — 't kalme Moskow onverdedigd,
Van krijgstuig, schat en volk ontledigd,
Wijdt zich ten ondergang! — 't Ontbrandt;
't Wordt ras een zee van gloênde baren,
Een vlammend helsch verwulft, waar onder spoken waren,
Met knettrend tortslicht in de hand.

Mijn God! — onoverzienbre scharen,
In 't ijslijkste oogenblik getroost,
Verlaten Haartsteên en Altaren,
Terwijl de vlam den Hemel roost!
Nog pogen des alvernielers benden,
't Verpoozend onheil af te wenden,
Dat schuilende op zijne aankomst wacht. —
Hij komt, en sluipt in Kremlins wallen;
Nog ziet hij alles niet in puin en asch vervallen;
Nog prijkt zijn star in volle kracht.

Maar eenslags woedt aan alle kanten
De ontembre vlam ten tweedemaal:
De Wraakgod doet zijn standers planten,
Zijn straffen is een bliksemstraal,
Het vuur vervolgt de plundervanen, —
Doorwoelt het golvend vlammenmeer
Gewelven, Tempels, straten, daken;
Geen nacht vervangt den dag, bij 't lichterlaaije blaken:
't Stort alles in den vuurgloed neêr. —
Bij 't woest geblaas der herfstorkanen.

Toen steeg uit Moskows gloeijende asschen,
Een lichtgedaante naar omhoog. —
Een wolk van speren en rondassen
Drong dreigend zaam aan 's Hemels boog,
En zweefde 't rijzend lichtbeeld tegen. —
De zon zonk neêr; de orkanen zwegen,
En doodsche stilte heerschte alom. —
Een staar, ten Zenith toegeheven
Werd aan het stargewelf in gieren rondgedreven;
Terwijl 't verschijnsel stadig klom,

De dwingland ziet van Kremlins tinnen,
Met 's werelds schande en vloek belaân,
Een grootscher eeuwgetij beginnen;
Hij ziet zijn vloekstar ondergaan.
Een doffe donder doet zich hooren;
't « Niet Verder! » — rommelt hem in de ooren;
Een ijzing grijpt hem aan. — « U Zal
« Geen heldendood het oog verduisteren;
« Ik wil uw waanzin aan een marrend noodlot kluistern.
« Traag, maar afgrijslijk naakt uw val. »

Ja, eenmaal zal. . . . doch zwijgt, mijn zangen! . . . .
Zijn dwangjuk wrocht den zusterband;
En wekte 't slapende verlangen
Van 't diep verbrijzeld Vaderland,
Bataaf en Belg, geketend beiden,
Zal zich een grootscher lot bereiden
Vereenigd in hun slavernij,
Wat schatten 't monster ook mogt rooven;
Eerlang zijn we — en dit heil gaat allen schat te boven —!
Verlost, herboren, groot en vrij!

KINKER.

Complainte de jeunes filles sur le malheur d'une de leurs compagnes, séduite par Damétas.

Komt, Speelgenoótjes, laat ons klagen,
Om 't leed, dat, in haar jonge dagen,
De jeugdige Dorinde lijdt.
Dorinde, om heur bevalligheden,
Heur schoon gelaat en heusche zeden,
De roem en 't sieraad van haar tijd.

Zij deed, door hare kuissche lonken,
Dametas hart in mijn ontvonken;
Zij voedt die liefde met een' lach. —
De jongling smeekt der jonge schoone,
Dat zij hem wedermin betoone!
Zij aarzelt — zucht — en antwoordt: ach!...

Zij mint hem? — Ja! de purpren rozen,
Die, op haar lieve wangen, blozen,
Getuigen wat haar hart gevoelt;
Dat tuigen ook heur kwijnende oogen,
Vertederd door het groot vermogen
Van 't vuur, dat in haar' boezem woelt.

Nu was de vreugd ten top gestegen.
Dametas, in haar' arm gezegen,
Zuigt honig van haar' lieven mond.
Zij kusschen, zuchten, woelen, zwoegen:
En, 't scheen of 't klimmende genoegen
De ziel van 't logge vleesch ontbond.

Maar, ach! Gij mogt slechts korte tijden
U in die zuivre vreugd verblijden:
De Minnaar van uw lieve jeugd,
Dorinde, wist door listig vleijen,
U van het regte spoor te leijen;
Hij smeekt — en overwint uw deugd!

Nu scheen de Maan heur' glans te derven,
't Gestarnte aan 's Hemels trans te sterven,
Terwijl Natuur de handen wrong.
Dorinde, uw oog verloor zijn stralen,
Daar 't hoofd der vlugge boschkoralen
Een sterflied op uwe onschuld zong.

Helaas! 't gevolg der straſbre weelde,
Die haar den jongen boezem streelde,
Was zielverslindend naberouw;
Dameet, in weêrwil van zijne eeden,
En doof voor tranen en gebeden —
Die snoode! brak den band der trouw!

Komt, klagen wij, mijn Speelgenooten!
Dorinde, van elk een vestooten,
Is al ons medelijden waard.
De smart, die ze, in haar jonge dagen,
Door onvoorzigtigheid moet dragen,
Zij nooit door valsche deugd verzwaard!

Komt, Speelgenootjes, dat Dorinde,
Bij ons den troost der vriendschap vinde!
Zij, immers, is een meisje als wij?
Maar — dat, bij 't lagchen der vermaken,
De deugd ons altijd moog' bewaken,
En de onschuld onze schutsvrouw zij!

BELLAMIJ.

Le traître à la patrie.

't Was nacht, toen u uw moeder baarde,
Een nacht, zoo zwart als immer was;
Een heir van helsche geesten waarde;
't Gevogelt liet een naar gekras,
Door 't aaklig woud, tot driemaal, hooren;
De zee werd woedend, klotste en sloeg,
Dat zelf, tot in de hemelkooren,

Den Englen schrik in 't harte joeg!
Uw moeder zag u — en het leven
Ontvlugtte aan heur benepen hart!
Uw vader schrikte — stond te beven —
Zeeg neêr — verwonnen door de smart,
Wanneer een stem, gelijk een donder,
Klonk door het huis, dat u ontving:
« Dat elk zich van dit kind afzonder'! . . . .
« Natuur wrogt hier een' aterling!
« Zij heeft hem, tot een straf der volken,
« In 's hemels grimmigheid, gebaard!
« De snoodste geest uit 's afgronds kolken
« Zal hem geleiden op deze aard!
« Hij zal zijn Vaderland verraden!
« De Vrijheid trappen op de borst!
« Geen goud zal ooit zijn ziel verzaden,
« Die steeds naar meerder schatten dorst!
« Hij zal, kan 't slechts zijn heblust voeden,
« Een vuige slaf der Vorsten zijn!
« Waar hij onschuldigen ziet bloeden,
« Daar zal zijn vreugd en wellust zijn!
« Zijn gansche ziel zal valschheid wezen!
« Zijn mond een kerker vol bedrog!
« Zijn helsche ziel zal niemand vreezen;
« Steeds juichend denken: *'k werke nog!*
« Gij zoudt vergeefsch zijn werking stooren!
« Vergeefsch is hier een forsch geweld!
« Tot ramp voor 't Vaderland geboren,
« Is hij ten vloek des volks gesteld!

Verrader! monster! vloek der aarde!
Vernederd schepsel der Natuur!
Gods wraak, die u tot heden spaarde,
Verdelge u eens door 's hemels vuur! . . .
Maar neen! — zij doe u slechts bezeffen,
Hoe gruwlijk uwe daden zijn:
Geen bliksemstraal kan feller treffen —.

Geen donder meer verschriklijk zijn!
Dan zal uw ziel zich krimpen, wringen,
Gevoelen wat haar wezen is!
En, in die felle folteringen,
Gevoelen wat de Godheid is!
De jongste dag, die ooit zal dagen,
Lees dan nog op uw aaklig graf:
« Hier ligt de vloek van vriend en magen,
« Die 't Vaderland den doodsteek gaf! »

BELLAMIJ.

Ode à Wassingthon.

Dit kleine lied, verzierd met uwen naam,
Zal met uw' naam ook eeuwig zijn!
Het jongst geslacht, dat van uw grootheid roemt,
Zal spreken van mijn lied!

De Aloudheid schreef, met een ontstelde hand,
't Gewoel der Cæsars in arduin:
Het menschdom schrikt, wanneer 't den overmoed
Van Alexander leest!

De stervling zucht, bij 't lezen van hun' naam;
Hij gilt: helaas! 'k ben ook een mensch! —
Doch roept verrukt, daar hij uw grootheid ziet,
Triumf! 'k ben ook een mensch!

Geen gloriezuil is uwer grootheid waard:
De Vrijheid van America,
't Geluk uw's volks, op regt en moed gebouwd,
Dit is uw gloriezuil!

Uw fiere voet vertrapt het britsche juk; —
Maar zorg, dat nu geen vreemde hand,
Het vrije volk, in slaafsche ketens, klink'!
Soms vleit de Dwinglandij!

Menschlievend held! hoeveel gevoelt uw ziel!
Als gij 't gevoel der dankbaarheid,
Op 't aangezigt van 't vrijgevochten volk,
In tranen vloeijen ziet!

Mijn Vaderland, dat uwe daden eert,
Denkt, zuchtend, aan zijn' ouden roem! —
De Vrijheid gaf den moed van Nederland
In 't hart van Washington!

Wanneer de tijd in 't eeuwig Niet verzinkt,
En, met den tijd, de dood verzinkt,
Daar 't graf de stem der roepende Almagt hoort,
En zijn bewoners geeft:

Dan klopt het hart van elk Americaan,
Zoodra 't op nieuw zich zelf gevoelt,
Een slag voor God, — en 't klopt den tweeden slag,
Voor 't heil van Washington!

BELLAMIJ.

La petite fleur cueillie.

Lieve bloem! waar is uw blos?
Welk een wreedaard reet u los
En versmeet u, na 't genieten? —
Ziet gij wel die kleur verschieten?
Och, wat vlugt de schoonheid snel!
Lieve Lize! ziet gij 't wel?

Arme bloem! waar bleef uw gloor?
Gistren nog vergulde Auroor
Zorglijk uw fluweelen blaadjes,
Thans verstrooit de storm uw zaadjes,
En verstuift uw dorren knop. . . . .
Lieve Lize merk het op.

Arme bloem, verlept van fleur!

Gistren trok uw balsemgeur
De aandacht naar uw gouden verwen:
Thans vertrapt men u in 't sterven,
En geen Zefir stort een traan. . . . .
Lieve Lize! denk er aan.

Arme bloem, vertrapt in 't zand!
Och, eene enkle wulpsche hand
Reet uw tengren bloei aan stukken:
Droeve vrucht van dartel plukken!
Bloempjes zijn zoo ras onttooid. . . . .
Lize! neen, vergeet het nooit.

TOLLENS.

A une jeune fille séduite.

Neen, weêrhou, in 't bang verdriet,
Meisje lief! uw tranen niet;
Laat ze vrij uw wangen groeven:
Waartoe zoudt gij schoon behoeven?
Al uw vreugd verstoof als kaf. . . .
't Roosje brak in 't bloeijen af.

Eens der maagden roem en eer,
Nu der maagden roem niet meer;
Eens der knapen ziel en zucht,
Nu van elken knaap ontvlugt;
Nu verstooten, waar gij vliedt. . . .
Neen; weêrhou uw tranen niet.

Teelt dan, hemel! 't gruwzaam gift,
De onuitdoofbre tooverdrift,
Die het jeugdig hart doet jagen,
Zulk een naren sleep van plagen?
Baart dan de ingeschapen gloed,
Die zijn vlam spreidt door het bloed,
En verstand kent noch geweten,
En de wereld doet vergeten,

En gevaar en lot veracht,
Zulk een doodsche jammerdragt?

Neen, weêrhou, in 't bang verdriet,
Meisje lief! uw tranen niet;
Laat ze vrij uw koontjes vlekken;
Waartoe zou u 't blosje strekken?
Uw verlokkend schoon verdween:
Zonder onschuld is er geen.

Schrei dan, meisje! 't geve u lucht!
Schrei, als ge omdwaalt door 't gehucht,
Schaamrood voor het oog der buren,
En u wegdringt langs de muren,
Als uw speelnoot u ontmoet,
En uw speelnoot u niet groet,
En hare oogen af laat dwalen,
Of ter loops ze neêr laat dalen,
En met deernis op u ziet. . . .
Neen; weêrhou uw tranen niet.

Ween dan, meisje! bloos en woen,
Als gij, met uw schande alleen,
Knapen, die u liefde zwoeren,
Schimpende om u rond ziet loeren;
Als er hier u een ontwijkt,
En er daar u een bekijkt,
En een ginder wijst en fluistert,
En een naast hem gluipt en luistert,
En in schampren glimlach schiet. . . .
Neen, weêrhou uw tranen niet.

Schrei dan, meisje! schrei dan luid,
Als de jeugd het kransje sluit,
Waar u de eerkroon werd geboden,
Maar u thans vergeet te nooden;
Als zij speelt en zingt en danst,

En der maagden lokken kranst,
En haar namen op doet stijgen,
Maar den uwen blijft verzwijgen,
En een ander de eerkroon biedt. . . .
Neen weêrhou uw tranen niet.

Maar, herdenkt ge, in al de smart,
Aan den moorder van uw hart,
Die uw zwakheid, loos, verraste,
Aan uwe onschuld zich vergastte,
En verzadigd, u verstiet. . . .
Neen, weêrhou uw wraakbeê niet!

Vreeslijk zij u zoen beloofd!
Schande-brandmerk' hem het hoofd,
En ontdekk' zijn helsche lagen;
Rampen tecknen al zijn dagen;
Wroeging rijt' zijn hart van een;
Wanhoop strekk' haar klaauw er heen,
En vervolg' hem op zijn sponde:
Dreigend spook' uw beeld ze in 't ronde,
En uw rouwkreet roep' er luid
Hem zijn zwarten gruwel uit.

Hem strekk 's hemels wraak ter straff,
U sleep' ras de smart naar 't graf:
Leg er 't matte hoofd te rusten:
Waartoe zou u 't leven lusten?
Al uw rijkdom was uwe eer. . . .
Wat toch heeft een meisje meer?

Maar, als ge, aan gezwollen borst,
Bloode, 't zuigend wichtje torscht,
Dat u dankbaar poogt te kozen,
En de koontjes biedt van rozen;
Dat u aanlokt en u vleit
En u toelacht als ge schreidt,

En zich vastdringt aan uw midden;
U om liefde schijnt te bidden,
U de lipjes tegensteekt,
En een teeder lonkje smeekt:

Maar, als ge in de ziel verrukt,
Vaster dan 't in de armen drukt,
En een vreugde in 't hart voelt blaken;
Die geen maagdenboezems smaken,
Als gij vurig, meer en meer,
't Kust en troetelt duizendkeer;
d'Adem 't van de lipjes vangen —
In uw borst het in wilt prangen,
En voor eer, noch rang, noch goud,
Nergens voor, het ruilen zoudt:

Wisch dan, wisch dan 't schreijend oog,
Wisch dan 's wichtjes koontjes droog,
Door uw tranen nat bekreten;
Leer dan spot en lot vergeten.
Waar de nood u daag' ten strijd,
Moedermoed verwint altijd;
Waar u jammren overvallen,
Moedertrouw doorworstelt ze allen;
Waar verleiding knaagt aan de eer,
Moederliefde heelt ze weêr.

Wisch dan de oogen, ban de smart;
Hoor een hooger stem in 't hart;
Moog geen wereld zich erbarmen!
Sluit, getroost, uw kind in de armen;
Roep het, in verrukking, toe:
« Wichtje! zijn wij wêl te moê,
« Schoon verschopt door een verrader;
« Kind! hier boven hebt ge een vader;
« Volgt de schande ons hier in 't graf,
« Kind! de hemel rekent ze af. »

Hef dan 't hoofd uit al den nood:
't Moederhart is 't lot te groot,
Als zij 't kind er vast mag pressen,
Dat hare eigen borsten lesschen.
Dank nog, dank in 't bang verdriet,
Dat uw ziel een vreugd geniet,
Die uw deel kan doen benijden;
Dat in d'alsem van het lijden,
Waarmeê 't lot uw beker volt,
Nog een zalig traantje rolt.

TOLLENS.

Sentimens d'un citoyen aimant la patrie, sur la réunion de la Hollande à l'Empire français; ode.

Het Vaderland bestaat, wat lot ons zij beschoren!
Nog heft 't zijn gelaat, en zonder blos, omhoog.
Zoo lang zijn schoone spraak voor 't oor niet gaat verloren:
Zoo lang wij nog haar' klank en volle taalkracht hooren;
Zoo lang blinkt Holland aan der volkren Hemelboog!

En schoon wij 't aan dien trans met naauwlijks merkbre stralen,
Verknocht aan 't Starrenboeld, waar 's werelds oog op staart,
Gelijk een nietig stip onzeker om zien dwalen; —
't Zal voor 't gewapende oog in stillen luister pralen,
Zoo lang 't inwendig vuur, zijn taal slechts blijft bewaard.

Roemt, Belgen! roemt vrij op de Heldendaân der vaderen;
Maar laat het nimmer zijn ten hoon van 't nageslacht!
Vaak valt het ligter, de der te kluistren, onder 't naderen,
Dan, deinzend, met beleid zijn krachten te vergaderen,
En post te vatten, bij het vallen van den nacht.

Uw rijke taal blijft de ark, die wij vereenigd dragen,
Waarin het nageslacht der vadren geest aanschouwt!
Al praalt die bondkist thans niet op een' zegewagen,

Al torschen wij haar voort - laat ons niet suffend klagen,
Maar waken bij dit pand aan onze zorg betrouwd!

Door haar stroomt, met een' vloed van zwellende gedachten,
De stoute geest van 't volk, dat zich zelv' vormde, en schiep,
Dat op de puinen van zijn Erf zijn heil-blijft wachten;
Van 't volk, dat eens zijn' grond met onbezweken krachten,
Natuur ten spijt, met taai geduld ten aanzijn riep.

Sla, Volk van Nederland! — in 't barnend wee der tijden,
Meer op dit goud' kleinood dan op uw rampen acht! —
Het onheil, dat u treft — het leed dat gij moet lijden —
De noodstorm, die uw erf balsturig komt bestrijden. . . .
Spreek! spilt hij meer op u, dan om u heen, zijn kracht?

Neen, heel Europa, van een beetre toekomst zwanger,
Voelt van die reuzendragt het bittre barenswee;
't Beslissend tijdstip naakt; haar noodkreet gilt: — « Niet langer! »
Bij iedren polsslag kermt zij drocver, zucht zij banger;
En 't onvermurwbaar lot voert hare zuchten meê. —

Dus wil 't de geest der eeuw; dit lot treft alle volken.
En onder deze bleeft gij volk, behieldt ge uw spraak,
Behieldt gij 't onvervalscht orakel uwer tolken,
't Afleidend wonderschild voor zwarte donderwolken,
En in de donkre nacht, wiens kleed ons dekt, uw baak.

Nog zijt gij wat gij waart, maar stil en in 't verborgen,
Bij nabuur, bondgenoot, en vijand zelfs, geacht.
't Zacht glimm'rend turfvuur ligt diep onder de asch der zorgen,
Digt ingerekend, en bewaard voor blijder' morgen.
Onzigtbaar duur' het voort in 't holste van den nacht!

Ja, smeul, met zorg bewaakt, en zonder te verteren,
Inwendig koestrend vuur van 't edel Neêrlandsch hart!
Geen zinneloos geblaas moet uwen gloed vermeeren:
't Is heldenmoed, waar 't past, zijn driften te beheren,
En kalm te zijn, ook in de felste boezemsmart.

Maar wee hem! — wien het leed zoo diep ter aarde drukte,
De hoop zoo zeer ontzonk, dat hij zich-zelv' verried:
Voor d'Afgod dezer eeuw zich krommend nederbukte,
Wiens laffe ziel zich aan haar waarde slaafsch ontrukte,
En de opgerolde vaan van Neêrland van zich stiet!

Hij wijk' van hier! — Zijn naam zou onze rol onteeren,
En de opslag van zijn oog een tergende aanblik zijn. —
De geest van ons gesticht moog' hem bij d'ingang weren.
Het heilig vuur dat wij hier plegen, mogt hem deren;
Ligt vond hij slechts vergift in onzen offerwijn.

KINKER.

Cantate composée pour l'examen public des élèves de l'institut pour l'instruction des aveugles à Amsterdam.

AANVANGSKOOR van BLINDE KINDEREN.

Fonklend leven der Natuur,
Bron van zuiver licht en vuur!
Daal van uit uw Hemelkringen,
In het oord der stervelingen
Op ons neder in dit uur!

Ongezienc! schoon geen licht,
Schoon geen dagtoorts ons gezigt
Kan verheldren door haar stralen;
't Is geen nacht, waarin wij dwalen,
't Is geen nacht in ons gesticht.

SOLO.

Nacht, uw duisternis verdween
Voor het licht, dat ons omscheen!
't Straalt bij 't vrolijk aadrenkloppen,
Door bezielde vingrentoppen,
Naar de opmerkende aandacht heen.

Ja, door leering vorbereid,
Door 't gevoel en 't oor geleid,
Zien wij, wat nooit zienden zagen,
Tintlend, suisend, ritslend dagen,
Om ons wezen heen verspreid.

DUO.

Wat Natuur ons missen doet,
Heeft zij mildelijk vergoed:
Ging het oogenlicht verloren,
't Fijner voelen, 't scherper hooren
Heeft der blinden leed verzoet.

KOOR.

Fonklend leven der Natuur,
Bron van zuiver licht en vuur!
Daal van uit uw Hemelkringen,
In het oord der stervelingen
Op ons neder in dit uur!

TUSSCHENZANG,

na het examen in het lezen, rekenen, de aardrijkskunde, enz.

SOLO.

Geleidt ons, Gidsen onzer jeugd,
Met telkens meer versnelde stappen,
Langs 't altijd bloeijend pad der nutte wetenschappen,
Naar 't oord der wijsheid en der deugd!
Gij hebt ons aan 't gezellig leven
En aan de maatschappij hergeven;
Ons voor haar heilrijk doel bezield,
Door nutvermeerdrend tijdbesteden,
Door vlijt, vernuft en kiesche zeden. —
Triomf! -- ras is de strijd volstreden:
De slagboom viel die ons weêrhield.

Onder het knoopen, vlechten, breijen, letterzetten en andere handwerken der kweekelingen.

KOOR, *met afwisselenden stemmen.*

Verzel on, ô Toonkunst, bij 't knoopen en hechten,

Bij 't handwerk van KOSTER, bij 't strikken en vlechten,
En schenk ons bij d' arbeid de vreugde ten loon!
Uw rollend bewegen en tokkelend trillen,
Verheft het gevoel bij het zwaaijen en drillen:
Gij regelt de handling, door maatslag en toon.

SLOTZANG.

Neemt, menschenvrienden, neemt het lied,
Het kunstloos feestlied aan,
Dat U ons dankbaar harte biedt,
En blijft ons toegedaan!
Uw bijzijn schonk ons moed en kracht,
Verheffing aan den geest,
Een heldren dag aan onzen nacht,
En luister aan dit Feest!

We ontwaarden, in dit heilig koor,
De stem der broedermin;
Zij fluisterde ons ontvonkt gehoor
Dees stille heilbede in: —
« De magt die uit het duister, licht,
« Uit wanorde, orde schiep,
« Zitt' lichtend voor in elk gesticht,
« Dat zij te voorschijn riep!

« Ja! eenmaal dring ze in elk gesticht,
« Ten vollen middag door!
« Schenke elken blinde, als ons, 't gezigt,
« En wijz' hun 't regte spoor!
« Dat overal de blinddoek vall',
« En 't licht in de oogen straal';
« Op 't hoog gebergte, in 't needrig dal,
« In kluis, in hut, en zaal! »

Uw invloed, luisterrijke schaar! —
Is ons tot troost geweest.
Ô Schenk, hoe vaak het ook verjaar',
Uw bijzijn aan dit feest!

Neemt, Menschenvrienden, neemt ons lied,
Ons kunstloos danklied aan!
Gaat thans; maar, ô! vergeet ons niet,
En blijft ons toegedaan!

KINKER.

Haydn.

Licht, maar met donkerheid omgeven,
ô Toonkunst, is uw grondgebied.
Wij hooren 't om ons henen zweven,
Wij voelen 't krachtig in ons leven;
Maar 't stoflijk oog bereikt u niet!

Gelijk een geest, waart gij in 't duister,
Met ongeziene pracht en luister,
En met een nevelwolk omgord;
Maar fonklend zijn de onzigtbre stralen,
Die ge in de harten neêr doet dalen,
Waarin gij trillend nederstort.

Ons aanzijn is een weefsel snaren,
Maar dat bezield is, voelt, en leeft,
Op 't minst geritsel weêrklank geeft
En, met uw' galm omhoog gevaren,
Met u eenstemmig trilt en beeft.

Het heer der driften stemt de toonen
Van 't kunstig weefsel, waar ze in wonen,
Waarin zij sluimren of, ontwaakt,
Met onweêrstaanbre branding woelen,
En 't leven sterker doen gevoelen,
Wanneer 't in volle werking blaakt.

Dit hoog gestemd, inwendig leven,
Dat ons in hooger' kring doet zweven,
Of nederbotst in lager' sfeer —
Dat ons verheldert of doet treuren,

Schetst gij ons, toonkunst, met uw kleuren;
In u hervinden wij ons weêr. —

Te arm, al te onmagtig zijn de talen,
Om 't innerlijk gemoed te malen,
Of in het diepst van 't menschlijk hart
Met wissen uitslag door te dringen;
En de eindelooze wijzigingen
Der hoop en vrees, der vreugde en smart,
Te volgen in haar kronkelingen.

De toonkunst slechts doorziet het spoor,
Van 't wonderoord, waarop wij staren,
Dringt tot zijn' diepsten schuilhoek door,
Doorwoelt en schudt de fijnste snaren
Van 't menschlijk hart, dat hijgt, en smacht,
En dorstend op haar' invloed wacht.

Volstemmig trilt het met haar toonen;
Het volgt haar leiding zonder dwang;
't Weêrkaatst den galm van haar gezang,
't Schijnt in haar klankenwolk te wonen;
Het giet zich met haar stroomen uit,
Smelt in den vloed van 't maatgeluid,
En blijft er vastgekleefd aan hangen.

Geen zangtoon, die bedwelming teelt,
De ziel verdooft, slechts de ooren streelt,
En 't hart bewustloos houdt gevangen;
Geen wild geruisch, dat magtloos woelt;
En, daar het verder niets bedoelt,
Ons targt, door onvoldaan verlangen. . . .
Is 't voorwerp, daar de kunst naar streeft,
Waarin zij ademt, waar ze in leeft. —

Neen! — Hooger doel bestier haar pogen:
Zij wil de ziel, aan 't stof ontboeid,

Van tintlend hemelvuur doorgloeid,
Door 't edelst zelfgevoel verhoogen.

Zoo zag haar HAYDN. — Door haar kunst
Bestraald vond hij 't geheim der kunst
En 't voorwerp dat zij poogt te naderen,
Wanneer haar taal de ziel verheft,
En schokt, en elke zenuw treft,
En fonklend stroomt en bruist door de aderen.

Dat voorwerp is het menschlijk hart;
Ten speelbal aan de vreugd of smart,
Waar liefde en haat den schepter voeren,
Waar 't medelijden, naast de wraak,
De wanhoop, naast het zoetst vermaak,
Den menschelijken geest ontroeren.

Dit staâg verwisselend tooneel
Schetst ons, ô HAYDN, uw penseel
Met stoute verwen, en naar 't leven:
Het ruischt ons als een stroom voorbij;
Wij zien het hoorbaar schilderij
Ons, tintelend, voor de oogen zweven.
Het houdt ons aan zich vastgeklemd,
't Gemoed is in zijn' toon gestemd,
En diep in het klankenmeer bedolven;
Al wat in ons gevoelt, wordt oor,
De denkkracht zelf schijnt slechts gehoor,
En zweeft wellustig op zijn golven.
't Gedachte en denkende wordt één,
En spoedt zich naar één' oorsprong heen.

Geen zang, wiens dartle beuzelingen,
In flikkerenden tooi gehuld,
Met bonte kleuren aangevuld,
Opéén gehoopt, elkaâr verdringen,
In denkbeeld arm, in toonen rijk,

't Gedachteloos gesnap gelijk,
In keur van woorden voorgedragen;
Maar die gevoel, en hoofd, en hart
Verbijstert, afmat, en verwart,
En slechts aan dwazen kan behagen —
Dien zang, & HAYDN, kent uw lied,
In zijn verheven strekking, niet. —
Gij denkt — en schildert uw gedachten,
Verstaanbaar voor 't verrukt gevoel.
In vinding rijk, en stout in doel,
Houdt gij, met onweêrstaanbre krachten,
De ziel aan uwe taal geboeid;
Gij doet verbeelding, die ge ontgloeit,
De leiding uwer toonen volgen. —
Wij smelten weg: het koudst gemoed
Vloeit, en ontdooit zich in den vloed,
Waarin uw kunst ons houdt verzwolgen.

Gij maalt de onzigtbere natuur;
Haar levensadem, kracht en vuur,
't Inwendige bestaan der dingen,
Waarvoor de schilder magtloos knielt,
Waarin zijn oog niet door kan dringen,
Als hij het doode doek bezielt. —
Hij ziet den schijn, waarvan het wezen
Harmonisch door uw toonen straalt.
Al wat door omtrek word bepaald,
Doet ons het eindige slechts lezen. —
Natuur! — Hoe doods, en zonder stem,
Hoe onbezield spreekt gij tot hem,
Wiens oor, wreedaardig digtgesloten,
Nog nooit uw' heldren zomerdag,
Nog nooit uw blikkrend leven zag,
Nog nooit uw wezen heeft genoten!

't Gezigt, alleen, merkt niets dan schijn,
't Gevoel niets dan vermaak of pijn,

De reuk en smaak een zinloos prikkelen;
't Gehoor alleen, ziet in 't heelal,
Een stel van krachten zonder tal
Zich vol gevoel en vuur ontwikkelen.
't Oor voelt het beeld van elke kracht;
Het ziet natuur, in staâge dragt
Voortbrengend, en zelf voortgebragt,
Door 't grensloos ruim, het oord der zinnen,
Zich, in haar eindloosheid slechts één,
Langs 't spoor der wentlende eeuwen heen,
Vol orde en harmonie ontginnen.
Bij 't vlammend geheimzinnig licht,
Dat voorschiet als een bliksemschicht,
Die blikkrend straalt in 't tastbaar duister,
Aanschouwt het oog der ziel den glans,
Den aldoortintelenden luister
Eens ongekenden hemeltrans. —

Hier schetst geen beeld, geen woord, geen teeken,
Den vuurstroom, dit 't heelal bezielt,
Waardoor een heer van krachten krielt,
En woelt, en weemlend door komt breken.
Die beeldspraak wijst geen Schilder aan,
Geen Dichter doet zich hier verstaan —
Hier — kan alleen de toonkunst spreken.

Gij spreekt die beeldspraak, HAYDN! — Gij,
Gij doet die hoogre poëzij,
Die krachttaal stout ten hemel steigen;
Die taal, die 't voorwerp, dat ze schetst,
Diep in 't inwendig zintuig etst,
En wat haar weêrstand biedt, doet zwijgen.
Uw kunst vervult het hart en oor,
Dringt tot ons hooger wezen door;
Een eedler aanzijn doet ze ontwaken:
Ze ontrukt het aan zijn sluimering,
En voert het op in hooger' kring,
En doet het leven sterker blaken.

Wanneer gij 't lied der schepping zingt,
Uw harmonie de harten dwingt,
Om naar uw' tooverzang te hooren,
Dan baadt ons hooggestemd gemoed,
Vol wellust, in uw' klankenvloed;
Schijnt in zich-zelve diep verloren:
Een zintuig slechts, ziet, voelt en hoort
't Almagtig albezielend woord:
« Het zij! « --Wij zien den Chaös baren;
't Licht rijst van uit dien nacht omhoog,
't Zwerk scheurt, wij zien van 's hemelsboog
Een duivlenheer ten afgrond varen.
Wij zweven met het Englenkoor,
Al juichend, lucht en wolken door,
En aan de scheemrende oosterkimmen,
Zien we uit den eersten dageraad,
Vol jeugd en vrolijk van gelaat,
De maagdelijke dagtoorts klimmen.
Verstand, gevoel, verbeeldingskracht,
Zijn onderworpen aan uw magt;
't Is of uw kunst de ziel omvademt.
Uw zangtoon streelt, en vult, en voedt,
En drenkt het luistrend gemoed,
Dat trillend naar uw' maatslag ademt.

Het ademt vrij. — 't Vloeit ongestoord
Met iedren slag harmonisch voort,
En volgt het wisselend akkoord,
Waar ook uw kunst het wil geleiden.
Het zij haar stroom de vreugd gebied',
Of treurig in haar bedding vliet,
Of over hoord en oevers schiet,
Door rotsen of langs klaverweiden;
Wij volgen 't klaterend geschal,
Dat neêrstort als een waterval,
Of, door een draaikolk ingezwolgen,
Met doffe borling nederdringt,

En zich ten diepen afgrond dwingt; —
Waar heen uw vloed zich neigt — wij volgen.

Die adem Gods, die 't ZIJN gebiedt,
Bemerkt het grove zintuig niet;
Hij klinkt in 't wentelen der sferen,
Het heemlenheer hoort naar die stem,
Eert zijn bevel en antwoordt hem;
't Verkondigt luid den lof des Heeren.
Wij hooren 't niet: — Zijn handenwerk
Klinkt voor ons eindig oor te sterk,
Als de almagt dreunt uit duizend monden,
Of ruischt te liefelijk, te zacht,
Als 't bij een' stillen zomernacht
Zijn vaderliefde komt verkonden;
Maar, HAYDN! in uw godlijk lied
Miskent ons oor die Godstem niet:
Ontzaglijk rolt ze in 't ruim der hemelen,
Zij kirt in 't zalig duivenpaar;
Verheft ons met den adelaar,
En, albezielend, zien wij haar
In 't zwevend heer der vooglen wemelen.

Natuur is vol van levenskracht.
't Het Heelal, met godlijk zaad bevracht,
Kwijnt, zucht, en hijgt, en zwoegt naar 't leven;
Het zwelt in ongekenden gloed,
Wij zien 't, in godlijk' ethervloed,
Vol aandrift naar de toekomst streven.

Wat diepe en namelooze smart
Grieft met haar pijl het tederst hart,
Dat immer 't onheil kwam bestrijden!
Wat wreed gevoel van bitterheid
En angst, maar vol van majesteit;
Wat tergend, diep rampzalig lijden!
Wat hoon, die 't laagst gemoed vernecrt,

Den onverzaagdsten held braveert,
Den wreedsten dwingland doet beklagen!
Wat al te afgrijselijke ellend',
Bij 't mededogen onbekend,
Wat leed dat niemand kan verdragen! . . . .

Wien schetst ge ons HAYDN? — Is 't een God,
Die neêrgebliksemd door het lot,
Dat blindlings treft, zijn smart doet spreken?
Is 't een onsterflijke die sneeft,
Om wien 't heelal stuiptrekkend beeft,
En siddrend gilt: — « Ik zal hem wreken? »

Neen — 't is de held der Christenheid,
Die door den geest zijns Gods geleid,
In 't ijslijkst hartewee verzonken,
Verguisd, gemarteld en gehoond,
Aan 't schandlijk kruishout vastgeklonken,
Zich in zijn grootsten luister toont!

Wat zaamgeperste ondraagbre zwaarte,
Wat alverpletterend vloekgevaarte
Drukt hem op 't schuldeloos gemoed!
Wat alverpestende addrenbeten
Doorknagen 't onbevlekt geweten,
Dat niets dan deugd en liefde voedt!

Gods wraak stort klaatrend op zijn schedel!
Maar hoe gelaten, schoon en edel,
Verheft hij 't neêrgebogen hoofd!
« Neen, vader, neen! Gij kunt niet haten!
« Mijn God, al hebt gij mij verlaten,
« Ik weet, in wien ik heb geloofd! »

Die woorden, dit naauw denkbaar dulden,
Dit schuldloos torschen aller schulden,
Den grootsten Godstolk opgeleid —
Dien pligt, een' Godmensch voorgeschreven,

Dit stout gevoel van deugd, verheven
Tot goddelijke heiligheid. . . .
Wie schildert dit tafreel? . . . Wat zanger
Treft hier de snaar, die trillen moet?
Wat geest, van godlijke aandrift zwanger,
Bezwijkt hier niet in d' eigen gloed,
Die 't stoutste kunstvuur deed ontbranden?
Wie, die zijn taak kent en doorziet,
Mistrouwt hier zijne krachten niet,
En vloekt de kunst niet, en haar banden?

Zwijg, dichtkunst, zwijg: uw zang is koud,
En 't voorwerp, dat gij aangrijpt, stout;
't Ontwringt zich aan uw taal, uw woorden,
Maar zweeft in onbedwongen vaart,
Als zwangre wolken, boven de aard,
In HAYDNS godgewijde accoorden. —

Ja HAYDN, 't geen ons oog nooit zag,
Het fijnst vernuft niet denken mag,
't Geoefendst brein niet kan beseffen,
Vliegt, met oorspronkelijken zwier,
Vrij en klapwiekend uit uw lier:
Gij weet het, trek voor trek, te treffen.

Geen slavernij van reeglen drukt
Uw' geest, wanneer gij ons verrukt;
Geen willekeurig snoer van wetten
Klemt met haar' onverdraagbren last
Uw scheppend kunstvermogen vast,
Noch kan u in uw vaart beletten. —

't Navolgend graauw vólg', voet voor voet,
Den draad, die 't steeds geleiden moet,
Onmagtig verder voort te streven!
Een geest, door eigen kracht gespoord,
Brengt scheppend nieuwe wetten voort,
Is boven vreemd gezag verheven.

Hij zet zijn grenzen telkens uit,
En kent geen' slagboom, die hem stuit,
Geen magtspreuk, die hem kan weêrhouwen.
Hij voelt zich door de oneindigheid
Der onbegrensde kunst geleid,
En volgt haar wenk met zelfvertrouwen.

Volgt, kunstnaars, volgt uw eigen spoor
Dringt de ongebaande wegen door,
Herschept ze in vruchtbre wandeldreven!
« Blijft op de eens aangelegde paân
« Niet suffend, niet gedachtloos staan. » —
Dit 's de eerste wet der kunst gegeven.

Volgt Haydns voorbeeld, geeft uw kunst
Niet prijs aan wankelbare gunst
Van hen, die 't oude slechts vereeren,
Die nimmer de oogen voorwaards slaan,
Dan om verschrikt terug te gaan,
En elk oorspronklijk denkbeeld weren.

Hij slechts verdient die onsterflijkheid,
Die 't nageslacht een spoor bereidt,
Om wisser, stouter voort te snellen,
Die in zijn' kring, en naar zijn kracht
De waarheid mint, de deugd betracht,
En 't heil der menschheid blijft verzellen.
« Voor hem breekt schooner morgen aan,
« Voor hem bloeit een verjongd bestaan. »
Komt, zangers, heft dien lofzang aan,
Bij 't feest dat wij uw' kunstvriend wijden.
Dat schooner galm mijn' toon vervang',
Omkleedt mijn woorden met den zang
Van 't avondlied der jaargetijden! — Kinker.

La Hollande en 1672 *et* 1678; *Ode.*

« Wat stoft gij op uw zeekasteelen?
« Wat op uw vrijheid, deugd en moed?

« Wat op den schat der werelddeelen,
« Dien Oost en West in 't juk, neêrstorten aan uw' voet?
« 'k Wil dat gij op mijn schouwtooneelen,
« In 't toegeworpen kleed eens vuigen slaafs zult spelen,
« 'k Wil Frankrijk mesten met uw bloed.

« Vergeefs, dat gij 't heelal omvademt,
« Den staf des Zeegods klemt, en weegt der volken lot;
« Ik duld niet dat één volk de lucht der vrijheid ademt!
« Zwijg, kniel, aanbid mij als uw' God,
« Verga! — ik scheur uw dijken open;
« Uw vlijt, uw' handel zal ik sloopen;
« 'k Hergeef aan d'oceaan u weêr.
« Dan zal het overschot, bezweken,
« Op 't armlijk duin den vloed ontweken,
« Voor 't minst me aanbidden als hunn' heer.

« Gij zult in ketens voor mij knielen,
« Schoon ge in die ketens knarsetandt:
« 'k Beheersch uw handel, goud en zielen,
« Uw leeuw kruipt siddrend in mijn' band. » —

Zoo spreekt, van uit zijn marmren zalen,
De trotssche Lodewijk! zijn heeren vliegen heen,
En hongerend naar buitbehalen,
Zijn drie gewesten ras door Mavors platgetreên.

De landmaagd vlugt met ongesnoerde vlechten;
De vader sterft, door 't Fransche staal doorwond;
De moeder gilt wanhopend in het rond,
En ziet door vreemde legerknechten
't Vooroudèrlijk verblijf verbranden tot den grond. —

Zal dan het volk, gewoon het stof te lekken,
Dat aan de purpre broos van zijnen Sultan kleeft,
Brandstichtend door de steden trekken,
Waar vrijheid nog haar schuts, de deugd hare outers heeft?
Hoe! zal de parel van Europe,

Der vorsten schrik, der volken hope,
Vergaan gelijk een bloem, die voor den stormwind zwicht?
Zal 't schoonst' gebouw, dat ooit de volken zagen,
Door 's vreemdlings knods zijn neêrgeslagen?
Verdwijnt dan Nederland gelijk een flikkerlicht?
Neen, neen! ik zal 's lands raad vergaderen;
Het bloed der aangebeden vaderen
Stroomt nog door vrijheidminnende aderen,
En schittert in hun fier gezigt.

Nu rijst van onder 't prachtig marmer,
In Delft gesticht voor Neêrlands held,
Met onweêrstaanbre kracht die groote regtbeschermer;
Hij smaadt de rust van 't graf, daar 't onze vrijheid geldt;
Hij toont het gapen zijner wonden,
De wet verscheurt, 's volks regt geschonden;
Zijn oog schiet vonken uit, zijn heldenboezem zwelt;
(Zoo zag Jupyn, toen hij de Titans had geveld!)
Bezielend zweeft de schuim langs de onverheerde gronden,
En ieder burger wordt een held.

De jonge Vorst, uit d'eelsten stam gesprooten,
Gevoelt zijn' heldenmoed vergrooten:
Hij snelt in 't uur des middernachts,
Van 't menschdom ongezien, slechts zigtbaar aan zijn' vader,
Naar 't grafgesteent' des voorgeslachts.
Hij treedt de welfsels in, stapt de achtbre schimmen nader;
Zweert d'eed van Hannibal voor 't oog der Oppermagt.
« Help God; dat ik 's volks ketens slake!
« 'k Zweeer Frankrijk onuitroeibre wrake;
« Breek ik mijn' eed, dat mij dan 't voorgeslacht verzake,
« Mij uit hunn' kreits verstoote, en 't nakroost mij veracht',
« Gelijk een' vreemden slaaf, in schande voortgebragt! » —
Gij weet het Lodewijk, heeft hij zijn' eed betracht?
Nu barst elk los gelijk orkanen!
Als Niagaraas val, met donderend geluid,
Stort Neêrlands heldenvolk op Frankrijks legervanen;
't Valt alles aan den Leeuw ten buit. —

De Ruiter dondert op te baren,
Beroert of stilt het golvend nat;
De God der zee, in hem gevaren,
Schiet nu de Fransche vloten plat.

De Rijngod heft zijn kruin van uit zijn watervlieten,
En ziet zijn' stroom in slavernij
Als een verachte beek met schande zeewaarts schieten,
Hij ziet dat! -- wenkt! zijn stroom is vrij.

Ja, Neêrland rijst! zijn glans kon slechts één oogwenk tanen;
De glorie wappert weêr in zijne ontrolde vanen.
Zoo werd het meesterstuk van Philoctetes hand,
Apollos Godlijk beeld, door Griekenland bewonderd,
Door woeste Gothen neêrgedonderd,
Bedolven in 't Campaansche zand.
Door Leo werd het weêr uit zijnen nacht verheven,
En voor het nageslacht gespaard,
En 't blijft, Europa weêrgegeven,
De aanbidding steeds der eeuwen waard'.

Dus scheurt uit d'afgrond van het heden
Zich op het diepverbrijzeld hart;
En vindt alleen in 't glorierijk verleden
Een' balsem voor zijn zielesmart. --

Dus zingt, op 't wrak des Staats gezeten,
Een Bard, wiens zucht voor 't land door hart en aadren gloeit;
Hij ziet 's lands eerzuil omgesmeten;
Der vaadren roem van een gereten;
En daar zijn tranenvloed der oudren urn besproeit,
Ziet hij hun deugd bij 't nakroost uitgeroeid.
Hij wil nog voor dat kroost, die halve Goôn bezingen,
Maar ziet d'orkaan, die aan de kimmen broeit. --
Hij voelt zijn citersnaren springen,
Zijn tong geboeid.

HELMERS.

L'heure du soir. (Het herdersuurtje).

Komt ons Venus star genaken,
Menig paartje bidt Auroor,
Dat ze in lang niet moge ontwaken,
Of verdolen van haar spoor.

Roeme een ander 't goud der stralen,
Die de God des daags ons schenkt;
Ik zie liever 't nachtfloers dalen,
Dat het al tot rusten wenkt.

Wat al hartjes gaan dan open,
Vol verlangen naar de nacht!
Wat al minnaars, aangeslopen,
Zien naar 't venster, dat hen wacht!

Wat al borstjes, die dan smachten
Van een prikkelenden gloed!
Wat al boezemtjes, waar 't wachten
Meer en meer het vuur in voedt!

Wat al deurtjes dan ontsloten,
Waar een Nape schildwacht houdt!
Wat al raamtjes opgestoten
Voor fluwelen minnekout!

Wat al lachjes, wat al vonkjes,
Uit een schuchtre vrees gedooſd!
Wat al tintelende lonkjes,
Waakzame ijverzucht ontrooſd!

Wat al ongewisse stapjes,
In het schemerlicht gedaan!
Wat al treedjes, wat al trapjes,
Op de teentjes langs gegaân!

Wat al zilvren toovertoontjes!

Wat al wederzijdsch gekoos!
Wat al lelieblanke koontjes,
Blozend als de purperroos!

Wat al armen in gewemel
Bij der vingren malschen druk!
Wat al kuschjes! welk een hemel,
Waar het zwijmelt van geluk!

Wat al zoete woordjes glippen
Boezem uit en boezem in!
Wat al lispelende lippen
Slaken zuchtjes, rijk van zin!

Wat al koralijne mondjes
Gieten door en zacht geaêm,
In die vogelvlugge stondjes,
Toovrend vlotte zieltjes t' saam!

Wat al tongjes, vol van leven,
Door elkanders waas bekoord!
Wat al handen werk gegeven,
Door nieuwsgierigheid gespoord!

Wat al loddrig pinkende oogjes,
Smeltend van het zoetst geween!
Wat al gladde wenkbraauwboogjes
Kronklend van genot in een!

Wat al teedre worstelingjes,
Nooit of schaars beproefd bij dag,
En meer zuikerzoete dingjes,
Die men niet zoo noemen mag!

Ach, alleen voor lastig zwoegen
Is de klare dag gemaakt,
Maar het duister voor genoegen,
Dat aan alle tongen smaakt!

Roeme een ander dan den luister
Van de zon in volle pracht;
Ik, ik houde 't met het duister,
Zing ter eere van de nacht.

Ja, ik zing u, stille nachtjes;
Die zoo eindloos veel gehengt,
Wat de dag niet duldt, en zachtjes
Mij in Fyllis armen brengt!

WISELIUS.

La Hollande siège de la navigation.

Neen, neen, 'k laat de eer mij niet ontwringen,
Voor mij is 't dat de dichtstroom vliet!
Een ander moge stouter zingen,
Doch overtreft me in zucht voor 't heilig Neêrland niet.
Toen 't land, nog onder 't nat bedolven,
Slechts naakte visschers op zijn golven,
In ranke booten, drijven zag,
Sprak, zwevende over 't ruim der wateren,
Een God; zijn stem was 't dondrend schateren
Der baren, die op stranden klateren:
« Sticht, Zeevaart! hier uw' troon; rijs hier in vollen dag! »

De Zeevaart komt! de drassige aarde
Wordt land! de steden rijzen op!
't Gevoel van vrijheid, regt en waarde,
Bezielt het Hollandsch hart en voert zijn kracht in top.
De burgers worden heldenscharen;
Een goudstroom ruischt zijn gouden baren,
Gelukkig Neêrland! in uw' schoot;
'k Zie 't goud der verre westerstranden,
De specerij der oosterlanden,
Zich storten in uw nijvre handen,
En door 't heelal uw' naam met dankbaarheid vergood.

De God des Noordpools heeft zijn' zetel
Met bergen eeuwig ijs omschorst:

Waar was de stervling, zoo vermetel,
Die 't ontoeganglijk rijk des Gods betreden dorst?
De Brit verschijnt, wordt afgeslagen:
Slechts Neêrlands Heemskerk durft het wagen,
Hét nooit doorzochte rijk stoutmoedig in te treên;
Geen halfjaars nacht, geen vlotte rotsen,
Die krakend op elkander botsen,
Geen hartverbrijzlend golvenklotsen,
Weêrhouden hem, den God in 't aangezigt te trotsen;
Hij voert zijn' waterbuit zeeghaftig met zich heen.

Wie zal door 't gloeijend Oosten spoeden
Naar oorden, eeuwig ongezien?
En worstlen daar met ongekende vloeden?
Den dood, en meer dan dood, den honger weêrstand biên?
Juicht! voelt uw grootheid, Nederlanders!
't Is Tasman, die het eerst uw standers
Daar vest, een werelddeel uw naam geschonken heeft.
Ja, Holland blijft u 't lot kastijden,
En wil (voorkom dit, God!) de vloek der tijden,
Dat ge, als een plant, vergeten sneeft;
Hoe bij uw' val de hel zich moog' verblijden,
Een wereld voert uw' naam! daar zijt ge, en blijft ge, en leeft.

Ja, Cook! ook ik kniel voor u neder;
U wordt mijn hulde ook toegebragt!
Maar Neêrlands zeeroem is een ceder,
Wiens onverwrikbre kruin met storm en donders lacht.
Stort, stort vrij neder, bliksemslagen!
Blijft, Deuen! Gaulers! (wormen!) knagen
Aan d'eeuwgen stam, die zich verheft;
Gij, die u thans 't gebied der vrije zee benadert,
Des aardrijks schat in uwen schoot vergadert,
Gij Brit! gij schudt vergeefs den stam en 't dik gebladert;
Geen volk, dat Neêrlands volk in zeeroem overtreft.

Hier stonden, Zeevaart! uwe altaren;
Hier hadt ge uw tempels, priesterdom!

En thans! — ach! 'k blijf vol weemoed staren!
Thans is uw koor verdelgd! uw priesteren zijn stom!
Thans in d'onneedlen band gekluisterd,
Met hangend hoofd, het oog ontluisterd,
Kwijnt, sterft gij aan 't verlaten strand:
En ik, uw dichter, nederzijgend,
Van weemoed bij uw grafterp zwijgend,
Naar ademtogt en laafnis hijgend,
Zing bij dat graf uw' lof naast dien van 't Vaderland.

Zoo werd, bij 't hartverscheurend sneven
Eens helds, in Wodans heilig woud,
Der Barden loflied angeheven,
En 't waardig heldenlijk der houtmijt toebetrouwd!
's Helds schild en speer kraakte in de vlammen
Der opgehoopte beukenstammen,
Bij 's vijands rijkversierden dos;
En, bij de slepende ommegangen
Der Barden, werd zijn lof vervangen
Door Vaderlandsche vrijheidszangen,
Terwijl de ziel des helds steeg naar 't verblijf zijns Gods.

Hoe, Zeevaart! zoudt ge uw graf hier vinden?
O neen! een God verkondt het mij:
Eens vliegt gij weêr, op d'aâm der winden,
Van Neêrland door 't Heelal, verjongd en sterk en vrij.
Ja, 't doode strand zal weêr herleven;
't Verdort plantsoen weêr vruchten geven,
En Neêrland wordt des aardrijks reê.
Gij, eeuwge Geest! die 't all' omvademt,
In en door wien de Schepping ademt,
Bestem, verhoor des dichters beê!

HELMERS, éloge de la navigation.

DISCOURS
ET MORCEAUX ORATOIRES.

Discours d'un chef des Grecs à ses compatriotes lorsque après la destruction de Corinthe, les Romains réduisirent la Grèce en province romaine. Fragment d'une tragédie inédite.

Nadat *Griekenland*, door onderlinge verdeeldheid en twist, eene prooi der *Macedonische* Koningen geworden was, werd het eindelijk door FLAMININUS, *Consul van Rome*, in het jaar 557 na de stichting dier stad, op de *Isthmische* spelen, plegtig voor vrij en onafhankelijk verklaard, en als bondgenoot der *Romeinen* erkend. Uitbundig was de vreugde der *Grieken*, weinig denkende, dat zulk een magtig bondgenoot spoedig in eenen meester zou veranderen. Dan, toen het *Achaisch* bondgenootschap geschikt scheen, om het Vaderland van SOLON en LYCURGUS zijnen ouden luister en kracht weder te geven, trachtte *Rome*, door alle middelen en listen, dat bondgenootschap te ontzenuwen. Dit gelukte: *Corinthe* werd ingenomen, verwoest en aan de vlammen ter prooi gegeven, en *Griekenland* werd vervolgens, als *Romeinsch* wingewest, door *Prætors* bestierd. Dit zij genoeg tot beter verstand der volgende aanspraak van den *Griekschen* Bevelhebber, na het verwoesten van *Corinthe*.

Het vonnis is geveld, ja Grieken! gij wordt slaven!
Leert nu, gekromd in 't juk, naar 's vreemdlings wenken draven:
Uw vrijheid is vernield, der Vadren roem vermoord;
Gebrek, en schande, en smaad, en honger holt hier voort.

Het volk, door zoo veel bloeds en glorie vrijgestreden,
Ligt nu in 't stof verguisd met diepgekneusde leden,
Goôn! Aristides kroost, Epaminondas teelt,
Wordt nu, als rooverbuit, door 's roovers klaauw verdeeld.
Wat baat het bloed, gestort op Matinea's velden?
Wat vrucht brengt thans uw dood, o Marathonsche helden?
Op dat een vreemdeling, gebraakt uit Romes wal,
Uw goud verslinden, en uw ziel verkoopen zal! --
Niets, niets is 't uwe meer! met schat en bloed en magen
Moet gij de zetels van de vrijheidmoorders schragen.
Kroost van Miltiades! leer nu der slaven kunst,
Aanbid de luimen van een' meester, zoek zijn gunst,
Kniel voor hem in het stof, voorkom, vergood zijn wenken,
Vernietig zelf uw' geest, (geen slavenstoet moet denken!)
Dan ziet hij mooglijk uit zijn hoogte op u eens neêr,
En duldt genadig dan uw hulde, als Opperheer.
'k Zie u Europa's volk, elks spot ter prooi gelaten,
En schaamlend bedelen langs uwe ontvolkte straten.
Wat denkbeeld! Griekenland zich buigen voor een' Vorst!
Het onverdoofbaar vuur der wraak glocit in mijn borst.
Ja, Grieken! ja, gij moet voor meesters u verneêren;
Geen tegenstand baat hier, het zou uw ramp vermeêren:
Wat baat Alcides knods in 's grijsaards stramme hand?
En wie wringt de Etna digt, wanneer hij kookt en brandt?
Vergeefs! maar eer gij 't kleed des slaafs gordt om uw leden,
Eer gij, met hangend hoofd, vóor 's vreemdlings kar zult treden,
Zij de eer van 't voorgeslacht een offer aangeboôn!
Hoe! zoudt gij knielen in 't gezigt dier halve Goôn?
Neen! snelt naar de oorden, door hun godlijk bloed geheiligd;
Vliegt naar de templen door hun reuzenkracht beveiligd,
Waar 't marmer ons 't gelaat dier Helden nog vertoont;
Scheurt daar hun tombe in twee, en niets blijve onverschoond!
Reeds staat Corinthe in brand, en 'k zie haar dijken zinken;
In 't land der slaven moet geen merk van vrijheid blinken!

Maar, Grieken! daar ge als 't vee voor 't outer wordt geveld,
En magteloos uw kruin buigt voor het vreemd geweld;

Eens komt het uur der wraak tot straf der rustverstoorders:
Gestrenge Nemesis regt eens uw vrijheidsmoorders.
De dag blaze in uw hart het vuur der wraak steeds aan!
De nacht leere eens uw kroost onmerkbaar toe te slaan!
Ja, de eerste kreet, dien gij uw staamlend kind doet hooren,
Zij slechts een kreet der wraak, aan Rome toegezworen!
Aan 's moeders borst zuig' 't kind den dorst reeds in dier wraak;
't Vuur, dus in 't hart gevoed, barste uit en brande en blaak',
Ontvlamm' het jeugdig hart met ongelescht begeeren,
Om 't wee, op ons gehoopt, op 's vijands kruin te keeren! —
Als 't kind ten jongling rijpt, voert 't dan, in 't holst der nacht,
Voor de ouders van de Goôn, naar 't graf van uw geslacht:
Zweert dáár bij Jupiter, met opgeheven handen,
Te woekren met de wraak op onze dwingelandèn!
Het wee, dat ons thans treft, en hen het hart verstaalt,
Word' duizendvoudig door ons kroost aan hen betaald!

Gij Godheên, die mij hoort, staaft en vervult mijne eeden!
Gij ziet nu 't Grieksche bloed in 't stof, als kaf, vertreden:
Duldt niet, dat 's roovers klaauw ons als zijn prooi verdeel',
En bij 't Bacchantenmaal zich in ons jammren streel'!
Laat, laat Prometheus straf hem onzen angst doen boeten;
Hij wane in iedren Grick een' wrekend' God te ontmoeten,
Die, met den blikzem van de wraak altoos gereed,
't Gevoelloos hart hem treff' en hem met voeten treed'!
Gij Goôn! die 't Grieksche volk hebt uit het niet getogen!
Gij kunt niet straffeloos 's Lands ondergang gedoogen;
Gij toeft ('k aanbid uw wit), om zeker toe te slaan!
Gij stemt mijn bede toe; juicht, Gricken! 'k sterf voldaan.

HELMERS.

PROCÈS DE SOCRATE.

Melitus, Grand Prêtre.

O Zuilen van den staat! grootachtbre burgervaderen!
Gij, die tot heil des volks, wilde op dees plaats vergaderen!
De eer van het godendom, het welzijn van den staat,
De godsdienst, en mijn pligt, drijft mij hier heen, o raad!
'k Zal, na het eindigen der offerplegtigheden,
Met een gezuiverd hart in 't midden uwer treden,
En Socrates, o Raad! voor 't oog der hooge Goôn,
Te lang, te fel getergd door zulk een' grooten hoon,
Beschuldigen als een', die der vooroudren zeden,
Den godsdienst en de wet, stoutmoedig durft vertreden:
Hij is een vijand van het volk en van 't altaar,
Van billijkheid en regt; de godsdienst loopt gevaar,
Indien gij weigert de eer van 't godendom te wreken:
Straft hem, die hier het vuur van oproer poogt to ontsteken.

Anitus, un des Juges.

. . . . . Gij, die, in Ceres daken,
Voor de eer der hooge goôn en voor 's lands wet blijft waken!
De raad dankt, Melitus, u voor uw waakzaamheid.
En gij, die door uw taal het oproer hier verspreidt,
De magt van 't godendom stoutmoedig durft versmaden,
Den godsdienst, die, gegrond op achtbre orakelbladen,
Van 's aardrijks uchtendstond door ieder is geëerd,
Alom bespotlijk maakt, en schandelijk trotseert!
Beef voor der goden wraak! de strengheid onzer wetten
Zal u, ellendige! hier voor elks oog verpletten.

Melitus, sacrifie à Jupiter et dit en s'adressant aux Dieux:

o Gij, die uwen troon gesticht hebt in de wolken!
o Groote Jupiter! o vader aller volken,
Wiens gunstig toevoorzigt voor 't gansche menschdom waakt,

En tot wiens eeuwige eer hier 't heilig outer blaakt!
o Vader van 't heelal, aan tijd noch plaats gebonden!
Gij, die het binnenst der gedachten kunt doorgronden!
En gij, die met een' wenk het groot heelal doorziet,
Apollo! weiger mij dit uur uw bijstand niet.
Gij ook, Minerva! steun en schutsvrouw dezer landen!
Ach, sla een gunstig oog op deze onze offeranden.
Straft hem, o godheên, die de waarheid hier verbergt,
En uwe goedheid door zijn roeklooze eeden tergt.
Gij, stroomen! aarde! en gij, geduchte razernijën,
Die, in den afgrondspoel, de boosheid straf doet lijên!
Hoort, hoort mijn' eed, en leest in 't binnenst van mijn hart:
Zoo ik mijn' eed verbreek', dat dan de wreedste smart,
De felste wroegingen mijn schuldig harte knagen;
Dat ik ten doel verstrekk' der schrikkelijkste plagen;
Dat ik in schande leev', mijn bloed vergoten word',
Gelijk dit water op 't altaar is uitgestort;
Ik voel de woede in 't hart, waar ik mijn schreden wende,
Niets dan de wanhoop, dood, de wroeging en ellende!
'k Roep 't wraakgoddinnendom tot mijn getuigen aan:
De strenge geeselroê, die nimmer is te ontgaan
Der Eumeniden, treff' me in Plutoos helsche staten;
Dat ik, van 't godendom en van 't heelal verlaten,
Van elk gehaat, vervloekt, en ongewroken sterv';
Ja, dat mijn kil gebeent' geen handvol aard' verwerv';
Dat met mijn overschot zich raaf en gier verzaden,
Zoo ik op deze plaats ooit de onschuld durv' verraden;
Mijn nagedachtenis verga, of word' veracht,
En zij een afschrik bij het laatste nageslacht!

Prière de Socrate.

. . . . . Oneindig eeuwig Wezen,
Door 't deugdzaam hart bemind en wien de boozen vreezen!
Gij, die den mensch, deze aard', ja alles hebt gevormd;
Die in den zephyr zweeft, en in de orkanen stormt!
Laat mij, door u gesterkt, dit dolend volk verlichten;
Verdrijf de dwalingen; doe 't slaafsch vooroordeel zwichten.

Weldoener van 't heelal! o Schepper der natuur!
Schenk mij welsprekendheid in dit verschriklijk uur.
Zoo mij dit dwalend volk om uwe leer' doet sneven,
Ik ben dartoe bereid, 'k wil hun mijn dood vergeven.

Après le sacrifice Melitus dit au peuple.

Gij, priesters, raden, en gij, burgers van Athenen,
In wier gemoed zich deugd en vrijheidsmin vereenen!
't Is noch het bijgeloof, noch 't vuig belang, noch haat,
't Geen mij verschijnen doet in uwen kring, o raad!
Neen: eedler doel ben ik verpligt u te openbaren:
Het heil van 't vaderland, en de eer van onze altaren;
Het heilig godendom, welks wet men stout veracht;
Dit alles heeft, o raad! mij op dees plaats gebragt.
Thans ziet men 't ongeloof, dat, onder schijn van reden,
't Verwaand gelaat verbergt, in 't midden onzer treden:
Den godsdienst en 's lands wet vertrapt het met den voet,
En 't loert om heimlijk zich te baden in ons bloed.
Zoo wij dit monster niet op 't onverwachtst doen sneven,
Zal zijn geduchte magt, o raad! ons eens doen beven.
Het spot met regt en wet, en, onder valschen schijn
Van ons te leeren, spreidt het overal venijn.
Beklagenswaardig lot! wij, zwakke stervelingen,
Staan voor verleiding bloot, zelfs in gewijde dingen;
De schijn beguichelt ons en regelt onze daân:
Ik zelf zag Socrates eerst voor een godheid aan,
Die tot der menschen heil gekomen was op de aarde.
Maar toen de godspraak hem voor wijs en groot verklaarde,
Heeft straks de hoogmoed hem tot euveldaân vervoerd:
Toen heeft hij door zijn taal het hart des volks beroerd:
Toen leerde hij dat een der goden hem deed spreken,
Toen zocht hij 't oproer in deez' achtbren wal te ontsteken;
Zijn neiging werd zijn wet, het redelicht zijn god,
En 't vaderland een naam, waarmede een wijsgeer spot.

Anitus.

. . . . . Daar 't hoofd der wigchelaren
Voor de eer der goden waakt, moet ik, o achtbre raad,

Wien 't heil van 't vaderland op 't sterkst ter harte gaat!
Dien vuigen booswicht ook als vijand onzer wetten
Beschuldigen: 't wordt tijd zijn' hoogmoed perk te zetten.
Hij, die geen godsdienst heeft, bezit noch eer noch deugd.
Hij stookt het oproer aan, misleidt het hart der jeugd,
En poogt niet slechts het volk zijn dwalingen te leeren,
Maar zelf den godsdienst van gansch Grieken om te keeren.
Voorkom, voorkom 't gevaar, eer 't mooglijk is te groot,
En doem den vijand van den staat en goôn ter dood.

Défense de Socrate; *il s'addresse d'abord à Anitus puis à ses Juges.*

. . . . . o Snoode godentolk!
Gij, die door 't vuig belang, uw' god, zijt aangedreven,
Om mij, een grijsaard, een' onschuldigen, wiens leven
U haatlijk is, barbaar, op te offren aan uw woên,
En die mijn' dood hier eischt, het godendom ten zoen!
Gij, die, als tolk der goôn, uw driften moet verwinnen,
En ieder' sterveling moet als uw broeder minnen!
Hoe! gij haakt naar mijn' dood als naar een zegepraal,
En dient de goede goôn door dwinglandij en staal!
Denk niet dat ik de stem, die elk natuur doet hooren,
De stem van mijn gemoed, de stem van God zal smoren;
o Neen! 't geweten spreekt, en veronschuldigt mij;
En, schoon me een keten knell', mijn hart blijft echter vrij.

En gij, o raden, die hier 't heilig regt moet wegen,
En door den wil van God zijt tot uw' rang gestegen!
't Voegt u om naar te gaan, waarin ik onbedacht
De Godheid of 's lands wet, vermetel heb veracht.
Anitus klaagt mij aan, en durft aan u ontdekken
Dat ik de jeugd van 't spoor der deugd poog af te trekken;
Dat ik haar lessen geef, hoogstschaadlijk voor den staat;
Dat ik een vijand ben van 't volk en van den raad;
Ik, die, sinds veertig jaar, o achtbre raad! uw zonen
Het pad der deugd, der eer, der menschlijkheid dorst toonen;

Ik, die de reinste vreugd en 't hoogst geluk genoot,
Als een ellendig mensch gered werd van den dood!
'k Beroep mij zelf op u, o raad! 't is tijd van spreken.
Zocht ik in uwe ziel ooit de ondeugd aan te kweeken?
Ben ik strafwaardig, omdat ik de waarheid uit?
Het stikziend bijgeloof in 't haatlijk woeden stuit?
Het volk dees lessen geef: « Wees deugdzaam; wees regtvaardig;
« Maak door weldadigheid den naam van mensch u waardig;
« Ween met de ellendigen, en deel in elks verdriet;
« Doe altoos andren 't geen gij wenscht dat u geschied'.
« Zoo de eeuwige Oppermagt u schatten heeft gegeven,
« Deel heimlijk daarvan uit; doe nimmer de armoê beven;
« Bescherm haar in gevaar, en sta den zwakken bij;
« Bemin de waarheid; haat bedrog en huichlarij:
« Zweer voor het oog van God, dat gij altoos uw pligten,
« Als burger en als mensch, blijmoedig zult verrigten;
« Smoor nimmer in uw hart de stem der menschlijkheid;
« Hoor de onschuld, die, gekromd, aan uwe voeten schreit;
« Bemin al 't menschdom, en verlicht der slaven banden;
« Haat niets dan 't misdrijf en de zielendwingelanden;
« Bepaal de woede van 't afschuwlijk bijgeloof;
« Wees nimmer voor de stem der zuivre reden doof;
« Denk aan het uur des doods; volg de inspraak van 't geweten;
« Vergeet uzelven nooit, hoe hoog in rang gezeten.
« Zoo schijne uw leven slechts een blijde zomerdág:
« Zoo stapt ge in 't rijk der rust, terwijl het droef geklag,
« De heete tranen, die uit aller oogen vlocijen,
« U volgen tot aan 't graf, uw zerk en asch besproeijen.
« Dan smaakt gij, voor Gods troon het loon voor uwe deugd,
« En de eeuwigheid schenkt u eene onuitspreekbre vreugd. »
Zie hier, o raad! al 't geen ik openlijk deed hooren.
'k Trachtte ieder door mijn taal tot deugden aan te sporen.
Ben ik strafwaardig in uwe oogen, straf mij vrij.
God, die ons allen hoort, ziet neêr op u en mij.

Thans maalt de wijsgeer hen met levendige trekken,
Hoe hij steeds trachtte elk een' tot deugdliefde op te wekken;

Hoe 't heil van 't vaderland hem steeds op 't harte woog;
Hoe hij Deliums vest uit 's vijands handen toog;
Bij 't sterk Amphipolis der Perzen trots verneérde,
En Potidéa met standvastigheid verweerde.
Hij schetste voor den raad wat hij, sinds veertig jaar,
Geleerd had aan het volk; hoe hij, in 't grootsch gevaar,
Toen Sparta regt en wet baldadig had verbroken,
Alléén voor 't volk en voor de vrijheid had gesproken;
Zich nimmer had gemengd in stad- of landbestuur;
De wetten had geëerd; hoe hij alleen natuur
Gehoord had en gevolgd, toen ze in den raad besloten
Tien legerhoofden 't staal verwoed in 't hart te stooten,
Uit Mavors veld gekeerd in volle zegepraal;
En hij besluit in 't eind' zijne aanspraak in dees taal:
'k Erkende nooit, o raad! uw zwakke en laffe goden;
Die goôn, der zwakken schrik, de toevlugt aller snooden;
Die leven in 't verraad en vrouwenschenderij;
Die wufter, zwakker, en nog wreeder zijn dan wij!
o Neen! er is een God, een Vader aller volken,
Wiens vuist den bliksem schiet, en dondert uit de wolken;
Die de aarde heeft gevest en 't aaklig schimmenrijk.
De gouden dagtoorts geeft ons van zijn goedheid blijk.
Hij spreekt, en all' wat is, volgt siddrend zijn bevelen;
Ja, de adem van zijn' mond kan 't leven mededeelen.
Hij spreekt, de heldre dag verandert straks in nacht,
En 't gansche schepslenheir beeft voor zijne oppermagt.
't Belang, die sterke god der ligt verleidbre scharen,
Gesterkt door vrees of hoop, stichtte eerst alom de altaren:
De onkunde bragt hierna de godendiensten voort,
Die veeltijds de oorzaak zijn van roof, geweld en moord.
Wij, bloot voor dwaling, wij, die schaarsch naar reden hooren,
Wij zijn, helaás! wel zwak, maar niet strafwaard' geboren
Om bij- en ongeloof, die bronnen onzer smart,
Te ontgaan, tastte ik bedaard in 't binnenst van mijn hart.
Toen voelde ik me aangespoord door 't eindloos Opperwezen,
Om hem te eerbiedigen, te roemen en te vreezen;
Om u de waarheid, vrede en wijsheid aan te biên;

En u te leeren hoe gij 't misdrijf kunt ontvliên.
Natuur is 't groote boek: hiernaar moet ieder leven:
Met létteren van vuur heeft God zijn' wil geschreven
Aan 't breede luchtgewelf, Hij eischt geen offerand'
Van koren, vee, of vrucht, die op 't altaar verbrandt;
o Neen! de Oneindige schept enkel welbehagen
In 't zuiver, 't schuldloos hart, hem needrig opgedragen,
Dat niemand de inspraak van 't geweten tegensta!
Dit is de Godheid, die ons altijd drijft, o ja!
Haar sterke stem roept steeds in 't binnenst van ons harte:
« Bemin uw vaderland; heb deernis met de smarte
« Van anderen; eer de deugd, wees wijs; en toon altijd
« Dat gij het weldoend oog der Godheid waardig zijt. »
Geen nacht, geen duisternis kan u haar oog onttrekken.
Geen' tempel kunt gij ooit haar doen ter woning strekken,
Geen tempel heeft de bron van alle heil en goed
Dan de aard', den hemel en het deugdgezind gemoed.
Zie hier den godsdienst, en den pligt der stervelingen:
Dit eischt van ons, o volk! de Schepper aller dingen;
Dit roept natuur; hierdoor weêrstaat gij ramp en smart:
Die lessen zijn gedrukt in 't binnenst van uw hart.

Verwacht niet dat ik hier, door smeeken, of door klagen,
Door droevig rouwmisbaar van vrienden en van magen,
Van echtgenoote, of kroost, gedost in treurgewaad,
Mijn noodlot tracht te ontgaan; verwacht dit niet, o raad!
Neen, neen! geen tranenvloed, geen klagt, geen handenwringen,
Moet u, die regters zijt, tot laffe deernis dwingen,
Gij, die de plaats van God hier in dit uur bekleedt,
Hoort de achtbre stem der wet, en denkt aan uwen eed!
Van ieder' mensch, dien gij of vrijspreekt, of doet sneven,
Zult gij eens rekenschap aan 't eeuwig Wezen geven;
Aan 't Wezen, dat op u en mij thans nederziet,
Dat vrij de booswicht beev', zijn straf en dood ontvlied',
Den raad bewegen will' door droeve jammerklagten,
De wijsgeer moet bedaard zijn naadrend lot verwachten,
Indien 't geweten mij geen wroegende angsten baart,

Indien mijn eigen hart mij niet strafwaard' verklaart,
Zal ik mijn noodlot noch ontwijken, noch beklagen;
Neen; de onschuld moet door vrees zichzelve niet verlagen.
Welaan, o raden, spreckt, ik wacht van u mijn lot.
Mijn regters zijn mijn hart en een weldadig God,
Een God, die al 't geweld der boosheid kan bepalen.

Socrate après le jugement qui le condamne à boire la ciguë.

Welaan, ik ga ter dood; uw wenschen zijn voldaan;
Ik zal op uw bevel ten duistren grave dalen,
En aan natuur den tol, dien ze afeischt, grootsch betalen.
Voor hem, die deugdzaam leeft, is 't sterven nooit een straf,
En met zijn leven daalt zijne onschuld niet in 't graf;
o Neen! zijn ziel dringt door de ruime hemelbogen,
En nadert tot den troon van 't eeuwig Alvermogen.
De oneindige Opperheer ziet de onschuld, en beloont
Weldadig hem, die hier zich zijner waardig toont.
Ik heb altoos geleefd om 't sterven niet te vreezen.
De dood voert me in den schoot van 't gunstrijk Opperwezen.
De dood is mij geen straf; neen, hij ontsluit de baan,
Waar langs ik, rustig, naar een beter oord zal gaan;
Waar nooit het misdrijf op de deugd zal zegepralen;
Waar de onschuld, hier verdrukt, weêr blij zal ademhalen;
Waar nooit een traan, dan die van vreugd, het oog ontspringt,
En eeuwig 't geestenheir Gods lof en goedheid zingt.

En gij, o raad, die mij veroordeelde om te sterven!
Mijne onschuld zal hierna bij u geloof verwerven,
Vooral bij u, die hier, door 's priesters taal misleid,
Mijn vonnis hebt gestemd. 'k Vergeef uw spoorloosheid.
Zoo gij vergifnis zoekt, hebt gij geen straf te vreezen;
Een min genadig God zou mijn aanbidlijk wezen.

Maar gij, die mij verwijst, en die mijne onschuld kent!
De Godheid ziet op ons: heeft voor uw straf in 't eind'.

't Zij ge in het rotsig spoor des boschstiers om moogt dolen,
Of 't Nabatheesch gewest u houd' voor elk verholen;
't Zij u 't Sarmatiesch volk in digte hutten dekt,
Of ge u aan 't barste strand aan elks gezigt onttrekt;
't Geweten zult gij nooit tot rust of zwijgen dwingen.
Zijn stêm zal donderende u steeds in de ooren dringen.
In ieder' mensch zult gij uw' regter, vijand, zien,
En gij zult noch uw straf, noch 't oog van God ontvliên.

Ontzaglijk Opperheer, wiens stem 't heelal doet beven!
Ach! wil de dwalenden mijn straf en dood vergeven.
Dat eens mijn bloed, 't welk hier zal stroomen tot uwe eer,
Aan 't snood bedrogen volk de ware wijsheid leer'!
Bescherm mijn vaderland! bewaak de Atheensche muren;
En laat hunn' voorspoed tot het eind' der wereld duren!
Dat nooit de tweedragt hier haar helsche toorts ontsteek'!
Dees vest een' rijken stoet van ware wijsgeers kweek',
Die door gezond verstand steeds 't bijgeloof doen vreezen!
Bewaar den lieven vrede; o weldoend Opperwezen!
Uw zegen ruste altoos op ouderdom en jeugd!
Of smeek ik u te veel, schenk ieder lust ter deugd.

HELMERS, Socrate.

Prière à Dieu.

Gij, God van Jezus! God der wereld! die 't heelal
Geenszins ter prooi laat aan een blind en woest geval;
Bezieler, Hoeder, en Vervuller! Gij, die 't leven,
De schoonheid, kracht en geest, hebt aan de stof gegeven;
Gij, Vol- en Alheid! door geen wezen ooit gedacht,
Nooit uitgesproken door de stoutste vindingskracht!
Gij Onbegonnen', die geen toekomst, geen verleden
Ooit kent, bij wien het smelt in één, één eeuwig heden;
Aan wien het mierennest, dat op deez' molshoop leeft,
Den naam van Brama, Zeus, Thien, of Jehova geeft,
Die eeuwig naamloos blijft; — die duizend myriaden
Van zonnestelsels in de onmeetlijkheid ziet baden,
Bij U slechts bobbels, door 't geblaas eens kinds gevormd,

Slechts nevel, mist en damp: — wij, wriemlend aardgewormt',
Onzigtbre insekten op een steengruis, durven 't wagen,
U, Eeuwige! onze bede en wenschen op te dragen;
Als of onze onzin, ons gestamel, de eeuwge wet,
Door U, als Oppervorst, der hoofdstof vastgezet,
Ooit kon verwrikken of verandren! — neen, o Vader!
(Vergeef mij, ach! dien naam, waar 'k dankend U meê nader,)
Ook ik, ik ondeel, slechts een schaduw van 't bestaan,
Een niets, geen droppel in d'onmeetbren Oceaan
Der wezens, waag het niet, met mijn vermeetle klanken,
U iets te smeeken, neen, mijn God! ik kan slechts danken;
Slechts danken kan ik U, dat gij mij 't aanzijn schonk,
En mij bezield hebt met uw' adem, mij een vonk
Van uwe Godlijkheid hebt in de ziel gedreven;
Gij, eenige oorzaak van U zelven! die met leven
De woestenijen van den ether hebt vervuld,
Maar uw bestaan, uw' aard, voor ons in 't duister hult;
Ik smeek U niet, maar 'k hoop, ik wacht, dat eenmaal de aarde
De leer van Jezus zal erkennen in haar waarde;
Dat eenmaal 't Christendom, naar Jezus leer gesticht,
In al zijn vlekloosheid zal schieten in het licht,
En 't menschdom, door die leer veredeld en herboren,
U, Eeuwge! danken zal voor 't heil, aan de aard' beschoren:
Dan zwicht geweld en roof, de krijgstoorts wordt gebluscht!
Bestem die hoop, mijn God, en ik, ik sterf gerust.

HELMERS, hymne à Jésus.

Remords d'Antiochus, qui vient de faire mourir les Machabées.

Wat helsche razernij vliegt door mijn brandende aadren!
Hoe zwelt mijn hart van toorn! . . . Vervloekte gruweldaân!
Uw rustloos denkbeeld grijpt mijn ziel met siddring aan!
Goôn! welk een woede zweeft door mijn ontstelde zinnen!
Wat foltrend vuur verteert mijn ingewand van binnen!
'k Heb vruchtloos al mijn magt dan aân uw ramp besteed;
Dit hart lijdt eindloos meer, dan gij, o broedren! leedt!

Wreekt gij hunn' dood, o held! mij in den droom verschenen?
Hoe diep zinkt dan uw wraak door merg en beendren henen!
Natuur wordt op uw' wenk een foltertuig voor mij!
Wat rijst daar ijlings? .... Goôn! wat gloeit hier aan mijn zij'!
Bebloede dolken! wijkt.... verdwijnt van voor mijne oogen! ...
Vervloeking, uit den nacht des afgronds opgetogen,
Dat mij uw schelle stem niet meer door 't harte klink'!
Waar ben ik? — Splijt de grond voor mijne treên? — Ik zink!
Ik zink! ... Wat 's dit? ... Wie zijn die vreesselijke schimmen,
Die ginds mij dreigen ..... ginds als heldre starren glimmen?
'k Zie niets dan rookend bloed, waar ik mijne oogen sla!
Ook gij..... Ach! wijk terug..... terug, Jedidia! ....
Uw vloek, uw raauwe vloek brult dondrend door mijne ooren. ..
Wend, wend die blikken, die als bliksems mij doorboren! ...
'k Zie nog dien eedlen lach der onschuld op uw' mond,
Dat zegel van de deugd, dat zelfs de dood niet schond,
Die boven al 't geweld van mijne boosheid groeide! .'. ...
't Vergiftigde de roos, die op uw kaken bloeide. ..
Zij welkte..... maar die lach verduurde pijn en smart. ..
Hij volgde u in den dood..... hier brandt hij op mijn hart!
Hoe fel, Jedidia! hoe fel wordt gij gewroken!
Vervloekte hoogmoed! gij hebt mijnen val bestoken!
'k Verloor me, u volgende op het dwalend licht ter eer,
En 'k vind mij op den boôm des diepsten afgronds weêr,
Omringd van wroegingen en onherstelbre plagen!
Men moet onsterflijk zijn om mijne ellend' te dragen!

FEITH, Thirsa.

Remords de Leicester lorsque l'on conduit Marie Stuart à l'échafaud.

Ik leef nog! En ik waag het nog te leven!
Dit slot stort zich niet neder op mijn hoofd!
Geen afgrond opent zich, om den rampzaligsten
Der wezens te verslinden! Wat verloor ik!
Wat parel wierp ik van mij weg! Wat hemelsch
Geluk vertrapte ik zinneloos met voeten!

Daar gaat zij als eene reine Hemelling,
En laat mij aan de wreedste wanhoop over!

Waarmeê zal ik de vlockstem, die zich gillend
In mijn ontwaakt gemoed verheft, verstikken?
Ik kwam hier, om met onbeschaamde blikken,
Haar vallend hoofd te zien? Waar blijft mijn moed?
Wat is het dat mij hier vertoeven doet,
Wat komt mijn ongevoelig hart verstrikken?
Het zachte medelijden om haar dood?
Was 't haar vaarwel, haar' afschied dat u griefde?
Neen, 't ijzren harnas, waar ge uw hart in sloot,
Stelt u niet meer aan zulke zwakheid bloot:
Het smelt niet meer voor teedre vrouwenliefde!
Zou ik het loon van mijn verraad verliezen?
Neen, 'k wil haar hoofd zien vallen, 'k wil bedaard,
't Geen ik begon, voleinden, onvervaard
Voor d'opslag van haar oog, voor mij het veiligst kiezen!
Verstom dan doffe stem der wroeging, mij onwaard!

(*Hij gaat met vaste schreden naar de deur, daar Maria uitgegaan is; maar blijft halver-wege staan.*)

'k Kan niet! Het is vergeefs! Een wreed gevoel houdt mij
Terug; ik kan dien schrikkelijken moord niet zien!
Wat hoorde ik daar? Hoe, onder mijne voeten wordt
Dit gruwzaam feit verrigt? Hoor! . . . welk geluid!
Terug! Terug! — Ik moet dit vreeslijk oord ontvlugten!

(*Hij wil door een andere deur ontvlieden, vindt die gesloten, en keert terug.*)

Hoe? Kluistert mij een God aan dezen bodem!
Moet ik dan hooren 't geen ik ijz' te aanschouwen? . . .
De stem des leeraars, die haar overreden wil? . . .
Zij breekt zijn reden af. — Hoor! Hoor! zij bidt bedaard,
En met een vaste stem — nu wordt het stil — zeer stil!
'k Hoor slechts het snikken, het geween der vrouwen —
Zij wordt ontkleed — het blok wordt voortgerukt —
Nu knielt zij op het kussen — legt het hoofd —

(*Na dat hij deze woorden met toenemenden angst gesproken, en zich een poos ingehouden heeft, ziet men hem eensslags, zich met eene kramptrekkende beweging zamenwringen en magtloos nederzijgen: te gelijker tijd hoort men beneden een dof geraas van stemmen, dat zeer lang aanhoudt.*)

KINKER, imitation de la Marie Stuart de Schiller.

Lady Gray emprisonnée s'exhorte à attendre noblement la mort pour sa croyance religieuse.

LADY GRAY, *ontwakende.*

Hoe zacht was deze slaap voor mijn vermoeide leên!
Maar treurig breekt het licht door gindsche tralie heên;
Een koude nevel houdt de morgenzon omtogen.
Geliefde dageraad! voor 't laatst zien u mijne oogen!
Hoe vaak waart gij mijn vreugd, als in uw dauwrijk uur
Mijn hart eenstemmig sloeg met de effene natuur,
En wij, zoo kalm, zoo vol, zoo zalig van uw' zegen,
In stille harmonie tot U, Aartsgoedheid! stegen! ——
En nu —— geen velden meer, geen morgenlied voortaan!
Uw licht, o uchtendstond! breekt me in een' kerker aan,
Waar misdrijf en berouw de klamme handen wringen,
Waar mij geen Gade meer, geen Ouderen omringen,
Waar 't gruwzaam moordschavot aan 't akelig verschiet. . . .

(*Zij rijst vurig op.*)

Zwijg, zwakke menschlijkheid! verdoof den Christen niet!
Zijn strijd zij zegepraal! —— Aan d'oever van dit leven
Moet hij de laatste proef van zijne grootheid geven!
Wat is een kerker, wat de moordbijl, voor de deugd?
Vond ze immer buiten zich haar' onspoed of haar vreugd?
Kan 't martlend bijgeloof het rein geweten honen!
Is 't op de slagtbank min gelukkig dan op troonen?
o Slaap! bragt gij mijn ziel in deze mijmerij,
Bond gij me op nieuw aan de aard' -- keer dan niet weêr tot mij!
Wat toch verlies ik, dat mijn waar geluk zou storen?
Een zetel? Ach, zijn glans kon nooit mijn oog bekoren.

Wat dan? mijne onschuld? deze zielrust of mijn God?
Neen, neen, die eedle schat hangt aan geen weifflend lot!
Dit alles blijft mij bij; en ik zou angstig klagen,
En daar ik sterven moet, den dood niet moedig dragen?
Den dood? . . . klop niet mijn hart, 't Geloof verwint natuur,
En toont in 't uur des doods het eerste levensuur;
Zijn fakkel heeft dien nacht de duisternis ontnomen,
En ik, ik zou den dood, dat zalig tijdstip schroomen,
Dien stond, waarin mijn ziel haar boei aan 't stof hergeeft,
Zich uit haar' kerker rukt, en tot haar' oorsprong streeft?
Is dit de troon dan, waar de Deugd zal zegevieren?
Hier, waar de rampen 't liefst om hare sponde gieren?
Waar 't misdrijf kroonen torscht? hier op dees nietige aard'? —
Neen, die bestemming voelt mijn ziel zich zelve onwaard!
Geen wereld kan die vonk der Godheid vergenoegen.
Zij moge één oogenblik naar aardsche grootheid zwoegen,
Te midden van dien glans doorklieft een wensch de lucht,
En 't vaste starrenheir drijft lager dan die zucht!

(*Naar boven wijzende.*)

Zie daar heur wijkplaats, daar, waar zuivrer zonnen glimmen.
Daar blaauwt uw Vaderland, Onsterflijke! aan de kimmen,
Aan gindsche zij' des grafs — bij juichende Englen — daar,
Waar Vrienden, Heiligen, dan alles voor elkaâr,
Geen woedend noodlot en geen scheidinge meer vreezen. . . . .
Mijn Guilford! mijn Gemaal! zult gij, ook gij daar wezen?
o Dierbre, gij alleen, gij peinigt nog mijn hart;
Hoe klopt het voor uw heil! hoe voelt het heel uw smart!
Wat zal u troosten als de jongste slag zal treffen?
Ach! kon uw eedle ziel zich boven 't stof verheffen,
Dan zonk mijn hoofd gerust in d'arm des doods ter neêr,
En uw Johanna had op aard' geen wenschen meer!

(*Zich op de knieën werpende.*)

Verwinnaaar van den dood! op U rust mijn vertrouwen,
Leer, leer me in U alleen mijn zaligheid aanschouwen,
Verlaat de zwakke niet aan 't eindperk van haar' strijd;
Toon, dat Gij voor het hart eens Christens alles zijt;

En dat hij, bij uw liefde en bijstand in het sterven,
Vriend, Oudren, Echtgenoot, zich zelv', 't heelal kan derven!

FEITH, Lady Gray.

Jésus promet à ses disciples que le St.-Esprit viendra les éclairer.

Een korte poos slechts wil mijn bijzijn nog gehengen;
Want ras zal ik mijn werk, het groote werk, volbrengen,
Dat 's menschen heil, het doel van God, met hen, onthult,
Dat eeuwigheên omvat, en eeuwigheên vervult.
Dan keer ik in triomf tot mijnen Vader weder,
Bestijg mijn' troon, en zende op u den Trooster neder.
Dan houdt Geloof en liefde, een onverbreekbre band,
Die aarde en hemel zacht omslingerd en verwant,
Den mensch tot God verheft, de zinlijkheid verengelt,
U onafscheidbaar aan mijn kloppend hart gestrengeld.
Een eind' van dezen band wordt aan u zelv' vertrouwd.
Ge omslingert met hem 't hart, dat gij het waardig schouwt,
En eens zal 't eigen snoer, door duizenden van jaren,
In reine handen, volk bij volk voor mij vergâren,
Tot dat het oost en west en zuid en noord omsluit,
En aan des werelds ende en 's aardkloots grenzen sluit:
Dan zal ik ze allen in den hemel tot mij trekken,
En aller zaligheid zal mij tot eerkroon strekken.
Een eeuwig zegelied meldt dan mijn heerschappij.
De kluisters zijn vergruisd der wreedste dwinglandij.
Het oog heeft uitgeweend, de strijd is afgestreden,
En juublen, stoorloos heil, vult eindlooze eeuwigheden. —
Mijn kinderkens! schouwt rond door 't maatlos Godsgebied,
De Geest der Liefde rust geen' polsslag, waar ge ooit ziet.
Hij schittert in de zon en leidt door zijn vermogen
Het wandelend gestarnte aan de effen hemelbogen.
Hij wemelt in den worm, die in een zandkorl leeft,
En naauw één uur tot perk zijns schammlen aanzijns heeft.
Zelfs in het beendrendal, waar nacht en afschrik wonen,
En dood en rotting op hunne ijsren zetels troonen,

Waar nooit een toon het oor, een lichtstraal de oogen trof,
Zweeft liefde in d'adem der verrijsnis boven 't stof.
Ik spreek in kindertoon. Die Geest daalt van mijn' Vader.
Hij is de Liefde zelv', Hij blijft haar bron en ader;
Uit haar ontstond het Al; zij welde eer 't aanzijn had,
En stroomt door de eeuwigheid, van tijd noch ruimte omvat.
Maar wat geen taal vermeldt, meldt best aanbiddend zwijgen.
Hebt kinderzin — die vat het op, en leert verkrijgen.
De reine Geest der liefde is levendig en sterk.
Mijn Vader werkt steeds, en ook ik volbreng zijn werk.
Mijn voorbeeld late ik u, het zal in nood u raden.
Het oefenperk der liefde is deugd, zijn eedle daden.
Toch werkt zij 't liefst in stilte en haat en schuwt gerucht.
Men kent den goeden boom an zijne goede vrucht,
Maar moet temet ook, in den strijd der zwaarste pligten,
De zwakke menschenkracht voor sterker vijand zwichten;
Blijft haar, voor lauwer, slechts een bange doornenkrans,
Voor zoo veel zweets gekocht, en toch beroofd van glans,
Ze erkent een' Vader in het lijden, dat haar griefde.
Ook vrome lijdenszin is echte geest der liefde.
Die vaste blik op God, zelfs in den bangsten nood;
Die rust, dat kalm gevoel, bij 't worstlen met den dood;
Die ootmoed, dat besef, van eigen diepe onwaarde;
Hoe staaft het, dat hun hart verhemeld wierd op aarde?
En zou een Vader, die zijn Kindren nooit vergeet,
Hen nu verlaten? Neen, zijn liefde woog hun leed.
Een jeugdige Engel daalt in 't angstig strijdperk neder.
Het lieflijk morgenrood gloeit van zijn zachte veder.
Met groene palmen waait hij, hemelsch aangedaan,
Den matten Zoon des stofs verkoeling, laafnis aan.
Nu naakt een Cherub, van een' hooger' glans omgeven,
De vrede en Godsrust schijnt het kalm gelaat te omzweven.
Zijn minzaam oog lacht moed en wenkt naar 't vaderland.
Hij biedt den zwakken mild zijn sterke regterhand.
Gezonken menschheid heft hij zacht op zijne vlerken,
Ontzweeft met haar het stof langs loutre zonneperken,
En voertze, waar de dag niet meer ter nachtkim zinkt,

Geen traan, dan die der vreugd in 't helder oog weêr blinkt.
In mijner Jongren hart moet echte liefde wonen;
Maar om ze in 't stof des doods te schutten en te loonen,
Biedt hun de stille hoop den altijd groenen krans,
Doorweven van 't Geloof met reinen hemelglans.

FEITH, la résurrection de Lazare.

Jésus recommande à ses disciples de s'aimer entre eux comme il les a aimés.

Zie daar ook, bij al 't leed, dat staâg mijn ziel ervaart,
De gouden vruchten van mijn' arbeid hier op aard'.
Bemint elkandren teêr, zoo zult gij 't best mij loonen,
En moog gestadig meer de liefde uw hart bewonen!
Zij, zij alleen verstoort het rijk der duisternis,
Waar eeuwge haat gebiedt, en afschrik eindloos is. —
De reine liefde zal in 't stof mijn rijk bestieren,
Zijn burgers aadlen en hun hemelsche afkomst sieren.
Aan hunne liefde alleen erkenn' de wereld hen;
Zoo staven zij het best, dat ik hun Meester ben.
Mijn kinderkens! ik laat u 't voorbeeld hoe te handlen.
Bemint gij waarlijk mij, blijft in mijn voetspoor waandlen.
Gij zaagt mijn rustloos doel. Ik ging het lijden na.
Mijn werk was liefdewerk, ik redde vroeg en spâ.
Dat moge u 't juublen der genezenen getuigen,
De lamme kniën, die zich jeugdig voor mij buigen,
De dankbare oogen van de blinden, die 'k ontsloot,
De ontboeide tong, die mij haar juichend danklied bood,
De zilte tranen, die geredde zondaars schreiden. —
Ik weet, de Leerling blijft zijns Meesters hulp hier beiden;
Maar, troost u, reine wil bestemt den prijs der daad.
Wie een' ellendeling, waar hij van dorst vergaat,
Een' enklen droppel vochts in mijnen naam zal geven,
'k Zal 't hem vergelden, hier, en in het eeuwig leven.
Is 't roersel liefde, en mij en mijner leere waard',
Dan is een penning meer dan al het goud der aard'. —
God ziet op 't hart alleen, wat blinkt blijft Hij versmaden.

Hij kent het roersel en het doelwit onzer daden.
Wie ooit naar reine deugd en waar geluk zal staan,
Neemt ligt als leer uit God mijn leer hier dankbaar aan.
Hij vindt in haar de kracht om de ondeugd te bestrijden;
Ze ontboeit hem van het stof en schraagt hem onder 't lijden,
Zij maakt hem waarlijk vrij van elken drang van 't lot,
Vertroost hem in den dood en heft hem op tot God.
De trotsche wijze alleen, door ijdlen schijn gedreven,
Verheft zich boven God en blijft mijn leer weêrstreven.
Hoe zou hij, die zich steeds in zijnen hoogmoed stijft,
Zich zelven raadsel is en eeuwig raadsel blijft;
Wiens waan hem zelfs geen' blik in 't onrein hart wil gunnen;
Hoe zou hij God verstaan, hoe mij bevatten kunnen?
Stout heft hij zich om hoog, en scheldt wat weêrstand biedt,
En roept: « misleide mensch! geloof de dwaasheid niet!
« Gij hoont de rede, 't licht, daar wij alleen op roemen. » —
Zoo spreekt hij, en hij durft mij toch nog Meester noemen!

FEITH, la résurrection de Lazare.

L'ambassadeur de Porsenna *et* Valérius Publicola.

DE AFGEZANT.

't Wordt eindlijk mij vergund, o Raad! voor u te treden.
Hoe vaak heeft u mijn Vorst om uw behoud gebeden.
Waan niet, dat ik op nieuw de rampen zonder tal,
Die gij u-zelven schiept, voor u ontwikkeln zal.
Mijn hart wil tot die taak zich zelven niet bestrijden.
Gij kent ze. Ik voel te diep een teeder medelijden
Met een rampzalig volk, geprangd door duizend noôn,
Dat blind voor zijn belang. . . .

VALERIUS POPLICOLA.

Houd op! mij walgt die toon.
Spaar voor de Etruriërs dat honend medelijden.
Geen Romer heeft den hals nog voor het juk gebogen.
Draag eerbied voor een Volk, dat, wat de nood gebied',

In u nog Koningen aan zijne voeten ziet!
Vervolg.

DE AFGEZANT.

'k Beken, die trots voegt wel bij uwe ellende.
Uw lot hangt aan den Vorst, dien gij te lang miskende.
Porsenna wenkt, en Rome is in Tarquyns geweld.
Reeds heeft zijn talloos heir uw beste jeugd geveld,
Uw sterkten overheerd, den Tiber ingesloten,
De velden overdekt, die aan uw' ringmuur stooten,
En of dit niet genoeg verschrikkelijks bezat,
Een wreede hongersnood verteerd de veege stad.
Wat uitzigt, welk verschiet staat voor uw' moed nog open?
Kunt ge in den laatsten storm op de overwinning hopen?
Zal Rome, dat in bloei zijn heir zag nederslaan,
Nu, magtloos, uitgeteerd, Porsennaas magt weêrstaan?

VALERIUS POPLICOLA.

't Zal die wêrstaan; 't zal meer, 't zal slaafsche volkren leeren,
Hunn' dwingland, zelfs aan 't hoofd zijns legers, af te zweren;
Geen Heer te erkennen, dan hun wetten en de Goôn,
En ons te zeegnen, die hun 't heerlijk voorbeeld boôn.
Zie daar een uitzigt, dat ons nimmer is ontweken,
En eeuwig nieuwe kracht in een' Romein kan kweken.

DE AFGEZANT.

Besef, hoe dwaas uw waan in uwen toestand zij.
Geen enkel bondgenoot staat uwe benden bij,
En toch durft Romes Raad, zoo wijs in al zijn daden,
Een magtig Koning, die hen redden wil, versmaden.
Is dit, is dit uw liefde, uw zorg voor 's Volks belang?
Uw weigring is de leus van Romes ondergang;
Zult ge, om een hersenschim van vrijheid aan te kleven,
't Verblinde Volk ter prooi aan 't woedend slagzwaard geven?
Nu nog, nu biedt mijn Vorst u zijnen bijstand aan.
Hij is met u, met Rome, en met het Volk begaan.
Herstel alleen den troon, en wat Tarquyn mogt pogen,

Geen ijdle wraakzucht zal Porsenna ooit gedoogen.
Gij zelf moogt aan den Vorst, nog buiten uwen wal,
Het voorschrift geven, dat zijn regt bestemmen zal,
En de eigen legermagt, die thans den troon helpt schragen,
Zal voor de onschendbaarheid van dit verdrag zich wagen.

VALERIUS POPLICOLA.

Uw vlijt is vruchteloos aan Romes Volk besteed.
Het gruwt van slavernij, met welk een' naam bekleed,
En wil voortaan, hoe 't ga, zijn grootheid en belangen
Niet van de brooze deugd eens stervelings af doen hangen,
Die naauwlijks Koning, voor geen wetvertreding ijst,
En met zijn legermagt altijd zijn regt bewijst.
Tarquinius ontsloot hun lang benevelde oogen,
En geen Romein zal ooit 't herstel des troons gedoogen.
Hij voelt te wel zijn waarde, en regt als mensch met een,
En eert geen oppermagt, dan die des Volks alleen.
Denk niet dat Rome zich, misleid door ijdle droomen,
Zijn veegen stand ontveinst en wat het heeft te schroomen;
Het kent, het voelt dien diep; maar midden in den nood
Blijft hun de slavernij nog wreeder dan de dood.
Geen redding door een' troon kan ooit aan 't Volk behagen;
't Vervloekt, ook in zijn val, om ketenen te dragen,
En ziet met meerder vreugd zijn stad in puin verkeerd,
Dan zich tot slaven van een' dwingeland verneerd.

DE AFGEZANT.

'k Bewonder uwe list, die staâg het Volk doet spreken;
Maar weet, zij mist bij mij; 'k weet wat hier 't Volk beteeken',
Het Volk, dat, wuft van aard en losser dan de wind,
Zich altijd aan den kant van zijn verleiders vindt,
In 't stof vertreden, juicht, bij zachtheid, slaat aan 't muiten,
Zich door geen rede of pligt in zijne drift laat stuiten,
En vaak, in éénen dag, heerscht, knielt, ontwerpt, verstoort,
Zijn' Afgod schept, verheft, aanbidt, miskent, vermoordt;
Het Volk zou even blij Tarquyn den troon hergeven,
Als 't eenmaal, op uw' wenk, hem juichend heeft verdreven,

Hield uw geweld hunn' mond niet aan een keus geboeid,
Die nimmer uit hun hart, maar 't uwe, is voortgevloeid.

VALERIUS POPLICOLA.

Zie daar altijd in nood de taal van dwingelanden.
Men dwingt tot vrijheid, maar men kiest gewillig banden.
Als of in 't eind' de zucht voor vrijheid en altaar
Geen grondtrek in het hart van ieder stervling waar.
Ga Romes wijken door, en blijf dan nog gelooven,
Dat wij door list of dwang de stem des volks verdooven.
Zie of 't vereenigd volk, verlicht en waarlijk vrij,
Zoo wuft van aard, zoo koel bij zijn belangen zij.
Maar neen, een dwingland zelf eerbiedigt hun vermogen.
Niet altijd is hun stem verachtlijk in zijne oogen.
Men vleit en roemt het volk, door snood belang bezield,
Zoo lang het voor den troon gewillig nederknielt,
Maar naauwlijks opent voor die schand' het licht hunne oogen,
Of 't is een muitziek graauw, door slinks beleid bedrogen;
Geeft dan, na lang geduld, in dien verlaten stand,
't Gevoel van hun waardij hun 't wraakzwaard in de hand;
Durft hun gehoond gezag in 't eind' den twist beslechten,
Dan spreken Koningen van Goden en van Regten.
't Gekroonte wangedrogt, dat met de menschheid spot,
Grijpt ijlings 't momtuig aan, en ijvert voor zijn' God;
Hij strijdt voor 't regt des troons, die met gehuurde benden,
De regten van den mensch zijn leven lang dorst schenden.

DE AFGEZANT.

Porsenna, hoe gehoond, blijft zuchten om uw leed,
Ik dien mijn' Koning best, als ik uw smaad vergeet.
o Raad! is uw besluit uwe eigen wijsheid waardig?
Wees voor Tarquinius, wees voor u zelven regtvaardig!
Al kon uw kleene magt Porsennaas magt weêrstaan,
Dan nog moest uw belang u tot mijn voorslag raân.
Schouw op die grootheid neêr, die thans uw hart kan streelen,
Die weidsche aanbidding, daar gij beurtling in moogt deelen,
Die vlijende oppermagt, waarop ge u thans verlaat,

't Rust al op zuilen, die een windvlaag nederslaat!
Eene enkele uitkomst, niet bekroond met 's volks genoegen,
Een vleijer die zich meer naar hunne drift kan voegen,
En hij, voor wien nog korts hun wierook heeft gebrand,
Is een verrader van zijn volk en vaderland.
Slechts in den glans eens troons is uwe grootheid veilig.
De pracht eens Konings was den volken altijd heilig,
En wien hun starend oog ooit naast den troon zag staan,
Het knielde eerbiedig neêr, en bad den gunstling aan.
Al was u dus door 't lot geen hooger heil beschoren,
Toch moest uw veiligheid u naar mijn raad doen hooren;
Maar hoe veel schooner is 't verschiet, dat op u wacht!
't Wordt u vergund, o Raad! te midden van uw magt,
Om van een' Koning, die voor u gezag kan waken,
Uw' vriend, wat zeg ik? uw aflhangeling te maken!
Wat magt, die niet voortaan voor uw vermogen zwicht!
Besef, hoe duur uw gunst Tarquyn aan zich verpligt!
Kan ooit zijn dankbaarheid zoo groot een' dienst vergeten?
Wat kunt gij, na dien stap, u niet bij 't volk vermeten!
Ge erkent een' Koning, ja; maar Romes Goden - raad
Bezielt zijn' minsten wenk, is Koning inderdaad.
Geen poging, geen geweld, kan ooit uw' invloed weren.
't Herstel des troons doet u voor altijd triomferen.
Wat immer u ontzink', uw grootheid blijft u bij. . . .

VALERIUS POPLICOLA.

Hoe weinig voelt de slaaf wat ware grootheid zij!
Neen, deze vlijende eer heeft in ons oog geen waarde.
Vertegenwoordigers van 't eerste Volk der aarde,
Zien we in den glans des troons niets dan een' ijdlen schijn,
En onze grootste roem is dat wij Burgers zijn.

DE AFGEZANT.

Ik zie het tot mijn smaart, 'k ben hier vergeefs verschenen.
Gij zult te laat uw trots en Romes val beweenen;
Maar wijt, welk vonnis 't loot ook over Rome vell',
Uw ramp mijn Koning niet! En nu — voor 't laast — vaarwel!

VALERIUS POPLICOLA.

Ga, zeg uw' Meester, dat geen dreigtaal ons doet beven,
Dat Rome, hoe geprangd, zijn moed is bijgebleven,
En dat, schoon in den nood ook alles ons verliet,
De deugd van een Romein aan 't noodlot zelf gebiedt!

FEITH, Mucius Cordus.

Appius *se félicite de ce que ses projets de trahison semblent réussir et que* Tarquin le Superbe *va bientôt rentrer dans Rome.*

Mijn poging is gelukt, de tweedragt heerscht in Romen.
Het volk begint alom der Goden wraak te schroomen,
En, door een slaafsche vrees en priesterlist verblind,
Beeft voor een vrijheid, die hun hart nog staâg bemint.
Indien Lucilius ter sneê mij bij komt springen,
Ziet zich Poplicola in 't eind' zijn magt ontwringen.
Ja! trotsche vijand! hoe geducht uw aanhang zij,
'k Ben, door 't altaar gesterkt, reeds magtiger dan gij!
o Godsdienst van den staat, uit heerschzucht voortgesproten,
Hoe nuttig is uw vond voor koningen en grooten!
Zoo lang uw invloed op de volkren zegepraalt,
Bezwijkt de vrijheid, zelfs waar ze een' triomf behaalt.
Gevloekte vrijheid, die, ten hoon der voorgeslachten,
Het bloed, van hun ontleend, stoutmoedig leert verachten;
Geen tijtlen, geen gezag, maar slechts verdienste telt,
En een verachtlijk graauw mij aan de zijde stelt!
Zou mij, wien gij verdelgt, zou mij uw glans bekoren?
Ik, op het kapitool, naar vuige burgers hooren,
Of bukken voor den wil eens volks, dat ik veracht,
En op mijn minsten wenk aan mijne voeten wacht?
Neen, eer de dood! eer 't volk 't verderf ter prooi gegeven!
Tarquyn! ik haat u, maar ik ben u trouw gebleven.
Mijn heerschzucht houdt mijn hart aan uw belang verëend,
En 'k schraag met vreugd een' troon, die mij zijn weêrglans leent!

FEITH, Mucius Cordus.

DIALOGUES
ET SCÈNES DRAMATIQUES.

*Le passant et la colombe d'*Anacréon.

LE PASSANT.

Van waar gij, lief duifje?
Van waar zoo ter vlugt?
De geur van uw' wiekjes
Bewijrookt de lucht.
Wie schonk u dien balsem?
Wie zijt ge? waarheen? . . .

LA COLOMBE.

Anakreon zendt mij
Naar zijne Climeen',
Die thans alle harten
Beheerscht door haar schoon.
Anakreon heeft mij
Gekocht van Dioon';
Hij gaf haar een liedje,
En kreeg mij ten loon.

Nu dien ik mijn meester,
En heb hem zoo lief!
Gij ziet, ik bezorg nu
Voor hem dezen brief.
Dan laat ik, dus sprak hij,
Wel spoedig u vrij;
Doch, schoon hij mij losliet,
Toch bleef ik hem bij.

Waarom zou ik zwerven
Door 't veld en in 't woud?
En eten in 't wilde?
En schuilen in 't hout?
Neen! liever bewoon ik
Anakreons schoot,
En pik uit zijn vingers
De kruimeltjes brood,
En lep uit zijn' beker
Verkwikkenden drank.
Dan spring ik en klapwiek
Uit vrolijken dank,
En sprei om zijn' schedel
Mijn' vleugeltjes uit;
En, wil ik gaan slapen,
Ik rust op zijn luit.
Nu weet gij het alles,
't Is tijd om te gaan.
Geen raaf zou meer klappen,
Dan ik heb gedaan!

Traduit d'ANACRÉON par NIEUWLAND.

Thirsa *la mère des Macchabées et* Jedidia *le plus jeune de ses fils.*

THIRSA, JEDIDIA.

JEDIDIA.

Mijn dierbre moeder! mag mijn oog u nog aanschouwen,
Na zoo veel tegenspoeds?

THIRSA.

'k Blijve op dien God vertrouwen,
Wiens kracht mij zigtbaar schraagt, en, midden in de ellend',
De meestgeduchte ramp van mij heeft afgewend,
Zijn gadelooze gunst ging zelfs mijn wensch te boven!

JEDIDIA.

Verlaatne! gij! — ook gij blijft zijne goedheid loven!
Nog bloedende aan een wond, die niets op aard' geneest. . . .

THIRSA.

Ach! in den dood mijns kroosts roem ik zijn trouwe 't meest.
Toen God uw broedren riep, vreesde ik niet voor hun sneven;
Hunn' afval vreesde ik slechts. Zij zijn getrouw gebleven,
Elk bij zijn volle deugd tot aan den jongsten snik.
Hoe kalm, hoe heerlijk was dat baglijk oogenblik!
Een hemelwellust scheen uit aller oog te stralen.
Wat leven kan in prijs bij zulk een sterven halen?
Mijn zoon! — zoo nog één wensch in mijnen boezem woont,
't Is dat ge u waardig aan die eedle broedren toont.

JEDIDIA.

Ach! hadden zij als ik voor eene gâ te vreezen?

THIRSA.

Zoo gij verwint, mijn zoon! uw kroon zal schooner wezen.

JEDIDIA.

Gij mint mij dan niet meer, mij, 't eenigst overschot. . .

THIRSA, *bewogen.*

Meer dan mijne eigen ziel, maar minder dan mijn' God.

JEDIDIA.

Uw deugd bleef ongekrenkt, maar uwe rampen stegen. . .

THIRSA.

Het waar geluk is in geen schepselen gelegen.
De grootheid van mijn smart is God alleen bekend;
Maar hoe geducht de zee ook sloeg van mijne ellend';
Toch is dees kalme zucht mijn ziel van meerder waarde,
Dan 't lot van Epiphaan, ook aan het hoofd der aarde!

JEDIDIA.

Ja, zonder dat ons hart dien vrijen adem smaakt,
Lacht ons geen heil hier aan, dat ons gelukkig maakt;
Maar de eigen vreê der deugd kon in uw' boezem wonen,
En gij nog juichen in het midden van uw zonen.
Ach! Isrels God. . . .

THIRSA.

Is groot! — Wie gade of kroost op aard'
Voor hen verkiezen kan, is zijnen dienst onwaard!
Geen enkle deugd, mijn zoon! werd ooit in Hem volprezen,
En toch is menschenmin de grondtrek van zijn wezen.
Zijn wijsheid voert alom 't ontwerp dier hoofddeugd uit;
Maar hult vaak in een' nacht zijn wonderlijk besluit;
En willen wij, wij stof! die diepte roekloos peilen,
Onze eindigheid, mijn zoon! doet ons hier eindloos feilen.
De Seraf zelf, die staâg zijn glansrijk aanschijn ziet,
Waadt rustloos in de zee; maar vindt hare oevers niet.
't Zij ons genoeg, als wij geen redding hier erlangen,
Dat God zijn zegel aan ons noodlot hebb' gehangen.
Wie hier voor vaderland, voor deugd of godsdienst lijdt,
Is zeker dat zijn ramp eens tot zijn heil gedijt.

JEDIDIA.

Hoe vaak is deze hoop op 't einde in rook vervlogen!
Ach! die verwachting heeft mijn broederen bedrogen:
De wreedste dood sneed hun dat zalig uitzigt af. . . .

THIRSA.

Der vromen hoop, mijn zoon! vergaat niet in 't graf,
Maar reikt aan de eeuwigheid en wordt daar blij aanschouwen.
Hoe tuimlend is het heil, dat we op al 't zigtbre bouwen!
't Vergaat met ons genot, en hoe 't ons streel' door schijn,
Eens zal het in ons oog min dan een schaduw zijn;
In dien geduchten stond, als schepters, heiren, rijken;
Als gade, vrienden, kroost, ons brekend oog ontwijken,
Dan kan 't herdenken, 't bloot herdenken aan een' pligt,

Naar de inspraak van ons hart en 's hemels wil verrigt,
Den afgematten geest oneindig meer verkwikken,
Dan al de grootheid van vervlogen oogenblikken.
Zelfs hij, die 't hoogst geluk gehecht dacht aan den troon,
Vindt dan de kleenste deugd meer waardig dan een kroon.
De tijd, mijn zoon! is ons alleen vergund op aarde,
Ter voorbereiding tot een zijn van meerder waarde;
Treed met één' stap hem door! Een enkel kloek besluit
Wint u een haglijk tal van slepende uren uit.
Hoe menig sterveling moet hier, geheel een leven,
Door duizend struikelpaân naar de overwinning streven!
Één menschlijk oogenblik van zwakheid in den strijd
Ontrooft hem jaren, aan de deugd met vrucht gewijd;
En u — u lacht de kroon, in 't prilste van uw dagen,
Reeds schittrende aan! zoudt gij uw eigen heil vertragen?
Eens gloeide uw teêrste jeugd naar heur bezit en nu. . .
Één poging slechts, mijn zoon! — grijp toe — ze is eeuwig u!
Gij zwijgt? hoe! schijnt de dood zoo vreeslijk in uwe oogen?
Is dan die moed, die geen gevaar ontzag, vervlogen;
Die dapperheid, die zelfs de dwingland eer bewees? —
Hoe! nu uw God. . .

JEDIDIA.

Ach! 't is de dood niet dien ik vrees.
'k Zag vaak hem van nabij en leerde vroeg reeds sneven.
Maar u en Selima in 't onheil te begeven. . . .
Dit zegt oneindig meer!

THIRSA.

Mijn tijd is ras voórbij.
Een magtiger dan gij, mijn dierbre! waakt voor mij.
Verlaat mij aan dien God, zijn oog zal voor mij zorgen.
'k Ben in den liefdeschoot diens Vaders best geborgen,
Die, eer ik 't licht ontving, me op hulprijke armen droeg,
En ook voor de eeuwigheid heb ik aan hem genoeg!

JEDIDIA.

Uw deugd, die stand houdt in de woedenste omweêrvlagen,

Zal u uw noodlot met gelatenheid doen dragen.
Maar ach! mijn Selima, die, als gij haar begeeft,
Geen' vriend, geen voorspraak in het wijd heelal meer heeft;
Die in haar prille jeugd reeds al haar heil moet derven;
Waar zal die teedre troost, waar hulp op aard' verwerven?
Wie zal hare onschuld... God! aan welk een' smaad en hoon..

THIRSA.

Mijn ziel gevoelt uw' strijd in al zijn kracht, mijn zoon!
En kon mijn moederhart het dreigend slagzwaard keeren,
Gij zaagt mij sterven om uw onheil af te weren;
Maar door een misdrijf u te onttrekken aan uw lot;
Een zwakke sterflijke te kiezen boven God;
Voor haar Hem loochnen -- ach! zoudt gij u hier beraden?
Wat is een heil, gekocht voor wroegende euveldaden?
Vertrouw uw Selima aan 't eeuwigwakend oog,
En volg uw pligt, mijn zoon! wat u ontzinken moog.
Poog hier een kleene poos u aan haar min te ontrukken,
Om haar voor de eeuwigheid weêr aan uw hart te drukken.

JEDIDIA.

Wat kost die zegepraal aan mijn gefolterd hart!

THIRSA.

De deugd blinkt schoonst, mijn zoon! in tegenheên en smart.
't Is ligt een dienstknecht van den waren God te wezen,
Wanneer wij voor zijn' Naam geen tegenspoeden vreezen.
Neen! welk een grievend leed ons hier verzelle op aard',
Hij, Hij alleen, mijn zoon! is heel ons harte waard.
Hij mint ons teêr, en rijst de nood aan alle zijden,
't Is liefde die ons roept om voor zijn' Naam te lijden.
Hij zet een hooge proef op onze liefde en trouw,
Op dat de grootheid van ons hart ons blijken zou,
En wij reeds hier het loon voor onze deugd verwerven.
Hij eischt van u, dat gij voor zijnen Naam zult sterven;
Van mij, dat ik aan Hem mijn' jongsten telg nog geev':
Juich, juich, mijn zoon! kniel neêr, verheerlijk Hem, en sneef!

JEDIDIA.

Gij hebt mijn keus bepaald! o Thirsa! hoe verheven,
Hoe godlijk is uw deugd! 'k Ontving van u mijn leven;
Mijn hart is voor die gift op 't duurst aan u verpligt,
Maar thans geeft gij mij meer dan 't nietig levenslicht!
Neen! 'k heb geen oogenblik een aardsch geluk gekozen,
Ten koste van mijn deugd. Mijn hart zou hier van blozen.
Wat lot mij ook bedreigde, in spijt der felste pijn,
Mijn hart helde altijd om mijn' God getrouw te zijn;
Maar kwam me uw denkbeeld, dat van eene gâ genaken,
Dan kon dat lijdend hart tot geen besluit geraken,
Dan vormde ik geenen wensch, wien naberouw en schrik
Niet smoorden in mijn ziel op 't eigenst oogenblik!
Uw deugd verheft me op nieuw. Thans durve ik weêr verkiezen;
En schoon mijn hart gevoelt al wat het gaat verliezen. . . .
Mijn keus staat echter vast, en 'k vrees geen' dwingland meer.

THIRSA.

Zoo vinde ik al mijn kroost bij u, Jehova! weêr,
Zoo hebt ge uw trouwe aan mij, Aartsgoedheid! willen staven.
Heb dank, o Vader! voor deze edelste uwer gaven!
Dat al het aardsche thans uit mijn gezigt verdwijn'. . . .
Mijn zoon! — zoon mijner ziel! . . . ook gij blijft eeuwig mijn!

JEDIDIA.

Nog slechts eene enkle beê moet ik van u begeeren.
Poog, poog mijn Selima voortaan van mij te weren.
Gij kent de teederheid van mijn gevoelig hart.
Ach! 't blijft nog enkel liefde in 't midden van mijn smart,
En vreest haar jammren meer dan alle foltertuigen.
't Geweld van vuur noch staal zal mijnen moed doen buigen;
Maar mijn standvastigheid beeft voor haar teêr geween.

THIRSA.

Indien mijn smeeken haar gemoed kan overreên,
Hebt gij haar bijzijn in uw sterven niet te schroomen.
Maar, God! wat treft mijn oor? wien hoor ik nader komen?

Den Hoofdman van Ej iphanes lijfwacht ontdekkende.

Een hoofdman. . . . hemel!

JEDIDIA.

Hoe! in 't holle van den nacht!
Wat spelt dees vreemde komst? . . .

THIRSA.

God, sta ons bij!

FEITH, Thirsa, ou le triomphe de la religion.

Exposition de Jeanne d'Arc.

Een oord op het land. Vooraan ter regter zijde het beeld van een' heiligen in eene kapel, en ter linker zijde een hooge eik.

EERSTE TOONEEL.

THIBAUT D'ARC, MARGARETHA, LOUISA, JOHANNA, STEPHAN, CLAUDE, MARIE, RAIMOND.

THIBAUT.

Ja, waarde vrienden! op dit oogenblik
Zijn wij nog Franschen, vrije landbezitters
Van d' ouden grond, dien onze vaderen
Beploegden; morgen, ligt, zijn we overheerscht!
De Britsche vaandels zien we in alle streken
In zegepraal ons naderen; hunne rossen
Vertrappen Frankrijks vruchtbare landdouwen;
Parijs begroet hun reeds als overwinnaars,
En siert, met de oude kroon van Dagobert,
't Hoofd van den jongen spruit eens vreemden stams.
De naneef onzer vorsten dwaalt, onterfd
En vluchtend, in zijn eigen landen rond,
Zijn naaste bloedverwant en pair in 't rijk
Trekt tegen hem in 't heer des vijands op,
En zijne ontaarde moeder voert hen aan.
De vlam verteert de dorpen en de steden

Rondsom ons heen. De rook dringt golvend meer
En meer op onze vreedzame oorden aan. —
Mijn mededalbewoners, hoort, wat ik,
In deze omstandigheid besloten heb!
Ik wil voor 't lot van mijne dochters zorgen,
Nu 't mij nog is vergund. De nood des krijgs
Groeit aan: zij hebben thans beschermers noodig:
En huwlijkstrouw verwint het grootst gevaar.

(*Tegen Stephan.*)

Stephan, kom: gij mint Margaretha; de akkers
Die gij bebouwd, zijn grenzend aan de mijne,
Uw beider harten kloppen voor elkaêr:
Weest zaam gelukkig!

(*Tegen Claude.*)

Claude! . . . . Hoe, gij zwijgt?
Gij, mijn Louisa, slaat uwe oogen neder? . . .
Zou ik twee harten van elkander scheuren,
Omdat gij mij geen schatten aan kunt bieden!
Ach wie bezit thans schatten? Have en erf
En goed zal haast een prooi der vlammen zijn.
De trouwe borst eens braven echtgenoots
Is in deez' tijd alleen een veilig dak.

LOUISA.

Mijn vader!

CLAUDE MARIE.

Mijn Louisa!

LOUISA, *Johanna omhelzende.*

Lieve zuster!

THIBAUT.

Ik schenk aan ieder dochter dertig akkers,
Een kudde, stal en hof. De hemel heeft mij
Gezegend; ô hij zegne u als mij!

MARGARETHA, *Johanna omhelzende.*

Kom, doe als wij, verheugen we onzen vadet,
En laat dees dag drie banden zamen hechten.

THIBAUT.

Gaat en bereidt het plegtig feest voor morgen:
'k Wil dat het gansche dorp het met ons viere!

(*De twee paren vertrekken arm in arm.*)

TWEEDE TOONEEL.

THIBAUT, RAIMOND, JOHANNA.

THIBAUT.

Johanna, door het huwlijk uwer zustren
Zie ik mijn' wensch vervuld en haar gelukkig.
Gij, mijne jongste, kwelt mijn ouderdom.

RAIMOND.

Waarom toch vaart gij op uw dochter uit?

THIBAUT.

Zie, deze brave jongling, wien zich niemand
Gelijk stelt in het dorp, vraagt uwe hand!
Ach, de voortreflijkste onder allen, mint u:
Drie jaren heeft hij reeds om u gezucht
In stillen weemoed en met hartlijkheid.
Maar wrevelig en koud verstoot gij hem.
Ook geen der andre jonge herdersknapen
Kan slechts een lachje van uw' mond verwerven,
Ik zie op uw gelaat den bloei der jeugd,
Den tijd der hoop; uw lente is reeds gekomen;
De ontloken maagdelijke bloezem
Gloeit op uw wangen; maar ik wacht vergeefs
Dat teedre liefde en maagdelijk verlangen
De gouden vrucht van dezen bloezem zij!
ô Dit bedroeft me: een drukkend voorgevoel

Voorspelt me in u een dwaling der natuur!
Een hart, dat stug en koud zich voor 't gevoel
Der jeugd gesloten houdt, verbittert mij.

RAIMOND.

Verban uw ongeduld en dwing de liefde
Van mijne aanbidlijke Johanna niet.
Die liefde is eene teedre hemelvrucht:
't Voortreflijkste rijpt stil en langzaam voort.
Tot nog toe wil zij slechts op bergen zweven;
Nog schroomt zij, uit haar vrije en hoogre streken,
In 't needrig dak, waar dagelijksche zorgen
En kwelling wonen, tot ons aftedalen.
Vaak zie ik haar in 't laag en eenzaam dal
Van verre met bewondring na, wanneer ze
Met stille majesteit en hoog gevoel
In 't midden harer kudde zich verheft.
Wanneer zij dan 't omhoog geslagen oog
In eedle houding weêr naar de aarde wendt,
Zie ik haar als een hooger wezen aan,
Dat uit een' andren tijd zijn' oorsprong nam.

THIBAUT.

Dit maakt mijn kwelling uit; dit grieft mij 't hart.
Ze ontvlugt het vrolijk bijzijn harer zustren.
Voor 't haangekraai verlaat zij, als gejaagd,
Het slaapvertrek; in 't aaklig uur des nachts,
Waarin de mensch den mensch vertrouwlijk zoekt,
Sluipt zij, als 't ongezellig vooglenras,
In 't gruwzaam donker rijk der geesten van
Ons weg, dwaalt in 't onzeekre rond en houdt,
Zoo 't schijnt, gesprekken met de lucht der bergen.
Waarom verkiest zij altijd deze plaats,
Waarom drijft zij, juist hier, haar kudde heen?
Hier brengt zij dikwijls, uren, peinzend door,
Hier onder den druïdenboom, dien al
Wat vrolijk en gelukkig is, ontvliedt.

Een boos vijandlijk wezen koos dien boom,
Dien ieder schuwt, reeds in den donkren tijd.
Der Heidenen, tot zijn verblijfplaats uit.
De oudste in het dorp verhalen van dien boom
Schrikbarende onbegrijpelijke zaken.
Men hoort, hier onder zijn vermolmde takken,
Dikwijls een naar en akelig geluid.
Ik zelf heb, toen ik eens in de avondscheemring
Langs dezen weg terug kwam, hier een' spook-
Gedaante, als een vrouw gekleed, gezien.
Zij reikte me uit een wijd geplooid gewaad
Een dorre hand, maar langzaam, aaklig, toe;
En 't scheen als of zij wenkte; doch ik vloog
In angst voorbij en riep den Hemel aan.

RAIMOND, *naar het heilige beeld in de kapel wijzende.*

De zalige nabijheid van dit beeld,
Dat hemelvrede rondsom zich verspreidt --
Geen boze geest -- voert haar naar deze plaats.

THIBAUT.

ô Neen! neen! Niet vergeefs wordt mijne slaap
Door nare droomgezigten steeds ontrust.
Ik heb haar driemaal op den vorstenzetel
Te Rheims zien zitten, met een' diadeem,
Op 't hoofd, waarin zich zeven flonkersterren
Vertoonden; in haar hand had zij een' scepter,
Waaruit drie witte lelien ontsproten:
En ik, haar vader, hare beide zuistren,
De aartsbisschop en de vorsten van het rijk,
Ja zelfs de koning boog zich voor haar neêr.
Van waar die glans in mijn geringe hut?
ô Dit beduidt een' diepen, diepen val!
De droomvermaning zegt mij zinnebeeldig,
Waar haar bedorven, ijdel hart na streeft.
Zij bloost om haren lagen staat, om dat
Geen onzer herderinnen haar in schoonheid,
In schitterende lijfsbevalligheden,

En rijke wondergaven overtreft.
Dit maakt haar zondig hart trotsch en verwaand.
Die trotsheid, die eens de englen vallen deed,
Dit helsché lokäas stort ook menschen in 't verderf.

RAIMOND.

Wie is zoo needrig en zoo deugdzaam als
Uw dochter? — Met hoeveel zorgvuldigheid,
Hoe welgemoed dient zij haar zusters niet?
Gehoorzaam doet zij al wat gij beveelt;
En schoon zij de andre in begaafdheid overtreft,
Schijnt zij de nederige dienstmaagd van
Haar zusters. 't Zaad dat ze in de voren werpt,
De kudde, die zij weidt, al wat zij doet,
Gedijt veel beter dan het werk van andren.
Op alles wat zij onderneemt, en om haar heen
Daalt ongehoord geluk en zegen neêr.

THIBAUT.

Ja — wel een ongehoord geluk, waarbij
Mij telkens siddering en schrik bevangt.
Maar staken wij dit naar gesprek. Ik zwijg;
'k Zwijg, om mijn dierbaarst kind niet aan te klagen:
Al wat ik doen kan, is vermanen, voor haar bidden!
Één' raad slechts geef ik u — vlied dezen boom,
En blijf er nooit alleen. Zoek hier nooit kruiden,
Des middernachts, om dranken te bereiden,
Schrijf hier nooit teekens in het zand. Het rijk
Der geesten wordt hier ligtlijk opgewekt.
't Is hier met ligt verstuivend zand bedekt.
Nog eens blijf niet alleen. De booze geest
Verscheen in de woestijn den Heiland zelfs.

DERDE TOONEEL.

DE VORIGEN, BERTRAND, *Hij komt op het tooneel met een helm in de hand.*

RAIMOND.

Stil! -- Zie daar Bertrand uit de stad terug
Gekeerd! Wat brengt hij ons?

BERTRAND.

Voorzeker staat
Ge om 't zeldzaam akkermansgereedschap, dat
Ik draag, verwonderd? . . . .

THIBAUT.

En met regt. Verhaal ons,
Hoe gij dien helm gekregen hebt! -- Waartoe
Dit oorlogstuig, dat, in dit oord des vredes,
Ons niets dan onheil kan verkondigen?

(*Johanna, welke tot nog toe terzijde gestaan heeft, zonder aandeel in 't gesprek te nemen, wordt nu opmerkzaam en treedt nader.*)

BERTRAND.

'k Weet naauwlijks zelf, op welk een vreemde wijs
Het in mijn handen kwam. Te Vaucouleurs,
Waar 'k ijzer' veldgereedschap heb gekocht,
Drong op de markt een menigte vluchtend krijgsvolk,
Van Orleans terug geslagen, t'zaam;
Oproerig liep de gansche stad bijëen,
En toen ik door 't gedrang een uitkomst zocht,
Trad me een Boheemsche vrouw met dezen helm
Op zij'. Met scherpe blikken zag zij me aan:
« Mijn vriend (dus sprak zij) 'k weet, gij zoekt een' helm;
« Ik weet het. Nu, daar hebt ge er een, neem aan,
« Ik geef hem u, voor een' geringen prijs. »
Ga, zeide ik haar, vervoeg u bij het krijgsvolk:

Ik ben een landman, dien geen helm behoeft.
Zij hield nogtans niet af, en sprak: « Geen mensch
« Weet ooit of hem een helm te pas zal komen:
« Een ijzren hoofddak is, in dezen tijd,
« Oneindig meer waard dan een huis van steen. »
Zoo liep zij mij door alle straten na
En drong mij dezen helm gestadig op;
Ik nam hem eindlijk in mijn hand, en zag
Hoe blank en schoon hij was, hoe waardig, om
Het hoofd eens dappren Ridders te versieren.
En daar ik nog dit ongewone voorval
Onzeker overdacht, was zij reeds met
Den stroom van 't volk mijn oog ontvlugt, en liet
Mij met den helm, dien ik beschouwde, staan.

JOHANNA, *in verrukking naar den helm grijpende.*

Geef mij den helm!

BERTRAND.

Bevalt dit krijgstuig u?
't Is toch geen sieraad voor een maagdlijk hoofd.

JOHANNA, *rukt hem den helm uit de hand.*

Geef mij dien helm: hij is mijn eigendom.

THIBAUT.

Wat heeft het meisje voor?

RAIMOND.

Laat haar begaan.
Een manlijk hart slaat onder dezen boezem;
Haar past dit heldentooisel: ze is het waard. —
Herinnert ge u nog aan dien tijgerwolf,
Hoe zij dat grimmig dier, dat onze kudden
Verslond en onzen herdren schrik aanjoeg,
Geheel alleen bedwong? Met welken moed
Zij 't lam den wolf betwistte en met hem streed,
Tot hij zijn prooi verliet? — Welk moedig hoofd

Dees helm ook dekken moog', geen waardiger
Dan 't hare zal hij immer kunnen sieren.

THIBAUT, *tegen Bertrand.*

Maar zeg ons, Bertrand, welk een nieuwe krijgsramp
Was de oorzaak van die overhaaste vlugt?

BERTRAND.

De Hemel zij den vorst en 't land genadig!
Wij hebben weêr twee veldslagen verloren.
De vijand drong in 't hart van Frankrijk door:
Tot aan de Loire is alles in zijn handen;
Zijn gansche magt, die thans vereenigd is,
Belegert Orleans.

THIBAUT.

't Was hem dan niet
Genoeg, in 't noorden van dit rijk te heerschen,
Zijn oorlogsgeessel moest ook 't zuiden teistren!

BERTRAND.

Als zwermen bijën, die den korf omsinglen,
Of sprinkhaanwolken, die de lucht verdonkren
En uren verr' op de akkers nedervallen,
En verder dan het oog reikt, de aard bedekken,
Zoo stort een wolk van krijgsvolk op de velden
Van Orleans aan alle zijden neêr.
't Belegeringsgeschut wordt van rondsom
Gevoerd. Het wemelt daar van vreemde volkren,
En doffe spraakverwarring treft elks oor:
Uit Luxemburg, Bourgondien en Braband,
Uit Holland, Gent en van de Zeeuwsche stranden
Dringt alles zich in 't Britsche leger zamen,
Om Orleans tot de overgaaf te dwingen.

THIBAUT.

Onzalig twistvuur: ook Bourgondien,
Ook Frankrijk valt het zuchtend Frankrijk aan.

BERTRAND.

Ook Beijerens vorstin, des Konings moeder,
Voert uit alle oorden tegen haren zoon
Vijanden aan. Geharnast rijdt zij 't leger
Bloedgierig rond en hitst de volkren aan.
Ach! tegen hem, dien ze onder 't harte droeg,
Woedt deze trotsche vrouw mêdoogenloos.

THIBAUT.

Haar treft des hemels vloek! Ach mogt zij eens
In 't midden van haar trouwloosheid vergaan!

BERTRAND.

De vreeselijke Salsbury, de muren-
Verbreker, voert het heer belegeraars aan;
De leeuwenbroeder Lionel verzelt hem
Met Talbot, wiens verdelgend oorlogszwaard
Ons volk als tengre halmen nedermaait.
In wreevlen moede zwoeren zij, geen maagden,
Van welken rang of stand ook, te verschoonen,
Maar alle aan schande en smaad te wijden; al wie
Het zwaard dorst voeren aan hun woede te offren.
Vier torens houden over Orleans
De wacht. Salsbury ziet bloedgierig neêr
Op 't angstige gewoel der stad, en telt
De inwoners, die langs markt en straten snellen.
Veel duizenden van kogels wierpen straks
De kerken neder, en de hooge toren,
Der moeder Gods geheiligd, wagchelt reeds.
De stad is ondermijnd en op dien afgrond
Der hel, staat Orleans, en wacht, vol angst,
Elk oogenblik den veegen jongsten stond,
Waarop een vonk dien zwavelpoel ontsteken,
En met één' slag de stad vernielen zal.

(*Johanna luistert met ingespannen aandacht en zet den helm op.*)

THIBAUT.

En waar dan waren Frankrijks wonderhelden,
Saintrailles en La Hire, waar het borstweêr
Des staats, de onoverwonnen bastaard, dat
De vijand zoo geweldig voorwaards drong?
Waar is de koning zelf, of ziet hij werkloos
Den nood des rijks, 't verlies der steden aan?

BERTRAND.

Chinon is thans de hofplaats van den koning:
Gebrek aan volk doet hem gedurig wijken.
Wat helpt de heldenmoed der legerhoofden,
Wanneer lafhartigheid het heer verlamt!
Een schrik, als van den Hemel neêrgezonden,
Heeft de onversaagdste van het volk bevangen.
't Bevel des konings klinkt vergeefs; zijn leger
Schoolt als een bange kudde schapen zamen,
Wanneer 't gehuil des wolfs zich hooren doet.
Zoo zoekt de Frank, zijn ouden roem vergetend,
In burgt en vestingen zijn veiligheid.
Één enkle ridder slechts voert zestien vanen
Met zwakke magt tot hulp des konings aan,
Zoo 't algemeen gerucht de waarheid meldt.

JOHANNA, *met drift.*

Hoe heet de ridder?

BERTRAND.

Baudricour. Bezwaarlijk
Zal hij nogtans den vijand, die hem met
Twee legers op de hielen volgt, ontsnappen.

JOHANNA.

Zeg mij, wanneer gij 't weet, waar houdt hij stand?

BERTRAND.

Zijn hand vol volks ligt nog geen dagreizens
Van Vaucouleurs.

THIBAUT, *tegen Johanna.*

Waarover toch bekommert
Gij u? Een meisje als gij, betaamt dit niet.

BERTRAND.

Dewijl de vijand dus zoo magtig en — geen hul
Des konings meer te wachten is, besloot men
Tot de overgaaf van Vaucouleurs eenparig;
Gelukkig zal Bourgondien 't bezetten.
Wij vallen dus niet in de magt eens vreemden,
Maar blijven bij den ouden koningsstam;
Misschien ook keeren wij tot Frankrijks kroon
Als deze met Bourgondien verzoent, terug.

JOHANNA, *in verrukking.*

Niets meer van overgave of laag verdrag!
De ridder nadert reeds in wapendosch.
't Geluk des vijands wijkt bij Orleans.
Zijn maat is vol: en hij is rijp voor d' oogst.
Ik zie de maagd: zij komt, haar sikkel zal
Zijn trotsch en weeldrig graan ter neder maaijen.
Zij zal zijn' roem doen van den hemel vallen,
Hoe hoog ook tot het sterrenheer verheven.
Houd stand, vrees niets! Eer nog de rogge geelt,
Eer nog de schijf der maan verlicht zal zijn,
Zal geen der Britsche rossen, uit de stroomen
Der sierlijk vlietende Loire drinken.

BERTRAND.

Helaas, de tijd der wondren is voorbij!

JOHANNA.

Die tijd is niet voorbij. — Een witte duif
Zal, met een arends-vlugt en moed, de gieren,
Die 't vaderland verwoesten, overvallen.
Zij zal d' afvalligen Bourgondiër,

Die 't rijk verraadt, en Talbot, die den Hemel
Met honderd armen honend wil bestormen --
Zij zal Salsbury, die de tempels plundert,
En al de Eilandbewoners, die ons tergen,
Gelijk een kudde schapen voor zich drijven,
En die haar weêrstand bieden, nederslaan.
De Heer der legerscharen strekt haar' arm.
Een teedre maagd heeft hij daartoe verkoren,
Hij wil door haar verheerlijkt zijn, en geeft
Daartoe het schuw en siddrend schepsel kracht.

THIBAUT.

Wat geest bezielt u op dit tijdstip?

RAIMOND.

't Is
De helm, die hare kracht en moed ontvonkt.
ô Zie haar aan! Haar oog schiet bliksems uit.
Een gloeijend vuur verspreidt zich op haar wangen.

JOHANNA.

Deze oude troon zou vallen? 't Schoonste land,
Dat ooit de zon in haren loop aanschouwde,
Dat God bemint als d' appel zijner oogen,
Dat roemvol paradijs van 't wereldrond
Zou onder vreemde kluisters zuchten! Neen,
De magt der heidenen wierd hier gefnuikt,
Hier, waar het eerste kruis zijn kruin verhief;
Jerusalems veroveraars zijn hier
Geteeld. Hier rust de heil'ge Lodewijk!

BERTRAND, *verwonderd.*

Wat kracht van taal! Wat geest heeft haar dit alles
Geopenbaard? Wie leerde 't haar? De Hemel
Beschonk u met een gadelooze dochter.

JOHANNA.

Geen vorst van Frankrijks grond zou ons meer hoeden!
Zijn stam, die nimmer sterft, zou van deze aard
Met d' ingeboren adeldom verdwijnen!
Hij, die den heil'gen ploeg en vee en landbouw
Beschermt, en de aarde vruchtbaar maakt,
Lijfeignen vrijheid schenkt, de steden om
Zijn' troon een lagchend aanzijn geeft,
De zwakken ondersteunt, de boosheid straft,
Geen' nijd kent, wijl hij allen overtreft?
Hij die, schoon mensch, op dees vijandlijke aarde,
Een engel van ontferming is — wiens troon,
Schoon schitterend van goud, verlatenen
Ten dak verstrekt, waarop barmhartigheid,
Maar door de magt geschraagd, de schuldigen
Verschrikt, terwijl de onnoozelheid hem nadert,
En om den troon des leeuws vertrouwlijk speelt? —
Hoe zal een vreemde, wiens voorouderlijk
Gebeente in dezen grond niet rust, dit land
Beminnen en dit volk ten vader zijn?
Die onder onze jeugd geen jongling was,
Wien onze woorden niet aan 't harte raken,
Den zachten toon der smeekende verstaan?

THIBAUT,

God redde Frankrijk en den koning! — Wij —
Op 't vreedzaam land gekweekt, hoe zouden wij
Het oorlogsros beteugelen en het zwaard
Regeren? — Laat ons stil, gehoorzaam wachten,
Wat Koning ons het lot des oorlogs geeft:
Het krijgsgeluk doet 's Hemels wil verstaan.
Hij, die te Rheims gezalfd wordt, en de kroon
Te Saint Denis ontvangt, is onze heer.
Komt, de arbeid roept ons! Elk volbreng' den pligt,
Die hem is opgelegd. — Laat vrij de grooten,
De vorsten dezer aarde om 't aardrijk loten!

Wij mogen rustig hunnen twist aanschouwen:
Onwrikbaar is de grond, dien wij bebouwen.
't Geweld des krijgs werpe onze dorpen neder,
Onze akkerbouw worde overal verstoord;
De lente brengt weêr nieuwe zaden voort
En ras herstellen we onze hutten weder.

(*Zij gaan van het tooneel.*)

VIERDE TOONEEL.

JOHANNA, *alleen.*

Vaart wel, gij, bergen, gij, beminde streken,
'k Zeg u, ô stille dalen, 't laatst vaarwel!
Johanna zal u nimmer weêr betreden.
Na dezen dag ziet gij haar nimmer weêr.
Gij beemden, die ik heb bevochtigd, boomen,
Die ik geplant heb, bloeit hier vrolijk voort!
Vaart wel gij sombre grotten, koele bronnen,
Meêlijdende echo, stem van onze dalen,
Nooit zal uw zang den mijnen weêr herhalen.

Genoeglijk oord, thans moet ik van u scheiden,
'k Verlaat u midden in het krijgsgevaar,
ô Lammeren, verstrooit u op de heiden:
Gij mist mijn zorg, ô herderlooze schaar!
Ik moet weldra een andre kudde weiden,
Een andre woester heide wacht mij daar.
Geen ijdle trots, geen ongewijd verlangen,
Maar een onzigtbre geest bestiert mijn gangen.

Hij, die op Horebs top zich heeft doen hooren,
Die uit de vlam der vuurge braambosch sprak,
Die Moses eens tot Heervoogd heeft verkoren,
Toen hij het juk van Jacobs kroost verbrak,
Die David, onder 't herders volk verloren,
Ten zetel riep van onder 't needrig dak —
Hij, voor wiens wil al, wat bestaat, moet buigen
Sprak ook tot mij: « gij zult van mij getuigen, »

« Gij zult met staal uw' zachten boezem drukken,
« Met erts bekleed de schrik des vijands zijn;
« Geen manlijk oog mag u het hart verrukken;
« Nooit zwicht' dat hart voor teedre liefdepijn!
« Nooit zult ge een wichtje aan uwe lippen drukken,
« Geen bruidkrans mag uw hoofdlijk tooisel zijn.
« Ik zal u tot een' hooger' rang verheffen:
« Gij zult uw kunne in krijgsroem overtreffen.

« Wanneer de moed der helden, neêrgeslagen,
« In angst verkwijnt in Frankrijks jongsten nood,
« Dan zal uw hand mijn' heil'gen standaard dragen
« En onversaagd, in 't aanzien van den dood,
« Den overwinnaar uit het veld verjagen.
« Volbreng getrouw wat u mijn mond gebood.
« Gij zult, omringd van Frankrijks heldenzonen,
« In Rheims, door u bevrijd, den Koning kroonen. »

Een teeken heeft de Hemel mij gegeven,
Deez' helm — die helm is voor dit hoofd alleen:
Zijn godlijk' invloed schenkt me een hooger leven!
Een nieuwe kracht ontvonkt me en dwingt mij heen:
Een heilig vuur voel'k mij door de aadren zweven;
Ja! ongekend gevoel, gelei mijn schreên.
Ik hoor mij 't krijgsgeschrei in de ooren dringen
En zie door moord me overal omringen.

KINKER, imitation de la Jeanne d'Arc de Schiller.

Mortimer et Maria Stuart.

MARIA, KENNEDY, MORTIMER, *beschroomd binnen komende.*

MORTIMER *tegen Kennedy.*

. . . . . Bewaak de deur!
Ik moet de Koningin spreken.

MARIA, *met edelheid.*

Blijf, Hanna!

MORTIMER.

Wees niet bevreesd, Mevrouw, en leer mij kennen.

(*Hij biedt haar eene kaart aan.*)

MARIA, *ziet dezelve en treedt ontsteld terug.*

Hoe? Wat is dat?

MORTIMER, *tegen Kennedy.*

Ga, bid ik u, en zorg
Dat ons mijn oom hier niet verrasse!

MARIA.

Ga,
Voldoe aan zijn verzoek!

(*Kennedy verwijdert zich, met teekenen van verwondering.*)

ZESDE TOONEEL.

MORTIMER, MARIA.

MARIA.

Hoe! van mijn' oom!
Den Kardinaal van Loth'ringen, uit Frankrijk!

(*Zij leest.*)

« Vertrouw u Mortimer, den brenger dezes:
« Er is voor u geen trouwer vriend in England. »

(*Mortimer met verbazing aanziende.*)

Is 't mooglijk? Is 't geen schijn, die mij bedriegt?
Vind ik zoo nabij mij een' vriend; en waande ik
Mij niet van elk verlaten? — 'k Vind in u,
Den neef van mijn' vervolger, mijn' bewaker,
In wien ik mijnen strengsten vijand. . . .

MORTIMER, *aan hare voeten.*

'k Smeek u

Vergifnis, voor dit haatlijk masker, dat
Mij veel gekost heeft, doch waaraan 'k alleen,
't Geluk van u te naadren, ben verpligt,
En waardoor ik alleen u redden kan!

MARIA.

Sta op! — Te schielijk brengt gij me uit de diepte
Van mijne ellende tot de hoop terug.
Geef mij den tijd om mijn geluk te kennen.

MORTIMER, *opstaande.*

De tijd eischt spoed, haast zal mijn oom hier zijn,
En een verachtlijk mensch geleidt zijn schreden.
Hoor, hoe de Hemel u zijn redding biedt,
Eer u hun voordragt in de wanhoop stort.

MARIA.

U brengt hij hier, door 't wonder zijner almagt.

MORTIMER.

Sta toe, dat ik eerst van mij-zelven spreek!

MARIA.

Spreek!

MORTIMER.

'k Was nog naauwlijks twintig jaar', en in
Den strengsten haat voor 't Pausdom opgevoed,
Toen me een onwederstaanbare begeerte
Naar 't vaste land op reis dwong. — Uit het stof
Der Puritaansche schoolen vloog ik uit
Mijn vaderland, doorliep het Fransche rijk
En landde in 't einde in de vruchtbare streken
Van Italien, 't oord mijner vurigste wenschen, aan.
Juist viel het groote kerkfeest in; en 't wemelde
Van vrome pelgrimsscharen langs de wegen;

Elk heilig-beeld was met een' krans versierd:
't Was of het gansche menschdom zich op reis
Naar 't Hemelsch vaderland bevond; die stroom
Van geloovingen maakte op mijn gemoed den sterksten
Indruk en sleepte mij met zich naar Romen.
Hoe zal ik u de stemming van mijn hart
Beschrijven, Koningin! toen ik langs reijen
Van trotsche zuilen en prachtige eerebogen,
De heilige stad van verre naderde,
Toen mij de ontzettende, allesovertreffende
Schoonheid, de tooverkracht der kunst, op eens
Bestormde, toen ik me in het midden van
Die wonderwereld over zag gebragt!
't Vermogen van de kunst had nooit mijn hart
Getroffen: onze kerk haat haren invloed,
En duldt niets wat de zinnen kluistren zou:
Het onlighaamlijk woord vereert ze alleen.
Maar toen ik midden in den Tempel, van nabij,
Die overdaad der schoonste meesterstukken,
Den rijkdom van de aanloklijkste gedaanten,
Zoo van penseel- als bijtelkunst aanschouwde,
De schittrende tapijten en den dosch
Van 't hoog Altaar, de praal en pracht der wanden
Bewonderde; toen op eens, als uit den hemel,
Een al mijn zenuwen doortrillend Englen-
Musiek in stroomen op mij nederdaalde,
Toen ik daarbij de Groet des Engels, de
Geboorte des Heilands, de heilige Moeder
Met de verzinlijkte Drieëenigheid —
Toen 'k eindelijk in volle majesteit
En pracht, den Heiligen Vader d'eerdienst zag
Verrigten en de volkren zegenen —
ô Die aandoenlijke gestemdheid van
Mijn hart, al wat ik toen gevoelde, kunnen
Geen woorden uitdrukken. Wat is de luister,
Het goed en de eedle gesteenten, daar
Onze aardsche Vorsten van omgeven zijn!

Hij, hij alleen, die in het midden dezer
Aanbiddelijke pracht en luister woont,
Hij -- is een God op aarde!

MARIA.

Houd, houd op!
Ontrol het frissche bloemtapijt des levens
Niet verder voor het oog van een rampzalige
Gevangene!

MORTIMER.

Ook ik was gevangen, maar
Mijn geest wierd eensslags vrij, toen ik dien schoonsten
Dag van mijn leven mogt genieten. Toen,
Toen zwoer ik haat den engbeperkten eerdienst,
Ik zwoer me een' frisschen krans op 't hoofd te drukken,
Blijgeestig me aan de vreugde vast te sluiten.
Vele eedle Schotten en opgewekte Franschen
Omringden me in dat zielverrukkend oord
En boden mij den waardigen Kardinaal
De Guise, uw' oom, gastvrijlijk aan. ô Welk
Een man! Hoe groot, hoe edeldenkend en
Geboren om gemoederen te bestieren!
Welk voorbeeld van een' Koninklijken Priester!
Nog nimmer zag ik zulk een' Vorst der Kerk.

MARIA.

Gij hebt dan 't edele gelaat van dezen
Verheven', teêrgeliefden man gezien?
Hij was de leidsman mijner teedre jeugd.
Spreek mij van hem! Hij denkt dan nog aan mij?
Staat hij daar nog gelijk een rots der kerk?
Bloeit nog zijn leven, zijn geluk, zijn aanzien?

MORTIMER.

Die gadeloze man verledigde zich zelfs,
De leer der kerk mij in den geest te prenten,

Mij aan den twijfel van mijn hart te ontrukken.
Hij toonde mij, hoe 't zoekend oog der rede
Den mensch vermijdeloos in dwaling stort.
« De mensch moet zien (dus sprak hij) wat zijn hart
Gelooven zal; een zigtbaar hoofd der kerk
Is zijn behoefte; op de eerste kerkvaderen
Heeft zich de geest der waarheid uitgestort. »
De wanbegrippen mijner kindsheid deed hij,
Door zijn lieftaligheid en overredend
Verstand, als morgennevelen verdwijnen.
In zijne hand zwoer ik mijn dwaling af:
Hij bragt mij in den schoot der kerk terug.

MARIA.

Gij zijt dus één van zoo veel duizenden,
Die hij door kracht van Hemeltaal, gelijk
Aan den verhevenen Bergprediker,
Getroffen en naar 't eeuwig heil gevoerd heeft.

MORTIMER.

Toen hem zijn amptspligt kort daarop naar Frankrijk
Riep, zond hij mij naar Rheims, waar het genootschap
Van Jezus, voor de ware kerk van England
Gewijde priesters vormt. Daar vond ik d' ouden
Morgan uit Schotland en den trouwen Lesley,
Ook den geleerden Bisschop Rosse, die,
In hunne ballingschap, op Frankrijks grond
Hun droeve dagen slijten. Ik verbond
Mij aan hun lot en sterkte me in 't geloof.
Eens, toen ik in 't paleis des Bisschops rondzag,
Trof me een aandoenlijk, overschoon, betoovrend
Gelaat, een vrouwlijk beeldnis, wier zeldzame
Bekoorlijkheid mijn hart met magt bestormde.
Mijn overstemd gevoel bedwelmde mij.
Bij dit gevoel verraste mij de Bisschop,
En sprak: met regt verwijlt gij bij die trekken,
Met diepe aandoening. Zie hier in de schoonste,

Maar ook de allerrampspoedigste der vrouwen;
Om ons geloof moest ze, in uw vaderland
Te onregt vervolgd, den zwaarsten hoon verduren.

MARIA.

Neen, ik verloor niet alles, nu mij in
Mijn ongeluk dees vriend nog overschiet!

MORTIMER.

Toen schetste hij mij, met hartroerende
Welsprekendheid, uw ijslijk lijden en de
Bloeddorstigheid van uwe vijanden.
Hij toonde mij uw' stamboom en uwe afkomst
Uit het Vorstlijk huis der Tudors, overtuigde
Mij dat het regt op Englands Kroon alleen
U toekwam, niet aan deze Koningin,
In 't overspelig huwelijk van Hendrik,
Die zelf als bastaard haar verwierp, geteeld.
'k Verliet mij niet alleen op zijn getuignis;
't Eenparige gevoelen aller
Regtskundigen en de oude wapenboeken
Bevestigden zijne uitspraak. 'k Weet nu ook
Dat u dit regt alleen misdadig maakt.

MARIA.

ô, Dit rampzalig regt is de eeuwige bron
Van al mijn lijden!

MORTIMER.

Op dien tijd vernam ik
Dat ge uit het slot van Talbot weggevoerd,
En in mijn ooms bewaring waart gesteld —
In dezen zamenloop dacht ik des hemels hand
Te ontdekken, en de luide stem van 't noodlot
Te hooren, die mijn' arm ter uwer redding
Verkoos. Mijn vrienden stemmen met mij in;

De Kardinaal geeft mij zijn' raad en zegen,
En leert mij de moeilijke kunst van veinzen.
't Ontwerp wierd ras gemaakt, en mijn' terugreis
Naar 't vaderland besloten, waar 'k, gelijk
Gij weet, voor weinig dagen aanlandde.

(*Hij zwijgt eenige oogenblikken.*)

Vorstin, ik zag u! — Niet uw beeld — u zelf!
ô Welk een' schat bewaart dit slot! — Geen kerker,
Een Godenzaal is 't, luisterrijker dan
Het Hof van England. — ô, Gelukkig hij,
Wien het vergund is, één lucht met u te ademen!
Zij, die u, zoo vol zorg, verbergt, doet dit
Met reden: Englands gansche jonglingschap
Zou uw gelaat weldra tot opstand dwingen:
Zij zouden hunne Koningin niet zien,
Of ook ten zelfden tijd haar kluisters breken.

MARIA.

Wat heil voor mij, zag elk mij door uw oogen.

MORTIMER.

Ware elk slechts ooggetuige van uw lijden,
Van dit geduld, die eedle gelatenheid,
Waarmeê gij al dien lagen hoon verdraagt!
Stondt gij niet al de proeven van uw' rampspoed
Door, met de waarde van een Koningin?
Of roofde al dit verdriet het minste van
Den luister uwer schoonheid? Al den glans
Des levens mist ge; en toch omstraalt u 't schoonste,
Het helderst licht des hoogren levens. Nooit,
Nooit naderde ik dees plaats, of 'k voelde mij
Het hart verscheuren en, door den lust om u
Te zien, ontvonkt! — Doch vreeslijk nadert thans
't Uur der beslissing; 't gevaar groeit telkens
Meer aan: ik mag niet langer tijd verliezen,
Om u 't verschriklijkst te openbaren.

MARIA.

Is
Mijn vonnis dan geveld? Ontdek het mij:
Ik voel mij sterk genoeg, het aan te hooren!

MORTIMER.

Het is geveld. De twee-en-veertig Regters hebben
Het *schuldig* uitgesproken. 't Huis der Lords
En der Gemeente, de stad London dringen
Met hevigheid op de voltrekking van
Het vonnis aan. De Koningin vertraagt nog —
Niet uit gevoel van menschlijkheid, maar slechts
Uit list, om 't ongeduld des volks te tergen.
Zij wil gedwongen zijn.

MARIA, *met gelatenheid*.

Mijnheer; 'k was sedert lang voor zulk een tijding
Reeds voorbereid: zij komt niet onverwachts
En gij verschrikt mij niet. Ik ken mijn Regters.
Na de mishandelingen, die ik reeds
Heb uitgestaan, begrijp ik wel, dat men mij
De vrijheid niet kan schenken — 'k weet wat men
Begeert: men wil mij in een' kerker doen
Bewaren, en mijn wraak en aanspraak op
Het Rijk met mij aan kluisters leggen.

MORTIMER.

Neen,
ô Neen, Vorstin; men laat het daarbij niet!
't Geweld is niet te vrede, als het zijn werk
Ten halve ziet volbragt. Zoo lang gij leeft,
Leeft ook de vrees der Engelsche Vorstin:
U kan geen kerker diep genoeg begraven;
Uw dood alleen verzekert haar den Troon.

MARIA.

Zij zou het wagen, dit gekroonde hoofd
Op 't blok des beuls verachtlijk te doen vallen?

MORTIMER.

Dat zal zij wagen. twijfel daar niet aan,

MARIA.

Dan zou zij dus hare eigen majesteit,
En die van alle Koningen vergruizen,
En — zonder Frankrijks wraak daarvoor te vrezen?

MORTIMER.

Een eeuwige vrede sluit zij met dat Rijk:
Zij schenkt den Hertog van Anjou haar hand
En troon,

MARIA.

En Spanje? . . .

MORTIMER.

Schoon de gansche wereld
Zich wapende, vreest zij niet, zoo lang zij met
Haar volk in vrede leeft.

MARIA.

Zou zij dit schouwspel
Aan 't Britsche volk doen zien?

MORTIMER.

Dit land heeft, in
Den laatsten tijd, meer Koninklijke vrouwen
Van den troon naar 't moordschavot zien slepen.
Ja, de eigen moeder van Elisabeth,
Catharina Howard en Johanna Gray

Bewandelden dien weg; de Kroon beschermde
Haar niet.

MARIA, *na een kort stilzwijgen.*

Neen, Mortimer, uw vrees is ijdel;
Uw trouwe zorg voor mij schetst u dit schrikbeeld.
'k Vrees het schavot niet; maar er zijn nog andre
En stiller middlen, waardoor Englands
Vorstin zich, tegen mijne wraak en aanspraak,
Rust kan verschaffen. Ligter zal het zijn,
Een' stillen moorder dan een' beul te vinden. --
Voor 't eerste vrees ik: nooit breng ik den rand
Des bekers aan mijn lippen, of een huivering
Bevangt me op 't denkbeeld, of de liefde van
Mijn zuster niet misschien daar over
Den zegen sprak.

MORTIMER.

Noch openbaar, noch in 't geheim, zal 't hun
Gelukken, u van 't leven te berooven.
Wees zonder vrees! — 't Is alles reeds gereed;
Met twaalf voorname Britsche Jongelingen
Sloot ik 't verbond, waar op wij, nog deez' dag,
Het heilig sakrament ontvingen, om u
Gewapend uit dit slot te voeren: ook
Is Frankrijks Afgezant in ons geheim;
Hij biedt ons zelfs de hand; en 't is in zijn
Paleis dat wij vergaderen.

MARIA.

Gij doet
Mij sidderen: een voorgevoel verschrikt mij.
Bedenk wat ge onderneemt! Kent gij het lot
Der Babingtons en Tichburns niet? Verschrikken
Hun bloedige hoofden, die op Londons brug
Ten toon gesteld zijn, u niet af? Hoe! kunnen
Zoo veel andere ongelukkigen, die slechts

Mijn ketenen verzwaarden, u niet terug
Doen keeren? Onberaden jongling — vlugt!
Vlugt, zoo 't nog tijd zij! — De verspieder Burleigh
Draagt ligt reeds kennis van uw opzet, zond
Ligt heimlijk een' verrader in uw midden,
Vlugt uit dit Rijk. Maria Stuart had
Tot heden geen' gelukkige beschermers,

MORTIMER.

Geen Babingtons, geen Tichburns bloedige hoofden,
Op Londons brug ten afschrik neêrgeplant,
Noch 't ongeluk van zoo veel andere
Slachtoffers schrikken me af: zij vonden in
Hunn' ijver hunnen dood — maar in dien dood
Ook hunnen onvergankelijken roem:
't Is reeds gelukkig voor uw behoud te sterven?

MARIA.

Vergeefs! Mij redt noch magt, noch list! De vijand
Is waakzaam; al de magt is in zijn handen.
Niet slechts Paulet en zijne wachters, maar
Heel Engeland bewaakt mijn kerkerdeur;
De willekeur slechts van Elisabeth, kan
Haar openen.

MORTIMER.

ô Hoop zulks niet!

MARIA.

Één man,
Een éénige kan haar daartoe doen besluiten.

MORTIMER.

ô, Noem mij dezen man —

MARIA.

Graaf Lester.

MORTIMER, *treedt verbaasd terug.*

Lester?
Graaf Lester! Hij? — Uw bloedigste vervolger?
De gunsteling van Elisabeth? — Van dezen —

MARIA.

Zoo ik gered kan worden, 't is door *hem*;
Ga *bij* hem. Openbaar u vrij aan *hem*,
En tot bewijs dat ik u zend, breng *hem*
Dit schrift, waarin mijn beeldtenis is verborgen.

(*Zij haalt een papier uit haar borst. Mortimer treedt terug en aarselt om het aan te nemen.*)

Neem aan! Ik draag het sedert lang bij mij;
Uws ooms gestrenge waakzamheid sluijdt me allen
Toegang tot Lester af — maar mijn goede Engel
Zond u tot mij. —

MORTIMER.

Verklaar mij, bid ik u,
Vorstin, dit raadzel. —

MARIA.

Lester zal dit doen.
Kom hem met uw vertrouwen te gemoet;
Dan zal hij wederkeerig u vertrouwen.
Wie komt?

KENNEDY, *met drift binnen komende.*

Paulet met iemand van het Hof,

MORTIMER.

Het is Lord Burleigh. Herstel u, Vorstin,
En hoor zijn boodschap onverschillig aan!

(*Hij verwijdert zich door eene zijdeur, en Kennedy volgt hem.*)

CARACTÈRES OU PORTRAITS

ET PARALLÈLES.

Les Bataves.

Gij! goddelijke Deugd! zaagt, reeds in d'oudsten tijd,
Het hart des Bataviers aan uwen dienst gewijd!
Dat volk, eenvoudig, kuisch, zoo rein van hart als zeden,
Versmaadde uitheemsche pracht en vreemde dartelheden!
Den Godsdienst in 't gemoed, de waarheid in den mond,
Verstrekte 't woord ten eed, dat nooit Bataver schond!
Zoo zacht als fier van aard, en vreeslijk in zijn wapen,
Was hij voor huislijk heil, voor stil geluk geschapen.
De Vrijheid was zijn ziel, hem boven 't leven waard',
Een kuische en rappe gâ zijn hoogst geluk op aard',
En, op zijn terp, naast haar en 't spelend kroost gezeten,
Kon hij, trotsch op dien schat, Rome en 't Heelal vergeten.
De Marser in het Noord aan Hollands kust gevest,
En de Usipeter van het Groningsche gewest,
De Vriezen, waardig 't bloed waaruit zij zijn gesproten,
Aan wie de Vrijheid, met de melk, is ingegoten,
En 't fier Sicambriesch volk van 't boschrijk Gelderland,
Zijn waard' den Batavier als loten van één plant.

Het godlijk zaad der deugd, geworteld in dees luchten,
Schoot weelge takken uit, droeg bladren, bloesems, vruchten,
Ja! in den heilgen strijd der Vrijheid, tachtig jaar
Triomfelijk gevoerd voor haardstede en altaar,
Zag de aarde een school der deugd op onzen grond verheven.

HELMERS, nation hollandaise.

Le temple des beaux arts; Homère.

Verr' boven de aarde, in een verfijnde en zuivre stof,
Rijst, schoone kunsten! uw geheiligd Tempelhof:
Al wat op de aarde schoon en edel is te noemen,
Zinkt weg bij dit gesticht; als 't wier bij lentebloemen;
Een geurige amberlucht dringt hier elks boezem door!
Verbeelding, jong en vlug, omzweeft het heilig koor;
Een gouden sleutel draagt ze in haar sneeuwwitte handen,
En sluit den tempel op voor hen, die de outers branden,
In 't midden van dit koor heeft, in een' gloed van licht,
't Onsterfelijke schoon een' gouden troon gesticht.
't Is niet dat aardsche schoon, zoo vlugtig als vergankelijk,
Van luim, en mode, en smaak, gewest of tijd afhanklijk;
Neen! 't is die hemelsche, die goddelijke maagd,
Die 't scheppend ideaal op 't vlammend voorhoofd draagt!
Voor wie Homerus, voor wie Phidias eens knielde,
Die Tasso, Rafaël, Voltaire en Hooft bezielde!
Die d' ingewijden slechts haar hoog geheim ontvouwt,
Wie nooit Ostade zag, Jan Steen nooit heeft aanschouwd.
Ik waag het, huiverend, haar' tempel in te treden:
Verbeeldings tooverhanden geleidt en sterkt mijn schreden,
Een trotsche zuilenrij omringt het grootsch gesticht,
Van marmer, van agaat, en jaspis opgerigt,
De onmeetbre koepel rust op onverzwakte bogen;
Met levend beeldwerk zijn de wanden overtogen;
Een' heilgen eerbied, een verplettring van mij zelv',
Voel ik bij ieder trede in 't stoutste kunstgewelf,
Hier staat dat Godenkroost, hier vlammen die bezielers
Van ons, ons, doode stof! — die scheppers! die vernielers
Van domheid, dweepzucht van geweld en bastaardij!
Onsterflijk staan zij daar! hoe gloeijen, schittren zij!

Homerus, thans niet meer beroofd van 't licht der oogen,
Vlamt aan het hoofd der rij, zich zelv' en de aarde onttogen!
't Verleden, 't heden, en de toekomst staan gelijk
Voor 't godlijk scheppend brein; d'Olimp, het schimmenrijk

Doorziet hij als het hart van menschen en van Goden!
En hoofdstof en natuur erkennen zijn geboden.
Hij wenkt! — een tranenvloed gudst langs mijn wangen neêr!
Hij spreekt! — en als een stroom doorwaad ik 't Grieksche heer!
En, magtloos, zwichtend voor den God, in hem gevaren,
Ben ik zijn speeltuig slechts! niet anders dan de snaren
Der citer leven, door des kunstnars vingrenklem!
En 'k sidder, vlugt, verwin, ik haat, en min met hem.
Hij, onuitputbre stroom, doet trotsch zijn golven zwellen,
En de eeuwen putten uit zijn nooit verdroogbre wellen,
En door geen dam of dijk beperkt of afgeleid,
Stort hij zijn levend vocht in 't meer der eeuwigheid.

HELMERS, nation hollandaise.

Homère.

Achilles toorn en gramme blikken
Kan niets vermurwen, niets verwrikken;
Zij wederstaan den felsten schok,
In gloed gelijk aan duizend zonnen; —
Doch, door Patroklus dood verwonnen,
Vervangt een felle wraak zijn' wrok. —

Wat poogt Homerus ons te schetsen?
Ons in het hart met vuurgloed te etsen? —
Achilles? — Trojes schrik? — Heleen'?
Ô Neen! — Dit alles zijn paneelen,
De lijsten, waar hij zijn tafreelen
In schakelt: 't is het doek alleen; —

De stam, waarom zijn vlammen spelen,
Er zich al dartlend in verdeelen,
Waaraan zijn vindingskracht zich hecht;
En, in het kronklend opwaarts stijgen
Om de overal verspreide twijgen,
Zich met de blaadren zamenvlecht.

Natuur, geschiedrol, Godsdienst, wetten,
En wat den geest ooit perk mogt zetten,
Is slechts het ruim waarin hij zweeft.
Hij doet er naar zijn welbehagen,
Een nooit gekende schepping dagen,
Waar alles naar zijn hoofddoel streeft.

Hij ademt wellust, vol verlangen
Om hooger zaligheid te ontvangen. —
Bij een gestaâg versnelde vlugt,
Voert een onleschbre dorst naar 't schoone,
Naar 't treffend, nieuwe, en ongewone
Hem in een hooger etherlucht.

Een blik, in 't ver verschiet geslagen,
Bestemd om 't grootsche na te jagen,
Dat zich door 't gansch heelal verspreidt,
Voert hem, langs ongebaande wegen,
Een altijd lagchend landschap tegen,
Oneindig in verscheidenheid.

Hij voelt de oorspronkelijke krachten,
Den vloed, den aandrang der gedachten,
Die hem bestormen keer op keer.
Een wijl onzeker wat te kiezen,
Schijnt hij zich-zelven te verliezen;
Maar vindt zich telkens schooner weêr.

Daar breekt hij los in maatgezangen,
In toonen, die elkaâr vervangen,
Die, als om strijd, ten reije gaan.
Elk woord doet ons met nadruk voelen
Het voorwerp dat hij wil bedoelen;
En doet ons aan zijn zijde staan.

KINKER.

Copernic.

Voor u, Copernicus, doet in haar heilge wanden,
Urania altoos een' zuivren wierook branden;
Daar ze in haar reine hand de gouden plengschaal vat,
Vol onbezoedeld vocht, waarmeê ze uw urn bespat;
Terwijl, met neigend hoofd en afgeperkte schreden,
Haar priestren statig, stil, om uwen grafzerk treden,
Daar 's Dichters zilvren lier uw stoute denkkracht roemt,
En maagden 't heilig graf omvlechten met gebloemt'.
Gij gaaft aan 't stelsel van Pytagoras weêr 't leven.
Deze aarde stond! gij wenkte, en 't menschdom zag haar zweven.
o Ja, zoo lang zij snelt om de eeuwge bron van licht,
Blijft ze uw gedenkstuk, uw voortreflijkst grafgesticht;
En Neêrland, hoe 't zijn' roem ten afgrond moog zien snellen,
Ziet op uw starrenbaan door Huigens u verzellen,
Daar Galileï volgt des dweepers klaauw ontrukt,
En de onverwelkbre kroon u op den schedel drukt.

HELMERS, système planétaire.

Guillaume le Taciturne.

Hoe 'k handhaaf Neêrlands roem! ik zing bij Willems graf,
En dankbre erkentnis perst mijn oog geen tranen af?
'k Zou de eer van 't voorgeslacht op trotsche nabuurs wreken,
En niet van Neêrlands roem, van d'eersten Willem spreken?
Hoe! ik zou zwijgen van 't sieraad van 't aardsch geslacht,
Wiens weergâ schaars een volk te voorschijn heeft gebragt!
De menschheid bloost: ik zucht! 'k voel mijn geslacht verlagen,
Als ik een' Attillà zie op zijn' zegewagen!
Maar 'k voel mijn waarde als mensch! 'k verhef me, 'k voel mij groot,
Als ik een' Willem groet als mijn natuurgenoot!
Als mensch deel ik de eer, die afstraalt van zijn' luister.

Maar hoe bezing ik u; u, breker van 's lands kluister?
Hoe schets ik u, uw deugd, uw moed, uw wijs beleid,
Uw kracht, uw' gullen aard, geduld, standvastigheid,

Uw trouw, die u, en Rome, en Spanje deed verachten,
Uw' dood voor 't Vaderland? neen! 't overtreft mijn krachten!
Ik voel mijn onmagt: ach! ik staar uw grootheid aan,
'k Wil, weenend bij uw graf, mijn hand aan 't speeltuig slaan,
'k Wil 't geen mijn hart gevoelt in verzen uit doen stroomen;
Maar, 'k voel mijn tong haar klem, mijn lier de kracht ontnomen!
'k Zoek woorden! 'k vind ze niet; 'k blijf staren op den steen
Die uw gebeente dekt! ik kniel, aanbid! en ween:
Maar 't geen mijn hart gevoelt, 't geen ontbruist in mijne aderen,
De grootheid van uw ziel, in trekken zaam te gaderen,
Is mij te hoog! te groot! 'k zink, Willem! op uw graf,
En dank der Godheid, die u 't zuchtend Neêrland gaf.

HELMERS, nation hollandaise.

Koster.

Door wien is 't dat de nacht de middeleeuw verdween?
Wie schoot het eerste licht door dezen chaos heen?
Het is de Drukkunst; ja! op onzen grond geboren,
Deed zij van hier haar stem het stervend menschdom hooren.
't Is Koster! Neêrland is 't, die, uit den duistren nacht
Der eeuwen, weêr het licht te voorschijn heeft gebragt.
Al wat gij waart, en zijt: al wat ge eenmaal zult worden,
O Volkeren! uw stand, beschaving, wet en orden,
Dit alles zijt ge alleen aan Nederland verpligt!
't Was nacht: de Drukkunst kwam! zij sprak, en de aard' was licht!

Dringt met mij, Volken! in der Wetenschappen koren,
Dáár zult gij Neêrlands lof, den lof van Koster hooren!
En gij, die de adel voelt des stams, waaruit gij sproot,
Volgt, Nederlanders! volgt me, ik zing uw' Landgenoot.
« Een nacht, een tastbre nacht daalde op de volken neder!
Het menschdom lag verlamd; een uurwerk zonder veder!
Wie zal het redden? wie 't ontscheuren aan d' orkaan?
Wie bijgeloof en dwang den ijzren kop verslaan?
Wie is gezaligd om dit wonder te verrigten!
Waar is de Hercules, die 't mónster zal doen zwichten?

Juicht, volken! menschdom, juich! uit Neêrland komt uw held,
't Is Koster! Neêrlands roem! die 't rijk der domheid velt! »

« Juicht, volkeren! geen nacht stort weder op u neder!
Gè ontwikkelt nu uw kracht, als 't uurwerk door zijn veder!
Ja! Koster heeft uw' geest die krachten ingestort,
Waardoor gij uit uw' nacht u zelv' hergeven wordt.
Thans ziet gij aan uw' voet den stroom der kunsten vlieten,
Rust aan zijn' bloemenrand, verzaadt u in 't genieten.
Juicht, volken! menschdom, juich! uit Neêrland kwam de held,
't Is Koster! Neêrlands roem! die 't rijk der domheid velt! »

HELMERS, nation hollandaise.

De Ruiter.

En gij, gij, die alleen een volk onsterflijk maakt,
Voor wien in 't Neêrlandsch hart de erkentnis eeuwig blaakt!
O schoonste flonkerstar in Hollands praalgesteente;
Gij, afgod van de vloot, en lievling der gemeente,
De Ruiter! ideaal van deugd, beleid en magt,
En trouw en vrijheidsmin, tot één geheel gebragt!
Zou ik U zingen? neen: 't ontbreekt mijn hart aan woorden! —
Mijn zoon! zoo ge eenmaal zwerft in vergelegene oorden,
Daár hoort een' onverlaat, die, bassend uit zijn niet,
Op Hollands grootheid schimpt, op ons zijn zwadder schiet!
Uw ziel zij op den worm niet straks in toorn ontstoken!
Noem slechts de Ruiters naam! en Neêrland is gewroken. —

HELMERS, nation hollandaise.

Hooft.

Wie praalt aan Vondels zij' met ridderorde en band?
't Is Hooft, de Tacitus, de roem van Nederland.
Kortspreukig, krachtig, stout, spreekt hij zijn gouden lessen,
Gevoedstert in den schoot der Roomsche Zanggodessen.
O waar is 't hart dat niet ontvlamt in eedlen gloed,
Als hij de gruweldaân van Spanje ons hooren doet?
Hij, telg des bestevaêrs, brengt ons dien grijsaard nader!

In hem herkennen wij den grooten Burgervader,
Die, toen de heerschzucht hier en wet en orde brak,
Tot Maurits in den raad gelijk een Cato sprak!
Men zegt, dat de achtbre schim des grijsaards om bleef zweven
Twee eeuwen in de zaal, waar hij het regt deed leven;
Maar toen, in later' tijd, een telg des achtbren mans
Het Burgermeesterschap beroofde van zijn' glans,
En op het Kapitool de rol van Gracchus speelde,
En, wagglende op een bank, het graauw met klanken streelde,
En bundelbijl, en eer ter prooi gaf aan 't gemeen,
Vlood de aangebeden schim voor eeuwig, eeuwig heen;
Ja! 'k zag die heilige schim het hoofd met bloers bedekken,
En, blozende om den zoon, van 't Kapitool vertrekken.
Maar gij, gij, drossard Hooft! die niet uw' glans ontleent
Van Hendriks ordeband, maar glans schenkt aan 't gesteent',
Gij praalt naast Tacitus, in deze heilge koren,
Waar Montesquieu, Gibbon, en Hume uw spreuken hooren;
Zoo staat gij, als de muur van China's rijksgebied,
Die twintig eeuwen aan zijn voeten sneuvlen ziet.

HELMERS, nation hollandaise.

Grotius.

Wat flonkerstarren zien mijne oogen in dees koren!
De onsterflijkheid is hun door hunnen geest beschoren!
Wat hooge ontdekkingen zijn niet aan 't licht gebragt
Door d'onafmatbren geest van 't godlijk voorgeslacht!
Gij, die dit dichtstuk leest, verschoon mijn zwakke zangen!
Ik voel mijne onmagt, ach! ik weet niet aan te vangen!
Mijn boezem, ja, gevoelt wel wat ik melden moet,
Ik grijp wel 't speeltuig aan, maar, ach! me ontzinkt de moed.
Moet ik mij dan alléén in 't stuivend renperk wagen?
Heeft Neêrland niet het oog op Bilderdijk geslagen?
Heeft grijze Feith dan reeds het harnas afgelegd?
Moet ik, onmagtige! ik? ik, zwakke legerknecht!
Aan 't spits dan treden, om der Vadren eer te wreken?
Zwijgt Kinker, Loots, Van Hall? wil Klijn noch Tollens spreken?

Zij, keurgenooten in Appollo's heilgen kring,
Zijn waardig, dat hun lier der Oudren deugden zing'.

Maar neen! ik laat mij niet deze eedle taak ontwringen!
Ook ik trede in den rei van Phebus lievelingen.
Mijn' lier klink' minder schoon in mijn verdoorde hand;
Mijn hart slaat hun gelijk in zucht voor 't Vaderland.

Welaan! ik nader stout: geen schroom weêrhoudt mijn schreden!
Daar schittert Huig de Groot, en de eerbied boeit mijn treden.
Hoe hulde aan hem gedaan? wiens geest is zoo verdwaald,
Dat hij den gloed der zon met doode verwen maalt?
Ja! hebben niet voor mij onsterfelijke tongen,
Heeft Cras niet voor Euroop', De Groot! uw' lof bezongen?
En ik zou 't wagen hem te volgen in het spoor!
Drong ooit het vinkje tot het rijk des aadlaars door?
Maar pligt, bewondring en verrukking doen mij zingen,
't Is schoon voor Huig de Groot de citersnaar te dwingen.

Men zegt, toen 't wonderkind in 't schomlend wiegje lag,
En 't zachte moederhart verkwikte door z'ijn' lach,
De Genius der aarde een' vloed der rijkste gaven
Deed stroomen op het kind, dat Hollands roem zou staven.
Al wat ooit de oudheid wist, de wetenschap der aard',
Had hij, als jongling reeds, in 't schrander brein vergaard.
Het menschdom had zijn regt, zijn titelen verloren:
De Groot verschijnt! — dat regt, die titlen zijn herboren!
Europa knielde voor de orakels van zijn' mond,
En zegende de zon, die straalde op Neêrlands grond!
Het regt van vrede en krijg wist hij, naar wijze wetten,
(Kniel aarde voor 't geschenk!) voor eeuwig vast te zetten.
Als overwinnaar 't rijk van wijsheid ingesneld,
Was ieder stap een zege op onkunde en geweld.
Het licht der wetenschap, door hem voor de aarde ontstoken,
De Godentaal, door hem zoo klemmend uitgesproken,
Wordt nimmer uitgedoofd, zal nimmermeer vergaan,
Zoo lang één maatschappij op de aarde zal bestaan. —

Bij wien, bij wien, De Groot! zal ik u vergelijken?
Elk beeld schiet hier te kort, moet voor uw glans bezwijken;
't Verspreide en strijdige vereent uw magtig hoofd;
Gij zijt als de Atlas, waarvan de oudheid heeft gelooſd,
Dat, op denzelfden tijd, op zijne onmeetbre gronden,
En Lente, Zomer, Herfst en Winter wordt gevonden!
Die zich met ooft en sneeuw, gebloemte en ijs omschorst,
En op zijn breede schoft des hemels welving torscht!
D'orkaan ziet worstlen, en den waterval hoort ruischen,
En 't lentekoeltje door zijn lauwren om vocht suizen!
Aan zijnen voet verneemt der herdren minuetoon,
En hoort aan zijne kruin het rijn muzijk der goôn.

HELMERS, nation hollandaise.

Cats.

Hoe! ik spreek van deugd, en zou hier, Cats! uw schim niet naderen!
Een hulde u weigren daar zich Holland in verheugt!
Gij, groot in staatszorg, zang, geleerdheid, godsvrucht, deugd!
Ja 'k wil u schepping, 'k wil uw Zorgvliet weêr aanschouwen!
'k Wil dáár, o heilge schim! met u mij onderhouwen,
'k Wil, priester van de deugd! dáár schrijen om 's volks val!
Mijn hart-rigt dáár voor u, in een vergeten dal,
Een zoden outer op, waarbij mijn Hollandsch harte
Dees lettren grifflen zal, verzwolgen door de smarte:
« Zoo lang de deugd van Cats nog leefde in ons gemoed,
« Hield Neêrlands vrijheid stand, bij rust en overvloed:
« Maar toen 't ondankbaar kroost zijn deugden had verloren,
« Moest Neêrland naar de stem van vreemde volken hooren! »

HELMERS, nation hollandaise.

Helmers.

Herrijst, herrijst, o heldentijden!
Want HELMERS voert TYRTEUS luit,
Waakt op, en ziet uw zonen strijden,
o Vaadren! stijgt uw graven uit!
Musketten, zwaarden, lansen blinken —

De vrije zegezangen klinken:
Ziet, ziet, uw dochtren, Hollands eer,
Uw heldenkroost, in blijde reijen,
Omkransende, ten dans gelcijen —
Waar ben ik? . . . HELMERS zingt niet meer!

Nooit zult ge, o Vaderland! vergeten,
Den Bard, die in uw' jammernacht,
Al zingende op uw puin gezeten,
Daar stervende u nog offers bragt;
Die u, gelukkig door 't verleden,
Volzalig roemde in 't naadrend heden:
Die, tijd en lot vooruitgesneld,
Aan 't hoofd van uwe Dichtrenscharen,
Den val van uw geweldenaren
En 's werelds vrijheid heeft voorspeld!

Ja, gij, eens voor 't heelal verloren,
o Vrijheid! bleeft hem alles waard;
Als kind had hij u trouw gezworen:
Als man heeft hij zijn' eed bewaard:
Zelfs, toen uw laffe priesters vloden;
De list, ten dienst van vreemde goden,
Uw vrome schaar tot huichlen dwong,
Toen, allen tuimelgeest verzakend,
Was hij 't, die, in uw tempel wakend',
Ons uit den ijsren doodslaap zong.

Stout trad hij dan der toekomst tegen,
Versmade Godheid! u tot troost:
Hoe hier dan ook zijn zangen stegen,
Nooit hebt gij om zijn lied gebloosd.
Het schuim van uwe bastaardzonen
Zong siddrend, in de schaûw van troonen,
Maar gij, verbannen! bleeft zijn lust;
U volgde hij in 't hooploos kampen,
En in 't gedruisch van nood en rampen
Zong hij, in u, zich kalmte en rust.

Zoo zagen Syracusa's wallen,
In moord en oorlogsrazernij,
Schoon muren storten, tempels vallen,
Een' ARCHIMEDES kalm en vrij;
Zoo klonk, bij 't ramlen van de keten,
Het somber lied van Gods Profeten,
In 's drijvers oor, aan Chebars vloed.
De uitheemsche landstroom ving hun toonen,
En stortte in 't hart van JACOBS zonen,
Bij elken golfslag, smart en moed.

o Gij, den sterfling schaarsch gegeven,
Gij, koele bron op 's levens pad!
Nooit hebt ge, o zielrust! hem begeven,
Waar hij uw laafnis noodig had:
Van u zijn moed, die we, onbezweken,
Uit vlammende oogen zagen spreken:
En blinken door zijn daden heen,
Van u die trots, die hem bezielde,
Voor dwaas gezag noch wetten knielde --
Voor God, den hoogen God alleen.

Zelfs stervend (Neêrland zal het weten,
U, blinde dweeplust! u ten spijt!)
Sprak in hem 't onbevlekt geweten
Geen schriklijk moordend zelfverwijt;
« Wat wanklank mijn bestorven lippen,
« Zich 't laatst ontsluitend, moge ontglippen,
« Eer nog mijn adem henen zweeft,
« 'k Geloof, 't geen 'k zingend dacht als waarheid;
« 't Omstraalt mij nog in volle klaarheid. »
Hij zweeg, en had voor de aard geleefd.

Spreek, droeve gade, en grijze vader!
Spreek, broeder! spreek, gij kleine kring
Van vrienden! spreekt hier al te gader,
Of hier mijn lied geen waarheid zing?

Met heete tranen op de wangen,
Staaft gij de opregtheid mijner zangen·
Zegt, zwijgend, wat zijn dood getuigt:
Nu zinkt de laster aan uw voeten,
Komt schaamrood dáár zijn misdrijf boeten;
En kunst en deugd en vriendschap juicht!

Ja, juicht die fiere geestkracht tegen,
Die, opgewekt door 't stoutst gevoel,
Met heldenblik, op al haar wegen,
Niets kende of zag dan 't heiligst doel!
Dat schoon geheel, waar wij het wezen,
Het beeld eens aardschen gods in lezen;
Die koene grootheid, zonder schijn,
Die, toen hem stof en tijd ontzonken,
In hem zoo heerlijk heeft geblonken,
En eeuwig als zijn lied zal zijn!

Van daar de geest, die aan zijn snaren
Die mannelijke toonen schonk;
Dien toeverklank, die, 't hart ontvaren,
Nooit dan voor 't edelst voorwerp klonk;
Die ons nog dan verrukte en streelde,
Als 't vuur, dat daarin bruiste en speelde,
Geen koelen kunstsmaak had bekoord:
Voor hen, die streng dien zangtoon wraken,
Zal ook de omwolkte zon niet blaken,
Schoon zij door mist en nevel boort.

Zoo blijft ge, een zuivre bron ontsprongen,
Aloude Rijn! elks eerbied waard;
Ook als uw stroom, door niets bedwongen,
Verbolgen langs de velden vaart:
Hoe woest uw golven mogen klimmen,
Wij zien u zuiver, heerlijk glimmen,
In schuim getooid en zonnegloed:
Een vaste bedding langs getogen,

Toont gij geen drabbig slijk aan de oogen,
Maar 't helder zilver van uw' vloed.

Ja, altijd groot en stout en edel,
Ziedaar, wat HELMERS aanzijn was:
Reeds vroeg omkranste Apol zijn' schedel;
Maar, gij, o deugd! schreit op zijne asch.
Daar staat ge, o kuische Zanggodinnen!
Gij ook, volschoone Charitinnen!
Maar ongekranst, en zucht en weent:
Hij was uw liefling! — de Idealen,
En 't schittrend kleed, waarin zij pralen,
Zijn' kunstzin, had hij u ontleend!

En gij, Minerv', die schaarsch uw' tempel
Ontsluit voor Febus grootsten zoon!
Naauw zaagt gij HELMERS op den drempel,
Of bragt hem zelf tot voor uw troon;
Daar met hem d'aardbol omgevaren,
Hebt gij hem uit der volken blâren,
Hun wetten, taal en zeên ontvouwd:
Geen uwer schatten, hoe verborgen,
Ontging geheel zijn' blik en zorgen,
En scheen door u zijn lier vertrouwd.

Maar geen fortuin, o Landgenooten!
Bragt HELMERS op dit gloriepad:
Hij, die, uit needrig bloed gesproten,
Geleider, goud noch vleijer had:
Een lage geest moog' dit behoeven;
Zelfs om te kruipen, bijstand toeven!
Die steun ontzinkt hem, en hij zwicht:
Maar HELMERS, vreemde hulp verzakend,
Zich zelf door eigen kracht volmakend,
Was alles aan zich zelf verplicht.

De klimop kan den stam niets derven,

Waarom hij kronkelt, kruipt en kleeft:
Wij zien zijn teedre rankjes sterven,
Wanneer die bijstand hen begeeft;
Maar de eer des wouds, die, op zich zelven
Vol kracht, naar hooger luchtgewelven
Zijn' lommerrijken schedel schiet,
Blijft onbeschermd, als stormen loeijen,
Alleen op steile bergen groeijen;
En schudt, en kraakt, maar wankelt niet!

Mijn luite! zwijg, staak, staak de akkoorden,
'Te laag gestemd voor 't waardigst doel:
Voor zulk een stof zijn beeld noch woorden;
Mijn lied is eerbied en gevoel.
Maar wie, wie ook dat lied vervange,
's Mans urn met schooner krans omhange!
Voor 't oog, dat ook de veldroos streelt,
Zal mijn gebloemt' toch de eerlaurieren,
Die Helmers kransen nooit ontsieren. . . .
't Is in een' zuivren grond geteeld!

o Helmers! welk een zang u vloeije!
Wat fiksche hand uw beeldtnis maal'!
Wat lofkrans op uwe assche bloeije!
Wat eerzuil op uw' lijksteen praal'!
Gij zelf deedt een gedenknaald rijzen,
Waarop de tijd uw' naam zal wijzen --
Een naam, die het beschaafd heelal,
Zoo lang 's lands zeên en stroomen ruischen,
En, trotsch, den naam van Neêrland bruisen,
Aan later eeuw herhalen zal.

Homeren, Maro's en Pindaren!
Geen broze tombe toont uw graf,
Uw geest drong door den nacht van jaren,
En straalt nog van uw zangen af!
De rijkste en krachtigste aller talen

Doe HELMERS geest naast d'uwen pralen,
Zoo lang ze op aard haar licht verspreidt,
En Neêrlands tongval zich doet hooren!
Geen eigen schepping gaat verloren;
Hij gaf zich zelf de onsterflijkheid!

VAN HALL.

Nieuwland.

Pascal van Nederland! hoe, zou ik U vergeten?
U! jonge bloem! te vroeg door stormen neêrgesmeten!
Van 't menschdom ongezien, ontlookt ge op dorren grond,
Maar schoon, maar sterk door 't sap dat ge u zelven vondt!
Een hovenier, De Bosch, plaatste u in vetter aarde,
En Neêrland en Europe erkenden Nieuwlands waarde.
Ach Nieuwland! ja gij waart! — ontvang mijn hulde en lof!
Ge ontlookt, gij bloeidet, stierft! thans blóeit ge in beter' hof.

HELMERS, nation hollandaise.

Guillaume le Taciturne et Egmond.

Klara Gemalin van Egmond, beangstigt zich over het lot van haren Echtgenoot, welke vreeze nog versterkt wordt door een' schrikwekkenden droom, en de komst van den Hertog van Alva in de Nederlanden. Martha, zuster van Klara, tracht haar gerust te stellen, zoo door het bedriegelijke van droomen aan te toonen, als door aan het vertrek van den Prins van Oranje uit Brussel eene andere gedaante te geven. De volgende regels maken een gedeelte van het gespreek der beide zusters uit.

MARTHA.

. . . . . .
Ligt dat we in korten tijd den Prins weêr hier aanschouwen,
Dat hij naar Brussel keert en Alva hulde biedt
Als Spanje's Legervoogd,

KLARA.

Dan kent ge Oranje niet.
Neen 't doel, waarmeê die Vorst den Hertog is ontweken,

Is mij, geloof het vrij, door alles heen gebleken:
Zijn wijsheid weet te wel wen 't wijken raadzaam is;
Er broeit iets in 't geheim, dit houd ik voor gewis.
Of zou Oranje dus aan Alva pligt vergeten,
Hem niet, als de anderen, in Neêrland welkom heeten
Indien geen reden hem tot zulk gedrag bewoog?
Nog nooit vergat de Prins zijn pligten uit het oog.
Tot huldiging van Hem, die Neêrland zal regeren,
Behoeft hij niet vooraf naar Holland weêr te keeren;
Neen, 't is zijn scherpziend oog, dat maar te wel doorziet
Wat Alva's komst voorspelt.

MARTHA.

En Egmond ziet dit niet!

KLARA.

Hij meer tot Oorlogsman dan Hoveling geschapen,
Kent minder 't menschlijk hart dan 't voeren van zijn wapen.
Gevreesd op 't oorlogsveld, waar hij den dood verspreidt,
Mist hij Oranjes blik en diens voorzigtigheid.
Zijn edel hart, waarin nooit argwaan is gerezen,
Denkt ieder sterveling als hij, opregt te wezen.
Oranje integendeel niet min dan hij vol moed,
Heeft meer stilzwijgendheid en minder driftig bloed:
Die vorst, bij 't onderwijs aan Karels hof genoten,
Zag van nabij het hart der meeste wereldgrooten;
Geen wonder dat hij dus een' Alva meê mistrouwt,
Wiens komst in Nederland vernieuwde kwelling brouwt.
't Is mij bekend, vriendin, hoe Willem van Oranje,
(Zoo trouw aan 's Konings zaak en steeds gehecht aan Spanje)
Alvorens hij het hof en Brussels vest verliet,
Aan Egmond ook 't vertrek naar zijne staten ried;
Maar deze, die altijd het goede meent te ontdekken,
Liet, steunend op zijn regt, den Prins alleen vertrekken.

NANNING, la mort des comtes d'Egmond et de Hoorne, tragédie inédite.

L'Égypte, la Grèce, Rome, l'Angleterre, la France, la Hollande.

Neen! ik stijg door 't rein azuur der wolken!
Ik nader tot der Goden disch!
Ik zie den wedstrijd hier der volken,
Wie 't edelste en 't voortreflijkste is.
De volkeren van 't schemerend verleden,
De volken van het schriklijk heden,
Verschijnen voor der Goden troon.
Wat wedstrijd! Wie, wie zal het gelukken
Het heilig lauwerlof te plukken?
Wie is gewaardigd zich te plaatsen bij de Goôn?

Egypte komt ten strijd zich bieden!
Zij toont haar eeuwge piramiden,
Den Nijl, die Deltaas grond met zegen overspreit,
Haar oudheid, daar de tijd zich vruchtloos op vermoeit:
Maar schamrood zwicht zij! Hellas luister
Schiet als haar glansen weg in 't het duister!
De Gricksche Maagd verschijnt! bevallig, los van zwier,
En in haar hand de tooverende lier,
Zweeft zij hervoor; de weténschappen,
De kunsten volgen op haar stappen,
De denkkracht fonkelt in haar oog,
Terwijl de lieve Aanvalligheden
Volvrolijk aan haar zijde treden,
En stralen, als de zon op Iris wolkenboog.
Zij komt; maar Rome doet haar vlugten,
'k Hoor 't dondren van zijn wapenkracht,
'k Zie 't menschdom in het juk des trotschen Tibers zuchten,
En als onschuldig vee geslagt.

Brittanià verschijnt! Trotsch op haar kracht en waarde,
Dingt zij naar 't meesterschap der aarde,
Daar d'Oceaan gedwee in haar gareelen zwemt,

En zij Neptunus staf in forsche vingren klemt!
Zij nadert op een waterwagen,
Met gouden platen dik beslagen,
Door monsters van de zee gedragen,
Die trosch zijn op die eedle vracht;
Het goud, gerukt uit Peruus nacht,
De kruiden van des Indus zoomen,
De schatten van de westerstroomen,
Zijn, als een hulde, voor haar voeten aangebragt;
Zij nadert tot der Goden zetel,
« Wat volk (roept ze uit) is zoo vermetel,
« Zoo dol, dat nog aan mij hier de eerste plaats betwist,
« 'k Verschijn! ik spreek; het vonnis is beslist! »

Wat held rukt aan met blinkend staal omtogen?
Hij komt met bliksemschietende oogen!
Gewapend met Alcides knods!
Een zoon des hoogren Dondergods!
Zijn wil is 't noodlot! wie zal 't wagen,
Aan hem den eereprijs te ontdragen?
« 'k Verdelg (spreekt hij) die stout zich tegen mij verklaart,
« De Gaulers zijn het edelst volk der aard. »
Zal hij nu voor den zetel dringen,
Waar Jupiter door donders spreekt?
Van voor den troon des Gods den zegepalm ontwringen?
De Olympus siddert, en verbleekt.

Nu komt een Maagd met zedig blozen;
Een geur van eerste lenterozen
Omzweeft haar, en verspreidt zich door der Goden zaal!
De aanminnige zweeft aan. Geen schitterende praal
Omgolft haar blank gewaad, uit lelieblaân geweven,
Waarom de lachjes en bevalligheden zweven;
Neen, de onschuld op 't gelaat gespreid,
Gemengd met ernst en hooge minzaamheid,
Versmaadt den dienst van praalgewaden;
Zij is haar schoon alleen zich zelf verpligt:

Zoo schiet, uit eigen kracht, de bron van warmte en licht
De stralen neêr op de aard', waarin de volken baden.
Gewis, de lust der Hemelgoôn,
De jonge Venus was in Paris oog min schoon,
Toen hij haar' toovergordel slaakte
En aan haar borst in minneweelde blaakte:
Min schoon waart gij, o Cytheré!
Toen ge uit het schuim verreest der kabbelende zee,
En de aard' op uw gezigt verbaasde,
Elk God op uwe schoonheid aasde,
Dan Hollands Maagd in 't oog der Goden schijnt,
Daar alles bij haar komst in nevelen verdwijnt.
De gouden zetelen, waarop de Goden pralen,
Weêrkaatsen dubblen gloed en stralen,
En flikkren, vlammen door de zalen,
En fonklen langs den grond en wand,
Nu de eedle maagd verschijnt, de Maagd van Nederland.
Ja! zij zal meê ten wedstrijd dingen!
Een hemellach verheerlijkt haar gezigt.
Hoe zedig stelt zij in het licht
De wondren, door haar volk op d'oceaan verrigt!
De stroomen, die zij kost bedwingen,
De kunsten, die haar' troon omringen!
Ja, schepster van den grond, waar zij haar' zetel sticht,
Is ze alles aan zich zelf, niets aan Natuur verpligt.

Egypte, stort, stort in uw graven!
Wijkt, Romers, woeste naakte slaven,
In 't juk van weinigen gekneld!
Voor hen, voor de eedlen moest gij zwoegen,
Het Westen aan het Oosten voegen,
Opdat eens Consuls naam met glorie zij vermeld,
Als onverwonnen oorlogsheld;
En gij! -- wat was uw loon? Gij scheerde, als 't vee geteld,
Verminkt en naakt, het kaalgeplunderd veld.

Wijkt, Britten, Gaulers wijkt! terug: durft ge u vermeten

U 't edelst volk der aard' te heeten?
Ziet, ziet de ontheisterde aard', die aan uw voeten schreit;
Een volk alleen is groot door regt en menschlijkheid!
Wie, wie zal hier nu zegepralen?
Mijn borst durft naauwlijks ademhalen!
'k Juich! 'k juich! 'k zie 't heilig loof, waarnaar elks boezem brandt,
Geslingerd om uw kruin, o Maagd van Nederland!

HELMERS.

La Hollande d'autrefois et la Hollande de nos jours.

Asteria gelijk, toen ze, op de Egesche golven,
Half water, aarde en slik, in wier en kroost bedolven,
Het drassig hoofd verhief, ter prooi aan 't golfgebots,
En dobbrend, als een plant in 't buldrend zeegeklots,
Ongangbaar, onbetreên, het dor verblijf der meeuwen,
Die, hongrend naar den buit, op riet of plompen schreeuwen;
Maar toen Latone daar haar telgen had gebaard,
(Het kroost van Jupiter!) veredelde zich de aard'!
't Onvaste slik werd land, het riet verkeerde in bosschen,
De vruchtbre wijngaard zwol van Bacchus rijke trossen!
De lauwer schoot omhoog, en Delos zag haar' naam
(Niet meer Asteria) verheerlijkt door de faam!
En 't dankbaar Grieksche volk bleef op haar' luister staren,
Als Phebus bakermat, verheerlijkt met altaren.

Zoo ook was, Nederland! in vroeger' tijd, uw grond;
Eerst zwalpte 't nat der zee uw bosch en weiden rond!
Geen dijk bedwong den vloed, daar hij, zijn bed ontzwollen,
Zijn breede baren over de akkers voort deed rollen!
En 't volk op terpen wrek; maar toen, in later' tijd,
De vrijheid zich dit oord ten tempel had gewijd,
Rees 't nieuwe Delos op! uit slijk en wiermoerassen,
Zag 't menschdom, hoogst verbaasd, een nieuwe schepping wassen!
De Maas, de Waal en Lek, in ketenen gekneld,
Ontwrongen zich vergeefs het perk, hun vastgesteld!

De ontzaggelijke Rijn, die hoofdvorst onzer stroomen,
Zag zijn onbandig nat met reuzenkracht betoomen;
De zeegod stortte toen, met donderend geluid,
In storm en nacht gehuld, vergeefs zijn watren uit!
Het edel voorgeslacht dorst, moedig op zijn krachten,
Het woeden teugelen, den god der zee verachten!
Verbrak zijn' waterstaf, en heeft, met forsche hand,
Een' ondoordringbren muur hem voor de borst geplant;
Ja! als 't Noordwesten waagt dien ringmuur aan te randen,
En zich een' doortogt knaagt met zijn verstaalde tanden,
En storm en oceaan met zich naar binnen sleept,
Wordt hij, met mannenkracht, in 't oude wed gezweept.
Dit, Voorgeslacht! deedt gij; thans lacht ons allerwegen
De maagdelijke roos, de blanke lelie tegen!
Thans siert der nimfen rei zich met den bruiloftskrans,
En voert den herdrenstoet ten herderlijken dans
Op 't juichend veld, verguld door rijpe graangewassen,
Waar eertijds rave en meeuw, uit ontoegangbre plassen,
Rondschreeuwden naar den roof op d'eeuwig doden plas,
En de aarde, naauwlijks aarde en onbewoonbaar was.
Wanneer de Lente mij, in de altijdwerksche dreven,
In mijmrende eenzaamheid, met Vondel, rond ziet zweven,
Als ik der vooglen zang daar hoor in 't hoog geboomt',
Het zilver beekje volg, door klaver rijk omzoomd,
In 't nedrig boschje dwaal, en, onder eik of linden,
Mij zelv' en de aard' vergeet, en eindelijk weêr mag vinden,
Stort zich, vol dankbaarheid, mijn geest in d'ouden tijd!
Een plegtig eenzaam uur is 't voorgeslacht gewijd;
'k Zink in aanbidding weg, en 't oog in 't rond geslagen,
Herdenkt mijn geest, hoe hier, in de afgeronnen dagen,
Het schubbig kroost der zee, door 's visschers net bespied,
Hem 't schaamle kostje schonk, of wegplofte in het riet.

Stijg Beemster! Purmer, stijg! meldt, welige valeijen,
Op wier beklaverd veld thans vette kudden weijen;
Vermeldt den voorspoed, aan der oudren vlijt verpligt!
Uw welvaart zegt ons meer dan 't schoonste lofgedicht. —

O grond! in vroeger eeuw in schuimend nat bedolven!
O grond! door 't voorgeslacht gewoekerd uit de golven,
Gij dondert ons in 't oor met onweêrstaanbre kracht:
Bemint uw vaderland, aanbidt uw voorgeslacht!
Hun brein, dat tot uw nut heel d'aardbol had omvademd,
Schiep 't land dat gij bewoont, den luchtstroom dien gij ademt.
O ja! zoo lang één dijk nog Neêrlands stranden hoedt,
Één schaamle visschershut haar kruin beurt uit den vloed,
Zal Hollands volk de deugd der Vadren steeds herdenken,
En dankbre tranen aan hun nagedachtnis schenken.

HELMERS, nation hollandaise.

L'homme sauvage et l'homme civilisé.

Wat oord omringt me? 'k Zie slechts schrikbre wildernissen;
'k Doorwaad een moerige aard', die mij den grond doet missen;
Wanordelijk en woest doorkruist het wreed gehuil
Van wolf en jakhals 't naar gekras van raaf en uil;
Van verr' hoor ik 't gebrul van uitgevaste leeuwen
Den gruwbren hongerkreet des tijgers overschreeuwen;
De lucht is zwart als de aarde; uit d'adderrijken grond
Stijgt, door een' zwaveldamp, een pestwalm in het rond.
De mensch, woest, wreed en schuw, mistrouwende zijn krachten,
Ligt eenzaam in zijn kloof op zijnen buit te wachten;
Hij grijpt dien, scheurt zijn prooi van een met vuist en tand,
En schiet die gulzig neêr in 't hongrend ingewand;
Hij wringt zich op een' boom, verscholen onder 't loover;
Van andren ongezien, ziet hij de landstreek over;
Bespringt van daar zijn prooi met onverzaadbren lust;
De drift der kunne wordt door 't toeval slechts gebluscht;
Hij ziet, geniet, vlugt heen; 't kroost is voor hem verloren;
Zijn steenen hart kan nooit den naam van vader hooren;
Zijn nagels klemmen zich aan steile takken vast,
Daar de angst hem opzweept, eer hem 't roofgedierte verrast.
't Vuur is hem onbekend; hij weet niets van 't verleden,
En, zorgeloos, geniet, verslindt hij 't vlugtig heden.
Zijn logge rust wordt door geen toekomst ooit gestoord;
Hij sleept, werktuiglijk slechts, zijn dierlijk leven voort.

Dit, dit is 't menschdom dan? dit de aarde? wat vertooning!
't Strekt eer d'afgrijsbren stoet der vlocken tot een woning.
Maar vale nevelen verdunnen 't aaklig zwart;
Een flaauwe dag breekt aan, de chaos wordt ontward!
De Genius der aard' stijgt op naar hooger kringen;
Hij durft het heilig vuur der Goden hand ontwringen;
Bezielend zweeft hij neêr van uit het luchtgewelf!
Een nieuwe schepping rijst, en 't menschdom voelt zichzelf!
De zinlijkheid wordt door behoefte nu geprikkeld;
't Verstand krijgt denkingskracht; de Rede wordt ontwikkeld,
En de aarde, woest en leêg, lacht nu het schepsel aan,
En 't menschdom voelt voor 't eerst de waarde van 't bestaan.

Gij, Grieksche Zanggodes! hebt in uw gouden zangen,
Door 't zinlijk tooverkleed van 't fabeldicht omhangen,
Die tweede schepping 't eerst aan Attica vermeld,
En in Prometheus beeld aan 't menschdom voorgesteld.

Nu treedt de mensch hervoor, zijn' dierenstaat ontlogen.
Gebiedend ziet hij op en rond met scheppende oogen.
Hij spreekt! het water wijkt, ontvlugt den drassen grond;
Hij wringt de landrivier een' breidel in den mond;
De bosschen, oud als de aard', bezwijken voor zijn slagen;
De stroom moet op zijn' rug het eerste hulkje dragen;
De winden worden nu gekluisterd door zijn hand,
En, op zijn vinding stout, steekt Ikarus van strand.
Het kouter wordt gesmeed; de wederstrevende aarde
Geeft honderdvoudig weêr, 't geen ze eertijds enkel baarde.
Vergeefs dat zich 't metaal verbergt in 's afgronds nacht:
De nieuwe schepper spreekt, en 't is in 't licht gebragt.
De trappelende hengst, wiens hoefslag de aard doet daveren,
Moet, naar zijns meesters wil, langs rots en heuvel klaveren;
Het rund doorsnijdt en ploegt des aardrijks harde korst;
De kemel spot, voor hem, met honger, moeite en dorst,
En stuift de zandzee door, veracht het blaakrend glocijen
Van 't zengend kreeftgestaarnte en voelt zijn huid verschrocijen,
Het roofgediert' verbergt zich vruchtloos in het bosch;

De jager velt het neêr, en siert zich met zijn' dos.
Niets is, o mensch, uw' geest, uw' aadlaarsblik ontstegen:
't Strekt alles u ten buit, hoe verr', hoe diep gelegen.

Natuur ontsluijert zich voor 't menschlijk verstand;
't Bespiedt haar krachten in 't onmetelijk verband!
Komt, scheppers onder God, komt, bloem der stervelingen,
Ontstijgt deze aard', die stip! zweeft rond in hooger kringen!
Waar is de slagboom, voor uw kennis opgerigt?
Gij meet de zon, weegt de aard', verbindt of scheidt het licht.
Gij dringt den melkweg in, waar duizend zonnen wemelen,
En volgt kometen door 't oneindig ruim der hemelen;
Naar zonnen stiert ge uw koers langs 't vlak van d'oceaan;
't Onzigtbre insect ontleedt ge, en meet Saturnus baan.
Nu door de wijsbegeerte aan 't luchtgewest onttogen,
Wijst gij de grenzen aan van 't menschlijk kenvermogen,
En rijst het hoogst, en wordt door 't reinste licht bestraald,
Dáár, waar ge uw weten zelf in ruimte en tijd bepaalt.

HELMERS.

L'homme ignorant et l'homme sensible au charme des beaux-arts.

Lof! Schoone kunsten! lof! door duizenden van tongen
Wordt U, met dankbaarheid, het zegelied gezongen:
Gij zijt het die ons hart veredelt en verheft. —
Wee, wee d'ellendige, wien gij de ziel niet treft!
Wat is hij? — ach! een plant, die 't schoon, de wonderwerken
Der scheppende natuur nooit voelt, nooit op kan merken.
Vergeefs, dat voor zijn oog, uit stroomen licht en vuur,
De goddelijke Zon, beheerschster der natuur,
De schepping overziet, den nacht verschopt in 't duister;
Hij ziet (de ellendling!) niets van al die pracht en luister.
Nooit heeft de Lente voor zijn hart een bloem geteeld:
Geen schoone daad, geen maagd heeft ooit zijn ziel gestreeld!
Ach! nimmer kende hij den wellust van te weenen!
Als plant, als dier kruipt zoo zijn leven, stervend heenen;

Geen dichter nam voor hem ooit 't speeltuig in de hand.
Stijgt met hem de Alpen op van 't godlijk Zwitserland!
Gij, door de onmeetlijkheid, de oneindigheid verwonnen,
Stort spraakloos u ter neêr voor d'Eeuwgen, d'Onbegonnen!
En hij, wat ziet zijn oog? — slechts hoogten, ja! niets meer.
Stort bij Antiparos u in zijn holen neêr!
Ach! hier aanschouwt hij niets dan zwarte rotsgewelven.
Hij, nutloos pak der aarde, onkenbaar aan zich zelven.
Ligt, als 't herkaauwend dier, daar uitgestrekt op de aard'!
Een onbezielde klomp! den naam van mensch onwaard'.

Maar gij, van fijner vorm, uit eedler stof geweven,
Wiens aanzijn zich verhoogt, door voor de kunst te leven,
Gelukkigen! voor u is 't dat natuur bestaat!
Voor u kleedt zich de Lente in 't geurig bloemgewaad;
Den beker der natuur drinkt ge aan haar frissche zoomen!
En 'k zie, bij Niobé, verrukt uw tranen stroomen!
De schoonheid, door een' lach der Goden voortgebragt,
Ontvonkt uw' boezem, en gij voelt haar tooverkracht!
Wanneer de Godheid op haar' storm- en donderwagen,
Het menschdom en het vee doet krimpen voor haar slagen,
Bepeinst, bewondert gij de krachten der Natuur!
Elk polslag baart genot! uw boezem staat in vuur.
Gij, fijn bewerktuigd, door den gloed der kunst beschenen
Kunt met Virgilius bij 't graf van Dido weenen!
Het schoone treft u, waar uw oog het ook ontmoet,
In Filomele's zang, en in der duiven gloed,
In d'onbedwongen leeuw met bliksemschietende oogen,
En in den colibri met goudfluweel omtogen!
In 't duister eikenbosch, en in het kunstgesticht,
Door schepper Angelo voor de eeuwen opgericht!
Driewerf gelukkigen! o! mogten ook mijn zangen,
(Vermetel is de wensch!) eenmaal uw hulde erlangen;
Dan trad ik stout in 't perk, gerust, dat, na mijn' dood,
Mijn naam niet sterven zou bij mijnen Landgenoot.

HELMERS, nation hollandaise.

Le Rhin après avoir promené majestueusement ses flots par toute l'Allemagne vient se perdre ignominieusement sur les rivages de Katwijk. Le sort de la patrie ressemblera-t-il à la destinée de ce beau fleuve?

Op de eeuwige Alpen dik met sneeuw en ijs omschorst,
Ontwringt de schoone Rijn zich aan der bergen korst:
Eerst sluipt hij nietig voort met ongewisse gangen,
Als een versmaade beek, naauw waard' een' naam te ontvangen.
Allengskens aangegroeid, schiet hij, langs breeder boord,
Met jonglings vuur en kracht, zijn stoute golven voort,
En stort bij Lauffen zich met ongehoord gedonder
In d'afgrond; schuimt, en bruischt, en woelt, en wringt van onder
De klippen zich hervoor; getergd door wederstand,
Verbreekt, verbrijzelt hij de rotsen aan zijn' kant.
Een hel van water stort hij neêr met schriklijk klateren,
En heel de landstreek dreunt van de afgeschoten wateren!
Nu golft hij Duitschland door, met trotsche majesteit,
Langs rijke dorpen, aan zijn' vruchtbren boord verspreid,
Langs bergen lagchende van Bacchus zegeningen,
En steden trotsch bebouwd, die zijnen lof bezingen;
Van Ehrenbreitsteins top ziet elk zijn' slangenloop,
En groet hem, van die hoogte, als bronaâr van Euroop'.--
Ach! zoek dien schoonen stroom nu weêr bij Katwijks stranden!
Wat vindt ge? een vuile poel, gesmoord in slijk en zanden.
Onedel en versmaad kruipt hij daar schandlijk voort,
Eer zich zijn drabbig nat in 't zand der duinen smoort,
De vreemdeling die hem langs Coblents muur zag golven,
Herziet hem hier! maar ach! in ruigte en wier bedolven.
Hij mijmert aan zijn' zoom met waggelende treên,
Denkt aan het oud Karthaag'! en gaat in weemoed heen.

Is Neêrland dit uw beeld? moet uit de flaauwe trekken,
Mijn hart, dat voor u gloeit, uw nadrend lot ontdekken?

Klein waart gij, als de Rijn, bij uw', geboortestond,
Naauw waardig dat een volk zich vestigde op uw' grond.
Allengskens aangegroeid, zaagt gij, uit uw moerassen,
Bij steden van arduin, en tucht, en welvaart wassen.
Ge ontwrongt met jonglingsmoed u 's Ibers overmagt,
En bliksemde op de zee in volle mannenkracht.
Aan 't hoofd der volken scheen uw luister elk in de oogen,
En hield, gelijk de Rijn, elk' vreemdling opgetogen!
Ach! zult gij, als die stroom, bezwijken in uw' loop?
De uitfluiting zijn der aard'? de schandvlek van Euroop'?
Neen, neen! der Vaadren roem verspreidt te sterk een' luister?
En 't kroost van zulk een volk zinkt niet geheel in 't duister.' —

HELMERS, nation hollandaise.

SATIRES ET ÉPIGRAMMES.

Roskam, Satire.

Hoe komt doorluchte Drost, dat elk van Godsdienst roemt,
En onregt en geweld met dezen naam verbloemt,
Als waar die zaak in schijn en tonggeklank gelegen?
Of zou 't geen Godsdienst zijn, regtvaardigheid te plegen,
Maar slinks en regts te staan naar allerhande goed?
God voeren in den mond; de valschheid in 't gemoed?
De waarheid greep weleer die menschen bij de slippen
En sprak: uw hart is verr'; gij naakt me met de lippen,
De waarheid eischt het hart, en niet zoo zeer 't gebaar;
Dit laatste zonder 't eerst, dat maakt een' huichelaâr,
Die bij een sierlijk graf zeer aardig wordt geleken,
Vol rottings binnen, en van buiten schoon bestreken.
Zoo was uw vader niêt, die burgervader, neen!
Van binnen was hij juist, gelijk hij buiten scheen.
'k Geloof men had geen gal in dezen man gevonden,
Indien, na dat de dood zijn leven had verslonden,
Zijn lijk waar' opgesneên. Hoe was hij zoo gelijk
Dien burgermeestren, die wel eertijds 't roomsche rijk
Door hun opregtigheid opbouwden van der aarde
In top, toen de akkerbouw in achting was en waarde,
Toen dege deeglijkheid niet speelde raap en schraap,
En 's vijands goud min gold dan een gebraden raap,
Hoe heeft hem Amsterdam ervaren wijs en simpel,
Een hoofd vol kreuken, een geweten zonder rimpel.
O beste, bestevaâr! wat waart gij Holland nut,
Een stijl des raads, toen 't lijf van 't stoksken werd gestut,
Op dat ik ga voorbij ons Katilina's tijên;
Toen 't vaderland in last door twist der burgereijen,

Gij 't leven waart getroost te heiligen den staat:
En toen, uw hoofd gedoemd door 't hoofd van eigenbaat,
Gij geen gedachten hadt van wijken of van wanken.
De wees en weduwe,.en de ballingen u danken,
Hoewel ge nooit om dank hebt zonder onderscheid,
Beschenen met den glâns van uw goedaardigheid,
Ondankbre en dankbre, dien ge kunt ten oorbaar strekken.
O spiegel van de deugd! O voorbeeld zonder vlekken!
Nooit zoopt ge 't bloed en merg der schamele gemeent',
Noch stopte de ooren voor haar rammelend gebeent'.
Wat liet ge uw zonen na, toen des levens licht wou neigen?
« Indien 't gemeen u roept bezorgt het als uw eigen. »
Zoo was uw uiterste aâm slechts ware, klare deugd,
Daar gij, vermaarde stad, uw kroon meê sieren meugt.
Zoo 't land uw vaders deugd zoo wel had erven mogen
Als zijn gedachtnis, z' had zwaarder ruim gewogen
Dan duizend tonnen schats, en duizend en nog het,
En 'k zag de zwarigheên van onzen staat gered.
Indien de Spanjaard zag het land van *Hoofden* blinken
Hoe zoe zijn fiere moed hem in de schoenen zinken:
Hoe zou hij vader Ney opwekken door gebeên,
Om met zijn tong dees scheur te naaijen hecht aan een!
Geen Duinkerk zou de zee met vloten overheeren:
Matroos die roovers ras zou aarsling klimmên leeren,
En 't lage waterland doen kijken door een koord
Hem, die nu blindelings ons slingert over boord,
En visschers vangt en spant, verwt zeeluî doodsch van vreezen,
Zoo dat er een geschreeuw van weduwen en weezen
Ten hoogen hemel rijst, uit dorpen en uit steên.
Wat 's de oorzaak? vraagt men wat? de gierigheid alleen,
Die 't algemeen verzuimt en vordert slechts haar eigen.
En sprak ik klaarder spraak, ik zorg zij zou me dreigen,
Met breuk en boeten, of te leevren aan den beul.
Want waarheid (dat 's al oud) vindt nergens heil nog heul;
Dies acht men hem voor wijs, die vinger op den mond leit;
O kon ik ook die kunst! maar wat op 't harten grond leit;
Dat welt me naar de keel: ik word te stijf geperst,

En 't werkt als nieuwe wijn, die tot de spon uitberst.
Zoo 't onvolmaaktheid is, 't mag tot volmaaktheid dijen,
Van dees rampzalige en beroerelijke tijen,
Waarin elk grabbelt, tot zijn naastens achterdeel,
Schrijft andren toe, en schuift op hem de schuld van 't scheel.
Waar Kato levend, die gestrenge Kato, trouwen,
Hoe donker zou hij met een donker paar winkbrouwen
Begrimmen overzijds de feilen onzer eeuw,
En ringelooren den geringeloorden leeuw,
Die zich zoo schendig nu van rekels laat verbaffen!
Hoe zou hij graauwen! fluks en past dit af te schaffen:
Dat weder ingezet. Hier stuurman, waar het roer,
En let op 't oud kompas. Voort, voort met dezen loer,
Die nooit te water ging; hij zal ons 't spel verbrodden:
En gij hou oog in 't zeil. Waarheen met deze vodden,
Gij lompe, plompe dief, die 't scheepvolk strekt tot last?
Thans grijp ik u bij 't oor, en spijker 't aan den mast.
Waar Kato levend, wis daar zou geen haar aan feilen,
Of 't ging als 't plag te gaan. Wat zou men lands bezeilen,
Daar nu de norsche nijd ons slapend zeilt voorbij,
De loef afsteekt, terwijl we leggen in de lij,
In vaar van schipbreuk, schier aan lager wal vervallen.
Het roer den meester mist en daarom is 't aan 't mallen:
En wil me op 't dreigement niet letten van den nood,
Zoo berg aan 't naaste land uw leven in den boot.
Doch 'k hoop een beter van die gaarne 't beste zagen,
En zucht tot 't vaderland in vromen boezem dragen.
Dezulke vindt men nog als parelen aan strand,
De schaarschheid maakt ze dier. Indien maar 't onverstand,
Zoo weinige als er zijn erkende in hun waardije,
En wijzer heeren liet begaan met hearschapije,
Men vond er nog genoeg, die niet zoo bijster staan
Na heerschen, dan ze met 's lands welstand zijn belaên,
En wenschen tijd en zorg en moeit' hier in te schieten,
En niet een penning voor hun diensten te genieten:
Dat zijn niet zulken daar ik eerst van heb gezeid,
Wier godsdienst op de tong en op de lippen leit,

Waar in een vroom gemoed, waaruit die deugden groeijen,
Die Hollands welvaart eer zoo heerlijk deden bloeijen
In spijt des dwingelands. Wel wil m' er nog niet aan!
Of rijm ik, dat een boer dit Duitsch niet kan verstaan?
Neen zeker, 't is dat niet. 't Zijn kostelijke tijên.
Het paard vreest nacht en dag in een karros te rijen
Een juffer met haar sleep: de kinders worden groot:
Zij worden op banket en bruilóften genood.
Een nieuwe snof komt op met elke nieuwe mane.
De sluiers waaijen weidsch, gelijk een kermisvane;
En eischt men meer bescheids, men vraag het Huijgens zoon,
In 't kostelijke mal: die weet van top tot toôn
De pracht en zotte praal tot op een haar te ontleden.
Hier schort het. Overdaad stopt de ooren vóór de reden,
En kromt des vromen regt, deelt ambten uit om loon,
En stiert den vijand 't geen op halsstraf is verboôn,
Luikt 't oog voor sluikerije, en onderkruipt de pachten,
Besteelt het land van ware, aan scheepstuig, en aan vrachten,
Neemt giften voor oktrooi, of maakt den geldzak t' zoek;
En eischt men rekening, men mist den zak en 't boek. . . . . .
Of nu een snoô Harpij dit averregts wou duijen,
Dat tegens de Overheên ik 't vollek op wil reijen,
Om tol en schot en lot te weigren aan den Heer;
Dan loochen ik plat uit. Neen zeker, dat zij veer.
Gehoorzaamheid die past een' opregt' ingezeten;
Den Heer 't ontvangen weêr regtvaardig uit te meten:
Gelijk die Haagsche Bie vereerd is met dien lof,
Dat zij nooit honig zoog uit ander lieden hof,
Maar naar haar eigen beemde, op onbesproken bloemen,
Om nectar vloog wiens geur opregte tongen roemen.
Waar ieder zoo van aard, wat zou men met der tijd
Het arrem ezelken al lasten maken kwijt,
Hoe zou 't aanwassend juk ontwassen met de jaren?
Wat wordt er nu gespild? Wat zou men dan besparen?
Men had in tijd van nood een schatkist zonder tal.
Maar nu is 't muizen vreugd: de kat zit in de val.
'k Heb, ô doorluchtig Hooft der Hollandsche poëten,

Een kneppel onder een hoop hoenderen gesmeten.
'k Heb wetens niemand in 't bijzonder aangerand,
Misschien wie 'k trof, tot nut van ons belegerd land:
'k Heb aan uw vaders krans al mede een blad gevlochten,
En nog een ziel genoemd, wiens deugden elk verknochten.
Dit nam zijn oorsprong niet uit vleilusts ijdelheên
Der dichtren erfgebrek, maar uit een rijpe reên.
Ik wenschte mijn kopij niet scheelde van het leven:
Zoo zou, als 't aanschijn u de schilder heeft gegeven,
's Mans deugdige ommetrek hier zweven in de ziel,
Die stand hield ongebukt, toen 't dor gebeente viel.

VONDEL.

Ah! si la fin correspondait toujours au commencement.

(Nieuwe bezems vegen schoon.)

Dit 's een spreekwoord, vol van klaarheid,
Aan de vegerij ontleend,
Dat een' rijken schat van waarheid
Met eenvoudigheid vereent.
Ieder weet, hoe bezems vegen,
Die, pas aan den stok geregen,
Vloer of straat van vuilnis lêgen;
En hoe 't een' koetsier verdriet,
Die, met afgesleten berken,
Vuist en ribben lam moet werken,
En den stal steeds smerig ziet. . . .

Vader Flink werd Burgemeester;
Ieder koopt, verrukt van zin,
's Mans gedrukt portret, en leest er
Overleg en wijsheid in:
Nu zou elk wat goeds bejeegnen,
Weeûw en wees zijn slooven zeegnen,
't Zou nu goud en rozen reegnen,
Stad en wereld ongewoon.

Maar 't verschiet hing zwaar betrokken;
't Sneeuwde contributievlokken: —
Nieuwe bezems vegen schoon! —

Jasper ging een wijfje trouwen,
Zoet van trekjes, slank van leest;
Ieder prees, bij 't bruilofthouên,
Haar om inborst, deugd en geest.
« Uit Luilekkerlandsche dreven
« Zullen snipjes, gaapt gij even,
« U gebraden binnen zweven, »
Zei hem elk, op blijden toon;
Maar de toekomst zag hem azen
Op de bloedigste helazen!
Nieuwe bezems vegen schoon!

Vrouw Katrijn is opgetogen
Met haar nieuw gehuurde meid;
De onschuld ligt het schaap in de oogen,
In haar' aard de zuinigheid;
Zij betoont zich wars van kallen:
En, gelukkig boven allen,
Van met serviteurs te mallen;
Ze is der maagden roem en kroon!
Nu verliep een maand acht, negen,
Weg is de ingebeelde zegen! —
't Schaap is van een lam gelegen:
Nieuwe bezems vegen schoon!

IMMERZEEL.

Le Corcet.

Zij, die, tot vrouwelijke pracht,
Het keurslijf eerst heeft uitgedacht,
Was wis een rimplig wijf van driemaal dertig jaren,
Wier grommigheid, der lieve jeugd,
't Genot ontzeî der zoete vreugd,
Omdat haar 't zoet genot was met de jeugd ontvaren.

Had dan de deugd geen magts genoeg,
Dat ze een vermeetle hand verjoeg',
Die, met een' dartle drift, een' boesem dorst genaken?
Moest dan een' mislijk zamenstel
Van walvischbeen, met wreed geknel,
De maagdelijke borst zoo strengelijk bewaken?

Natuur! men handelt u tot hoon!
Gij schept vergeefsch uw toovrend schoon!
Gij kunt der grilligheid der mode niet behagen!
Ach! mogt zij, die dees dwaze pracht
Te zinneloos heeft uitgedacht,
Tot straffe, in Pluto's hof, een gloeijend harnas dragen!

BELLAMIJ.

Grande vertu des bains d'Aix.

Rijmer is met zijn stramme leden
Naar Akens baden toegereden;
Daar heeft hij geld en zaêl en peerd
In alle vrolijkheid verteerd,
Ziet wat de wateren vermogen;
Hij is te paard naar 't bad getogen,
En op zijn voeten weêr gekeerd.

HUYGENS.

Sur un avare qui se marie avec une femme riche, mais laide.

Louw trouwt een rijke meid, scheel, scheef en heel misteekend:
Hij neemt ze bij 't gewigt, 't fatsoen wordt niet gerekend.

HUYGENS.

Sur un avare qui était sur le point de s'étrangler par désespoir, lorsque son valet le sauva heureusement.

Gierige Gijs had zich over gezorgd,
En in 't wanhopen zich zelven geworgd,

Had hem zijn knecht niet een sneetje gegeven,
't Liep er op 't end van zijn gierige leven.
't Loon dat de goede knecht kreeg voor zijn trouw,
Was een: « dank hebt, mits betalende 't touw. »

HUYGENS.

Le défaut de ma Chloris.

Natuur gaf aan mijn Chloris
Heure allerschoonste gaven.
Zij gaf haar schoone leden,
Zij gaf haar tintlende oogjes,
En blosjes op de wangen.
Zij gaf haar, trots de mannen,
En vlug vernuft, en oordeel.
In 't kort, zij gaf haar alles,
Wat maaden kan versieren.
Maar jammer is 't, — zij weet het!

BELLAMIJ.

Le menteur.

In eenen dag, zeî Hans, was hij van Cöln gereden
Op schaatsen naar den Haag: zijn knecht viel in zijn reden,
En zeî: in eenen dag, mijn' heeren, dat is waar;
Maar gij moet weten 't was de langste dag van 't jaar.

HUYGENS.

Le tribunal de Schilda.

Le président parle.

Maak dat wij hier wat stilte krijgen;
Hei bode! doe het volk toch zwijgen:
Wij hebben meer dan tien processen afgedaan,
En nog geen woord er van verstaan.

WITSEN GEIJSBEEK.

A une vieille coquette.

'k Dacht laatst, toen gij nog sliept, bij 't zien van uw toilet,
Hier rust de schoonheid van de schoone Elisaheth.

WITSEN GEIJSBEEK.

Le nouvel Huygens.

Kotil voelt zijn vernuft ontbranden:
De Zuijlichemsche Constantijn
Zal nu weldra vergeten zijn:
Kotil heeft sints een maand een sneldicht onder handen.

WITSEN GEIJSBEEK.

In horâ sæpe ducentos, ut magnum, versus dictabat stans pede in uno.

Men klaagt van moeilijkheid in 't maken van een dicht,
Zeî Jasper; maar 'k verklaar, het rijmen valt me ligt;
Ja, 'k zweer het kost me niets; 't kan wezen « zegt Frontijn,
U veerzen kosten u dan 't geen zij waardig zijn. »

SCHONK.

Impromptu à la vue de la maison de la Compagnie des Indes Orientales, à Amsterdam, lorsqu'en 1807 *on remplaça les vitrages de plomb par de grandes vitres.*

Ik keek eerst, door een kleine ruit,
Naar 's werelds verste grenzen uit;
Thans geeft men mij een grooter glas
En 'k zie de reê van Texel pas.

LOOTS.

Création de la femme.

Als Mozes kortelijk de wonderen doorliep,
Die elk op zijnen dag de wijze Godheid schiep. . . . .
Besloot hij met dit slot, als met een gulden zegel:
God zag het aan voor goed elk dagelijksch bedrijf:
Maar liet het in de pen bij 't scheppen van het wijf.

DE DECKER.

Épithaphe de Cats.

Hier leit de groote man die in zijn gansche leven
En ik en weet niet wat al wonders heeft geschreven;
En des al niet te min, wat dient er meer gezeid?
't Is Ridder Jakob Cats die hier begraven leit.

FEITAMA.

MORCEAUX DIVERS.

Félicitations aux Bourguemaîtres d'Amsterdam lors de l'inauguration de la nouvelle maison-de-ville.

Doorluchte stichteren van 's werelds achtste wonder,
Van zoo veel steens omhoog op zoo veel houts van onder,
Van zoo veel kostelijks zoo konstelijk verwrocht,
Van zoo veel heerlijkheids tot zoo veel nuts gebrocht:
God, die uw magt en pracht met Reden gaf te voegen,
God geve u in 't gebouw, met reden en genoegen,
Te toonen wie gij zijt; en daar ik 't al in sluit,
Heil zij daar eeuwig in, en onheil eeuwig uit.
Is 't ook zoo voorgeschikt, dat deze marmre muren
Des aardrijks uiterste niet hebben te verduren;
En werd het noodig, dat het negende verschijn',
Om 't achtste Wonderwerks nakomeling te zijn;
God, uwer vaadren God, God, uwer kindren vader,
God zoo nabij u, zij die kindren zoo veel nader,
Dat hare welvaart nog een huis bouwe en bezitt',
Daar bij dit nieuwe sta, als 't oude stond bij dit.

HUIJGENS.

Washington, élégie.

Ja, 'k volg u, beeldtenis van grievend leed en smarte!
ô Treurig schaduwbeeld der droefheid, 'k volg uw spoor!
Gevoel van zwaarte houdt mij tegen, drukt mij 't harte.
Maar 'k zal, 'k zal volgen: zweef mij slechts in weemoed voor!
Voer mij langs paden, die, doorweekt van bloed en tranen,
Naar 't Altaar leiden, door het menschdom opgerigt,

Waar 't zich ten offer kiest, waar 't, trots en wreed, de vaen
Der zelfvernieling plant bij 't smokend fakkellicht.

De tweedragt schudt haar toorts op de afgestreden landen;
Verbitterdheid en wrok groeit onder ramp en druk;
De ontroerde menschheid wringt de magtelooze handen.
Wie zal haar redder zijn in 't nijpendste ongeluk? —
Zij nadert, kermende en met waggelende schreden,
Den afgrond, dien ze ontwaart, in 't donkere verschiet;
Een Schrikgodin der eeuw, die eindigt, volgt haar treden;
Zij poogt.... maar vruchtloos is de weêrstand, dien zij biedt.
Nog hoopt zij: — « Ja, daar zijn nog redders in gevaren,
« Nog menschenvrienden, die het noodlot heeft gespaard,
« Die onbeweeglijk op het heuchlijk tijdstip staren,
« Dat eens....» Hier zwijgt ze en zinkt gevoelloos neêr op aard.

Ach! bij al de aakligheên en de uitgestane ellenden,
Waarmeê ons weenend oog haar hooploos worstlen zag;
Beangst, onzeker tot welk' stervling zich te wenden,
Treft haar, helaas! nog dees verpletterende slag.
Nog deze slag! — De Held, haar vriend, op wien hare oogen
Gevestigd stonden, maar verwilderd, woest en naar,
De groote Washington, steeds om haar leed bewogen,
Wiens hart steeds voor haar klopte, ontzinkt haar in 't gevaar!
Zijn naam was nog haar steun, zijn aanzijn gaf haar krachten,
Zijn geest bezielde haar, zijn voorbeeld schonk haar troost.
Hoe weinigen, die om hunn' pligt, 't belang verachten,
Hoe weinig' Washingtons ziet ze in haar kwijnend kroost!
Hoe dikwijls strekte zij, in twijfling, bevende armen
Naar d'eersten schijnvriend, die zich aan haar opdrong, uit,
Wiens koud vereeld gemoed, gevoelloos voor haar kermen,
Geen hartstogt voedde dan de dorst, de drift naar buit! —

Verbeeld u de onschuld, maar verdrukt, vervolgd en vlugtend,
Daar ze aan de voeten eens verleiders nederzijgt;

Beschouw haar bevend in zijne armen; hoe zij zuchtend'
Zijn valschen troost ontvangt, haar leed verkropt, en zwijgt!
Stel u haar eindlijk voor bedrogen, wreed verlaten,
Daar ze ieder, maar vooral haar ware vrienden, vliedt,
Wier eedle poging, hoe belangloos, niets kan baten! —
Zoo schetst ge u nog de ramp, den nood der menschheid niet.

ô Washington! — ô Vriend der menschen, in die stonden,
Velt u de pijl des doods meêdogenloos ter neêr! —
Ja, dit ontbrak misschien aan onze ontelbre wonden! —
ô Menschdom, voel dien slag — ook hij, hij is niet meer.

Hij is niet meer voor u, bedrukte Amerikanen,
Die van uw' vruchtbren grond de dwinglandij verdreef,
Uw zon herrijzen deed na felle staatsorkanen,
En aan uw' Hemeltrans haar' grootschen loop beschreef!
De geest des afgronds, die Europa schokt en martelt,
De tweedragt, wendde 't oog ook naar uw' vrijen grond:
De glans van 't rijzend licht, daar 't in uw stroomen dartelt,
Ontstak haar' wrevel, bij dien zachten morgenstond.
Gij zaagt haar; maar met één zaagt gij haar magtloos pogen:
Uw redder zag haar met den blik der grootheid aan.
Zij beefde en kromp terugg' in 't stof van 't onvermogen;
Maar siddrend zwoer ze, en grimde: «Uw Zon zal ondergaan!»

We eerbiedigen uw' rouw, wij mengen onze tranen
Met de uwe. Hij, die u aan 's Monsters klaauw ontwrong,
Hij is niet meer voor u, ontroerde Amerikanen,
Hij, die de zon van uw geluk ter Oostkimm' dwong.

Beschouw hem niet als Held, die, door den roem aan 't blaken,
Naar laauwren hijgt, die hem 't bewondrend menschdom biedt,
't Gevaar mint — om zijn' naam onsterfelijk te maken,
Den dood tart — als zijn oog het loon der zege ziet!

Neen! hij, wiens Heldenmoed u tot den rang der volken
Verhief; u vormde en u de vrijheid achten deed;
U niet ten prooi liet aan onzigtbare afgunstdolken,
Noch aan de slavernij, vermomd in 't vrijheidskleed; —
Neen hij, die zich de kroon konde op den schedel drukken,
Had eigen grootheid slechts zijn gids en doel geweest; —
Hergeeft zijn magt, om voor 't gezag der wet te bukken:
De Heerschzucht is te klein voor zijn' verheven' geest.
Zich-zelv' genoeg, zich-zelv' gelijk in al zijn daden,
Verlaat hij 't grootsch tooneel, waar hij zoo schittrend blonk;
Verbergt hij 't glansrijk hoofd, met laauwren overladen,
Ten voorbeeld voor het volk, dat hij den vrede schonk.
Ten voorbeeld voor dat volk — en 't gansche menschdom tevens,
Dat diep rampzalig is, daar 't naar een schaduw jaagt,
Die 't voor zich ziet en volgt op 't rustloos pad des levens,
Om wier vermeend gemis het kwijnt, en hijgt, en klaagt.

Dan ach! dit voorbeeld — is en u, en ons, ontweken. —
ô Washington, zoo ooit het heil, waar voor gij streedt,
Amerika verlaat en zijne vrugtbre streken; —
't Zal zijn, als 't u verdienste als 't uwen naam vergeet!
Vergeefs zal op uw koud gebeente een grafmaald pralen;
De stad, naar u genoemd, ter uwer eer gebouwd,
Verheft zich vruchteloos; in haar vergaderzalen
Wordt, zonder vrucht, uw naam aan 't marmer toevertrouwd,
Zoo niet de geest, die u bezielde, in 't volk blijft leven,
In 't volk, dat door uw' moed als uit het niet ontstond.
Zoo 't niet uw voorbeeld volgt, hun door uw deugd gegeven,
Klinkt vruchteloos uw lof uit hunn' ondankbren mond.

Maar, neen! zou gansch Europe, in u, de deugd waarderen,
Zou 't weenen op uw asch, u noemen in zijn' nood?
En zou Amerika ontzind uw' naam onteeren,
Uw nagedachtenis ontwijden na uw' dood? —
Of weegt 't herdenken aan genoten gunstbewijzen,
Op 't menschlijk hart, en dat der volkren, even zwaar?
Moet na den dood een slang van onder 't graf verrijzen . . . . . ?

Is de asch eens grooten mans, ook dáár, nog in gevaar?
ô Held! Nooit zij dit lot u noch uw land beschoren! —
Vergeef me, indien gevoel van smart mijn hart misleidt!
Het is der volkren aard, vreemd' invloed op te sporen:
't Bidt elken Afgod aan, maar kent geen dankbaarheid!

Hoe gaarne wenschte ik slechts een' enklen trek te treffen,
Van 't beeld, dat mij omzweeft, gedaald uit hooger' kring!
Hoe woelt mijn kunstdrift, om een' treurzang aan te heffen,
Die uwer waardig klinkt, grootmoedig sterveling! —

Hoe blinkt uw grootheid in het teeder medelijden,
Tot wie de rampspoed zich nooit vruchtloos heeft gewend?
Nooit keerde de onschuld, in de slagting, onder 't strijden,
Bedrukt of ongetroost uit uw Legertent. —
De rede zelf deed uw gemoed in drift ontvonken;
Zij wenkte, en 't woest gewoel der driften was bedaard.
Nooit zonkt ge in 't onheil neêr; nooit door den voorspoed dronken,
Bleef kalmte en veerkracht steeds in uw gemoed gepaard.
Wat ramp of tegenstand u ook den weg verzwaarde,
Gij zaagt uw' pligt, en vloogt hem ijlings te gemoet.
Al wat u spoorde, was gevoel van eigen waarde,
(Dat koestrend vuur der deugd,) maar zuiver in zijn' gloed.
Gij waart gelukkig in een stil en huislijk leven,
In de armen eener teedre én dierbare Echtgenoot'.
't Lot had u vrede, en rust, en overvloed gegeven,
En 't vergenoegen wiegde u op zijn' zachten schoot.
Gij, die geen' prikkel van den roem noch luister voelde,
Op 't stille landverblijf uw zaligste uren sleet,
Gij, die alleen het heil uws Vaderlands bedoelde,
Die zegepralend weende, op 't juichend slagveld leedt;
Gij, eindlijk, die, na dat ge uw werk voltooid zaagt — zwijgend,
Op 't zalig Mount-Vernon en loon, en lof ontweekt! —
Hoe nietig wordt, bij u, die Heldenstoet — die, hijgend
Naar de Eer (als hij die mist) dien hoon op 't menschdom wreekt.

Maar ook, hoe klimt uw deugd, die alles kan ontberen,
Die geen geschal behoeft, waar wierook nietig is?
Hoe klimt uw grootheid, die wij stamelend vereeren,
Maar krachtig voelen, bij uw nagedachtenis?
Dan ach, die grootheid is met u deze aarde ontweken! —
ô Washington! zoo 't heil, dat gij verrijzen deedt,
Amerika verlaat en zijne vruchtbre streken,
't Zal zijn, als 't uw verdienste, als 't uwen naam vergeet.

't Verdeelde Europa, dat ter aarde neêrgebogen,
't Ondraaglijk schandjuk der verwoesting zwoegend torscht,
Heft, daar het zich verscheurt, tot u zijne angstige oogen;
Een nare treurgalm klimt uit zijn beklemde borst.
't Vergeet een wijl den twist: 't Is, of de haat der volken,
Op 't hooren van uw' dood, een oogenblik verkoelt. —
Bedekt een treurig floers zijn opgeheven dolken?
Verflaauwt de moordlust, die in 't hart der broedren woelt?
Ja! Bij het kletteren der zwaarden, onder 't strijden,
Klonk ook de doffe toon des weemoeds om uw' dood:
Eensslags verhief zich in de lucht, van wederzijden,
Dees half gesmoorde galm: « Ja, Washington was groot! »
't Geschokte Gallië, dat zijne Legerscharen
Naar 't rookend Slagveld leidt — en 't magtig Albion,
Daar 't zijnen drietand zwaait langs de ongestuime baren,
Vereeren, met gevoel, den naam van Washington!
Zoo doet in 't hart, dat zwelt van wrevel, wraak en toren,
Dat zich aan 't woest geschreeuw der driften overgeeft,
Op ééns de zachte stem der menschlijkheid zich hooren,
Als eedler aandrift, door 't gevoel der smart, herleeft.

Ja, sombre treurigheid, doe ons met kracht beseffen,
Wat steun we ontberen in dit aaklig tijdsgewricht!
Schets ons tafreelen, die ons bloedend hart treffen!
Breng ons de rampen, die ons teistren, voor 't gezigt!

Toon ons de menschheid, maar vertrapt, in 't stof vertreden,
Maar ademloos, misvormd, daar zij om redding schreit!
Stel ons een Godheid voor, die, doof voor haar gebeden,
Slechts wanhoop schenkt voor troost, en vloek voor zaligheid!
Doe ons een donderstem van uit den Hemel hooren! —
Zij spreekt; de menschheid schudt en trilt op 't woord—«Verga!»
Zij voelt den ademtogt zich in den boezem smoren;
En de aaklige echo brult het woord uit d'afgrond na.
Die afgrond spert zijn' muil, gereed haar in te zwelgen;
De kille huivering des doods vervangt den schrik;
De misdaad juicht, en gilt: «'k Zal haar van de aard' verdelgen;
« Ja, zij verga! men wijde aan mij dit oogenblik!
« 't Belang heersch' overal: het legg' heel de aarde aan banden!
« Erken mijn Heerschappij, gevestigd op dien grond!
« 't Belang zij de Afgod, dien men eert in alle landen;
« Het geev' zijn wetten, tot des aardrijks laatsten stond! —
« Hij zij verlicht, die 't best zijn zelfbelang berekent,
« Hij wijs— die listig zich in 't kleed der deugd vertoont,
« Hij edel, die met bloed zijn dwangbevelen teekent,
« Hij groot—in wiens gemoed verzaadlooze eerzucht woont!»

Waar ben ik? waar vervoert mijn sombre drift mij henen?
Verâart het menschdom in 't vernuftigst roofgedierte?
Is 't ter vernieling, dat zich volkeren vereenen?
Wordt pligt een hersenschim, door huichlarij gevierd?
Is, in 't lieftalig wichtje, aan 's moeders borst aan 't slapen,
Daar op zijn zacht gelaat de teedere onschuld lacht,
De omzwachtelde inborst van den tijger ingeschapen,
Of de aanleg van den beer, die naar ontwikkling wacht?
Is daarom aan den mensch 't gevoeligst hart gegeven,
Dat edel voorhoofd, dat zich naar den Hemel heft;
't Gelaat, waarin de trek der grootheid is gedreven,
Dat veelomvattend brein, dat zijn waardij beseft;
Alleen — om met meer drift, meer razernij, te woeden;
Meer neigingen, 't geslacht der wilde dieren vreemd,

In 't onverzaadlijk hart te koesteren, te voeden?
Is 't hier, waar de Adel van den mensch een' aanvang neemt?

ô Washington! — zoo niet uw deugden ons verrukten,
Zoo niet de daden, in 't geschiedboek ons bewaard,
Van helden, die het spoor der ware grootheid drukten,
Ons oog niet boeiden aan hun steigrende Aadlersvaart;
Wij zouden eindelijk gevoelloos ons gewennen,
Aan 't ijslijk, maar met één verdoovend, marteljuk;
Wij zouden wrevelig der menschen waarde ontkennen,
Hunn' aanleg tot de deugd, hun strekking naar geluk.
Slechts, nu en dan, komt ons een heldre glans verschijnen,
Maar als een bliksemstraal in een' stikdonkren nacht,
Die zee en aard verlicht, om plotsling te verdwijnen;
En ons 't gemis des dags gevoelen doet met kracht.

Almanzor! Alfred! — Gij beminlijk tweetal Vorsten,
Die in het tijdvak der barbaarschheid schittrend blonkt,
Die ruwe volkren, daar zij ijzren keet'nen torschten,
Door eigen hand gesmeed, een eedler aanzijn schonkt;
Die de eerste vonken der beschaving in hun harten,
In weêrwil van 't getier der woestheid, tintlen deed;
Die 't monster, dat hen hield gekluisterd, moedig tarten
En onder 't oog dorst zien, en op zijn' grond bestreedt! —
Belangloos was uw doel op Spanje en Englands troonen;
Belangloos de eedle drift, die uw gemoedren won;
Weldoeners uwer eeuw, uw naam zal de aard bewonen;
Met dien van Frederik! met dien van Washington! —
Als 't laatre nageslacht, dat kleen getal van Helden,
Waar Cincinnatus kracht van ziel in uitblinkt, roemt;
Dan zal het ook de deugd van Washington vermelden,
Ook dan, wordt zijne naam met dankbaarheid genoemd.

't Zegt weinig, in een' still' en kalmen stroom der tijden,
In een' gewonen stand, in een' beperkten kring,
't Gewoel der driften, als ze ontwaken, te bestrijden
En af te wenden, met beleid en matiging,
't Zegt weinig, in 't genot van stille huisvermaken,
Op 't pad der onschuld stil en vreedzaam voort te gaan,
Bij 't ruischen van een beek zich-zelven te bewaken,
Ver van het bulderend geraas van d'Oceaan. —
Maar door een donker woud, geschud door felle orkanen,
Door hoop en vrees ontrust, daar 't oog geen uitkomst ziet,
Door hinderpalen heen, zich-zelv' een spoor te banen,
Naar de aangewezen streek — als 't onze pligt gebiedt; —
Niet laf terug te zien naar 't oord, dat wij verlieten,
Waar 't vergenoegen ons een zachte rustplaats bood;
Een onversaagden blik naar 't hachlijkst doel te schieten,
En rustig voort te gaan in 't aanzien van den dood;
Nooit naar de tooverstem der vleijerij te hooren,
Verleiding, als ze ons zwak bespiedt, te wederstaan,
En, als ze onze eerzucht streelt, die drift in 't hart te smoren,
Haar, als ze blaakt en zwelt, kloekmoedig neêr te slaan;
En eindelijk de hand der dankbaarheid te ontwijken, ...
Te vreden, dat ons slechts een gunstige uitkomst kroon';
Ten toppunt van den roem niet duizlend te bezwijken,
Te wenschen, dat de rust dien noesten arbeid loon'; . . . . ,
Ja! — dit doet ons de deugd in 't helderst licht aanschouwen,
Doet ons van Washington den ruwen omtrek zien,
Dit ondersteunt en schraagt ons wankelend vertrouwen,
Dit doet ons nog, schoon flaauw, der wanhoop weêrstand biên.

Gelijk een reiziger, in dorre zandwoestijnen,
Vermoeid en dorstend in den heeten middaggloed,
Bij iedren tred zijn hoop op laafnis voelt verdwijnen,
En, waar hij de oogen weidt, noch beek, noch bron ontmoet;
Zoo smachten wij. — Gelijk hij, als zijn oog nog sporen
Van vroegere beekjes in het brandend zand ontdekt,
Maar opgedroogd, en door verstuiving schier verloren,

Zijn' moed en krachten voelt vernieuwd en opgewekt; —
Zoo aadmen wij, wanneer verstrooide en losse trekken,
Die de oudheid zamelde voor 't volgend nageslacht,
Ons flaauw een schets van 't beeld der menschheid doen ontdekken,
Schoon afgebróken, hier onkenbaar, daar verdacht.
Maar als wij, door 't gewigt der rampen neêrgedrongen,
Een' stefvling, die dit beeld met kracht in zich vereent,
Uit onzen tijdkring zien gescheurd, deze aarde ontwrongen;
Dan bliksemt wanhoop, in het oog, dat niet meer weent.
De heesch geschreeuwde keel gilt naar en afgebroken;
't Hart krimpt en nijpt het bloed door trillende aadren heen;
Het afgepeinigd brein schept nare hersenspoken,
Schetst zicht het menschdom als verlaten, woest, alleen. —
Ach, was dit zwart tafreel verdicht of overdreven!
Kon 't roemen op 't bezit van meerdre Washingtons!
ô Ware grootheid zoudt gij, nu zijn' dood, nog leven?
Belangelooze deugd, woont gij nog onder ons? —

ô Gij, op wien Euroop' zijn oogen houdt geslagen,
ô Gij, die op den troon des grooten Fredriks praalt!
Zult ge onder 't menschdom 't heil des vredes op doen dagen? —
Het wendt zijn oog naar 't licht, dat uwe kroon omstraalt,
Zult gij de menschheid weêr tot haren rang verhoogen,
Waaruit zij nederviel, door wreed bedrog misleid?
Zult gij de tranen van hare bleeke wangen drogen?
Is u, deze eer, en haar, dit gunstig lot bereid?
Of moet zij onder 't wee des tijds nog langer zuchten,
En zal de twistharpij, die volk bij volk beroert,
Verhardt—verblindt—niet eer dees siddrende aarde ontvlugten,
Eer de gedreigde wenk van d'Afgrond is volvoerd?

ô Monsters — 't zij gij in het hart van zwakke grooten
Of een verbijsterd volk, dat zich u overgeeft,

(Door vuig belang verknocht aan uwe vlockgenooten)
Uw haatlijk invloed, uw vergift doet werken — beeft!
Beeft, als gij 't veinzend oog op 't graf des mans zult werpen,
Wanneer uw valsche mond zijn' naam als redder noemt!
Die naam moet, als een roede, u om 't geweten snerpen. —
Terug: uw adem blaast verwelking op 't gebloemt'! —
Die bloemen, die ons hart hem komt ten offer brengen,
Belangeloos geplukt, in schaduw opgegroeid,
Zou ligt de lucht uit uw onstoken longen zengen,
En 't waas vernielen, dat op hare blaadren gloeit. —

De Rei der kunsten — naar verdienste en eedle daden,
Gelijk de zeilsteen naar het Noorden, heengerigt,
Viert zijn gedachtenis in sombre treurgewaden,
Vereert met warm gevoel zijn deugd in dit gesticht. —
Maar ach, hoe ook ontvonkt, wat vuur haar mogt bezielen,
Met welk een drift de kunst haar kwijning overwon;
Haar schoonste hulde is voor zijn lijkbus neêr te knielen:
Nooit achterhaalt haar vlugt den lof van Washington!

Ach, mogt mijn zwakke stem die snaar van 't harte treffen,
Die stemming van 't gemoed, die trilling doen ontstaan,
Die ons de waarde en rang der menschheid doet beseffen,
En aanspoort tot de deugd! . . . dan was mijn wensch voldaan!

Gij, in wiens adem we ons bewegen, zijn en leven,
Die elke drijfveêr in het menschlijk hart bespiedt,
Die elke neiging kent, waardoor het wordt gedreven,
Wiens oog 't verborgen doel der vrije daden ziet;
Gij, wien 't verstand niet denkt, de zinnen niet ontdekken,
De rede niet bevat; die wel in 't donker schuilt,
Maar, in het zedenrijk, ons wilt ten Vader strekken;
Tot wien de droefheid zucht, de wanhoop gilt en huilt;
Gij, Eeuwige, tot wien de deugd zich voelt verheffen! —

Vorm Washingtons! — Stel ons hun voorbeeld voor 't gezigt,
Laat hunne daden ons ontvonken! Laat ze ons treffen;
Toon ons, bij 't schijnsel hunner grootheid, onzen pligt!

KINKER.

Mes adieux à l'IJ et à l'Amstel lors de mon départ pour Liége.

IJ -- en Amstelstroom! u groet ik,
Ligt wel voor de laatste maal.
Van uw boorden roept mij 't noodlot
Ginder achter Maas en Waal:
Daar waar de eerste kronklende opklimt,
Tegen 't Waalsche Nederland;
Gunt zij mij een veil'ge rustplaats
Aan haar rotsig bogtig strand!
'k Zal daar vlijtig gaan verkonden
Wat me in proza of in dicht,
Hier vereenigd, daar gebrokkeld,
Op het woelig harte ligt.
'k Zal er, hoe men er mog'smalen,
Wat men afkeure of bedill',
Onzen rijken noordschen tongval
Kennen doen aan wie maar wil.
't Zij ze Duitschers zijn, of Franschen,
Belgen, Walen, of, misschien
De een of andere overvlieger,
Die me in 't Walenland wil zien.

'k Zal er met de G. beginnen,
Met C. H. en S. C. H.
'k Zal de SCHIN er laten klinken,
Klinken zonder wederga!
'k Zal om de uitspraak hun te leeren,
(Zoo als FABIUS mij ried)
Enkle schoone regels kiezen
Uit een krachtig Hollandsch lied.

Daaglijks laat ik hen die lezen,
Langzaam, duidlijk; maar, vooral,
Met den nadruk, en den klemtoon
Dien 'k den woorden geven zal.
Als ze die van buiten kennen,
Geef ik hun een zwaarder taak,
Waarbij ze alle gorgelslagen
Van de Nederduitsche spraak
Afgewisseld zullen vinden,
Met het blazend lipgefluit,
Met den zachten Z-en W-klank
En het sissend tandgeluid;
Voorts de klettrende achterklappers
Aan het einde van een woord,
Of gelijk men die, in 't midden,
Achter korte klinkers hoort;
Eindlijk nog die lange volle
Dubbelklanken, buigzaam rond,
Die met zachte vlooijing smelten
In een' welbespraakten mond.
Dus, bij voorbeeld: — « Grootsch, maar schriklijk,
« Rolt de donder over 't meer;
« Elke blikseminschicht schiet loodregt
« Langs de steenrotsklippen neêr;
« 't Golfgeklots beukt strand en oever,
« En de stormwind loeit en brult;
« De onverzaagdste Helden siddren,
« Met ontzag en angst vervuld.
« 't Schittrend licht, dat, glinstrend, door de
« Digste hagelbuijen schiet,
« Grieft, en klieft, en velt den hoogsten
« Ceder neder als een riet.
« In dien vreeslijkst' aller nachten
« Spreidt zich 't zwangre wolkgevaart',
« Zwaar en persend zaamgedrongen
« Als een doodkleed over de aard.
« Alles hijgt en zwoegt; en de adem

« Vindt naûuw ruimte voor zijn togt;
« 't Schuilend woudgedrocht vliegt schichtig
« Als een vuurpijl uit zijn krocht.
« Lichtelaaije vlammen gloeijen,
« Waar het oog zich keere of wend';
« Nieuwe en naauw beseſbre nooden,
« Nooit voorheen gekend ellend
« Komen 't naar' taſreel voltooijen,
« Dat zich aan mijne oogen biedt;
« 't Is of duizend Etna's gloeijen
« In een donker blaauw verschiet.
« Alles dreigt verdelging; de aarde
« Dreunt en siddert, waar wij staan;
« Heesch geschreeuwde gorgels schreijen
« Overal om redding aan; »
Die dees zaamgepriemde verzen
Naar vereisch te vatten weet,
Zonder staamlen, zonder haapren,
Heeft (dit zweer ik) de uitspraak beet. —
Hij zal Hooft en Vondel lezen,
Huygens, Cats, Antonides,
En van die nog leven (hoop ik)
Voor 't minst' een stuk vijf, zes.

Henegouwen, Luik, en Namen,
Waar men zelfs het Vlaamsch niet kent,
Zal men Hollandsch hooren spreken
Van het een en naar 't ander end.
't Zal van alle kanten wezen: —
« Vriend, hoe vaar je? — Wees gegroet! —
« Nu — hoe maakt het de Amsterdamsche
« Huisvrouw? — Vindt ze ons land niet goed?
« Maalt ze nog van ooit en t'hois zijn,
« Van de boter en de kaas? —
« Kijk! dan spreekt men hier toch beter
« Aan de boorden van de Maas. —
« En de Rotterdamsche deerne

« Geirt die nog de dubbelde EE?
« Doen de Gouwsche Jonker KLOASSENS
« En zijn dikke tante KEÊ
« Nog de scherp-lange O A-klank hooren,
« Met een open' bollen mond?
« Is de spraak der Laijenaren
« Nog zoo lijm'rig, zout, en bont;
« Vol met allerhande kleuren
« Van gemengd vokaal-geluid,
« Dat den Eburonschen ooren
« Hier te Luik geweldig stuit? —
« Doch dat alles zal wel beetren
« Door 't welluidende gepraat
« Van de modewinkeliersters
« In de Lievevrouwenstraat.
« Want die aad'men de vokalen
« Zonder viezen bijklank uit;
« En zij zingen zonder gorglen
« 't Allerzwaarste keelgeluid.
« En die leerden 't van Studenten,
Hoe de keel, dan scherp dan zacht,
« Dan eens dompend, dan weêr smeltend,
« Klinkt in HAAK, HING, JAAG en JAGT.
« *Jacht*, geen *jagd*: die C, voor de oogen,
« Moet C. H. zijn voor 't gehoor:
« Want de nieuwste spelling teekent
« Juist niet alles voor het oor.
« LOKKEN, LONGEN, LOGGE, LAGCHEN,
« Moet men spreken naar de kunst,
« Eer men hier met vrucht kan dingen
« Naar een niet gewone gunst.
« LOKKEN, 't eerst, waarin de K. juist
« Klinken moet als C. in FROC.
« LONGEN, als N. G. in LONG; maar
« Smeltender én zonder klok.
« LOGGE moet men laten hooren
« Als in 't luikerwaalsch GI KNOGH;

« Lagchen zal men 't beste vatten,
« Als men lagchend zegt: « Ja, toch! »
« Maar het moet een gulle Lach zijn,
« Vrolijk schaatrend: *hach, hiech, hoch!*
« Scherp, maar met een' ligten keelstoot,
« Uit de diepte naar omhoog! »

De *ex profundis* dus geputte
Lessen zullen vroeg of spâ,
Propœdeutisch kunnen worden
Voor mijn *privatissima.* —

Y-en Amstelstroom, u groet ik,..
Mooglijk voor de laatste maal:
Van uw boorden rukt mij 't noodlot
Ginder achter Maas en Waal.
't Moest te Luik zijn; 'k zie het duidlijk:
Want te Leuven en te Gent
Is men d'ouden nederduitschen
Tongval nog te zeer gewend.
Zoo 'k bij 't schaaklen, en het taaklen
Van het rollende gespan,
Met zijn breede en ijzren wielen
Daar een handje helpen kan;
't Zij bij 't hechten van de vlechten,
Of de riemen van 't gareel,
Of het kopplen van de pakken
Tot een lang en smal geheel;
Zoo 'k er voor, op zij', of achter,
'k Weet niet wat verrigten moet,
Of misschien iets bij de dekking
Van het vastgeregen goed;
'k Zal het gaarne doen, wanneer het
Met het roltuig van den tijd,
Of de wetten van zijn' voortgang
Naar de twintigste eeuw niet strijdt.
Anders sta ik vastgeworteld,

Met een' ongebogen nek,
Onbeweeglijk als een pijler,
En zoo dom als Jut voor 't hek. --

Wil men niets van 't Hollandsch hooren,
Niets van FICHTE of vader KANT,
Niets van 't zuiver eigen denken,
Naar de wetten van 't verstand,
Niet van alles wat er gaans is
In dien hoogen wereldstaat;
Is dit bij de Waalsche broeders
Nog te vroeg, of reeds te laat?
Nu, dan zal ik naarstig leeren: --
Ginn so nen cial pon' fé rin;
Ligé, mi deuzeme patreie! I
Fa ben kig' kuire on pastin.
'k Zal dan bij gebrek van beter,
En behoudens elks fatsoen,
Met mijn nieuwe landgenooten,
't Eburhunsch herleven doen.
Als men er de Fransche basterds
Keurig af te zondren weet,
Vindt men er nog oude neder-
Duitsche woorden bij de vleet.
Ja! — wanneer men met een loepje
Leichens landtaal wel bespiedt,
Vangt men er nog menig woord op,
Uit het Niebelungenlied.
LEICH heet in dat lied een deuntje;
Luik is 't land waar alles zingt,
Waar de keel, aan 't oor gehoorzaam,
Zich in alle bogten wringt;
Waar Gretry, die groote schilder
Van het menschelijk gemoed,
Van de driften en de togten,
Die 't onstuimig harte voedt—
Zag, en dacht, en voelde in toonen;

En voor wiens scherpluistrend oor,
Geen gefluister, geen geritsel,
Geen geschuifel ging ter loor. —

Help mij, daar, de duizend klanken
Van uw moedersprak, Gretry!
Vormen, leer me er zeggen: — « *Li kour*
Mi r'monte jusk è gozy! »
Breng mij daar het Anglisch-Keltisch-
Fransche Neêrduitsch voor 't gehoor.
Laat mij, zelfs, de *hout-si-plousche*
Dorpspraak kittlen in het oor!

Après avoir démontré par différentes étymologies de noms de villes et de bourgs wallons, les unes plus piquantes que les autres, que l'on retrouve encore dans la langue wallonne différentes racines neêrlandaises, le poëte continue en ces termes:

Zoo mij 't heimwee ginds mogt plagen,
't Geen wel mogelijk kan zijn,
Zal ik denken. — « 'k Ben hier immers
« Spoedig aan den Nederrijn? . . .
« En de Maas, die 'k hier zie stroomen
« Is een Nederlandsche vloed,
Die zich als de Rijn, door Holland,
« In de zee ontlasten moet. »
't Hollandsch is er *contre-bande*.
Ja, dat weet ik al te wel:
Zelfs het Vlamsch en Brabandsch klinkt er,
Als een tongslag van de hel.
En de Duitschers, die er wonen,
Noemen onze taal plat-duitsch:
Wat er hollandsch is moet stil zijn,
Zoet en stil gelijk een muis. —
Nu dat ben ik; ieder weet het,
Die me kent in Nederland.
Anders was ik er gezeteld,
Als een kabeljaauw op 't strand.

IJ-en Amstelstroom, u groet ik,
Ligt wel voor de laatste maal;
Van uw boorden roept mij 't noodlot,
Ginder achter Maas en Waal.
Daar waar de eerste kronklende opklimt
Tegen 't Waalsche Nederland,
Gunn' zij mij een stille rustplaats
Aan een Luikschen waterkant. —
Nu vaart wel, mijn waarde vrienden!
Tot ik u eens wederzie,
Aan den Maas, of aan de Amstel,
Of daar boven! — CECINI!

KINKER.

ESSAI POÉTIQUE.

Celinia et Coridon.

Niet ver van dat gezegend oord,
Waar 't maasafstroomend nat
De wallen van het oud Maastricht
Al klotsende bespat,
Verheft zich een vermaarde berg,
Omgordeld en bekroond
Met een bevallig kreupelbosch,
Door nachtegaals bewoond.

Dit kreupelbosch dat in zijn' kreits
Veel openingen heeft,
Waar door men 't hart van dezen berg
Met fakkels binnen streeft,
Treft door zijn geestverrukkend schoon
't Oog van den vreemdeling,
En stort de ziel des wandelaars
In zoete mijmering.

Daar is het dat bij zomerdag
De Nederlandsche jeugd
Al dansende te zamen ijlt
In kommerlooze vreugd,
En op een mollig zodenbed
Het zoet geluk verrast,
Dat zij nooit aantrof in de stad
Waarin de weelde brast.

't Was ook in die bekende streek
Dat op een' avondstond

De jeugdige Celinia
Zich treurende bevond,
En naast een hooggetopte rots,
Vaak van haar tranen nat,
Haar' teêrbeminden Coridon
Stil af te wachten zat.

De koude en gure najaarswind
Loeide aaklig door het bosch;
Geen vink piepte onder 't dorre loof,
Geen krekel in het mosch;
Een zaamgepakte donderwolk
Kwam dreigend aangegierd,
En spreidde een nare duisternis
Om menschen en gediert'.

« Ach Koridon waar blijft ge toch?
« Gij weet dat ik u wacht;
« Hier moest de dag ons wederzien
« En, ô reeds daalt de nacht!
« Hoe kunt ge zoo wreedaardig zijn,
« Wat is 't, dat u weêrhoudt?
« Ach! laat mij langer niet alleen,
« Ik ben zoo deerlijk koud. »

Zoo treurt de teedre minnares,
Zoo schreit ze van verdriet;
Maar ach de stem van Coridon
Volgt op de hare niet.
Alleen een zwarte ravendrom
Die neêrstrijkt op het gras,
Staart op de weemoedvolle maagd
En slaakt een bang gekras.

Nu hoort ze een klein en stil gerucht
Dat door de blaadren bromt;
En op elk zuchtje dat ze loost

Al nader nader komt.
Vorzeker is 't haar Coridon
Dien zij met smart verbeidt.
Zoo dacht ze en straks vervangt de vreugd
Haar sombre treurigheid.

Nu blikt zij door de heesters heen,
Daar, waar haar 't zacht geluid
Bedriegelijk in de ooren klonk,
En woelt en dringt vooruit;
Steekt hals en hoofd naar voren toe,
Verschuift het bruine loof,
En ziet, . . . o hemel; . . . . ziet een' wolf
Een wolf verhit op roof.

Zij deinst al gillende terug;
De schrik bedwelmt haar oog,
En jaagt haar langs een doornenpad
Met de armen stijf omhoog.
Haar doek aan struiken vastgehecht
Vertraagt haar in 't begin;
Zij werpt hem van haar schouders af,
En vliegt het berghol in.

Terug, terug, rampzalig wicht
Wat zoekt gij in dien kuil?
Den bangen dood, dien gij ontvlugt,
Stort ge in dien open muil!
Terug terug, de wolf vlood heen,
De stormen zijn bedaard,
En Coridon. . . . . maar 'k roep vergeefs
Reeds dwaalt zij onder de aard'.

Zij dwaalt, en de eedle jongeling
Voor wien haar boezem jaagt,
Komt waar zij hem bescheiden had,
Maar ach, hij vindt geen maagd;

Zij zal een weinig verder zijn,
Ginds waar die tortel klaagt;
Hij schiet er ijverig op aan,
Maar ach, hij ziet geen maagd.

Een witte zweem slechts treft zijn oog
Ginds in een' donkren hoek.
Zijt gij dat mijn Celinia?
God! 't is alleen haar doek.
Hij tilt hem bevend uit de haag;
De doek valt ijlings neêr;
Hij grijpt hem voor de tweede reis;
De doek ontvalt hem weêr.

Daar staat hij nu gelijk versteend
Met half onsloten mond;
Zijn stijf en neêrgeslagen oog
Staart op den killen grond.
Zijn haar rijst trillend naar omhoog,
Zijn armen zinken neêr,
De berg, en al wat hem omringt
Bestaat voor hem niet meer.

Hij ziet, hij hoort, hij ademt niet,
Gevoel en denkkracht zwicht. . . . .
Tot dat een losgebarsten zucht
Zijn zwoegend hart verligt.
Hij rilt als een ontwakend mensch
In d'eersten slaap gestoord;
Wil 't boschje nog al dieper in,
Maar kan, helaas! niet voort.

Een nacht zoo zwart als immer was,
Omrolt het vlaamsch gebied;
't Is of het weggevaagd heelal
Verzonken ligt in 't niet.
Geen star blinkt aan den hemeltrans;

De maan is schuil gegaan,
En de uitgelokte steenrotsuil
Vliegt knettrend af en aan.

Nu zijgt hij op een' ouden stam
Met ruigten overgroeid,
Terwijl een zilte tranenvloed
Zijn bleeke wang besproeit.
« O hemel, gilt hij, sta me bij!
« Of moet ik hier vergaan?
« Vergaan » roept de echo van den berg;
Het boschje zucht « vergaan. »

Wie schildert nu zijn wanhoop af,
Den toestand van zijn hart,
Zijn onbesefbre boezempijn,
Den angst die hem benart?
Wie schetst de duldelooze koorts
Die hem het lijf doorjaagt,
En boven al de onzekerheid
Die aan zijn' boezem knaagt?

Nu waant hij dat zijn hartvriendin
Den berg is afgestort!
En in den stroom verdronken ligt
Die aan zijn voeten snort;
Dan meent hij dat een rasse schrik,
Bij 't huilen van den wind,
Haar dwars den berg heeft ingezweept,
Waar zij geen uitkomst vindt.

Zoo brengt hij den geheelen nacht
In fellen weemoed door,
En haakt naar de aangebeden maagd,
En d'eersten morgengloor.
Hij sluit zijn oogen voor een poos:
Ligt is de zon nu daar!

Met vreugd ontsluiten zij zich weêr,
Maar niets wordt hij gewaar.

Een rood en scheemrend flonkerlicht
Dat de oosterkimmen lekt,
Verdunt toch eindelijk het zwart
Waar de aard' meê ligt bedekt;
Ras breidt het zich al lagchende uit,
Verhoogd tot gloeijend geel,
En speelt de hemelbogen rond
Tot aan hun westerdeel.

Nu treedt de zon het oosten uit,
Maar half in rouwgewaad,
En stervend straalt haar blecke glans
Op 's jongelings gelaat;
Terwijl het brommend klokmetaal
Van 't onderliggend veld,
Een lijk aan 't weenend dorp verkondt
Dat naar gods tempel snelt.

Waar treurt gij nu Celinia
Om 't voorwerp van uw min?
Waar vindt nu de eedle Coridon
Zijn trouwe hartvriendin?
Misschien in gindschen waterstroom?
Neen dit is enkel schijn.
Zij is voorzeker in den berg,
Waar zou zij anders zijn?

Dit uitzigt laat hem nog wat hoop;
De buurt wordt opgedaagd;
Hij deelt aan elk zijn lijden meê,
En wordt van elk beklaagt.
Het meisjen immers dat hij mist
Is al zijn liefde waard,
Zij is zoo schoon, zoo rijk begaafd,
Zoo lief, zoo zoet van aard!

Ook doen zich ras twee herders op,
Met fakkels in de hand,
Om hem kloekmoedig voor te gaan
In 't onderaardsche zand.
Hij groet ze met een dankbren lach,
En door elks hond gekoosd,
Treedt hij de bergspelonken in
Vol hoop en half getroost.

De diepe en tastbre keldernacht
Die ijlings hem omzet,
Verblindt een wijl zijn turend oog,
En stuit zijn' vluggen tred.
Dra echter rent hij ongestoord
De gangen roepend rond,
En komt bij avond aan een beek
Die wegsluipt in den grond.

Daar roept hij telkens. . . . Maar geen mensch
Die antwordt op zijn gil;
De beide herders roepen ook,
Het eenzaam hol zwijgt stil.
't Is slechts de weêrgalm hunner stem
Tot vijfmaal nagebaauwd,
Die momplend in hun ooren dreunt,
En ieders ziel benaauwt.

De nacht intusschen daalde neêr
Zonk op de ontluisterde aard,
En de afgematte jongeling
Verlaat het berggevaart',
Terwijl een dienstig fakkellicht
Rondom zijn hoofd gezwaaid,
Meer dan één vledermuis verbrandt,
Die om zijn lokken draait.

De zon nogtans herrijst op nieuw,
En schoon vol smart en pijn

Vliegt Coridon, op nieuw verzeld,
Weer naar de mergelmijn.
Zij zoeken dien geheelen dag,
En nog drie dagen door,
En zwerven 't aaklig doolhof om
Van 't een naar 't ander spoor.

Op eens, daar ze in vertwijfling staan,
Wordt 't fakkellicht geblusscht:
Een spook, met tintlend vuur omhuld,
Zit bij een kuil, en rust.
« Niet verder » . . . . luidt zijn doffe taal;
't Verdwijnt; de donder rolt;
Het uitgeblazen licht herglimt,
En 't bloed van ieder stolt.

Wat ziet nu onze Coridon?
Den voetstap van zijn bruid.
En bij een uitgekapte zuil?
Het lijk der jonge spruit.
Stom en verpletterd schouwt hij ze aan,
Stort op haar ligchaam neêr,
Omhelst haar voor de laatste reis,
En zwijmt, en is niet meer.

Rust bloempjes van een' lentedag!
Rust in volmaakte vreê!
Gij, die in deze rampwoestijn
Ontlookt tot enkel wee,
En voor een eeuwigheid verplant
In 't zalig zielenveld,
Herbloeit nu bij de zegenbron
Die uit zijn dalen welt!

Th. WEUSTENRAAD. *

* J'espère qu'on n'aura pas lu sans intérêt ce premier essai d'un jeune homme de Maëstricht, qui donne les plus belles espérances.

TABLE DES MATIÈRES.

Page.

Conseils à un jeune poète; IMMERZEEL. 1
Les poètes ne doivent pas permettre que les philosophes leur prescrivent des règles; BILDERDIJK. 2
Réunion de la philosophie et de la poésie; HELMERS. 6
Claasens; HELMERS. 7
Beijling; HELMERS. 9
Adéka; HELMERS. 13
Apollon et Daphné; HELMERS. 20
Derniers momens de Socrate; HELMERS. 24
Les religions; KINKER. 29
Moyen efficace pour corriger une femme acariâtre; CATS. . . 31
La providence; NIERSTRASZ, Jr. 33
Rose, (Roosje); BELLAMIJ. 37
La réponse philosophique; BELLAMIJ. 43
L'essai infructueux; BELLAMIJ. 44
Mon jour de naissance; BELLAMIJ. 45
Le divorce; TOLLENS. 47
L'imprécation, conte; BILDERDIJK. 52
Ce qui plaît aux Dames; BILDERDIJK. 60
Le musée des statues à Paris; HELMERS. 67
La femme; KINKER. 76
Bonheur de la vie champêtre; POOT. 78
Une jeune demoiselle à la mode qui s'endort pendant que sa mère lui lit un passage de Cats; FEITH. 80
Les navigateurs; *Christophe Colomb, Vasco de Gama, Cook, etc.*; HELMERS. 81
Souvenirs que rappelle le bois de Haarlem; HELMERS. 84
Amsterdam, siége de la littérature, des sciences et des arts; HELMERS. 89
Amsterdam, siége de la peinture; HELMERS. 91
Le véritable esprit religieux et le fanatisme; HELMERS. 93

Bonheur de l'homme vertueux; malheur du méchant; FEITH. 102
Le moment le plus heureux dans la vie de l'homme; SPANDAW. 103
Description du Pont-Neuf, séjour des nouvellistes; ANTONIDES. 108
Le maître d'école de village; BILDERDIJK. 109
On peut déjà voir dans les jeux des enfans ce qu'ils seront un jour pour la patrie; BILDERDIJK. 111
L'herborisation; BILDERDIJK. 112
Le bois de Haarlem, un jour de fête; HELMERS. 113
L'Homme-Dieu se prépare dans la solitude; il prêche aux peuples la doctrine la plus pure et la plus belle; HELMERS. 114
Le séjour des hommes vertueux; HELMERS. 119
Les vallées de la Suisse; HELMERS. 121
La vie humaine; FEITH. 123
La volupté; HELMERS. . . . . *ibi.*
La calomnie; HELMERS. 124
La superstition; HELMERS. . . . . *ibi.*
L'avocat; HELMERS. 125
Le poste de grand pensionnaire; CATS. 127
Le vrai roi d'après les principes des Stoïciens; NIEUWLAND. *ibi.*
Dieu; VAN HAREN. 128
Même sujet; HELMERS. 129
Le lierre; CATS. 130
Grand pouvoir de l'amour; CATS. 131
Fit spolians, spolium! CATS. . . . . *ibi.*
La poésie; HELMERS. . . . . *ibi.*
La vérité et Ésope; BILDERDIJK. 132
Le ver-luisant; BILDERDIJK. 140
L'âne; BILDERDIJK. 142
L'âne et son premier maître; imitée de ROUVEROY par KINKER. 143
La vie humaine; BILDERDIJK. 145
La gloire; BILDERDIJK. 148
L'arbre du génie et du goût transplanté de l'Italie à Amsterdam; HELMERS. 151
La morale; HELMERS. 155
Histoire du chapeau; imitée de GELLERT. 158
Le pays des boiteux; imitée de GELLERT. 160
Le chien; imitée de GELLERT. 161

L'aveugle et le boiteux; imitée de GELLERT. 163
L'ours; imitée de GELLERT. 164
Le coucou; imitée de GELLERT. 165
Ce n'est pas dans la nature extérieure, mais en nous même que nous devons chercher la Divinité, si nous voulons nous en former une juste idée; KINKER 167
Si la terre est une vallée de larmes, c'est par notre propre faute; nous pourrions en faire un paradis; KINKER. . . . 172
Lutte de la faiblesse contre la force; KINKER 174
La grandeur des conquérans est effacée par celle des hommes utiles qui étendent le règne de la philosophie et de la vertu; HELMERS 178
La navigation est une des sources de la civilisation; HELMERS. 179
Même sujet; HELMERS 181
La tolérance; HELMERS. 183
Les sciences, les arts et la morale, qui s'étaient enfuis de la terre pendant les ténèbres du moyen âge, y sont ramenées par l'inventeur de l'imprimerie; HELMERS. 183
L'amour propre était le sentiment dominant de l'homme dans l'état sauvage; lors de la formation des premières sociétés naquit l'amour de la patrie, dont l'exagération a rendu les Romains inhumains et cruels; la raison conseille le cosmopolitisme que l'on peut très-bien concilier avec les deux premiers sentimens; HELMERS. 189
Occupations dont le mari ne doit point se mêler et qu'il doit laisser à la femme; CATS 195
L'amour conjugal; TOLLENS. 197
La religion; FEITH. 199
Le chœur des anges chante la grandeur de l'Éternel; VONDEL. 203
Le bonheur conjugal; VONDEL. 205
Fragment de *Granida*, pastorale de HOOFT. 206
Le Duc d'Albe arrive dans les Pays-Bas, entouré de tout ce que la tyrannie a de plus affreux. De qui la patrie doit-elle attendre sa délivrance? Du Prince d'Orange et des Gueux! VAN HAREN. 207
Tyrannie de Napoléon; Moscou tombe, comme une victime pure, pour la cause de l'humanité; la vengeance se prépare, la patrie est délivrée; KINKER. 210

Complaintes de jeunes filles sur le malheur d'une de leurs compagnes, séduite par Damétas; BELLAMIJ. 217
Le traître à la patrie; BELLAMIJ. 218
Ode à Washington; BELLAMIJ. 220
La petite fleur cueillie; TOLLENS. 221
A une jeune fille séduite; TOLLENS. 222
Sentimens d'un citoyen aimant la patrie, sur la réunion de la Hollande à l'Empire français; KINKER. 226
Cantate composée pour l'examen public des élèves de l'institut pour l'instruction des aveugles à Amsterdam; KINKER. 228
Haydn; KINKER. 231
La Hollande en 1672 et 1678; HELMERS. 240
L'heure du soir; (Het herdersuurtje); WISELIUS. 244
La Hollande siége de la navigation; HELMERS. 246
Discours d'un Chef des Grecs à ses compatriotes lorsque après la destruction de Corinthe, les Romains réduisirent la Grèce en province romaine. *Fragment d'une tragédie inédite;* HELMERS. 249
Procès de Socrate; HELMERS. 252
Prière à Dieu; HELMERS. 260
Remords d'Antiochus, qui vient de faire mourir les Macchabées; FEITH. 261
Remords de Leicester lorsque l'on conduit Marie Stuart à l'échafaud; KINKER. 262
Lady Gray emprisonnée s'exhorte à attendre noblement la mort pour sa croyance religieuse; FEITH. 264
Jésus promet à ses disciples que le St.-Esprit viendra les éclairer; FEITH. 266
Jésus recommande à ses disciples de s'aimer entr'eux comme il les a aimés; FEITH. 268
L'ambassadeur de Porsenna et Valerius Publicola; FEITH. . 269
Appius se félicite de ce que ses projets de trahison semblent réussir et que Tarquin le Superbe va bientôt rentrer dans Rome. 274
Le passant et la colombe d'Anacréon; NIEUWLAND. 275
Thirsa la mère des Macchabées et Jedidia le plus jeune de ses fils; FEITH. 276

Exposition de Jeanne d'Arc; KINKER. 282
Mortimer et Maria Stuart; KINKER. 297
Les Bataves; HELMERS 310
Le temple des beaux-arts; Homère; HELMERS 311
Homère; KINKER 312
Copernic; HELMERS. 314
Guillaume le Taciturne; HELMERS. . . . . *ibi.*
Koster; HELMERS 315
De Ruiter; HELMERS 316
Hooft; HELMERS . . . . . *ibi.*
Grotius; HELMERS. 317
Cats; HELMERS. 319
Helmers; VAN HALL . . . . . *ibi.*
Nieuwland; HELMERS. 325
Guillaume le Taciturne et Egmond; NANNING . . . . . *ibi.*
L'Égypte, la Grèce, Rome, l'Angleterre, la France, la Hollande; HELMERS 327
La Hollande d'autrefois et la Hollande de nos jours; HELMERS. 330
L'homme sauvage et l'homme civilisé; HELMERS 332
L'homme ignorant et l'homme sensible au charme des beaux-arts; HELMERS 334
Le Rhin après avoir promené majestueusement ses flots par toute l'Allemagne vient se perdre ignominieusement sur les rivages de Katwijk. Le sort de la patrie ressemblera-t-il à la destinée de ce beau fleuve? HELMERS. 336
Roskam, Satire; VONDEL 338
Ah! si la fin correspondait toujours au commencement; IMMERZEEL 342
Le corcet; BELLAMIJ 343
Grande vertu des bains d'Aix; HUIJGENS. 344
Sur un avare qui se marie avec une femme riche mais laide; HUIJGENS . . . . . *ibi.*
Sur un avare qui était sur le point de s'étrangler par désespoir, lorsque son valet le sauva heureusement; HUIJGENS. *ibi.*
Le défaut de ma Chloris; BELLAMIJ 345
Le menteur; HUIJGENS . . . . . *ibi.*
Le tribunal de Schilda; WITSEN GEIJSBEEK. . . . . *ibi.*

A une vieille coquette; WITSEN GEIJSBEEK 346
Le nouvel Huijgens; WITSEN GEIJSBEEK . . . . . *ibi.*
In horâ sæpe ducentos, ut magnum, versus dictabat stans pede in uno; SCHONK. 346
Impromptu à la vue de la maison de la compagnie des Indes Orientales, à Amsterdam, lorsqu'en 1807 on remplaça les vitrages de plomb par de grandes vitres; LOOTS. . . . . *ibi.*
Création de la femme; DE DECKER. 347
Epitaphe de Cats; FEITAMA. . . . . *ibi.*
Félicitations aux Bourguemaîtres d'Amsterdam lors de l'inauguration de la nouvelle maison de ville; HUIJGENS. 348
Washington, élégie; KINKER. . . . . *ibi.*
Mes adieux à l'IJ et à l'Amstel lors de mon départ pour Liége; KINKER. 359
Celina et Coridon; Th. WEUSTENRAAD. 367

FIN DE LA TABLE DES MATIÈRES DU SECOND VOLUME.

00050001

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 16 January, 2016